

serbest

MIMAR

Söyleşi: Bir Yıkımın Öyküsü | Yeni : Havelsan Teknoloji Kampüsü/ Etimaden Genel Müdürlüğü Binası | Moderne Geziler: DSİ Setbaşı Tenis Tesisleri | Moderni Koruma: Çeşeci Stadyumu / Geller 1 Evi | Oradaydık : Atina

ARALIK | 2022 | 46

04 **MASAÜSTÜ**06 **SMD'LERDEN**12 **YAKA RESMİ**

Cevat Erder, Murat Balamir, Erkin Aytaç

16 **İYİ ŞEYLER**

Ağa Han Mimarlık Ödülü 15. Dönem Kazananları Açıklandı

‘KORU’ mobil uygulaması hayata geçirildi

Níall McLaughlin Architects Tarafından Tasarlanan Magdalene Koleji Kütüphanesi

“The New Library” 2022 RIBA Stirling Ödülü’nün Sahibi Oldu!

22 **SÖYLEŞİ**

Bir Yıkımın Öyküsü: Kahramanmaraş İl Özel İdare Binası

28 **YARIŞMA**

100. Yıl Çarşısı ve Yakın Çevresi Fikir Projesi Yarışması

İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzelbahçe Yerleşkesi Mimari Proje Yarışması

54 **YENİ**

Havelsan Teknoloji Kampüsü

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Hizmet Binası

62 **MİMARLIK EĞİTİMİNE DAİR**

ODTÜ Mimarlık Fakültesi 1969-71 Döneminde Lisansüstü Programı İçin Yapılan

Bazı Çalışmalar Üzerine

68 **MODERN MİMARİ ESERLERE GEZİLER**

Kendini Arayan Bir Yazı Dizisi - 9

72 **MODERN’İ KORUMA**

Kaybolan Modern Miras: Cebeci İnönü Stadyumu

Marcel Breuer Tasarımı “Geller I” Evinin Yıkımının Ardından

86 **ORADAYDIK**

ATİNA Bir Şehir ve İki Yapının Hikayesi

92 **ÖZETLER****46. SAYI KAPAK KONUSU**

Havelsan Teknoloji Kampüsü

SERBESTMİMAR

Üç Ayda Bir Yayınlanır

SAHİBİ

Ali Osman ÖZTÜRK | TürkSMD Başkanı

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Mehmet Soylu

EDITÖR

Gamze Köküm

YAYIN KOMİSYONU

Abdurrahman Çekim, Ahmet Sukuti Tükel,

Aslı Özbay, Aydan Volkan,

Aytaç Özen, Burak Bican, Cüneyt Kurtay,

Damla Mercan, Deniz Güner, Dürrin Süer,

Emrullah Yıldız, Figen Kıvılcım, Gamze İlalın,

Gamze Köküm, Gökhan Hezer, Güney Tonkal,

Hasan Özbay, İlhan Selim Kural, Kadri Atabaş,

Kumru Alpaydın, Mehmet Soylu, Mehmet Turhan Kayasü,

Meral Ekincioglu, Osman Tural,

Ömer Mustafa Özen, Selin Nevrim Fidan, Suha Özkan,

Şerife Meriç, Şükrü Kocagöz

YAYIN TÜRÜ

Yaygın Süreli Yayın

GRAFİK UYGULAMA

Nefise Yıldız Torun

YÖNETİM YERİ, ABONELİK, REKLAM VE DAĞITIM

Türk Serbest Mimarlar Derneği

Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km. Mustafa Kemal Mah. 2123.

Sk. No: 164 Kentpark AVM Arka Cephesi

+90 312 219 94 08

www.tsmd.org.tr | info@tsmd.org.tr

İSTANBULSMD

Miralay Şefik Bey Sokak 13/2

Gümüşsuyu 34015 İstanbul

+90 212 251 09 58 (tel)

www.ismd.org.tr

TÜRKSMD

TSMD Mimarlık Merkezi

Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.

Mustafa Kemal Mah. 2123. Sk. No: 164

Kentpark AVM Arka Cephesi

+90 312 219 94 08 (tel)

www.tsmd.org.tr

İZMİRSMD

Fevzipaşa Bulvarı No:14, Kat:8, D:803,

Hüseyin Egeli İş Merkezi, Konak İzmir

+90 232 483 53 53 (tel)

+90 232 483 53 20 (faks)

www.izmir-smd.org.tr

Bir veda bir başlangıç,

34. sayı ile birlikte başladığım editörlük görevimi bu sayı itibariyle noktalıyorum. 1991 yılından itibaren yayınlanan MİMAR dergisi geçmişle köklü bir geçmişe sahip ve 2009 yılından bu yana yayınlanmaya devam eden, mesleğin doğrudan içinden beslenen, gerçekçi ve nitelikli yaklaşımı ile mimarlık yayınları arasında yerinin her zaman ayrı olduğunu düşündüğüm Serbest MİMAR’a Yayın Komisyonu içerisinde yer alarak katkı sağlamaya elbette devam edeceğim.

İlk editör yazımda söylediklerimi yürekten inanarak tekrarlamak istiyorum: “Gönüllülük esası ile bir araya gelen; mimarlığa heyecan duyan, düşünen, tartışan belki de en önemli - si vakit ayıran ve üreten bu değerli insanların emeklerini, özellikle de yolun henüz başında biri olarak çok önemsiyorum. Yolun henüz başında pes etmek, henüz seçmesem bile, bu kadar makul görünürken her koşulda çabalamaktan ve üretmekten vazgeçmeyen bu tutum, bana ışık olduğu gibi sizlere de umut olsun.”

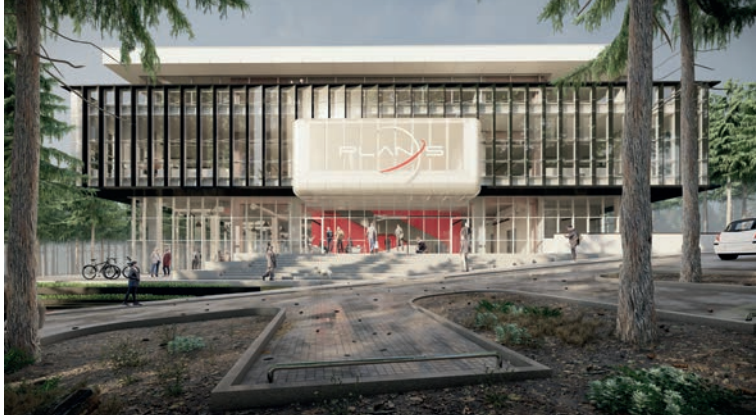
Birlikte kaliteli ve güzel işler üretmek dileğiyle...

Keyifli okumalar

Gamze Köküm

Yazılarda ifade edilen görüşler yazarlarına aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Reklamlar, reklamlı veren firmanın sorumluluğundadır ve serbestMİMAR reklamlarda verilen bilgilerden sorumlu tutulamaz.

PLAN-S AR-GE YAPISI, ANKARA BİLKENT CYBERPARK FREA

Projenin adı ve yeri	: Plan-S Ar-Ge Yapısı, Ankara Bilkent Cyberpark
Tasarım Ekibi	: FREA
Statik	: AYFA Mühendislik
Mekanik	: GMD Moskay Mühendislik
Elektrik	: Ovacık Mühendislik
Danışman	: AY_ES Jeoteknik Mühendislik BAYMİM Cephe Danışmanlık MEGO Mimarlık&Danışmanlık TDI PEYZAJ Mimarlık
İşveren	: Plan-S
Proje Yılı	: 2021
İnşaat Alanı	: 8500 m ²

Mikro uydular üretmek amacıyla kurulmuş genç bir girişim olan Plan-S için tasarlanan yapı, uzaya gönderilecek bu uyduların üretim ve çalışma alanı olacak şekilde planlandı. Uydü üretimi için gerekli olan özel mekanlar (temiz oda, laboratuvar, uydü gözlem odası, deneyim mekanı vb.) yapının merkezinde kurgulandı. Merkezde konumlanan bu kütle hem malzeme hem de renk ile farklılaştırılıp yapının bir nevi çekirdeği oldu. Çatı döşemesine dokunduğu yüzeylerde çepe çevre devam eden çatı ışıklığı ve bu ışıklığın izdüşümlerinde katlarda açılan galeriler ile doğal ışığın zemin kata kadar etki etmesi hedeflendi. Hem doğal ışık etkisini arttırmak hem de çekirdek kütleyi daha da vurgulamak adına zemin kotta yansıma havuzları tasarlandı. Ofis ve çalışma alanları yapının merkezini saracak biçimde konumlandırıldı. Çalışma alanlarının çeperi şeffaf ve içinde bulunduğu doğa ile ilişki kuracak biçimde tasarlandı. 3 katlı planlanan yapının zemin katı ortak alanlar, birinci katı ekip çalışma alanı, ikinci katı ise yönetici birimleri ve teras katı olarak işlevlendirildi.

ZY TEKNOLOJİ ELEKTRİKLİ TRAKTÖR AR-GE BİNASI ERCAN ÇOBAN MİMARLIK

Projenin Adı / Yeri	: ZY Teknoloji Elektrikli Traktör Ar-Ge Binası İTÜ Maslak Kampüsü, İstanbul
Proje Müellifi	: Ercan Çoban Mimarlık
Tasarım Ekibi	: Ercan Çoban, Ekin Ç. Turhan
Statik	: Zafer Kınacı / Kınacı Mühendislik
Mekanik	: Melih Özöner / YMT Mühendislik
Elektrik	: Kemal Aykaç / Özay Mühendislik
İşveren	: ZY Elektrikli Traktör San. ve Tic. A.Ş.
Projenin Alınış Şekli	: Teklif
Proje Yılı	: 2020
İnşaat Alanı	: 4500 m ²

ZYTeknoloji Ar-Ge Binası;firma,akademi (İTÜ - İstanbul Teknik Üniversitesi) ve araştırmacılar ile iş birliği içinde, başta elektrikli traktörler olmak üzere elektrikli araçların araştırma ve geliştirmesi için bir merkez oluşturmak üzere tasarlanmıştır. Saha, kampüsün doğu girişine yakın, ormanlık alanın yanında, eğimli bir arazide yer almaktadır. Yapı, büyük bir araç test alanı, ar-ge laboratuvarları ve ofislerden oluşan, 4500 m² kapalı alana sahip kompakt bir bloktur. Mevcut topografya izi, tasarlanmış kamusal bir karşılama platformuna dönüştürülmüştür. Platform ve yapı formunu, topografya ile olan ilişkisinden, çevresindeki yoğun yeşil dokudan; test laboratuvarı, ana araç trafiğinden, mevcut kampüs trafiğinden ve potansiyel dış ve iç kullanıcı trafiğinden alır. Araç test laboratuvarları/atölyeleri, teknik alanlar bu yapay platforma yerleştirilirken; ofisler bu platform üzerinde şeffaf bir kütle olarak konumlandırılmıştır. Atölye ile ofis katları arasındaki seviyede, test alanına yukarıdan bakan Ar-Ge galeri katı yer alır. Enerji tüketimini azaltmak için tasarım, pasif-aktif enerji tasarrufu sistemleri ve akıllı otomasyon sistemlerinin entegrasyonu ile şekillendirilmiştir.

TOTBİD TÜRK ORTOPEDİ VE TRAVMATOLOJİ BİRLİĞİ DERNEĞİ MERKEZ BİNASI ERCAN ÇOBAN MİMARLIK

Projenin Adı / Yeri	: TOTBİD Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği Merkez Binası Ankara, TÜRKİYE
Proje Müellifi	: Ercan Çoban Mimarlık
Tasarım Ekibi	: Ercan Çoban, Ekin Ç. Turhan
Statik	: Zafer Kınacı / Kınacı Mühendislik
Mekanik	: Melih Özöner / YMT Mühendislik
Elektrik	: Kemal Aykaç / Özay Mühendislik
İşveren	: Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği
Projenin Alınış Şekli	: Teklif
Proje Yılı	: 2021
İnşaat Alanı	: 1050 m ²

Küçük bir arsa üzerinde yer alan bina, mekansal ilişkileri arttırmak için mümkün olduğunca akıcı ve transparan tasarlanmıştır. Cam ve terakota bir ızgaradan oluşan çift cephesiyle güneş ışığının kontrollü bir şekilde içeri girmesine izin verir. 1. kat ve çatı teras peyzaj uygulamaları, iç galeriler ve mekanlar arası ilişkileri destekleyen aydınlatma çözümleri ile ferah ve zengin bir yapı kullanımı ve algısı sunar. Arsa, metrekare ve kullanım verilerinin akıllı değerlendirilmesi sonucunda; konforlu, efektif ve davetkar alanlar yaratılmıştır. Yapının üst katlarında İdari Ofisler ve bodrum katlarında 1 Seminer Salonu, 5 Eğitim Laboratuvarı ve teknik alanlar yer almaktadır. Seminer Salonu, Atölye ve Eğitim alanları, kalabalık kullanıma uygun, görsel olarak ilişkili, esnek ve işletme değeri yüksek mekanlar olarak tasarlanmıştır.

YAŞAMKENT KONUTLARI ERCAN ÇOBAN MİMARLIK

Projenin Adı / Yeri	: Yaşamkent Konutları Ankara, TÜRKİYE
Proje Müellifi	: Ercan Çoban Mimarlık
Tasarım Ekibi	: Ercan Çoban, Ekin Ç. Turhan
İşveren	: Kalemci Grup
Projenin Alınış Şekli	: Teklif
Proje Yılı	: 2020
İnşaat Alanı	: 1550 m ²

Konsept ; Karşılıklı iki arazi boyunca benzer karakteristikte konutlar tasarlanarak yerleşik bir sokak algısı oluşturmak üzerine kurgulanmıştır. Cephele, girişler, oran-ölçek ilişkileri ve malzeme kullanımında süreklilik ile bu algı kuvvetlendirilmiştir. Sokak yüzeyinde, cephe-kütle parçalı tasarımı ve farklı malzeme kullanımı ile büyüklük algısı eritilmeye çalışılmış, mümkün olduğunca mütevazı ve sürekli bir yüzey tasarlanmış ; Arka yüzeyde planlama, peysaj ve kot müdahaleleri ile konutlara dair özel alanlar birbirinden ayrıştırılmıştır. Sokak silüetinin tekrara düşmeyen sürekliliği temelde İki tip konut planlamasının farklı yerleşimlerinden oluşmaktadır.

TÜRKSMĐ 15. MİMARLIK ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU!

Türk Serbest Mimarlar Derneği (TürkSMD) tarafından iki yılda bir verilen Mimarlık Ödülleri'nin bu dönem sahipleri belli oldu.

Bien ana sponsorluğunda, Cosentino ve Reynaers Aluminium gold sponsorluğunda, Şişecam silver sponsorluğunda ve Arkitera medya sponsorluğunda 8 Ekim'de Ankara'da düzenlenen ödül töreninde, Büyük Ödül, Basın-Yayın Ödülü, Mimarlığa Katkı Ödülü, Yapı Ödülü ve Jüri Özel Ödülü kategorilerinde 5 dalda ödül sahiplerini buldu.

2021- 2022 Dönemi 15. Ödül Jürisi; Enis Öncüoğlu (jüri başkanı), Kerem Erginoğlu, Orçun Ersan, Tülin Hadi, Metin Kılıç, Özcan Uygur, Kerem Yazgan ve Tülin Çetin'den (yedeğe üye) oluştu. Ödüllerle ilgili detaylı bilgi gelecek sayımızda yer alacaktır.

Ödül sahipleri ise şu şekilde sıralandı:

Büyük Ödül

- Nevzat Sayın

Yapı Ödülü

- Bangladeş Halk Cumhuriyeti Kançılara Yerleşkesi, Bütüner Mimarlık
- Bilim ve Teknoloji Merkezi, Kıbrıs Uluslararası Üniversitesi, Lefkoşa, SKA Mimarlık
- Zonguldak Mağaraları Ziyaretçi Merkezi, Yalın Mimarlık

Mimarlığa Katkı Ödülü

- Kemal Aran
- Murat Germen
- Aura İstanbul

Basın – Yayın Ödülü

- Yasemin Şener
- Bodrum Mimarlık Kitaplığı
- Eşik Programı

Jüri Özel Ödülü

- Onaranlar Kulübü
- Nilay Örnek

İSTANBULSMD 20. YAŞINI PERA PALAS'TA KUTLADI

İstanbul Serbest Mimarlar Derneği (İstanbulSMD), yirminci yılını 25 Ekim'de Pera Palas'ta düzenlenen gecede kutladı. Vitra ana sponsorluğunda ve Dalsan, DTreu, Gerflor, Reynaers Alüminyum ile Şişecam'ın eş sponsorluğunda gerçekleştirilen 20. Yıl Gecesi kapsamında İstanbulSMD Onur Ödülleri ve İstanbulSMD 20. Yıl Özel Ödülleri sahiplerini buldu. Cafer Bozkurt ve Hayzuran Hasol İstanbulSMD Onur Ödülü'ne, Pelin Derviş, Esen Karol, Ömer Madra, İKSV ve SALT, İstanbulSMD 20. Yıl Özel Ödülleri'ne layık görüldü. Gecede ayrıca Vitra desteğiyle gerçekleştirilen Ustalara Saygı belgesel dizisinin tanıtımı yapıldı.

İstanbulSMD 20. Yıl Gecesi, derneğin kuruluşundan bu yana geçen yirmi yılda dönüşümünü ve "Dün, Bugün, Yarın" temasıyla oluşturulan İstanbulSMD 20. Yıl programının yer aldığı bir video gösterimi ile başladı. Sunuculuğunu Ceylan Saner'in yaptığı gece 10. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Durmuş Dilekci'nin açılış konuşmasıyla devam etti. Dilekci konuşmasında yönetim kurulu olarak İstanbulSMD'nin 20. yaşında daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak için çabaladıklarını belirtti ve mimarlık kültürüne ilişkin hazırlanan projelerle, kültür ortamını, yapı sektörünün tüm aktörlerini, farklı kuşakları buluşturmayı, nitelikli bir etkileşim, tartışma ortamı ve arşiv oluşturmayı hedeflediklerini ekledi. Dilekci, mimarı tasarım eyleminin iyimserliğine odaklandığı konuşmasında İstanbul Serbest Mimarlar Derneği'nin paydaşlarını, paylaşım kanallarını artırarak umutlu bir gelecek için adımlar attığını vurguladı.

Dilekci'nin konuşmasının ardından İstanbulSMD 20. Yıl projeleri kapsamında Vitra desteğiyle gerçekleştirilen Ustalara Saygı belgesel dizisinin tanıtımına yer verildi. Video gösterimi ile başlayan tanıtım projenin yaratıcısı Banu Uçak'ın proje sürecine dair konuşmasıyla devam etti. Uçak konuşmasında Türkiye'de serbest mimarlık pratiğinin bu güne gelmesinde katkı koymuş "usta" mimarlara ve mimarlık pratiklerine odaklanan belgesel

dizisinin Türkiye mimarlığının yakın tarihine ilişkin tanıklıklar, mimarlık üretmeye ilişkin farklı yaklaşımlar, yapı çevre ve kent kültürü gibi değerler ve değişimin kendisinin ele alındığını belirtti ve belgesel dizisinin Yaşar Marulyalı, Levent Aksüt, Doğan Tekeli, Doğan Hasol, Hayzuran Hasol, Cafer Bozkurt, Ertun Hızroğlu, Erkut Şahinbaş ve Ersen Gürsel'i konu alan ilk yedi bölümünün Vbenzeri.com ve İstanbul Serbest Mimarlar Derneği YouTube kanallarından erişime açıldığını duyurdu. Projenin devamının edeceğini müjdeleyen Uçak, kolektif çalışmanın önemine vurgu yaparak belgesel dizinde yer alan duayen mimarlar ve tüm proje ekibini toplu fotoğraf çekilmek üzere sahneye davet etti.

20. Yıl Gecesi'nde, İstanbulSMD Onur Ödülüyle bu yıla özel olarak mimarlık kültürünün gelişimine katkıda bulunan kişi ve kurumlara verilen İstanbulSMD 20. Yıl Özel Ödülleri sahiplerini buldu. Ödül töreni aralarında Deniz Ova, Saadet Özen, Bahar Türkay, Banu Uçak ve Doç. Dr. Funda Uz'un da bulunduğu seçici kurul üyelerinden Prof. Dr. Arzu Erdem'in konuşmasıyla başladı. Ödül sahiplerinin mimarlığa özveri ve süreklilik içeren bir çaba ile destek sağlayan ve üretimleri/etkinlikleri ile mimarlık disiplininin sadece profesyoneller için değil genç mimar adayları ve mimarlık akademisyenleri için de daha değerli kılan isimleri içerdiğini belirten

Erdem, kadınlardan oluşan bir kurulu kurma cesareti ve nezaketi için İstanbul Serbest Mimarlar Derneği yönetimine teşekkür etti.

Arzu Erdem'in konuşmasının ardından İstanbulSMD 20. Yıl Özel Ödülü seçici kurulunun gerekçeleri Ceylan Saner tarafından izleyicilerle paylaşılırken ödüller İstanbulSMD Yönetim Kurulu tarafından sahiplerine takdim edildi. Pelin Derviş, Esen Karol, Ömer Madra, İKSV ve SALT eşdeğer ödüllere layık görülen kişi ve kurumlar arasında yer aldı.

2012 yılından bu yana verilen İstanbulSMD Mimarlığa Katkı Ödülleri bu sene İstanbulSMD Onur Ödülü adıyla verildi. İstanbulSMD 20. Yılında yönetim kurulu ve üyeler tarafından belirlenen iki değerli isim onur ödülüne değer buldu. İstanbulSMD Onur Ödülü'nün sahipleri Hayzuran Hasol ve Cafer Bozkurt'a ödülleri Durmuş Dilekci tarafından takdim edildi.

Gecenin sonunda destekçilere ve İstanbulSMD İletişim Danışmanı Banu Uçak'a teşekkür sertifikaları takdim edildi. Gece Flapper Swing grubunun canlı müzik performansı ile devam etti.

TSMD 21. YAPI SEKTÖRÜ BULUŞMASI

21. Yapı Sektörü Buluşması 22- 23 Eylül 2022 tarihlerinde TürkSMD Mimarlık Merkezi'nde yapıldı. Bu kez 18 yapı malzeme firmasının katıldığı etkinlikte 2 gün boyunca, 27 mimari ofis ve yatırımcı kurum ile B2B görüşmeler gerçekleştirildi.

TÜRKİYE MİMARLIĞININ ÖNCÜLERİNİ TANITAN MONOGRAFİK BELGESEL DİZİSİ "USTALARA SAYGI" BAŞLADI

İstanbulSMD'nin 20. yılında Vitra'nın ana sponsorluğunda hayata geçirilen "Ustalara Saygı" projesi, bir dönemin mimarlık üretimini gözler önüne sererek önemli bir eksiği tamamlıyor.

İstanbul Serbest Mimarlar Derneği (İstanbulSMD), Türkiye mimarlığının önemli isimlerine ilişkin monografik kısa belgesel dizisini başlattı. "Ustalara Saygı" adı verilen proje, Derneğin 20. yılını kutlamak amacıyla 25 Ekim'de Pera Palas'ta düzenlenen etkinlikte tanıtıldı. Vitra'nın ana sponsorluğunda hayata geçirilen proje, yakın dönem Türkiye mimarlığı için öncü olmuş ustalara mercek tutuyor.

Bir dönemin mimarlık üretimini gözler önüne sererek önemli bir eksiği tamamlayan belgesel dizisine, VBenzeri ve İstanbulSMD'nin YouTube kanallarından erişilebiliyor. İlk etapta yayına alınan 7 bölümde Levent Aksüt ile Yaşar Ma-

rulyalı, Doğan Tekeli, Doğan Hasol ile Hayzuran Hasol, Erkut Şahinbaş, Cafer Bozkurt, Ertun Hızıroğlu ve Ersen Gürsel izlenebiliyor.

Vitra'nın desteğiyle İstanbulSMD tarafından hazırlanan "Ustalara Saygı" projesi, ülkemizde mimarlığın, meslek örgütlenmesinin öncüsü olmuş değerli mimarlara ilişkin bütünlüklü bir dijital çalışma sunuyor. Mesleğe hâlâ katkıda bulunan ustalarının kariyerlerine odaklanan kısa belgesellerin içeriği Yüksek Mimar Banu Uçak tarafından hazırlanıyor. Kuşaklar arası iletişime katkı sağlayacak önemli bir enstrüman niteliğindeki belgeselleri izlemek için <https://www.youtube.com/c/VBenzeriBlog> tıklayın.

İZMİR SMD MERHABA 2022 ÖĞRENCİ BİTİRME PROJESİ YARIŞMASI ÖDÜL TÖRENİ

İzmir Serbest Mimarlar Derneği olarak her yıl düzenlediğimiz, bu yıl Seranit sponsorluğunda gerçekleşen "Merhaba 2022 Öğrenci Bitirme Projesi Ödülleri" yarışmasının ödül töreni 26 Ekim 2022 tarihinde, üyelerimizden Melis Varkal'ın da içerisinde yer aldığı Ofis Vesaire ekibi tarafından yapılan İZQ İnovasyon Merkezi'nin ilk etkinliği olarak gerçekleşti.

Mesleğe adım atarken bitirme projelerini bizlerle paylaşan tüm katılımcılara teşekkür ederiz. Ayrıca ödül alan tüm meslektaşlarımızı tebrik ederiz.

EŞDEĞER ÖDÜL

Ash Dilay VURALLI - Dokuz Eylül Üniversitesi
Hakan DEMİRÇAKAN - Yaşar Üniversitesi
Eylül OĞUZLAR - İYTE

SERGİLEME

Yunus Emre GÖRGÜÇ- Dokuz Eylül Üniversitesi
Bilge KÖSEM- İYTE
Ahmet Faruk OKUTAN- Dokuz Eylül Üniversitesi

DALSAN SPONSORLUĞUNDA BON VIVANT BULUŞMASI

Buluşma, Dalsan sponsorluğunda Bon Vivant'da 13 Ekim 2022 tarihinde gerçekleşti. Dalsan sunumu sonrası gerçekleşen kokteylde üyelerimiz Dalsan ürünleri, projelerde kullanımları hakkında detaylı konuşma fırsatı buldular.

EGE SERAMİK 50. YIL MİMARLAR BULUŞMASI

50. yıl kutlamaları kapsamında İzmir Tarihi Havagazı Fabrikası Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinlik Mimarlar Odası İzmir Şubesi, İç Mimarlar Odası İzmir Şubesi ve İzmir Serbest Mimarlar Derneği katılımı ile gerçekleşmiştir.

BURSA SERBEST MİMARLAR DERNEĞİ KURULDU!

Ankara, İstanbul ve İzmir'in ardından Türkiye'nin 4. Serbest Mimarlar Derneği, Eylül ayında Bursa'da kuruldu.

Kuruluş amacını, "mimarlık mesleği ve mesleğin uygulanmasını geliştirmek, toplumda saygınlığını ve etkinliğini artırmak, topluma karşı sorumluluk anlayışı ile planlama ve inşaatın niteliğini yükseltmek" olarak ortaya koyan Bursa SMD'nin Kurucu Yönetim Kurulunda, Serbest Mimarlar Murat Cellat, Can Şimşek, Hakan Topcu, Ayhan Abanozcu, H. Murat Bostancı, Faruk Zırhlıoğlu ve Korhan Erol yer aldı.

Derneğin, 10 Aralık 2022 Cumartesi günü Nilüfer Belediyesi Karaman Dernekler Yerleşkesinde gerçekleştirilen 1. Genel Kurulu ile birlikte Bursa SMD resmi olarak dernek statüsüne kavuşmuş oldu.

Divan Heyetini, Prof. Dr. Özgür Ediz, Zühal Aslı Saka ve Cansu Arcan Mumcu'nun oluşturduğu Genel Kurul'da Bursa Serbest Mimarlar Derneği'nin 2022-2023 dönemine ilişkin çalışma programı ele alındı.

Yapılan Organ Seçimlerinde Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelikleri şu şekilde oluştu:

Bursa SMD 1. Dönem Yönetim Kurulu Asil Üyeleri

- Murat Cellat (Kurucu Üye)
- Can Şimşek (Kurucu Üye)
- Hakan Topcu (Kurucu Üye)
- Ayhan Abanozcu (Kurucu Üye)
- Korhan Erol (Kurucu Üye)

Bursa SMD 1. Dönem Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri

- H. Murat Bostancı (Kurucu Üye)
- Faruk Zırhlıoğlu (Kurucu Üye)
- Nizamettin Kaya
- Zühal Aslı Saka
- Ali İskeçeli

Bursa SMD 1. Dönem Denetim Kurulu Asil Üyeleri

- Mustafa Mumcu
- Öznur Topçu Kaymak
- Nevzat Kasal

Bursa SMD 1. Dönem Denetim Kurulu Yedek Üyeleri

- Merve Mazlum Topcu
- Cansu Arcan Mumcu
- Haluk Yalkı

CEVAT ERDER

1931 - 2022

*Unutmamalı**Anılarla gönülleri hoş tutmalı**Hatırlamalı**Sevgiyle anmalı**Ümitlerle yarınları hoş tutmalı**İncitmemeli**Değerlerini bilmeli*

OKAN ÜSTÜNKÖK

Mimarız ya, yazacaklarıma "sağlam bir temel" olsun diye sözleri ve müziği Tarkan'a ait bir parçadan cımbızladım yukardaki satırları. Bunlar önemli öğütler. Sanatçının dediği gibi, sevdiklerimizi, saydıklarımızı incitmemeli, değerlerini bilmeliyiz elbet. Hiçbir zaman unutmamalı, sevgiyle, saygıyla anmalıyız onları. Göçtüklerinde, içimizden bir şey kopmuş gibi, gökyüzünden bir yıldız kaymış gibi, dalımızdan bir yaprak düşmüş gibi olmalı. Daha yavan, daha renksiz, daha tatsız gelmeli bize dünya, onlarsız.

Yeni yitirdiğimiz Cevat Erder de kayan bir yıldız oldu, bir yaprak gibi dalından koptu geçtiğimiz 25 Eylül günü, ayrılıverdi dünyadan birdenbire ve sessizce. 91 yaşındaydı. Tanıdığımız sürece her bulunduğu ortama taşıdığı aydınlığı, gürültüsüz sesiyle dedikleri, yazdıkları, yaptıkları, kısacası çok uzun yıllara yayılan tüm katkıları şimdi yeniden sevgiyle, saygıyla anılmalı, hiç, ama hiç unutulmamalı.

Kendi adıma konuşursam, Cevat Erder'le tanışıklığım ve birlikteliğimin gerçekten uzun yıllara dayanan, neredeyse 60 yıllık bir geçmişi var. 1964 yılında bir yıl sonra okul bittiğinde ne yapacağımı düşünürken Cevat Hoca mimarlara tarihî anıt, yapı, ve yerleşmelerin ko-

runması konusunda uzmanlık eğitimi verecek lisans üstü programı için ODTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim kadrosuna katılmıştı. Ertesi yıl O'nun başkanlığında Tarihi Anıtların Bakım ve Onarımı (kısaca ve kolay adıyla Restorasyon) Yüksek Lisans Bölümü kuruldu. Ben de "hah işte" diyerek 1966 güzünde Necva Tayga (Akçura), Alpay Özdural ve Emre Madran ile birlikte Bölümün "tam bilinçli ve kesin kararlı" değilse de epey "gözü kara" (cesur mu desem?) ilk ve öncü dört öğrencisinden biri olarak kaydımı yaptırdım. Ondan beri de yıllar yılı Erder'le hoca-öğrenci, usta-çırak, selef-halef, üst-ast olmamız bir yana, arkadaş olduk, dost olduk, ağabey-kardeş gibi olduk. Bölümde, fakültede, bazan değişik kurumlarda, zaman zaman da başka ülkelerde hem birlikte hem de ayrı ayrı ve çoğunlukla da benzer tanımda görevler üstlendik. Ne var ki, nerede olursa, hangi görevde olursa olsun, Cevat Hoca hepimiz için hep vardı, hep aradık, hep andık, hep sorduk, hep danıştık kendisine. Her zaman bir diyeceği olurdu, tükenmezdi. Cevat Erder ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nin sadece Restorasyon Bölümü'nde değil, tümünde etkili, verimli, sevilen, sayılan bir eğitimci, yetkin bir yönetici ve uluslararası düzeyde değerli bir bilim insanıydı. Tarihi anıt, yapı ve çevre koruma konusunda adı tüm dünyada Pietro Gazzola, Hans Foramitti, Bernard

Feilden gibi ünlülerle birlikte anılan ünlü bir önderdi. Ayrıca da bilinen, bilinmeyen yığınla başka ilgi, bilgi, ve becerisi vardı, hiç reklamını yapmadığı. Öğrencilerinden biri olan ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nin şimdiki Dekanı Dr. Neriman Şahin Güçhan'ın deyişiyle Cevat Erder 'Her Dem Yeşil Yapraklı Bir Ağaç'tı. (*) O'nun için yapılabilecek en güzel değerlendirmedir. Neriman Hocam sağ olsun.

Çocukluktan ve bölümden arkadaşlarım, can dostlarım Emre ve Alpay da, Cevat Hocam gibi, artık yoklar. Bencileyin onları tanıyanlar, yollarımız kesiştiği için şanslıydı, şanslıydık. Ne yazık ki zamanlı zamansız kayan yıldızlarla gökyüzümüz bugün daha karanlık, düşen yapraklarla ağaçlarımız daha yalın, yitirdiklerimizden ötürü hepimiz daha yalnızız. Biz yaşadıkça hepsi sevgiyle, saygıyla anılarımızda yaşayacaklar. Sonrası bilinmez ise de, Tarkan'ın 'ümitlerle yarınları hoş tutmalı' deyişine uyalım, yitirdiklerimizle yarınlarda buluşmak ümidiyle "evvel gidenlere selam olsun" diyelim, olsun.

(*) **Neriman Şahin Güçhan, Her Dem Yeşil Yapraklı Bir Ağaç, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, 2003.**

MURAT BALAMİR

1941-2022

MONA LİSA TEBESSÜMLÜ BİLGE...

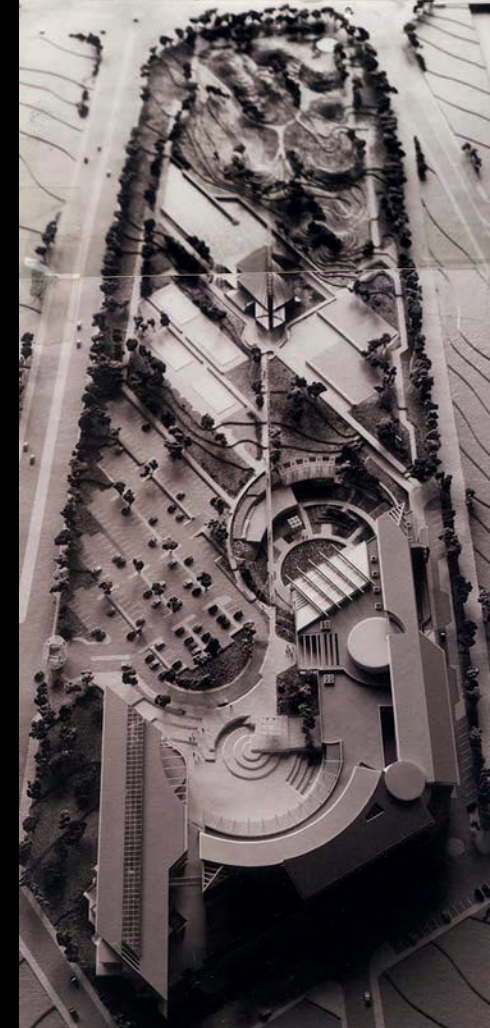
KADRİ ATABAŞ

Akademia dünyası, içinde yaşamayanlar için sadece bir "öğretim ve bilim" diyanı gibi algılanır. Oysa kendi alt kültürü içinde olağanüstü bir ailedir. Bu aile, mensupları içinde, bulunduğu toplumun hatta dünyanın çok özel insanlarını barındırır. Öğrencisinden öğretim üyesine kadar...

ODTÜ Mimarlık Fakültesi ise bu alt kültürün çok özel bir çekim merkezidir. Yapının birbirine akan değişik hacimlerdeki ortak mekanlarında hareketlilik hiç bitmez. Kim kimdir ayrılması zordur, sadece yaşlı ve genç ayrımı size bir hiyerarşi söyleyebilir, ama tüm ilişkiler yataydır. Her yerde birileri sohbet eder konuşur toplaşır. Bu görüntü ODTÜ yaşamını bilmeyenlere çok şey söyleyebilir. Orada bir grup genç ile gülererek sohbet eden kişi dünyanın sayılı uzmanlarından birisi olabilir. Beride çay almış ayakta sohbet edenler mesleklerinin en etkin isimleri de olabilir. Akademik yaşamın bu ansal ve hiyerarşisiz oluşumu gerçekten ilginçtir.

Bu şölenimsi süreç içinde yanınızdan, yüzünde o garip Mona Lisa gülümsemesi hiç kaybolmayan ve size rahatlık atmosferi aktararak sakin sakın yürüyen, beyaz saçlı ve senyör edalı derviş biri geçebilir. Onun, mesleğinin dünya çapında etkinliğine sahip biri olduğunu anlamazsınız bile. O, Prof. Murat Balamir'dir.

Murat Balamir, taşıdığı engin bilgi, deneyim ve etkiyi hiç gocunmadan mesleği ve ülkesi için sonuna kadar ve tedavisi olmayan bir iyi niyetle sunan, o özel bilim insanlarındandı. Mona Lisa gülümsemesini hiç kaybetmeden, senyör derviş edasının arkasında inşa edilmiş olan muazzam abidevi kariyerin yerel ve evrensel boyutlarını size hiç hissettirmezdi. Bunları kendisine ait özel bir alanmış gibi taşıyabilen insanlardandı. Üstelik mesleki alanının dışında hobi olmayı geçmiş yetenek ve becerilerle de donanmış bir kişilikti.

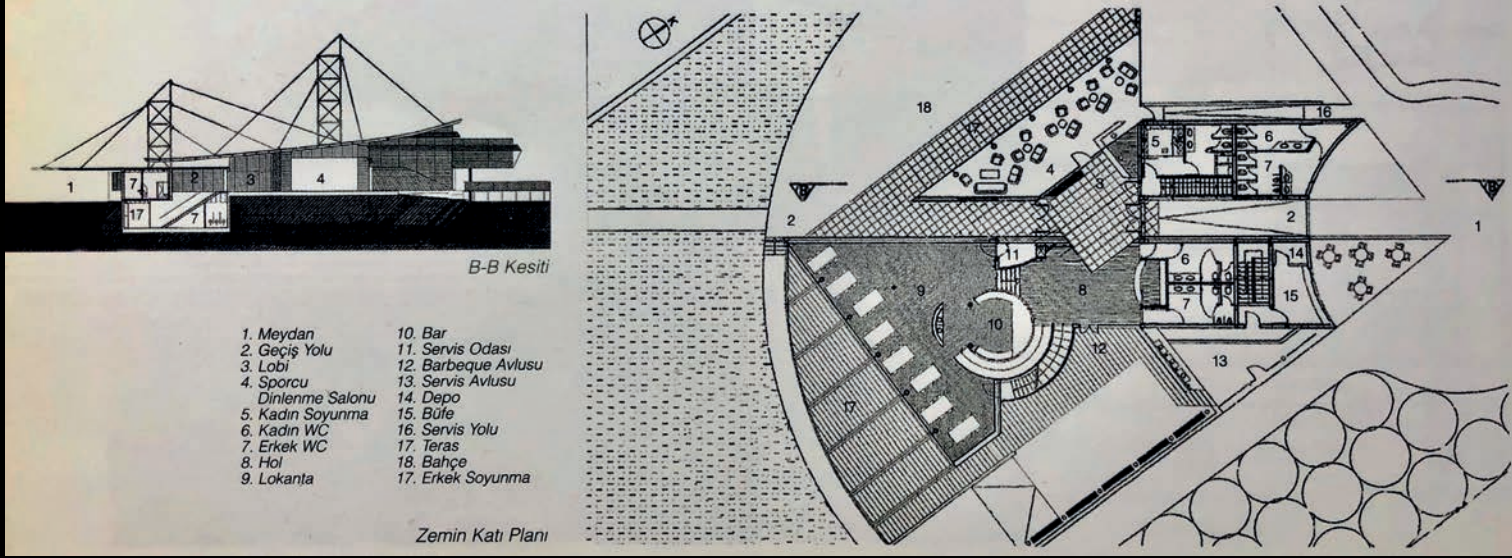
T.C. Merkez Bankası, Eğitim ve Rekreatyon Tesisleri, genel yerleşim maketi, Çayyolu-Ankara, 1998-2000 (ön proje ve uygulama projeleri).

Murat Balamir, 1941 Ankara doğumlu. TED Ankara Kolejinde mezuniyet sonrası Lisans ve Y. Lisans derecelerini ODTÜ Mimarlık Bölümünden (1965, 1966) ve Londra AA School'dan aldı (1967). Bu yıllarda Londra Belediyesi (GLC) Konut ve Planlama Bölümünde tasarımcı olarak çalışması (1967-1969), mesleki formasyonunu evrensel temele oturtmasında katkıda bulundu. Mimarlıktan planlamaya yönelişi de bu yıllarda başladı. Planlamada MPhil derecesini Londra University College'dan aldı (1971).

Sonra askerlik hizmeti ve ODTÜ'de bekleyen görevi için Türkiye'ye döndü. Akademik kariyerini ODTÜ'de, emekli oluncaya kadar aralıksız sürdürdü (1975-2008). 2016 yılına kadar da yarı zamanlı öğretim görevinde bulundu. Bu süre içinde Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcılığı (1985-1997), Mimarlık Fakültesi Dergisi (MFD/JFA) editörlüğü (1988-2000) ve Konut Araştırmaları Merkezi (KAM) kuruculuğu başta olmak üzere, Fakülte ve Üniversite birimlerinde çok sayıda görev üstlendi. Bölümünde ve Fen Bilimleri Enstitüsünün Deprem Çalışmaları programında dersler verdi.

Ankara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde tamamladığı 'Kat Mülkiyeti ve Kentleşmemiz' başlıklı doktora çalışması ile, Yunus Nadi Sosyal Bilimler Ödülünü aldı (1992). 2000'li yıllardan itibaren ise ağırlıklı olarak 'Afet Politikası, Kentsel Riskler ve Sakınım Planlaması' alanlarına yöneldi. Ulusal Deprem Konseyi üyeliği sırasında (2001-2007) 'İstanbul Deprem Master Planı' çalışmasını yönetti, pilot ilçeler için sakınım planlaması projeleri yaptı ve ilgili şuraların rapor yazımlarına katıldı.

Yetmedi, kamu kurumları ve uluslararası kuruluşlar için çok sayıda birlikişilik, danışmanlık ve jüri üyeliği görevlerinde bulundu. Bu da yetmedi, mimarlık, kentsel tasarım ve konut

T.C. Merkez Bankası, Eğitim ve Rekreasyon Tesisleri, Gölet Restoran, 2000. Kaynak: TMMOB Mimarlar Odası, 7. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri, YEM Yayın, 2000, s. 104 (ödül dışı katılım).

alanlarındaki proje ve fikir yarışmalarında ödüller kazandı, döner sermaye projeleri yürüttü.

Eğitiminin ve ilgi alanlarının geniş yelpazesi, uluslararası ortamda ülkesini temsil etmesini sağladı. Avrupa Planlama Okulları Birliği (AESOP) ve Avrupa Sosyoloji Birliğinin (ESA) risk yönetimi ve afet araştırma gruplarının kuruluşunda ve yönetim kurullarında çalıştı. Uluslararası kuruluşların davetlisi olarak konferanslar verdi, görevler üstlendi. İçerinde en önemlisi, Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma birimlerinin (ISDR/UNDRR) 'Sasakawa Ödülü' jürisinde Avrupa temsilcisi ve jüri sözcüsü olarak görevlendirilmiş olmasıydı (2009-2017).

Sağlık sorunları yaşadığı 2018-22 arasına üç kitap sığdırdı: Afetler, Risk Yönetimi ve Sakınım Planlaması: Kavram ve Terimler (2018, 2021), Plancının Cassandra Yazgısı (2019, 2021); Şehir Plancıları için Ekonomi Notları: Rant ve Taşınmaz Ekonomisi (2022). Şehir Plancıları Odası tarafından yayınlanan bu kitapların yanı sıra, gazete ve dergilerdeki yazılarını ve uluslararası yayın faaliyetini sürdürdü. Hedeflediği 2023 yayın programında ise 2 kitap vardı: Konut Yazıları ve Türkiye'de Kentleşme ve Kat Mülkiyeti çalışmasının güncellenmesi.

Görüldüğü gibi, bilginin üretilmesi, zenginleşmesi ve uygulaması için evrensel ölçekte Türkiye'yi temsil ederken, evrensel değerleri ülkesinin hizmetine sunmak için de uğraşmış, çok yönlü bir üretkenliği ve adanmışlığı

temsil eden bir bilim insanından söz ediyoruz.

Pek çok akademisyen için rüya sayılabilecek bu kariyer, Murat Balamir gibi bir değere yeterli gelmedi. Özellikle son yıllarda, bilgi ve deneyimini onulmaz bir iyi niyetle, hiç guncunmadan ve vakit ayırarak siyasi partilere, Belediyelere sundu. Siyasetin içinde yıllarca gözlem yapmış biri olarak, kendisini ikaz etmeme karşın, "belki" diyerek, yılmadan devam etti. Türkiye siyasetinin vizyonsuz kifahayetsizleri onun bu vericiliğinin sonucunda bir şeyler beklediğini sanarak değişik makam önerileri de yaptılar. Ama bunların, onun o verici derviş dünyasında karşılığı hiç olmadı. Özellikle İstanbul depremi için çırpındı. Son dönemin yerel yönetiminden çok umutlanmıştı. İlk toplantılardan umutlarla dönüp gelişmeleri heyecanla anlattı. Ben sonuçları tahmin ettiğim için tekrar ikaz etmeyi denedim, ama iyimserliği bunu kavramasını engelliyordu. Sonunda hayal kırıklığını -kendi senyör yaklaşımı içinde- Cumhuriyet gazetesine yazdı.

Gene de biliyoruz ki, yaptığı uyarılar ve öneriler boşa gitmeyecektir. Bunları yazıp bir tür miras olarak bıraktı da...

Murat Balamir, ağırlıklı olarak Kent Plancısı olarak bilinse ve bu konuda büyük ağırlığı olsa da, MİMAR'dır. Onun bu tarafı mesleki pratikte karşılık bulmamış ise de, Merkez Bankası Eğitim ve Rekreasyon Tesisleri projesi,

Türkiye mimarlığının uygulanmamış değerleri arasındadır. Döneminin postmodern ikliminin etkilerini taşımasının nedeni, Murat Balamir'in o çoğulcu anlamlar taşıyan Mona Lisa aurasının diğer boyutlarını anlamamızı sağlar. Proje, özellikle restoran yapısında, döneminde örneği pek de olmayan dışavurumcu high-tech üslubu ile şaşırtıcıdır. Gerçekleşmemiş projeler arasında kalışı ciddi bir kayıptır.

Kişiliğinin çok boyutluluğu mesleki alanların dışına uzanan Balamir, araştırmacılığı, yöneticiliği ve hocalığı dışında, iyi bir klasik müzik dinleyicisi ve piyanist idi.

Yurt dışındaki yaşamı sırasında, bir sosyal etkinlikte piyanoya geçip Bach çalarak, 'Türk'lüğüne şaşı bakanlardan, onları performansıyla şaşırtıp 'intikam' aldığını zevkle anlatırdı. Emekli olmasının, beste yapmak için olanak tanınmasından mutlu olduğunu hep söylüyordu. Çalıştığı klasik müzik besteleri eğer verimli bir noktaya erişmişse, bu kazancımız olacaktır. Yarım kalmış işleri arasında konut yazılarını, eşi Aydan Balamir derleyerek kitaba dönüştürmek için çalışıyor.

Sonuçta akademik dünya, kent planlaması ve mimarlık ortamı, evrensel değerlerde bir üyesini kaybetti. Dostları bir senyör-derviş dost kaybetti. Türkiye de, özellikle deprem konusunda çırpınan bir sorumluluk abidesini kaybetti. Yeri kolay dolmayacak çok boyutlu bir akademisyeni, bir senyör bilgiyi kaybettik, şimdi daha eksikiz. Hem de çok...

ERKİN AYTAÇ

1964 - 2022

40 YILLIK ARKADAŞIM, HUZUR İÇİNDE UYU.

TÜLİN ÇETİN

ODTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim elemanlarından Erkin Aytaç 30 Eylül 2022 günü bizlere veda etti. Kendisini, kısa süren bir rahatsızlık döneminden sonra aniden kaybetmenin şokunu ve üzüntüsünü yaşıyorum. Kabullenmek zaman alacak.

Erkin'i 1982 yılında ODTÜ Mimarlık Bölümünden sınıf arkadaşım olarak tanıdım. Sonrası üniversite yıllarımızda biriktirdiğimiz sayısız anılarla dolu. Biraz mimarlık eğitiminin grup çalışmaları ağırlıklı olması, biraz da sınıfımızın doğasında baskın olan dönemdaşlık ruhundan olsa gerek biriken anılar çok renkli, çok mutlu ve çok hatırlanması anlar olarak zihnimde.

Erkin, üniversite sonrası 1-2 yıl kadar yurt dışında eğitimine devam etti. Yurda döndükten sonra ODTÜ'de başladığı akademik kariyerini vefatına kadar aynı kurumda sürdürdü. Akademik hayatındaki bu sadelik, netlik ve adanmışlık kendi yaşantısında da çok belirgindi. İlgi alanları ve yaşam tarzındaki abartısız, mütevazı tavır fark eder, ilgilendiği konularda ulaştığı derinliğe şaşırmazdık. Sanırım onu tanımlayan en doğru kelime "istikrar" olacak.

Vefatından sonra yazılan cümlelerden öğrencilerinin üzerinde bıraktığı izleri takip ediyor ve gurur duyuyorum. Hayatı onunla kesişen her öğrenci, eğitiminde yer aldığı pek çok serbest mimar onu sakinliği, beyefendiliği, zeki esprileri, rafine zevkleri ve cömertçe paylaştığı entelektüel donanımı ile hatırlayacaktır eminim.

40 yıllık arkadaşım, huzur içinde uyu.

10 Haziran 2006, ODTÜ mezuniyet günü, 20. yıl mezuniyet yılı buluşması
Soldan sağa: Zeynep Mennan, Erkin Aytaç, Orhan Uludağ, Tülin Çetin, Ahmet Bursalı, M. Haluk Zelef, İnci Basa, H. Gürkan Tekman

10 Haziran 2006, ODTÜ mezuniyet günü, 20. yıl mezuniyet yılı madalya töreni
Soldan sağa: Erkin Aytaç, Prof. G. Holmes Perkins(ODTÜ Mimarlık Fakültesi ilk dekanı), Selahattin Önur

AĞA HAN MİMARLIK ÖDÜLÜ 15. DÖNEM KAZANANLARI AÇIKLANDI

2020-2022 dönemi Ağa Han Mimarlık Ödülü'nü (Aga Khan Award for Architecture) 5 ülkeden toplam 6 proje kazandı.

2022 Ağa Han Mimarlık Ödülü'nün (AKAA) kazananları açıklandı. Bu sene 45. yıl dönümü olan Ağa Han Mimarlık Ödülü'nün (Aga Khan Award for Architecture) 15. ödül döngüsüne (2020-2022) aday gösterilen 463 projeden 20 projeyi kısa listeye kalmıştı. Jüri bu kısa listeden topluluklar için umut vaat eden, yenilikçi ve çevreye duyarlı altı projeyi ödüllendirdi.

Sibel Bozdoğan, Nada Al Hassan, Amale Andraos, Kader Attia, Kazi Khaleed Ashraf, Lina Ghomet, Francis Kéré, Anne Lacaton ve Nader Tehrani'den oluşan jürinin belirlediği projeler:

Urban River Spaces

Co.Creation Architects / Khondaker Hasibul Kabir, Suhailey Farzana, Jhenaidah, Bangladesh, Foto: Asif Salman

Community Spaces in Rohingya Refugee Response

Cox's Bazar / Rizvi Hassan, Khwaja Fatmi, Saad Ben Mostafa, Teknaf, Bangladesh, Foto: Asif Salman

Banyuwangi International Airport

Blimbingsari, East Java / andramatin, Indonesia, Foto: Mario Wibowo

Argo Contemporary Art Museum and Cultural Centre

ASA North / Ahmadsreza Schricker Design., Tehran, Iran, Foto: Deed Studio

Renovation of Niemeyer Guest House, Tripoli

East Architecture Studio / Nicolas Fayad, Charles Kettaneh, Tripoli, Lebanon, Foto: Cemal Emden

Kamanar Secondary School, Thionck Essyl

Dawoffice / David Garcia, Aina Tugores, Thionck Essyl, Senegal, Foto: Amir Anoushfa

'KORU' MOBİL UYGULAMASI HAYATA GEÇİRİLDİ

Kentimiz İzmir Derneği, T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından Avrupa Birliği Sivil Toplum Destek Programı Üçüncü Dönem Hibe Programı'ndan aldığı destek ile 'KORU' isimli önemli bir mobil uygulamayı hayata geçiriyor.

Dernek, kuruluşundan bu yana "İzmir kent değerlerinin korunması, geliştirilmesi, bilinirliğinin artırılması ve sürdürülebilir kılınması" vizyonu ile çeşitli projeler geliştiriyor; etkinlikler düzenliyor. İzmir'de somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunması ve yaşatılması konusunda çalışan Kentimiz İzmir Derneği, bir sivil toplum kuruluşu olarak tıpkı diğer sektördeki kuruluşlar gibi dijitalleşmeye önem veriyor ve faaliyetlerini dijital dünyanın da bir parçası haline getirmek konusuna özen gösteriyor. Dernek, 2012 yılından bugüne kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılabilmesi için aralıksız olarak çalışmalarına devam ediyor. Bu serüvendeki önemli araçlarından birini ise geliştirdikleri 'KORU' isimli mobil uygulama oluşturuyor.

İzmir, tescilli taşınmaz kültür varlıkları bağlamında oldukça yüksek rakama sahip bir kent. Öyle ki 7754 tescilli taşınmaz kültür varlığı ile bugün ulusal çapta İstanbul'dan sonra ikinci sırada yer alıyor. Mobil uygulama, insan ya da doğa kaynaklı tahrip olan, yanlış müdahalelerde bulunulan ya da acil müdahale ile kurtarılması gereken kültür varlıklarının durumunu yetkili kurumlara bildirmek üzere geliştirildi. Uygulama sayesinde vatandaşlar, kolay bir şekilde bu müdahaleleri ilgili kurumlara bildirebiliyor. Bu uygulama, sorumluluk sahibi bireylere nereye ve nasıl başvuracakları konusunda bir iletişim aracı sağlıyor. Uygulama, tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde hazırlanmış olsa da

şu an için pilot kent olarak Derneğin çalışma alanı ile sınırlı olarak yalnızca İzmir'de uygulanıyor.

Akıllı telefon kullanıcılarını aktif katılım motivasyonu ile kültür varlıklarını korumaya yönlendiren mobil uygulama KORU, bugüne dek binin üzerinde kullanıcıya ulaşarak organik büyümesine devam ediyor. Korunması gereken kültür varlıklarına yapılan vandalizme dur demek isteyen aktif vatandaşlardan pek çok bildirim almayı sürdürüyor. Kullanıcıların ücretsiz olarak indirebildiği uygulama, 2022 yılının mayıs ayından itibaren iOS ve Android marketlerde yerini aldı. Yıllardır sadece sosyal medya paylaşımları ile sesini duyurmak isteyen vatandaşlar ise böyle bir mobil uygulamaya ihtiyaç duyduğunu belirtiyor. KORU, her şeyin çok hızlı geliştiği teknoloji çağında insanların hızlı harekete geçebileceği bir ortam sağlıyor. Sürekli güncellenen ve geliştirilen bir altyapıya sahip uygulama, başta T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere koruma kurulları ve KUDEB (Koruma Uygulama ve Denetim Büroları) gibi kurumların ihtiyaç ve sorunlarının analizi sonucunda tasarlanıyor.

KORU mobil uygulaması, son yıllarda kültür varlıkları bağlamında giderek artan vandalizm olaylarının önüne geçebilmek ve bu zarar veren müdahaleleri yetkili kurumlara iletmek konusunda vatandaşlara yardım edebilmeyi hedefliyor. Derneğin İzmir'de kültürel mirasın karşı karşıya olduğu risk, tahrip, ihmal, terk ya da bakımsızlığa yönelik önlem almak amaçları doğrultusundaki çalışmaları yalnızca KORU ile sınırlı değil. Kentimiz İzmir Derneği aynı zamanda 11 metropoliten ilçeyi kapsayan 'İzmir Somut Kültürel Miras Envanter & Stratejisi', kentin 30 ilçesini kapsayan 'İzmir Somut

Olmayan Kültürel Miras Stratejisi' ile '2022 Yılı İzmir Kültürel Miras İzleme Raporu'nu da yine katılımcı yöntemler ve alanında uzman ekipler ile akademi üyelerinin koordinasyonu sonucunda hazırladı. Yayınlar, www.kulturelmi-ras.org adresinden herkesin erişimine açık bir şekilde sunuluyor.

Akıllı telefon kullanıcılarının, Google Play Store ve Apple Store uygulamalarından indirebileceği "KORU"nun kullanımı ve ara yüzü oldukça basit. Kullanıcılar, yalnızca dört adımda bildirimlerini yetkililere iletebiliyor: (1) Uygulamaya indirildikten sonra kullanıcılar profil bilgilerini tamamlıyor ve kaydediyor. (2) Müdahale gerektiren tescilli yapının bulunduğu noktada konum bilgileri paylaşıyor. (3) Bildirime dair bilgiler ve fotoğraflar ekleniyor. (4) Son olarak da bildirim, gönderiliyor.

Başarıyla tamamlanan bildirimler öncelikle Kentimiz İzmir Derneği tarafından inceleniyor. Fotoğrafların ve iletilen diğer detayların uygun olması durumunda bildirim, ilgili kuruma yönlendiriliyor. İletilen bildirim yetkililer tarafından değerlendirildikten sonra sonuç, bildirim sahibine uygulama üzerinden gönderiliyor.

Kentimiz İzmir Derneği, KORU'nun her an yok olan mirasımızın korunması için çok önemli olduğunu düşünerek herkesi bu vatandaşlık görevini yerine getirmeye davet ediyor. Aynı zamanda T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bu uygulamayı sahiplenmesi ve diğer benzer uygulamalar gibi tüm ülkede yaygın bir şekilde kullanılmasının sağlanması için girişimleri ne devam ediyor.

PİNGOİN

Nedir PinGOin?

PinGOin, engelli ve farklı erişim kriterine sahip kişilerin sosyal ortamlarda yaşadıkları eşitsizlikleri azaltmak için mekanları ve toplumu daha kapsayıcı hale getirecek çözümler üreten bir sosyal girişim.

Ekip kimlerden oluşuyor? Sizleri kısaca tanıyabilir miyiz?

PinGOin üniversitede tanışan bir grup arkadaşın kurduğu bir sosyal girişim. Büşra ve Melike İç mimarlık ve çevre tasarımı bölümlerinden mezun olarak aynı bölümde erişilebilirlik üzerine doktora eğitimlerine devam ediyorlar. PinGOin'de iletişim, etkileşim ve operasyon sorumluluklarını üstlenmekte. Mustafa, İşletme bölümünden mezun olarak PinGOin'in iş geliştirme alanında katkı sunarken aynı zamanda danışmanlık şirketinde kariyerine devam ediyor. Bir diğer ekip üyemiz Zeynep, özel bir klinikte psikolog olarak çalışıyor ve PinGOin'in etki yönetimine destek sağlıyor. Görünürde dört kişiyiz ancak PinGOin engelli olan veya alanda deneyimli pek çok mentordan destek ve danışmanlık alıyor. Erişilebilirlik alanında çalışırken farklı disiplinlerden gelen donanımızın çalışmalarımızı zenginleştirdiğine inanıyoruz.

PinGOin kuruluş felsefesi ve fikrin çıkış hikayesi nedir?

Bizi bir araya getiren arkadaşlığımız ve aynı sorun için endişeleniyor olmamızdı. Üniversite hayatımız boyunca iç mimarlar olarak yapılı çevrenin herkes için erişilebilir tasarlanması gerektiği öğretisiyle tasarım yaptık.

Aynı şekilde psikoloji bölümünde Zeynep de kapsayıcı davranış ve herkes için etik iletişimi benimseyerek eğitim almıştı. Ancak fark ettiğimiz üzere çevremiz ne fiziksel ne davranışsal açıdan herkes için kapsayıcı çözümler sunuyor. Bu sebeple engelli bireyler, farklı ihtiyaç sahibi kişiler sosyal hayata karışmakta sorunlarla karşılaşıyor.

Aramızda engelli veya özel ihtiyaç sahibi bir birey yok. Ancak bu mesele hepimizin dikkatini çekiyordu. 2019 yılında Ankara Kalkınma Ajansı'nın açtığı Gençler İçin Sosyal Girişimcilik Yarışması ile birlikte bu konuda bir çözüm üretmek için çalışmaya başladık.

Tabii ki çalışmaya engelli bireylerin çevrede yaşadıkları sorunları keşfetmek için engelli bireyler ile doğrudan iletişime geçerek başladık. Bu aşamada meselenin ne kadar derin ve karmaşık olduğunu anladık ve elimizi taşın altına koymaya karar verdik. Erişilebilir mekan sayısını artırmak için önce hali hazırda erişilebilir olan mekanları duyurma fikri ortaya çıktı. Böylelikle PinGOin.net'in temelleri atıldı. Platformun gelişmesi için gönüllülerin 'pin' desteği almaya başladık ve 'mekan pinlemenin' önemli bir farkındalık aracı olduğunu fark ettik. Şu anda farklı şehirlerden aktif gönüllülerimiz gittikleri sosyal mekanları PinGOin platformuna ekleyerek bize ve bağımsız erişime destek oluyor. Çalışmalarımız elbette bununla sınırlı değil. Biz, çevremizdeki engellerin engelli bireylerden kaynaklı değil, engeli olmayan bireylerin yanlış tutum ve davranışlarından kaynaklı olduğunu düşünüyoruz. Bu sebeple yaptığımız bütün etkinliklerde engelli olan ve olmayan bireyleri kapsayıcı ortamlarda bir araya getiren pek çok diğer faaliyet ve proje ile bağımsız erişimi destekliyoruz.

Yaptığınız faaliyetlerden biraz söz eder misiniz?

PinGOin faaliyetlerini iki temel başlıkta açık-

lıyoruz: bunlar buluşturmak ve iyileştirmek. BULUŞTURMAK amacı ile sosyal hayattaki engellerin herkes için fark edilebilir olmasını hedefliyoruz. İlk olarak "Engel tanımadan insanları buluşturuyoruz": Engeli olan ve olmayan bireyleri kapsayıcı ortamlarda bir araya getirerek, eğitim etkinlik ve atölyeler düzenliyoruz. Aynı zamanda "İnsanları mekanla buluşturuyoruz": kullanıcı deneyimi odaklı çalışan web sitemizde Restoran, cafe, AVM gibi sosyal mekanların erişim durumunu gönüllülerimiz ile birlikte listeliyoruz. Son olarak "Karar alıcılarla engelli bireyleri buluşturuyoruz". Böylece yerel yönetim çemberinden başlayarak engellilerin ihtiyaçlarının anlaşılmasını sağlıyor, sosyal hayatın daha erişilebilir olması yönünde sivil katılımı destekliyoruz.

İYİLEŞTİRMEK amacıyla kullanıcının istek ve ihtiyaçlarını mekan sahibine ulaştırıyor, erişilebilirlik kriterlerinin mekan sahibi tarafından bilinmesini ve bu doğrultuda iyileştirmeler yapılmasını sağlıyoruz. Sosyal mekanlara erişilebilir olmaları için düzenleme önerileri sunuyoruz. Mekanları, PinGOin'in erişilebilir mekan havuzuna dahil etmeyi planlıyoruz. Sosyal mekanda ve her türlü etkinlikte engelli ziyaretçiler için uygun hizmetin sağlandığı sistem tasarımı yapıyoruz. Sahadan kazandığımız deneyimle erişilebilirlik hakkında yapılan hizmetleri izliyor, daha erişilebilir kentler için engelli haklarını savunuyor, karar vericileri daha katılımcı ve kapsayıcı bir politika izlemeye yönlendiriyoruz.

PinGOin Ankara menşeli bir oluşum değil mi? Hangi illerde faaliyetlerinizi sürdürüyorsunuz?

Etki alanına baktığımızda aslında erişilebilirlik insanlık tarihinden beri var olan ve bütün şehirleri eşit oranda etkileyen bir mesele. Biz işe yaşadığımız şehir olan Ankara'da öncelikle kendi çabalarımızla 2019'da bir sosyal girişimcilik yarışmasında başladık. Daha sonra farklı şehirlerden girişimimizle ilgilenen ve oralandan da mekan pinleyerek bize destek olan gönüllülerimiz ve mekan sahiplerimiz oldu. Şehirlerle yayılırken daha etkili ve sürdürülebilir bir sistem tasarlamak istedik. Bu sebeple yerel yönetim iş birliklerine yöneldik. Eskişehir büyükşehir belediyesi ile olan iş birliğini gerçekleştirdik. Daha sonra Adana Büyükşehir Belediyesi ile yaptığımız iş birliği sayesinde sosyal etkimizi Adana'ya taşıdık. İlerde farklı şehirlerde yine yerel yönetim iş birlikleriyle veya üniversite, kurumsal şirket gibi geniş etki alanına sahip kurum iş birlikleriyle topluluğumuzu farklı şehirlerde genişletmeyi hedefliyoruz.

PinGOin'in amacına hizmet ettiğini gördüğünüz, yaptığınız işin meyvelerini topladığınızı hissettiren gelişmeler yaşanıyor mu? Türkiye için erişilebilirlik gelişen bir alan mı?

Erişilebilirlik çok taraflı, oldukça karmaşık, pek çok kişinin sorumluluğunu gerektiren bir mesele olsa da küçük bir adımın bile ilerde ne-

ler değiştirebileceğine inancımız tam. İşimizi yaparken motivasyonumuzu etkilediğimiz bireylerden alıyoruz. PinGOin olarak etkimizi ölçerken pinlenen mekan sayısına, platformu kullanan engelli bireylerin yorum ve görüşlerine, yaptığımız sunumda insanların gözlerindeki ışığa bakıyoruz. Sesimizi duyurduğumuz her yerden güzel yorum ve öneriler alıyoruz ve bu bizi çok mutlu ediyor.

Türkiye bu hikayenin çok başında. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmede engelli bireylerin eşit sosyal koruma hakkına sahip oldukları ifade ediliyor. Türkiye, bu sözleşmenin taraflarından biri, ancak ülke-

mizde engelli bireyler ihtiyaç duydukları engellilik hizmetlerini alamıyor ve günlük yaşamın faaliyetlerinden dışlanmaya devam ediyorlar.

Türkiye'de engellilerin hizmete erişimleri genellikle kamu politikalarıyla mümkün kılınmaya çalışılıyor. Ancak engelli bireylerin eşit ve bağımsız bir hayat yaşamaları için çalışma yapılacak birçok alan halen mevcut. PinGOin olarak 2021 yılında bir çalışma yürüterek 55 engelli, engelli yakını ve alanda çalışan bireylerle görüştük. Herkesin hemfikir olduğu en belirgin sonuç şu oldu: Sosyal mekanlar farklı erişim ihtiyaçlarına sahip kişiler için gerekli olan erişilebilir ve kapsayıcı ortamı sağlamıyor.

Aynı zamanda engellilik, erişilebilirlik ve kapsayıcılık konusunda oluşması gereken farkındalık, toplum tarafından henüz yeterince göz önünde bulundurulmuyor. Fiziki çevre ve iletişimdeki çoğu engel, engelli bireylerden değil, engeli olmayan bireylerin yanlış tutum ve davranışlarından kaynaklandığı da yine aynı çalışmada kendini gösterdi. Yani özetle Türkiye için erişilebilirlik, gelişmeye açık; gelişmesi gereken bir alan.

PinGOin.net fikrin en başından beri var mıydı? Uygulama nasıl çalışıyor, kimleri hedefliyor?

Evet, platform fikri en başından beri vardı diyebiliriz. Biz çevremizde daha fazla erişilebilir mekan görmek istiyoruz diye yola çıktık. Ancak daha sonra az da olsa erişilebilir mekanların var olduğunu ama yeterince bilinmediğini fark ettik. Böylelikle www.pingo.net hayata geçti.

Pingo.net engelli ve farklı erişim kriterlerine sahip bireylerin erişebilecekleri sosyal mekanlardan haberdar olmalarını sağlayan online bir platform. Örneğin, tekerlekli sandalye kullanan birisi PinGOin'i ziyaret ederek şehirdeki engelli tuvaleti olan, rampası uygun, iç dolaşımı erişilebilir mekanları keşfedebilir. Platform, sadece engelliler için değil; çocuk,

bebek ve evcil hayvan sahipleri ile farklı beşin tercihleri olan bireyleri de kapsamakta.

PinGOin, web sitesindeki mekan verilerini kendine destek olan gönüllülerinden alır. Gönüllüler ziyaret ettikleri mekanları bir engelinin gözüyle değerlendirerek profilde paylaşıyor. Böylelikle; sistem kullanıcı odaklı çalışır, paylaşılan bilginin güncel kalmasını sağlar ve sivil katılımı güçlendirir.

Yaptığınız çalışmalardan en çok ses getirdiğini düşündüğünüz ya da sizin için özel bir yeri olan var mı?

Yaptığımız çalışmaların her biri doğrudan ve dolaylı olarak bağımsız erişimi desteklediği ve ekibimizin adım adım geliştirdiği için çok değerli. Sanırım son zamanlarda etkimizi en somut şekilde görebildiğimiz proje HeyKENT oldu. HeyKENT ile Eskişehir ve Adana'da yeni gönüllülere ulaşarak mekan pinledik.

Geçen sene Eskişehir'de HeyKENT kapsamında kent heykellerinin betimlemeli videolarını yaptık ve bu heykelleri görme engelli bireyler için sesli betimledik. Videonun ön anlatımını işaret dili ile destekledik. Heykellerin yanına monte ettiğimiz videolu karekodlar sadece engelli bireyler tarafından izlenmedi.

Yoldan geçen ve merak eden bütün kentliler bu heykellerin erişilebilir anlatılarını izledi ve alanda farkındalık edildi. Bu videoların işin başından beri hedeflediğimiz etkiyi görmeye başladığımız için özel bir yeri var diyebiliriz.

PinGOin ile çıktığınız bu yolda unutamaya çağınız bir anınız var mı?

Bizim için unutulmaz olan dinlediğimiz anılar aslında. Yola çıktığımızdan beri çok fazla engelli birey ve yakınının karşılaştıkları zorlukları, beklenti ve ihtiyaçlarını dinleme şansını bulduk. Sinemada tekerlekli sandalyeli olduğu için ön sıraya oturmayı kabul etmeyip sürünerek arka sıraya geçen Fedakar Abi'nin anısı, okuduğu bölümde sınıflara erişemediği için okul önünde tek başına eylem yapan Beyza'nın anısı, görme engelli olduğu için okullara kabul edilmeyen Ayşe'nin Türkiye yirmi beşinciliği hikayesi... Bizim için unutulmaz olanlar bunlar.

PinGOin'in bir parçası olmak için neler yapılabilir? PinGOin'de gönüllülük nasıl bir süreç?

PinGOin gönüllülerinden destek alan bir girişim. Engeli olsun olmasın herkes PinGOine gönüllü olabilir. Bizim için önemli olan erişilebilirliğe benzer bir çerçeveden bakıyor olmamız. Bunun için topluluk ruhunu önemsiyoruz. Bu kişileri topluluğumuza katılmaya davet ediyoruz. Pek çok online ve yüz yüze toplantı, eğitim ve workshop düzenliyor, blog yazıyor ve sosyal medya içerikleri üretiyoruz. PinGOine destek olmak isteyenlerin bizi takip etmesi bu toplantı ve paylaşımlara katılım göstermesi çok önemli. Ayrıca bu konuları konuştuğumuz aktif bir Slack kanalımız bulunuyor.

Bir de mekan pinleme var tabii. PinGOine gittiğiniz bir kafeden bile destek olabilirsiniz. Kafenin erişim bilgilerini pingoine işlemek sadece 4-5 dakika alıyor ve platformumuza destek sağlamış oluyorsunuz. Bütün bu aşamaları ve gönüllülük sürecini aylık oryantasyon toplantıları ile açıklıyoruz.

PinGOin çevreyle ve mekanlarla oldukça ilişkili bir sosyal girişim. Bu sebeple yapıcı çevrenin tasarımında önemli rol oynayan mimar ve tasarımcıların katkısı bizim için oldukça önemli. Şehrimizin erişilebilirliği için birlikte düşünmek, tasarlamak ve üretmek isteyen herkesi topluluğumuza bekliyoruz. Bize özel olarak destek vermek, uzmanlığını paylaşmak isteyen gönüllülerimiz ile özel olarak iletişime geçmekten de mutluluk duyarız.

Web sitesi: www.pingo.net

Instagram: @pin.goin

Twitter: @pingoin_

Facebook: @pingoin.net

E-mail: info@pingoin.net

NÍALL MCLAUGHLIN ARCHITECTS TARAFINDAN TASARLANAN MAGDALENE KOLEJİ KÜTÜPHANESİ “THE NEW LIBRARY” 2022 RIBA STIRLING ÖDÜLÜ’NÜN SAHİBİ OLDU!

The Royal Institute of British Architects (RIBA) tarafından bu yıl 26'sı verilen 2022 RIBA Stirling Ödülü'nün sahibi, Cambridge Üniversitesi'ne bağlı Magdalene Koleji'ndeki yeni kütüphane yapısı oldu. İçerisinde bir arşiv bölümü ve sanat galerisi de barındıran The New Library, kullanıcılarına 24 saat açık şekilde hizmet veriyor. Yapı geniş ve ferah çalışma alanlarıyla, hemen yanında bulunan 17. yüzyıldan kalma Pepys Kütüphanesi'ne alternatif oluşturuyor. Níall McLaughlin Architects, çevredeki tarihi binaları referans alan, zamana direnecek, çağdaş bir tasarım oluşturmak amacıyla taşıyıcı tuğla malzemeyi, üçgen eğimli çatıları, oymalı pencereleri ve tuğla bacaları sürdürülebilir bir anlayışla bir araya getiriyor.

2022 RIBA Stirling Ödülü jürisi adına konuşan RIBA Başkanı Simon Allford "The New Library"i seçme nedenlerini şöyle açıklıyor: "Magdalene Koleji'ndeki Yeni Kütüphane Binası, uzun süre dayanacak şekilde inşa edilmiş, sofistike ve cömert bir mimariye sahip. En az 400 yıl dayanacak yeni bir bina yaratmak önemli bir zorluk, ancak Níall McLaughlin Architects üst düzey beceri, özen ve sorumlulukla bunu başarmış. Sonuç olarak binayı, kolej blogundaki sağlam, kendinden emin, aynı

zamanda saygılı yeni çocuk olarak tanımlayabiliriz.

Aydınlık ahşap iç mekan, atmosferi güzelleştiriyor ve bağ kurmayı teşvik ediyor. Yapı, hem şimdiki hem de gelecekteki öğrenciler için keyifle, bir arada ve ayrı ayrı kullanılabilecekleri, düşünebilecekleri ve toplanabilecekleri sakin ve birbiriyle bağlantılı mekanlar sunuyor. Zamanın testine dayanacak bir yapı inşa etme gayesi, kullanılan her malzeme ve ayrıntıda, her bakış açısında hissedilebiliyor. Böylece yapı, uzun ömürlü bir bina tasarlama konusunda iyi bir örnek oluşturuyor.

İyi tasarlanmış ortamların, öğrenci başarısını ve refahını büyük ölçüde artırdığı bir gerçek. Bu tarz nitelikli örnekler istisna olarak kalmamalı, bu anlayış tüm öğretmen ve öğrencilerin kullandığı öğrenim alanları için genel bir kabul olmalı. Dünyanın dört bir yanındaki üniversiteler, sürekli büyüyen öğretim pazarında kendilerini konumlandırabilmek için çok çalışıyorlar, büyük binalara yatırım yapmak da gittikçe daha çok önem kazanıyor. Bu bina, bu alanda örnek alınabilecek bir model."

Fotoğraflar: Nick Kane

BİR YIKIMIN ÖYKÜSÜ:

KAHRAMANMARAŞ İL ÖZEL İDARE BİNASI

Kahramanmaraş'taki İl Özel İdare Binası'nın proje müelliflerinden Arif Nafiz Aköz ile birlikteyiz. Projenin diğer müellifi de yakın zamanda vefat eden değerli meslektaşımız Haldun Sunal'dı. Aldığımız bilgilerden öğrendiğimiz kadarıyla, Haziran 2022 tarihinde yıkımı tamamlandı yapının. Söleşide yapının tasarım süreci, bu süreçte Nafiz Bey'in Haldun Sunal ile olan diyalogları hakkında bilgi alacağız ve yıkılana kadarki aşamaları, tepkileri, Mimarlar Odası Kahramanmaraş Şubesi'nin girişimlerini değerlendireceğiz.

Serbest Mimar: Bu süreç hangi yıl ve nasıl başladı?
Nafiz Aköz: Ben o yıllarda Bulgaristan Göçmen Konutları'nda, Müşavirlik Bürosu'nda Proje Koordinatör'üydüm. 2 yılını orada geçti. İş bittikten sonra, 90-92 yıllarında, büromu kapatmıştım. Mahmut Tuna'nın ofisinde birkaç ufak iş vardı onlarla uğraşıyordum. Haldun aradı telefonla, gelir misin bir görüşelim dedi. Olur dedim geleyim. Gittiğimde, bir iş aldık, yanında birkaç ufak iş daha da var ama geciktirdim, dedi. Bu işi beraber yapabilir miyiz dedi.

SM: O, daha başlamamıştı herhalde değil mi işe, sadece teklif gelmiş?
NA: İş Haldun'a gelmiş, Haldun görüşmüş. Bir süre geçmiş üstünden başlayamamış bir türlü.

SM: İşveren kim? Bu bir kamu yapısı değil mi? Bazı bilgilere göre %70 Belediye'nin, %30 İl Özel İdare'nin olarak görünüyor.
NA: Tabi kamu yapısı. İşveren aslında İl Özel idaresi ama biz bir müteahhitle görüşüyoruz. Ama diğer kısımları hatırlamıyorum. Haldun bana proje alanını gösterdi; köşe başı, kare bir arsa. İki tarafında yol var, yollardan birisi şehirdeki en önemli caddelerden Trabzon caddesi. Haldun ben bir şeyler düşündüm dedi.

SM: Köşe parsel olmasına rağmen yola cephe veren bir tasarım düşünmüş Haldun Bey. Peki, başlangıçta imar planı, yapılaşma durumu, kat adedi bilgisi var mıydı?
NA: Evet, yükseklik serbest. Arsa 2100 m², 20.000 m² inşaat alanı isteniyor ve emsal =10 oluyor. Yapı çekme mesafelerini de düşürsek yapı yapılacak alan için yaklaşık 1200 m² taban alanı kalıyor. Yani yapının yüksekliği tasarımdan değil, belirlenen emsalden ve verilerden kaynaklanmaktadır. Yapılan eleştirilerde bu konu hiç sorgulanmamaktadır.

SM: Biz de o nedenle özellikle soruyoruz zaten. Bizlerin bu soruları sorması lazım.
NA: Haldun'la konuştuktan sonra ofise döndüm. Üzerine tekrar düşünmeye başladım. Trabzon caddesi buranın en önemli caddesi.

SM: Adliye ve Hükümet Konağı binası da bu binanın yakınında değil mi?
NA: Evet yakınında. Doğudan gelirken sağda kalıyor yapı. Böyle önemli bir yolda buradan transit geçilse mi daha iyi, yoksa başka bir şeyler mi yapılmalı acaba diye düşünmeye başladım. Çünkü buralar hep dükkan olacak. Özel İdare'ye ofis birimi yapıyorsun, bir de kiralık ofisler de var, belki bunlar belediyeye de ait olabilir orasını tam bilemiyorum. İstedim ki insanları buraya başka amaçlarla da çeke lim. Sinema, tiyatro, toplantı, sergi, kütüphane, el sanatları gibi mekanlar da yapalım, aktiviteyi de artıralım; gençler, kadınlar, emekliler, çocuklar da gelsin, kullansın bu yapıyı. Ama hayır, istenen sadece, ticari amaçlı büroların ve dükkanların olmasıydı.

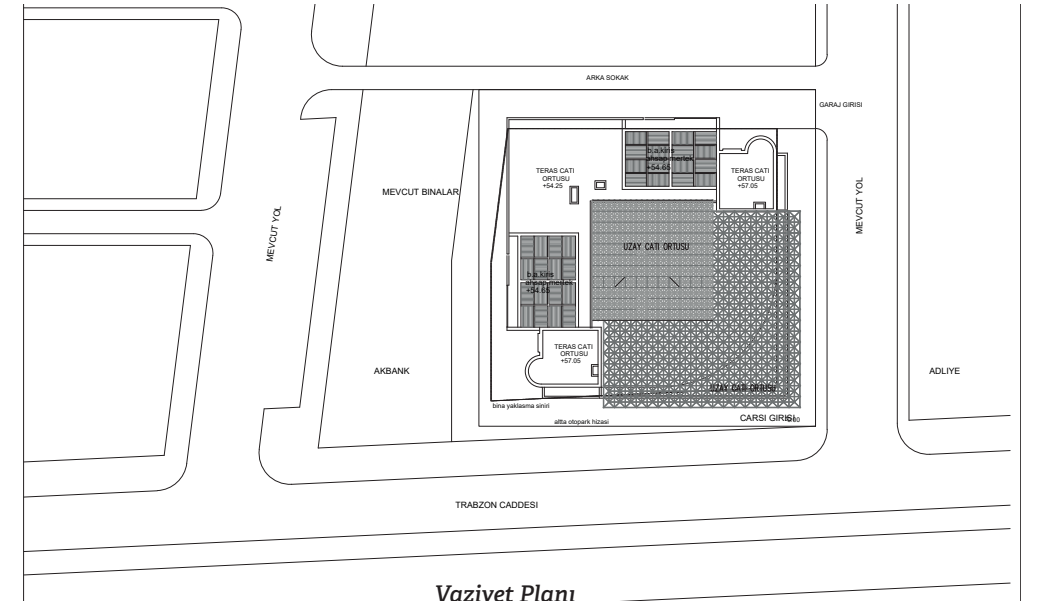

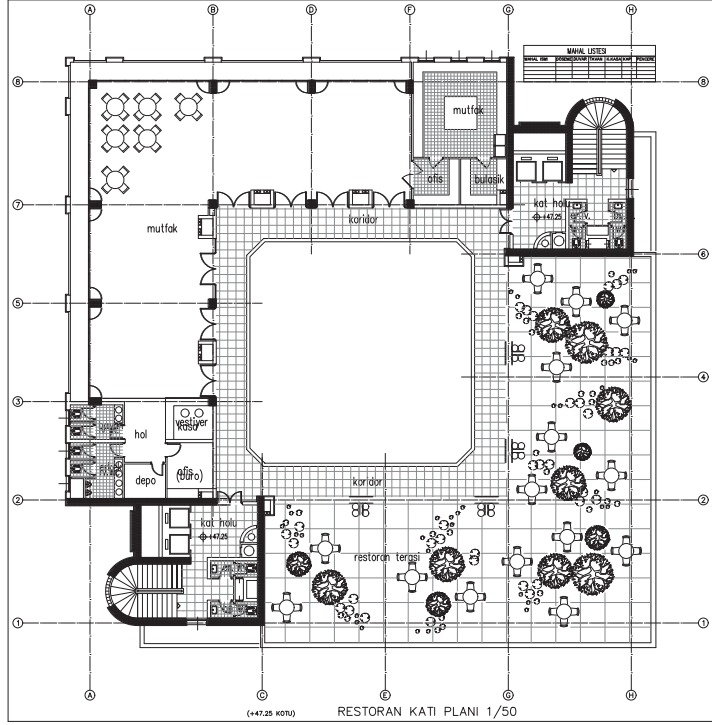
SM: Aslında ticari niyetlerle yola çıkıldığında da farklı kullanıcıların hatta mümkün oldukça fazla kullanıcının yapıya çekilmesi hedeflenir. Bir yerden para kazanacaksanız önce insanları oraya getirmeniz gerekir. Orada bir hayat kurgulayacaksınız ki tüm sistem birbirinden beslensin. Bu anlayış şimdilerde daha yaygın.
NA: Tabi kurgu böyle olunca bazı dükkanlar işe yarayacak, bazı dükkanlar işe yaramayacak gibi bir durum oluşuyordu.

SM: Tamamen zemine basan bir tasarımıdı o zaman o haldeyken ve yine de yüksek miydi bu şekilde?
NA: 19 katı bulan bir yapıdan 2-3 katı kaldırırsan Maraş silüetinde çok bir şey değişir mi?

Bizden istenen ticari alanları (dükkan, mağaza, vb.) gerçekleştirebilmek için katlı bir düzene gittik. Çarşı kısmında sirkülasyonda akıcılığı yürüyen merdivenler ile sağladık.

SM: Bu hale gelince bürolar 5. kattan başlamış oldu. Aslında niyetiniz, aşağıyı kentsel bir karaktere büründürüp herkesin gelebildiği bir yer yapmak ve yukarı katları da sadece işi olanların geleceği bir yer haline dönüştürmek.
NA: Zemin kat planında görüldüğü gibi; çarşıya gelenleri olabildiğince kentsel bir mekanla karşılamak için, yapının yollara bakan köşesini boşaltarak ve yarım kat düşürerek bir avlu gerçekleştirdik. Bu avlu ve boşatılmış kütle; yapının bütün hareketini, girişlerini ve çarşı kullanımını araç trafiğinden arındırma

Restoran Katı Planı

görevini üstlenmektedir. Ayrıca yapıyı klimate eden boşluğun yaratılmasını, yapının her yönden doğal ışık alabilmesini ve yapının hafifletilmesini sağlamaktadır. SM: Çukur avlu da var mı bu boşlukta? NA: Evet var.

SM: Aslında zeminin potansiyelini mümkün olduğu kadar artırmak istemişsiniz. NA: Burada insanlar oturdukları zaman kendine ait bir yerleri olsun istedik. Caddenin kenarında oturmaktan daha iyi olduğunu düşündük.

SM: Geri çekerek özelleştiriyorsunuz orayı. Özetle burada sizin hedefiniz kullanıcının çeşitlenmesi ve bir kentsel mekan üretmek. Yapının bulunduğu bölge ne bölgesiydi o zamanlar konut mu yoksa ticaret mi? NA: Konut ve ticaret, her ikisi de vardı. Meşhur dondurmacı var hatta yakınında. Yapının ortasındaki boşluk şöyle ortaya çıktı. Bölge, özellikle de Kahramanmaraş'ın merkezi, Akdeniz iklimi etkisinde. Tabii yaylalara dağlara çıkıldığında iklim farklılaşıyor. Kışın sıcaklık, en fazla 40 gün süreyle o dereceye düşebiliyor. Kar yağdığında bir haftada yerden kalkıyor. Yani sıcak. Ortadaki boşluk, dükkanlarda bulunan ya da mağazada dolaşan insanlar için bir klima etkisi oluşturur diye düşündük. Üstelik sadece buralara değil ofislere de etki ediyor, onlar da faydalaniyor. Çünkü boşluğu üretince buradaki ofislerin iki cephesi olmuş oldu. Üst kısımda da boşluk, tepeye kadar çıkıyor ve açılır kapanır camlar var. Kışın merkezi açmak sıkıntılı olabilir zaten soğuk iyice soğutmayalım diye düşündük. Kısaca boşluğu

bu şekilde kullandık. Ve burada içerideki avluya bakan sirkülasyon dış etkenlere, havaya açık. Özel idarenin bulunduğu büro katlarına çıkınca koridor var, onu da giydirme camla kapattık. İstenildiğinde bu katlar da hava sirkülasyonundan yararlanabilir.

SM: Planlamayı konuştuğumuza göre, oraya geçmeden önce şunu da soralım; Mal sahibinden, üst katlarda kiralık bürolar, özel idare kullanımı için bürolar, bu katların altında da çarşı gibi ana başlıklar geldi. Size gelen bu ana başlıklar üzerinden siz bir ihtiyaç programı düzenlediniz değil mi? Belli ki onu bu müteahhit aracılığıyla mal sahibine sundunuz, orada mutabık kaldınız. Bahsetmiştin biraz ama binanın bu derece çevredeki yapılaşmaya aykırı oluşunun nedenleri sizce neler? NA: Nedeni verilen emsal. Tabii emsal bu kadar abartılı çıktığında başından anladık biz böyle bir durum yaratacağını. O zaman da şöyle düşündük; kütlenin olduğu gibi arsanın tamamına oturması mı daha iyi yoksa yapabildiğimiz kadar boşaltılmış bir kütle mi daha iyi? Çünkü ikisinde de aynı emsal çıkıyor zaten, boşaltarak hafifletebilir miyiz diye düşündük.

SM: Böylece metrekare azalıyor, o durumun da müteahhite zararı var. Müteahhit bütün bu kararları verirken hiç karışmadı mı size? Genelde istemezler böyle doldurulabilecek bir alanın boş bırakılmasını? NA: Hayır. Verilen emsali zaten kullanmış olduğumuz için metrekare azalmıyordu. Yaptığımız konsollar vs. ile aynı şey oluyordu. Müteahhit öyle bir şeyi sorun etmedi ama kendisi

satacak olsa belki o zaman sorun olabilirdi. SM: Peki bu kadar yüksek olunca yakınında ki komşu binalarla arasındaki yapı yaklaşma mesafeleri değişti mi? NA: Verdikleri çekme mesafeleri, komşu parsellerden 3, yollardan 5 metreydi. Buraya zararı var mı diye sorarsan, vardır mutlaka. Kendi yapısına zararı var mı diye sorarsan yok, çünkü en yüksek kendisi. Zaten bunun ilk 4 katı çarşı, o da bu avluya çalışıyor. Orta boşluktan sonra bu sefer de kütleyle nasıl yapacağız diye düşündük. Plan düzlemindeki boşaltmanın üstündeki kısım kubbe, kubbenin kenarında da restoranlar önerdik çatıda.

SM: Son kat zaten serbest programa benziyor. Dolu yüzeylerin üzerinde saçak altı boşluk, geri çekme var, aslında yapıyı bitirmeye çalışan kararlı bir etki. NA: Evet, hem bitirmeye çalışan hem de altın da restoranı örten bir saçak var. Kahramanmaraş'ın her tarafını görebiliyorsun, hatta çevre illeri bile görebiliyorsun. (Gülüyor).

Kütle sabun kalıbı gibi çıkması diye binada çıkmalar var, çekilmeler var, çekirdekler var, birtakım hareketler var. Boşluk, kolonlar, döşemeler, koridorlar vs. yapıya yeterli bir hareketlilik veriyor.

SM: Bu konu yayın komisyonunda da tartışıldı, renkleri bakımından postmodern animatmaları var diye. Ama yapıda geçmişe öykünen yaklaşımlar da yok, yalın bir tavır var. NA: O yıllarda postmodern esintilerin olduğu tasarımlar deneniyordu. İşin içine hacimle renklerin de giriyordu. Tasarıma postmodern bir yapı olsun düşüncesiyle başlamadık. Meslekteki ilk yıllarım olan 1982-1984 yıllarında Şevki Vanlı ile çalıştığım dönemde modern mimarinin etkisinde tasarımlar yapıyorduk ve bu beni de etkiliyor. Daha sonraları modern mimarinin katılığını nasıl farklılaştırdım diye düşünmeye de başladım. Kahramanmaraş'taki yapıya da bu duygularla yaklaştım. Meslektaşlarımızın yapıda postmodern ve dekonstrüktivist etkilenimler olduğu yönünde görüşleri oldu. Benim düşüncelerime en yakın olanı Süha Özkan'ın geç modern düşüncenin etkisinde olduğu görüşüdür. Düşey sirkülasyonu, özel idarenin kullanımına ayrılan ofisleri, kiralanacak ofisleri, mağaza dükkan gibi ticaret alanlarının ve son kattaki restoranın çelik bir örtü ile örtülmesi; taşıyıcı sistemin okunmasını sağlamaktadır. Yapının boşaltılan kısmı kütlenin hafiflemesini beraberinde getirmiştir.

SM: Cephede kullanılan renkler için ne dersiniz? NA: Biz zaten aykırı bir yapı oldu artık. Eleştirilerde gördüm, binanın rengi daha gri olsa falan diye konuşuluyordu.

SM: Belki kendini biraz daha yok etmeye çalışsaydı gibi mi?

NA: Evet ama binaya bakıyorum da renk ile kendini yok edebilecek bir yapı değil bu. Biz aykırı bir bina yaptığımızın zaten farkındaydık, ne renk yaparsan yap saklayamazsın. Maketini de yaptık çünkü. İki farklı renkte iki maket yaptık. Mevcut renkler beğenildi.

SM: Duruyor mu maketler? NA: İkisini de İşverenin götürdüğünü hatırlıyorum.

SM: Alper Özbirinci'de olabilir mi peki? Çünkü Haldun Sunal arşivini de ondan istedik. NA: Maket fotoğrafları Alper Bey'de olabilir.

SM: İster istemez yapıdaki boşluğun etrafında dönüp durduk aslında. Çünkü tasarımın en güçlü yanlarından biri çok kolonlu boşluk. Bu kolonlar çelik mi? NA: Hayır betonarme.

SM: Son fotoğraflara baktığımız zaman farklı olduğunu görüyoruz, dairesel planlı bir şeyler konuşmuş. Bunların sizinle ilgisi var mı? Siz beton veya renkli bir tasarım yapının sonradan müdahaleler oldu, tabelalar geldi gibi bir durum var mı? NA: Benim hatırladığım kadarıyla bir müdahale görünmüyor.

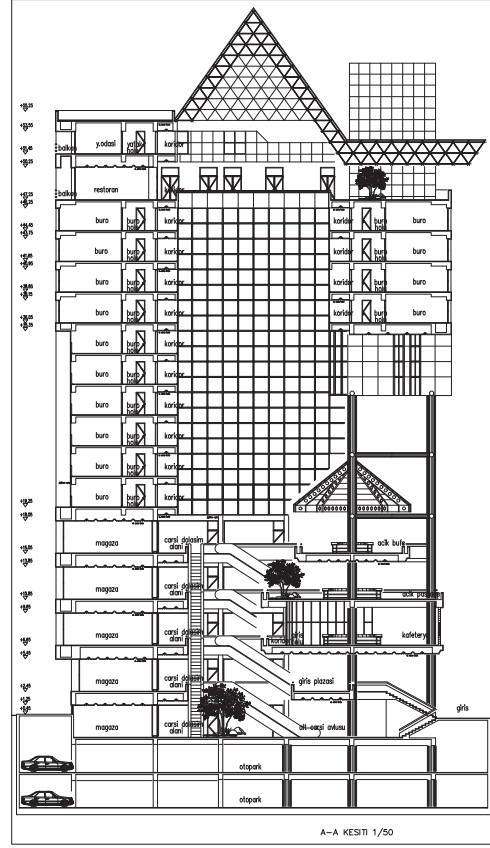
SM: Aks aralıkları 6 metre mi burada? NA: Evet.

SM: Burada diyagonal üst üste binmelerle yapının gücünü zemine aktaran bu kadar da yüksek yapı bir hareket var. Hiç konteyner benzeri elemanlarla aralarını doldurmak gibi bir şey düşünmüş müydünüz? Biliyorsun, o dönemden önce Nevşehir Hükümet Konağı yarışmasında Haldun Sunal'ın oradaki yapısal dokuyu yansıtmaya çalıştığı çok parçalanmış, ufalanmış kütlelerden oluşan projesi vardı. NA: Bu dediğin çok ilginç bir şey olurdu, keşke zamanında söyleseydin(gülüyor)

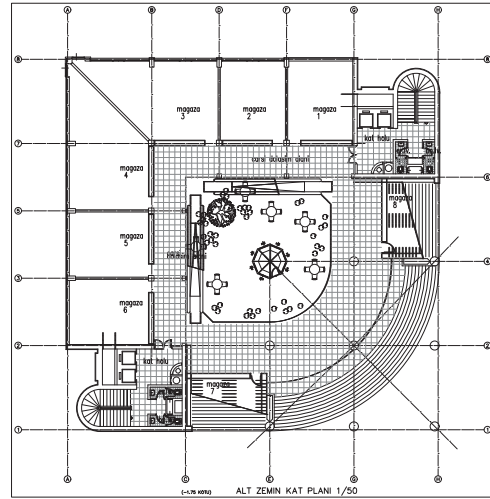
SM: Proje sürecine geçersen, ruhsat için onay makamı belediye miydi? NA: Biz ne belediyeye gittik, ne de özel idareye. Kimseyle görüşmedik, bir tek müteahhit ile muhatap olduk. Genelde de ilk tanıdığı patron Haldun Sunal olduğu için onunla görüştü.

SM: Binaının rengini konuştuk, ama cephe kaplaması neydi? NA: Metal kaplama. Merdivenin olduğu yerde de seramik önerdik. Müteahhidin ilişkileri nasıldı kurumla bilmiyoruz ama her dediğini kabul ettirdi.

SM: Proje sürecine dair konuları tamamlamak adına tekrar etmek gerekirse; müteahhit yerel yönetim ile yakın bir ilişki içerisinde olduğu için onay kısımlarında hiç zorlanmadınız. Zaten bu emsalın buraya

Kesit

Alt Zemin Kat Planı

verilmesinden de belli oluyor... İnşaat sürecine yavaştan geçerken şunu sormak istiyorum. Müteahhit sadece yapan mıydı yoksa yap-ış-let gibi bir şey var mıydı? NA: Öyle bir şey olduğunu zannetmiyorum müteahhit sadece inşaat yapacaktı.

SM: Projede mesleki kontrollük sizde yok değil olarak. Nuran Ünsal'ın Haldun Sunal'la ilgili yazdığı yazının bir bölümünde Haldun Sunal "bu yapıda biz başında olamadığımız için

hem malzeme olarak, hem de ölçek olarak bizim dışımızda çok müdahaleler oldu." demiş. Ölçek ile kastettiği acaba boşluğun doldurulmasına yönelik mi? Boş alanın, hacmin yüksekliği sizin tasarladığınız şekilde, değil mi? NA: Evet. Tasarıma inşaat aşamasında bir müdahale olduğunu düşünmüyorum.

SM: Malzeme ve renk de sizin projenize uygun. Cephede görünen boya, değil mi? NA: Merdivenler cephelerinde seramik yaptık, boyayı biz önerdik ama onlar sanırım metal kaplamış olabilirler. Bu kısmı tam bilmiyorum kolonları da metal kaplamışlar çünkü.

SM: Kaplamalar kolonları çok hantallaştırmış tabii. Belki o kolonlar çıplak olsa boşluk daha farklı hissedilecek. NA: Evet, yapının soyulmuş halinin fotoğrafları var. Kolonlar bayağı kalınlaşmış tabi kaplamalarla birlikte.

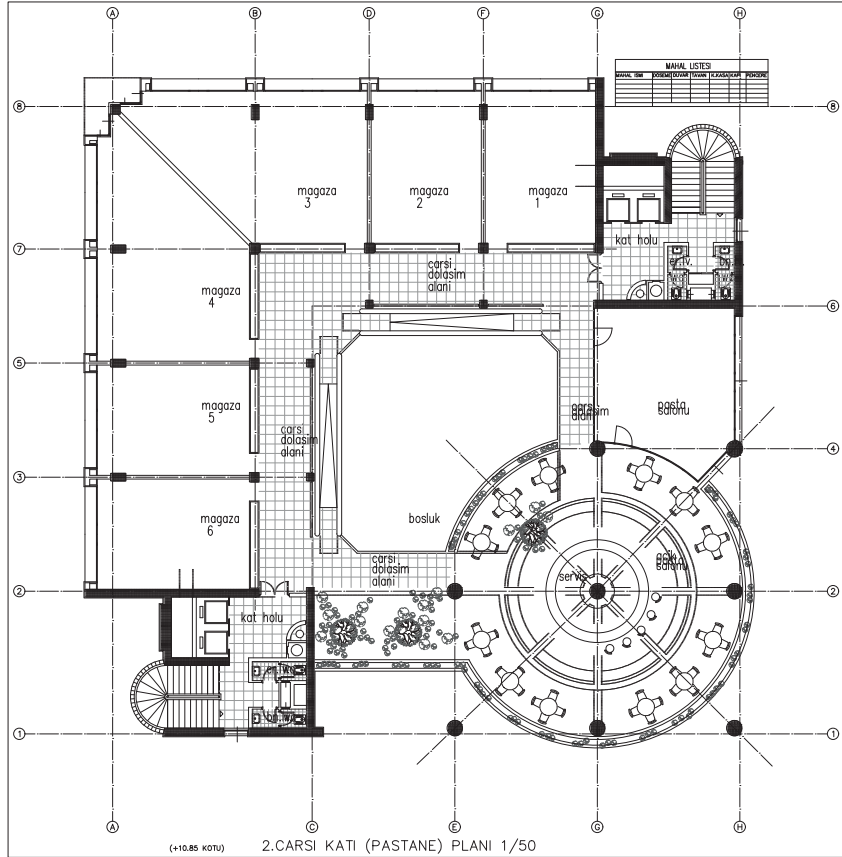
SM: Soyulduğu zamanki halinde daha narin olduğunu görüyoruz NA: Ama yine de bina, ben yokum diyemiyor tabi. Konuyla alakalı bir de Sütçü İmam Üniversitesi'nden akademik bir kişinin, iyileştirmeye yönelik çalışmalarını internette gördüm. Bu çalışma sonucunda bizim yapıdan eser kalmamıştı.

SM: Yüksek Lisans öğrencilerine mi çalıştırmayı yaptırmışlar? NA: Herhalde tez olarak çalışılmış, bilmiyorum. Yüzeyi cam yaparak yumuşatmaya çalışmış ama her yeri de doldurmuş yere kadar. Açıkçası bana, sen bunu al iyileştir deselerdi kesinlikle yapmayacağım şey buydu. binanın özelliğini yine hiç bozmazdım. Renkleri de işeşebilirdi, yine kolonları gösterecek şekilde, şeffaf bir cam kurgulayabilirdim. Döşemeleri yüzdürerek boşluğa akıtarak vs. bir şeyler yapar kullanışlı, uyumlu hale getirebilirdik.

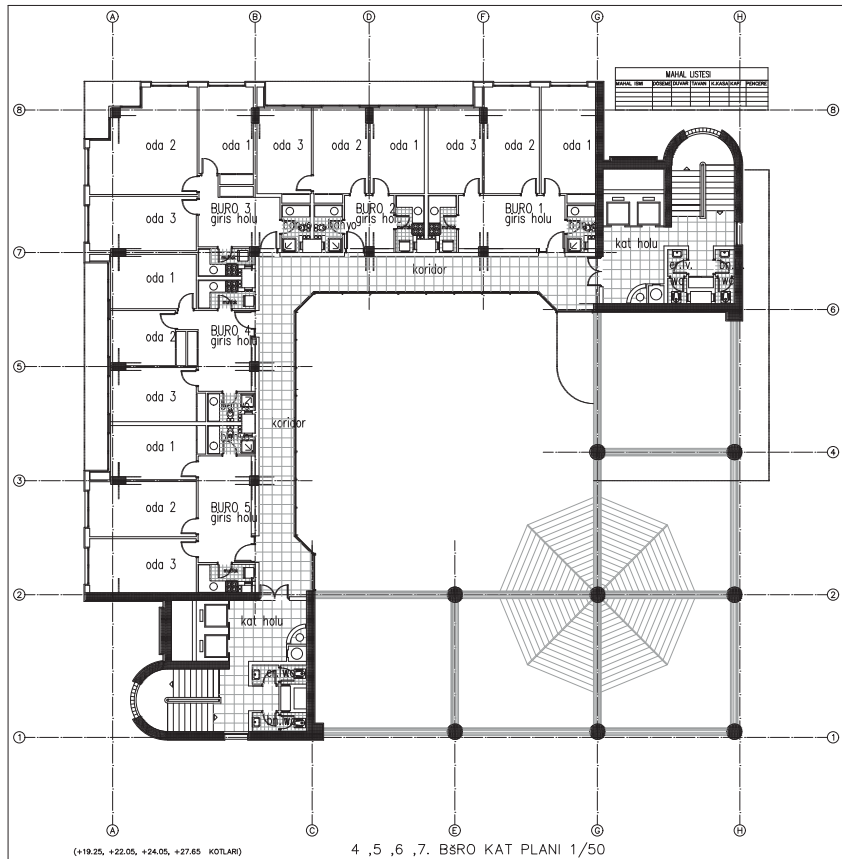
SM: Düşey elemanlarıyla yatay düzlemi ile o boşluk hayal kurduruyor çünkü insana. NA: Evet çeşitlendirilebilir de bir alandı ama bizden istenenlerde başka bir program olmayıp hepsi ofis olunca başka bir şey de koyamadık açıkçası.

SM: Artık yıkım sürecine gelebiliriz. Okudugumuz, araştırmalarını yaptığımız zaman bu bir kentsel dönüşüm senaryosunun parçası gibi geliyor. Adliye Binası da yıkılarak ada bazında bir kentsel yenileme projesinin parçası olacak gibi. NA: 40 dönüme yakın alandan bahsediliyor.

SM: Stratejik bir yaklaşımla, binanın yıkılması için sosyal medyada "dünyanın en saçma binası" şeklinde bir söylem atılmış ya da belki çok da popüler olmayan bir söylem kasıtlı olarak yayılmış olabilir mi? Post-truth denen bir şey var artık, yalan haberdan bir gerçek yaratılabilir. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

2. Çarşı Katı (Pastane) Planı

4-5-67. Büro Kat Planı 19,25 – 27,65 Kotları

NA: Ben kesinlikle öyle olduğunu düşünüyorum. Bina'nın saçma olduğunu 30 sene sonra mı anladılar? Saçmaysa ilk anında da saçmaydı veya 10 yıl sonra da saçmaydı. Bu yıl mı saçma olduğunu anlaşıldı? Bu bir politikadır kesinlikle.

SM: Herhangi bir bina için saçma nasıl bir niteleme zaten? Neye göre? Yeterli bilgiye sahip olunmadan üstelik...

NA: Sorular için mikrofon tutulan kişiler belli, soruş şekli belli... Mesela "Kahramanmaraş'ta herkesin gelip ziyaret ettiği bir yapılmış olmasından memnun musunuz?" diye sorulsa ben memnunuz dersin. Bu şekilde yönlendirmeli sorulduğunda da tabii olur mu böyle bina denilebilir. Cevap zaten sorunun içinde.

SM: Mesela Cengiz Bektaş'ın Mersin'de tasarımını yaptığı otel binası kent silüeti içinde kendini çok net gösteriyordu. İnşa edildiği dönemde çok tartışılmıştı. Aslında buna benzer olaylar çokça var. Fakat burada bu bir politika aracı olmuş, politikanın gerçekleştirilmesinde bir araç olmuş gibi görünüyor. Peki bu yıkım süreci ile ilgili siz müelliflere herhangi bir müracaat oldu mu? Meslek örgütlerinin tavrı nasıldı bu süreçte? Kurumdan bu binayı iyileştirme yönünde bir teklif geldi mi?

NA: Geldi. Kahramanmaraş Belediyesi İmar ve Şehircilik'ten birinden bir telefon aldım. Arif Bey sizi ancak bulabildik, sizin bina ile ilgili etrafta yıkım sözleri dolayınca biliyorusunuzdur belki, dedi. Biliyorum dedim. Binayı iyileştirip çağa hatta yıllar sonrasına bile uygun bir hale getirebilir miyiz, toparlayıp dönüştürebilir miyiz diye sordu. Yapabiliriz tabii ama ben şu an bir firmada mimar olarak çalışıyorum. Ben yapamazsam bile yapacak arkadaşlarım var, dedim.

SM: Çözüm odaklı bir yaklaşımda bulunmuşsunuz binayı korumak üzere.

NA: Yıkılmaması için elimden ne gelirse yapacağımı söyledim.

SM: Bu öneri size geleli ne kadar oldu?

NA: Yıkımdan yaklaşık 7-8 ay önce.

SM: Bu söylentiler sanırım ilk kez 2021'de çıkmıştı. Belediyenin böyle bir girişimde bulunması da ilginç çünkü bina belediyenin mülkü değil. Gerçi bina %30 belediyeye ait diye de bir bilgi var ama gerçek bir bilgi mi bilmiyoruz.

NA: Ticarethane ve özel ofisler onların olabilir. Diğerleri de özel idarenin payı olabilir.

SM: 20.000 metrekarre gibi bir büyüklük; bodrum katlar dahil herhalde. Böyle bir büyüklükten bahsediliyor. Mimarlar Odası Kahramanmaraş şubesinin bir girişimi oldu mu?

NA: Mimarlar Odası'ndan bir arkadaş aradığında, ben elimden geleni yaparım ama yıkıma ben engel olamadım dedim. Bundan belki 2-3 ay sonra Mimarlar Odası'ndan bir meslektaş aradı. Binanızın durumunu biliyorsunuz, yıkımını da Kurban Bayramı'na getiriyorlar, biz bu binanın yıkılmasını istemiyoruz, dedi. Mimarlar Odası'ndaki diğer arkadaşların bu kişinin beni aradığından haberi var mı yok mu bilmiyorum ama bana söylediği şeydi: Biz bu bina yıkılsın istemiyoruz, bu yapı buranın landmarkı oldu artık. Gerçekten de halk için adres bulmakta, yer tariflerinde buluşma noktası olması, kentin belleğinde yer ettiğini gösteriyor dedi.

SM: Kızılay'daki gökdelen gibi. Bir zamanlar insanların buluşma noktası olarak bir tek o vardı, sürekli onun önünde buluşulurdu.

NA: Kızılay'da buluşalım dedüğümüzde nerede buluşacağımız söylenmezdi bile. Buraya çevre illerden gelip dondurmala-

rını alıp binanın önünde fotoğraf çeken insanlar var dedi. İnternette de niye bu binayı yok etmeye çalışıyoruz diyen insanlar var.

SM: Evet. Neden bu kadar kentliye mal olmuş bir yapıyı dönüştürmektense yıkıyoruz diyenlere ben de rastladım. Peki, Mimarlar Odası'nın girişimi nasıl sonuçlandı?

NA: Konuştuğum meslektaşım dedi ki; ben binanın yıkılmaması yönünde bir yazı hazırlamayı düşünüyorum, sizden izin alacağım dedi. Ben de yıkılmaması için bir şeyler yazacaksan izin almına gerek yok dedim. Hatta ben yazar size yollarım siz uygun bulursanız yayınlarım da dedi. Tamam kızım nasıl istersen yaz dedim. Ama sonrasında bir ses seda çıkmadı. Zaten yıkıma bayağı yaklaşmıştık. Ama mesela Mimarlar Odası buraya bu emsalin nasıl verildiğini hiç sorgulamadı.

SM: O zamanlar sorgulanması gerekirdi, evet. Bu projeler mesleki denetimde gitti mi acaba o aşamada? Sizden hiç mesleki denetim harcı falan talep etmediler mi? Mimarlar Odasına gitseniz çünkü oradan mutlaka bir şey çıkardı.

NA: Mimarlar Odası zaten karşıydı tabi doğal olarak.

SM: Mimarlar Odası Merkezi'nin gerçekten mimarlıkla ilgili ne yaptığını tam bilemiyoruz. Eskiden MO Genel Merkezi ile üyelerin ilişkisi daha kuvvetliydi. Ya da bizler Odadan uzaklaştık. Aslında asıl ses getirecek yerin burası olması lazım. Millet Bahçesi yapılacağı gerekçesi ile Gaziantep Hükümet Konağının yıkılması geçtiğimiz birkaç yıl içinde gündeme gelmişti. Mimarlar Odası Gaziantep şubesi bu konuda tavrını koydu, müelliflerinden basın bülteni istedi, kendisi sürece karşı çıktı, yapıyı savundu. Aslında ülkenin genel sorunu yöneticilerin var olanı yıkmak istemesi sonucunda kentin, kentlinin hafızasında yer eden yapı ve mekanları yok etmek. Ankarada birçok örneği var;

kı'nın bir parçası idi. Keza İller Bankası önündeki yüzyıllık çınarları ile yıllarca birlikte var olan bir yapıydı.

NA: Türkiye her şeyiyle değiştirilmeye çalışılıyor.

SM: Yapının yıkılması konusu Haldun Bey'e de iletilmiş, tabi ama o dönem kendisi rahatsız olduğu için ilgilenememiş. Bunı Nuran (Ünsal) Hanım'dan öğrendik. Aslında yerel yönetimden bir iyi niyet yaklaşımı var, ne kadar gerçek bilemeyiz, ama en azından müelliflerle diyalog kurma çabası var.

NA: Var ama Belediye Başkan Yardımcısı ya da imar müdürü aramadı sonuçta. Orada çalışan duyarlı bir meslektaşımız aradı.

SM: Kurum yöneticileri aramalıydı.

NA: Yapının yıkılmasını istemiyorlar korumak istiyorlar diyebilmek için böyle bir şey yaşanmış olması gerekirdi. O arkadaş aradı ama kimdir bilmiyorum; imar müdürü mü, müdür

yardımcısı mı ya da herhangi biri mi... Telefon ettiğine göre bir makamı vardır herhalde ama daha etkili birinden mesela belediye başkanının yardımcısından veya bu tür bir insan aramış olsa belki de kurtulabilirdi. Ama tabii onlar istemiyordu zaten muhtemelen...

SM: Bu yapının zeminden itibaren 4-5 kat boşluğu var. Aslında bu yapıyı özgünleştiren, insana hayal kurduran ve yeniden üretilemsin imkanı sağlayacak bir boşluk. Bugün hep konuşulan esnek tasarım, dönüştürülebilir tasarım aslında bunu çok iyi sağlayabilecek bir yapı. Müelliflerle çok iyi diyalog kurup yeniden binayı organize etmek, kent ile bütünleştirmek, kentsel mekan değerlerini kaybetmeden çözüm çok rahat bulunabilirmiş.

Bu kadar üzerine gidilip değersizleştirilmeye çalışılan bu yapı ile ilgili bu söyleyişi Haldun Sunal'ında olduğu bir oturumda yapabilseniz, çok zengin bir söyleşi olabilirdi. Maalesef tam da Haldun Sunal'ın vefatından sonraya denk geldi. Hatırlarsanız sizinle geçen sene, bu konuda ne düşünüyorsunuz diye konuşmuştuk. O zaman sadece yayın komisyonundaki hassasiyetten kaynaklı müelliflerle bir konuşulmı diye kararlaştırılmıştı. Haldun Bey'e ulaşamadığımız için size ulaşmıştık.

Birlikte çalıştınız, birlikte yarışmalar yaptınız, birkaç dereceniz de var. Nevşehir Hükümet Konağı yarışma projesi mimarlık sürecinde dönüm noktası gibidir. O tasarımın tarihi 1983 diye biliyoruz, ondan 10 yıl sonra mı birlikte çalışmaya başladınız? Kısa bir şekilde Haldun Sunal'ın mimarlığı üzerine bir şey söylemek ister misin?

NA: Evet bu olay 90'lı yıllarda, bina 94'te. Ama bizim ilişkimiz benim öğrenciliğimin son döneminde 79-80'lerde başladı.

SM: Evet, bunlardan bahsedersen Haldun Sunal'ın bir ortağı olarak senin görüşlerini, bakışını alabiliriz.

NA: Ben ADMMAda mimarlık okuyordum ve bir yap-satçı mimarın yanında çalışıyordum. Gündüz çalışıp gece okula gidiyoruz. Dönem arkadaşım Abdullah Mutlu da mimar Mahmut Tuna'nın yanında çalışıyordu. Mahmut Tuna o yıllarda yarışmalara giriyor, ödülleri alıyor, biz de izliyoruz. Akşamları Mahmut Tuna'nın ofisinde Abdullah ile beraber yarışma projelerinde teknik ressam olarak çalışıyorduk. Yarışma nedir nasıl yapılır bilmiyordum ve öğrenmek istiyordum. Diploma öncesi projesini yaparken arkadaşım Abdullah'a okulun sonu geliyor sen kendini mimar gibi hissediyor musun diye sordum. O da yok dedi ve aynı soruyu bana sordu. Ben de öyle hissetsem sana sormazdım dedim. Kendimizi denemek için biz de yarışmaya girelim dedim. Biz mimar değil ki dedi. Mahmut Tuna'nın adına giresek izin verir mi ça dedim. Önümüzde Afyon hükümet konağı yarışması vardı. Sordum ama bu yarışmaya ben de girebilirim deyip, Haldun Suna'ya yönlendirdi. Böylece Haldun

Sunal'la tanışmamız gerçekleşti. Kimlik zarfının açılmaması şartıyla isteğimizi kabul etti, sevindik ve teşekkür ettik. Yarışmaya katıldım ve 4. elemelerde elendik. Bu elemeye gelebilmek bize bir güven de verdi.

SM: O zamana gelene kadar Haldun Sunal'ın birçok yarışması, 1973 -75 yıllarından itibaren bir çok derecesi var. Ortak olarak birkaç yarışma yaptınız değil mi?

NA: Evet yaptık. Haldun, ben ve İsmail Erdoğan'ımız birlikte Silivri 2.konut turizm tesislerinde 3.olduk. Bursa Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışmasında elendik. Ortağın İsmail Erdoğan'ımız 'la katıldığımız yarışmalarında iki adet birincilik, bir adet üçüncülük ve dokuz adet mansiyonumuz var. Haldun Sunal'dan, Mahmut Tuna'dan, Şevki Vanlı'dan ve Hasan Öncüoğlu'ndan çok şeyler öğrendik. Hepsinin mimarlığımıza katkısı var, hepsine teşekkürler. 20 yıldır Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde Prof.Dr. Aysu Akalın'la ve öğrencilerimizle birlikteliğimizi sürdürmekteyim.

SM: Ortak girdiğiniz yarışmalardan çıkarımla nasıl buluyorsun Haldun Sunal'ı?

NA: Neşeli, esprili, eleştiriyeye açık. Ne diyec-
 kekler diye çok düşünen biri değildi. Benim
 kafamda bu var, kim ne derse desin, ister gül-
 sünler ister ağlasınlar ister alay etsinler diye
 düşünen biriydi.

SM: Yarışma da bu zaten.

NA: Mesela Antalya'daki otobüs terminali projesi. Şevki Bey (Şevki Vanlı)'ın bu birinci olması diye şerh koyduğu bir öneri. Yakup Hazzan kazanmıştı. Haldun için yapı yapıldığında nasıl olur nasıl önemli değildi ama hep böyle fikirleri olan yaratıcı birisiydi.

SM: Kahramanmaraş İl Özel İdare Binasını ele almak amacıyla bir araya geldik, belirsiz olan konuları ve süreçleri derinlemesine aydınlatı-
pır şekilde yapının müelliflerinden birinden dinlemiş, yakın zaman önce kaybettiğimiz Haldun Sunal'ı da sevgi ve saygı ile anmış ol-
duk. Çok aydınlatıcı, akıcı bir söyleşi olduğu-
nu düşünüyörüz. Umarız okuyucular da keyif alırlar.

100. YIL ÇARŞISI VE YAKIN ÇEVRESİ FİKİR PROJESİ YARIŞMASI

Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Tabiat Varlıkları Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenen ve 15 Şubat 2022 tarihinde ilan edilen yarışma; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 23. maddesine istinaden Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışma Yönetmeliği doğrultusunda açılan serbest, ulusal ve tek kademeli fikir projesi yarışmasıdır.

Yarışma şartnamesinden alınan bilgiler ile 100. Yıl Çarşısı'nın hikayesinden kısaca bahsetmek gerekirse bina, 1967 yılında İl Özel İdaresi tarafından açılan "Ankara, Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binası Proje Yarışması"nda 1. Ödül'ü kazanan Semra Dikel ve Orhan Dikel ekibinin projesinin uygulanması ile elde edilmiştir. Yarışma projesi zemin katı boşaltarak kente bırakma önerisiyle öne çıkmıştır. Yarışma sonrasında uygulama projeleri hazırlanmış ve inşaat başlamıştır. 1969 yılında başlayan inşaat uzun sürmüş ve 1981 yılında tamamlanmıştır. Açıldığı yılın Atatürk'ün doğumunun 100. yılı olması nedeniyle binaya "100. Yıl Çarşısı" adı verilmiştir.

Yapı zamanla kullanımı boyunca değişiklikler geçirmiştir. Zemin kat kapatılmış ve projedeki zemin katın açık alan olarak bırakılması kararı değişmiştir. Dükkan sahipleri de yapıya çeşitli müdahaleler yapmıştır. Cephe-lerde geniş cam yüzeyler açılmış, dükkanlara ara katlar yapılmış, asma tavan ve saçaklar eklenmiş, büro cephesi yer yer değiştirilmiştir. Tüm bu ekler sonucunda yapı, özellikle çarşı kısmında, özgün karakterinden oldukça uzaklaşmıştır.

"100. Yıl Çarşısı ve Yakın Çevresi Fikir Projesi Yarışması" ile yalnızca yarışma alanının gelecek kuşaklara aktarılması değil, önerilecek müdahaleler aracılığıyla son yıllarda bakımsız ve kendi başına terk edilmiş olan etkileşim alanı için de canlandırıcı yeni kilit kararlar almak ve yer yer bağlamından-tarihinden-kentli yaşamının gündeminden düşmüş olan bölgeyi yeni yaklaşım ve olanaklarla canlandırmak amaçlanmaktadır.

Yarışma ile çarşının mimari ve kentsel niteliklerinin ortaya çıkarılması, alanın özgünlüğü ile sosyo-kültürel ve ekonomik değerlerinin görünür kılınması ve kentli tarafından algılanabilir ve gündelik yaşamda deneyimlenebilir hale gelmesi amaçlanmaktadır. Cumhuriyet'in 100. Yılı'nda başkent'in merkezinde artık sosyo-kültürel değerler kadar, 21. yüzyılın gündemimize getirdiği sürdürülebilir-doğaya saygılı-insan ölçeğinde-tüketim kültürüne mesafeli-gereğinde kendi enerjisini kendisi karşılayan sakinimli ve yaşanabilir çevreleri yaratmak ve korumak, arayışlarımızın başında gelmektedir. Bu ölçütleri karşılarken başkente ve çağa yakışır yenilikçi önerilere sahip, çağdaş bir çevre ve tasarım anlayışı geliştirmiş fikirlerin ortaya çıkarılması beklenmektedir. Güzel sanatların teşviki, kentlilik bilincinin yaygınlaştırılması, tarihsel, sosyal ve kültürel değerlere sahip çıkılması ve sürdürülmesi, etik değerlerin yerleşmesi, ilgili meslek disiplinlerinin ve yan disiplinlerin gelişmesi de yarışmanın amaçları arasındadır.

Yarışmanın teslimleri 14.05.2022 tarihinde tamamlandı; sonuçları 23.05.2022 tarihinde açıklandı. Raportörlük raporlarına göre, ya-

rışma sonucunda 23 adet elden 41 adet kargo ile teslim olmak üzere toplam 64 proje teslim edildi. Ayrıca 64 adet projeden 6 projesinin animasyonu teslim edildi. Jüri yaptığı incelemelerde, 2. eleme turunda 33 projeyi, 3. eleme turunda ise 20 projeyi eledi. 4. eleme turunda ise 3 projeyi daha eleyen jüri ödül grubunu kararlaştırdı. Sekiz projeye; üç eşdeğer ödül ve beş mansiyon ödülü verildi. Yarışmanın sergisi 27.05.2022-04.06.2022 tarihlerinde, kolyumu ise 04.06.2022 tarihinde gerçekleştirildi.

Asıl Jüri Üyeleri

Hasan ÖZBAY (Jüri Başkanı) – Mimar
A. Güliz BİLGİN ALTINÖZ – Mimar
Ali CENGİZKAN – Mimar
Belemir DALOKAY – Peyzaj Mimarı
Erdal SORGUCU – Mimar
Yakup HAZAN – Mimar
Yavuz ÖZKAYA – Mimar

Yedek Jüri Üyeleri

Cansu CANARAN – Şehir Plancısı
Elif Selena AYHAN KOÇYİĞİT – Kentsel Tasarımcı ve Peyzaj Mimarı
Onur ÖZKOÇ – Mimar
Yiğit ACAR – Mimar

Danışman Jüri Üyeleri

Bekir ÖDEMİŞ – ABB Kültür ve Tabiat Varlıkları Dairesi Başkanı
Hacı Ali BOZKURT – ABB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı
F. Nihan ÖZDEMİR SÖNMEZ – Şehir Plancısı, Ankara Üniversitesi
Gülser ÜNLÜ ÇELEBİ – Mimar, Çankaya Üniversitesi
Nuray BAYRAKTAR – Mimar, Başkent Üniversitesi
T. Elvan ALTAN – Mimar, Mimarlık Tarihçisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Uğurhan AKYÜZ – İnşaat Mühendisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Raportörler

Aynur UYSAL – Mimar, ABB Kültür ve Tabiat Varlıkları Dairesi
Cem DEDEKARGINOĞLU – Mimar
E. Miray KISAER KOCA – Mimar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Raportör Yardımcısı

Sena DOĞAN PARLAK Şehir Plancısı, ABB Kültür ve Tabiat Varlıkları Dairesi

Yarışma süreçlerinin tamamlanmasından kısa bir süre sonra Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin 100. Yıl Çarşısı'nın yıkılması/korunması seçeneklerini tartışmaya açarak başlattığı anket üzerine yarışmanın jürisi bir açıklama yayınladı. Bu açıklamadan jürinin tutumunu en iyi özetleyecek kısmını alıntılayarak paylaşıyoruz:

"Yarışmada ödül alan projelerin ortak yaklaşımı, yapının özgün ve nitelikli değerleri-

ni koruyarak ve zamanla kaybolmuş yakın çevreyle kurduğu ilişkilerini yeniden düzenleyerek işlevlendirilmesi yönünde olmuştur. Bu projelerde öne çıkan ve uygulamaya değer görülen fikir ve düşünceler şöyle özetlenebilir:

▼ *Ulus 100. Yıl Çarşısı'nın kentin tarihi merkezindeki mevcut yapılaşma kararları ve tarihi meydanla ve komşu parsellerdeki tarihi-ulusal mekanlarla ilişkisi yarışmaya katılan gruplar tarafından çok önemsenmiş; önerdikleri işlevlerle yeniden yorumlanmıştır. Bu doğrultuda, yapısal durumu ve uygulanan beton kalitesi uzmanlarca hala olumlu bulunan Ulus 100. Yıl Çarşısı ve çevresi eksiltme, boşaltma, güçlendirme gibi uygulanabilir yöntemlerle geleceğe taşınabilir ve kent merkezindeki kamusal alanın yüksek niteliğini ortaya çıkartabilir.*

▼ *Ulus 100. Yıl Çarşısı'nın bulunduğu alana bütünleşmiş bir meydan niteliği kazandırma konusunda hemen bütün yarışmacılar arayış içinde olmuşlar: ödül grubundaki yarışmacılar bu nitelikte işlev ve mekanların sürekliliğini sağlayacak çözümler önermişlerdir. Ulus 100. Yıl Çarşısı ve çevresi için bu arayışlarla geliştirilen öneriler, Ulus Tarihi Kent Merkezi kamusal alanının kalitesi yükseltebilir ve alanın güncel, çağdaş ve Cumhuriyet'e yakışır değerlerle tanımlanan kimliğini güçlendirebilir.*

Bu değerlendirme çerçevesinde, yarışma jürisi olarak:

▼ *Eşdeğer ödülü alan projelerin önerdikleri çözümlerin uygulanmasının Başkent'in tarihi merkezinin mekânsal ve işlevsel gelişimine nitelikli bir katkı getireceğine; aynı zamanda çağcıl 21. yüzyıla uygun, yıkmayı değil korumayı benimseyen öneri ve yaklaşımlarının uygulanması anlamına gelecek bu yarışma sonucunun ulusal ve uluslararası bağlamda da önemli bir örnek olacağına inanıyoruz.*

▼ *Yarışma sonuçlandıktan sonra, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin, eşdeğer ödülleri daha geniş bir katılımı tartışmak ve uygulanacak projeye karar vermek yerine kendi düzenlediği yarışmayı yok sayarak "Ulus Meydanı ve 100. Yıl Çarşısı'nın geleceği hakkında halktan fikir almak amacıyla" başlattığı anketi, bu süreçte konunun uzmanlarının ve yarışmacıların emeğini göz ardı etmesi nedeniyle eleştiriyor; mesleki ve bilimsel verilere aykırı düzenlenmiş bir uygulama olan anketin sonuçlarının temsiliyetini sorguluyoruz.*

▼ *Ankara Büyükşehir Belediyesi'ni, mesleki uzmanlık ve bilimsel bilgiye değer vererek açmış olduğu yarışmaya sahip çıkmaya ve yarışma ile elde edilen sonuçları hayata geçirmeye davet ediyoruz.*

Yarışma ve sonucu hakkında yukarıda belirttiğimiz değerlendirme ve önerilerimizi Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin ve kamuoyunun bilgilerine saygılarımızla sunarız."

YARIŞMA

EŞDEĞER ÖDÜL: 16 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

YARIŞMA

EŞDEĞER ÖDÜL: 16 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

Nur Dilan ÖZDEMİR - *Mimar*

İlgin ŞENSES - *Mimar*

Aynur UZDU - *Mimar*

1/250 A-A KESİTİ

The image is a horizontal architectural presentation slide. At the top left, a dark blue bar contains the word 'YARIŞMA' in white. Below this, the project title 'EŞDEĞER ÖDÜL: 16 SIRA NUMARALI PROJE' is centered. To the left, the authors 'Müellifler:' are listed: Nur Dilan ÖZDEMİR - Mimar, İlgin ŞENSES - Mimar, and Aynur UZDU - Mimar. Below them, the assistants 'Yardımcılar:' are listed. The main content area is divided into three sections. The left section shows an aerial perspective of a modern building complex with a central tower and surrounding wings. The middle section, titled '1/250 A-A KESİTİ', shows a cross-section of a building with a grid of rooms and red human figures indicating scale. The right section shows a site plan of the building complex within its urban context, including roads and green spaces.

YARIŞMA

EŞDEĞER ÖDÜL: 16 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

Nur Dilan ÖZDEMİR - *Mimar*

İlgin ŞENSES - *Mimar*

Aynur UZDU - *Mimar*

Yardımcılar:

İlkyaz SARİMEHMETOĞLU -

Mimarlık Öğrencisi

Kaan ÖZDEMİR - *Mimarlık Öğrencisi*

1/250 A-A KESİTİ

YARIŞMA

EŞDEĞER ÖDÜL: 16 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

Nur Dilan ÖZDEMİR - *Mimar*

İlgin ŞENSES - *Mimar*

Aynur UZDU - *Mimar*

Yardımcılar:

İlkyaz SARİMEHMETOĞLU -

Mimarlık Öğrencisi

Kaan ÖZDEMİR - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

1/250 A-A KESİTİ

YARIŞMA

EŞDEĞER ÖDÜL: 16 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

Nur Dilan ÖZDEMİR - *Mimar*

İlgin ŞENSES - *Mimar*

Aynur UZDÜ - *Mimar*

Yardımcılar:

İlkyaz SARİMEHMETOĞLU -

Mimarlık Öğrencisi

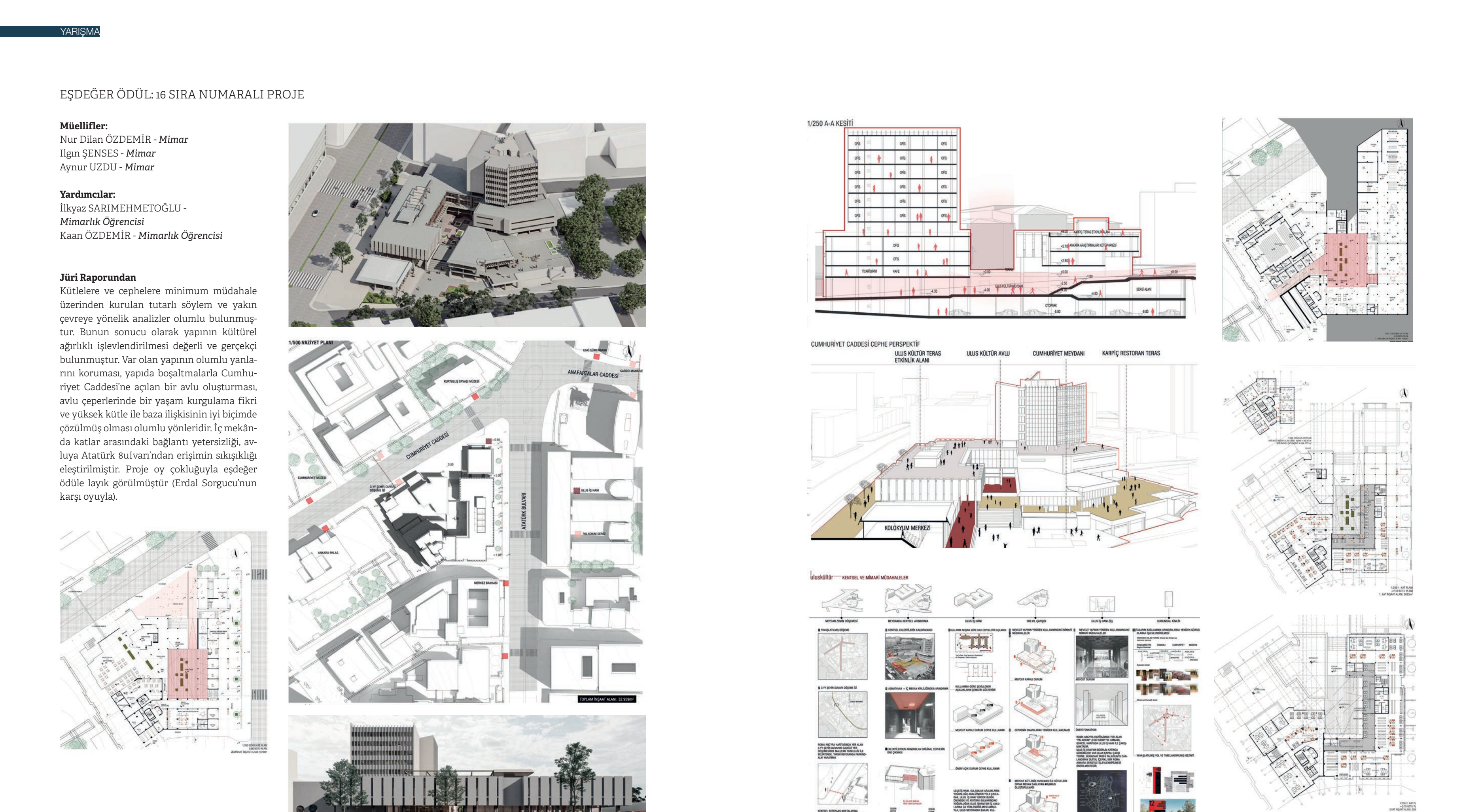
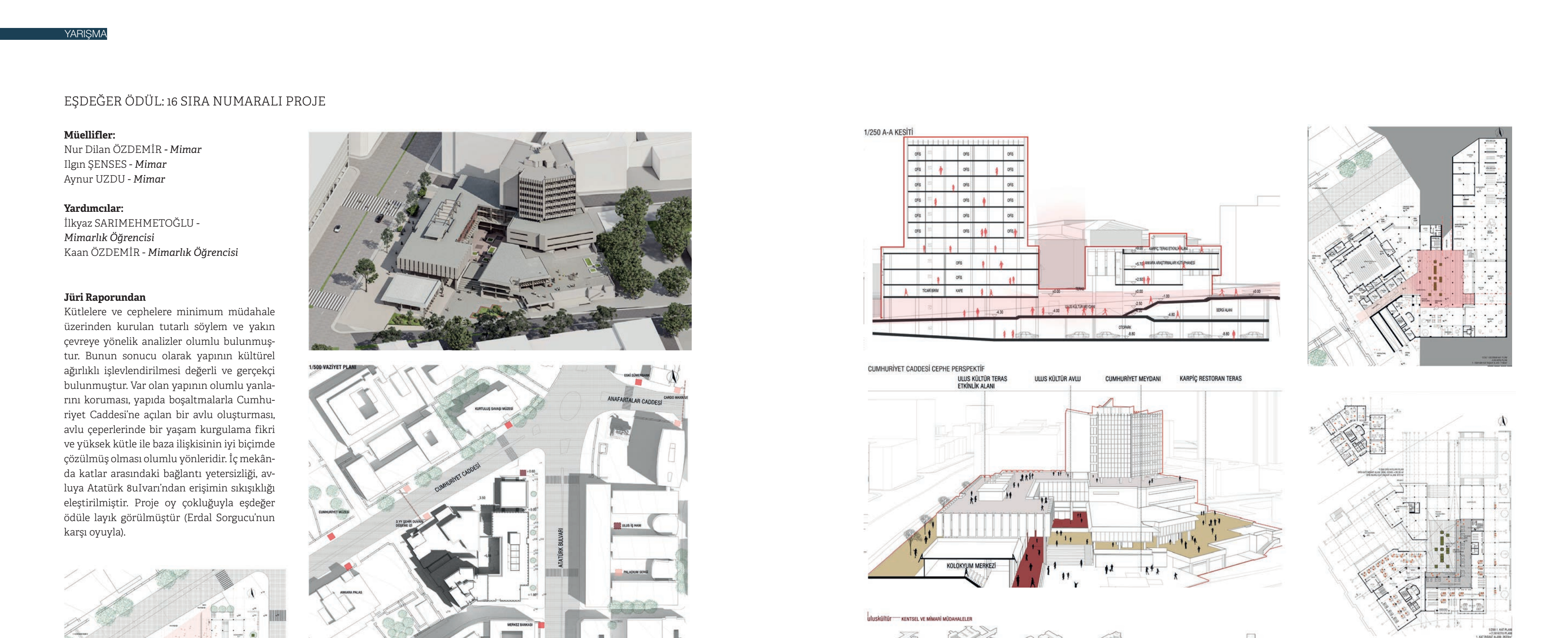
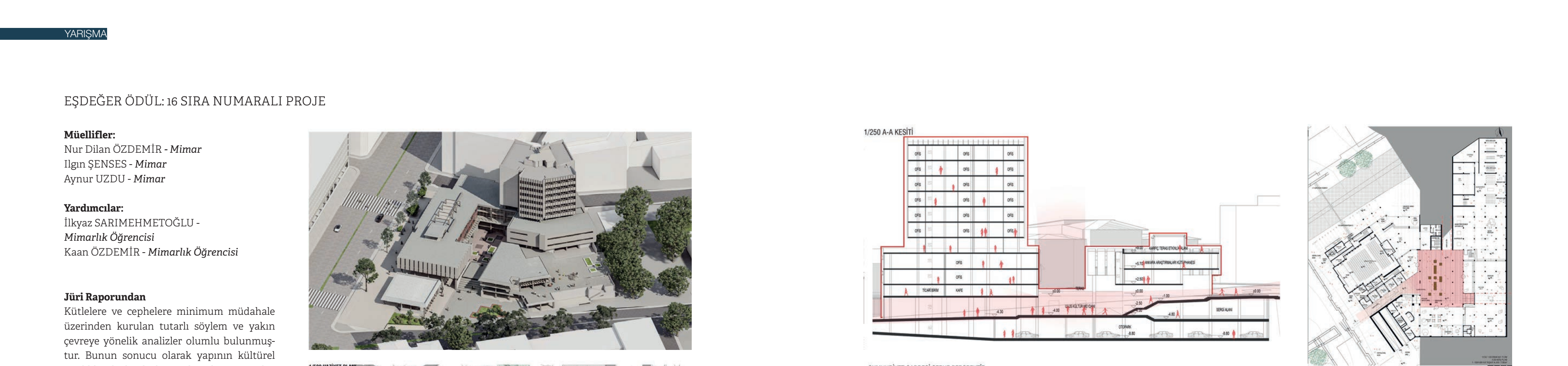
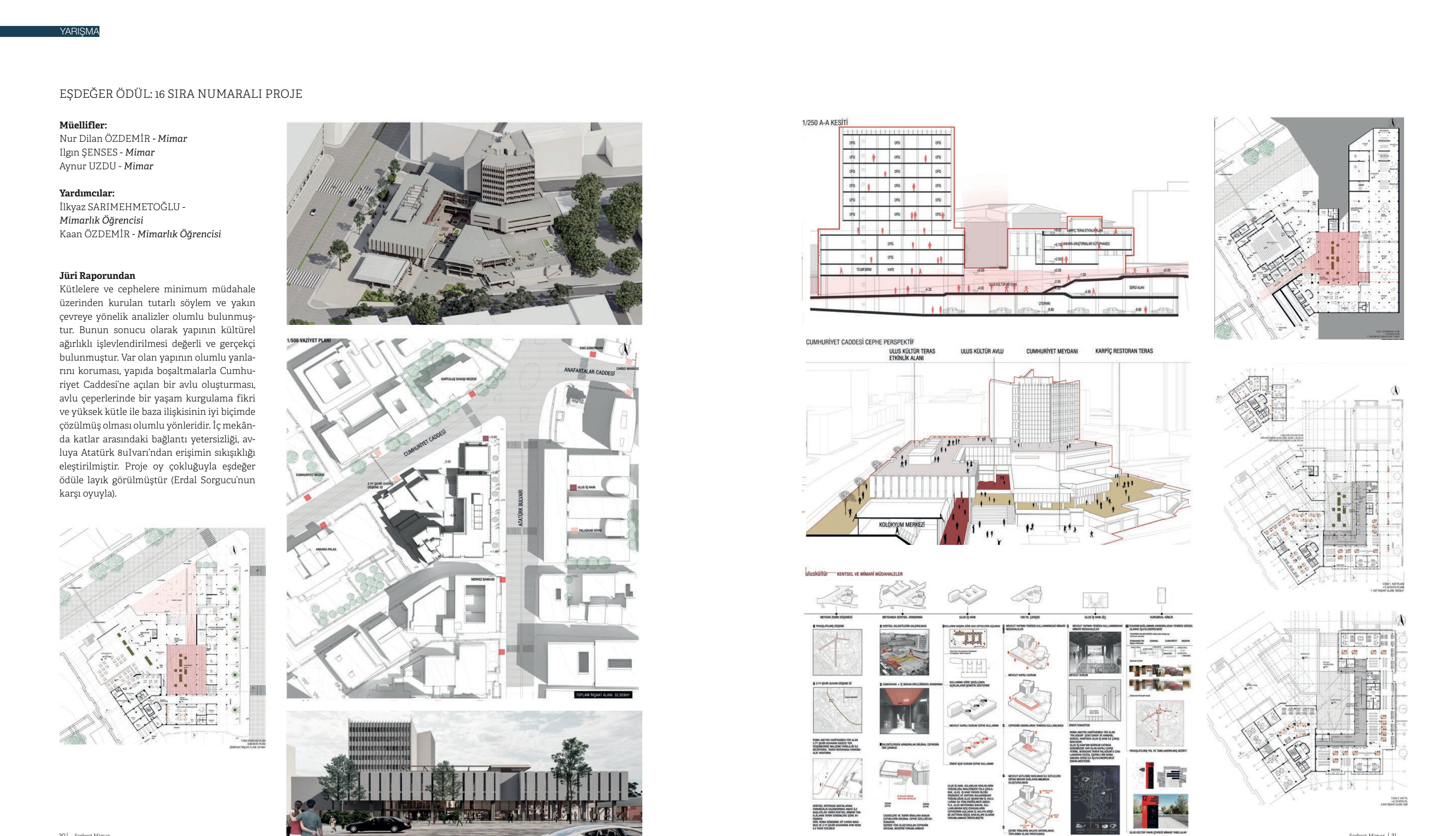
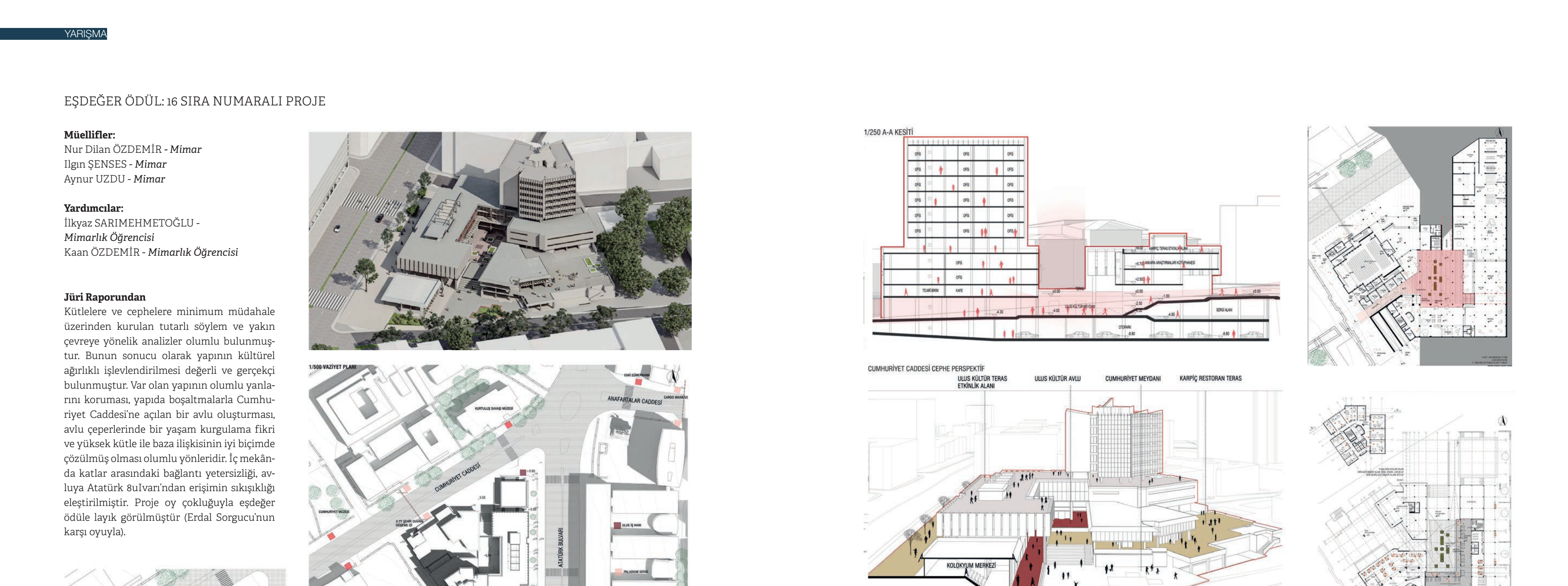
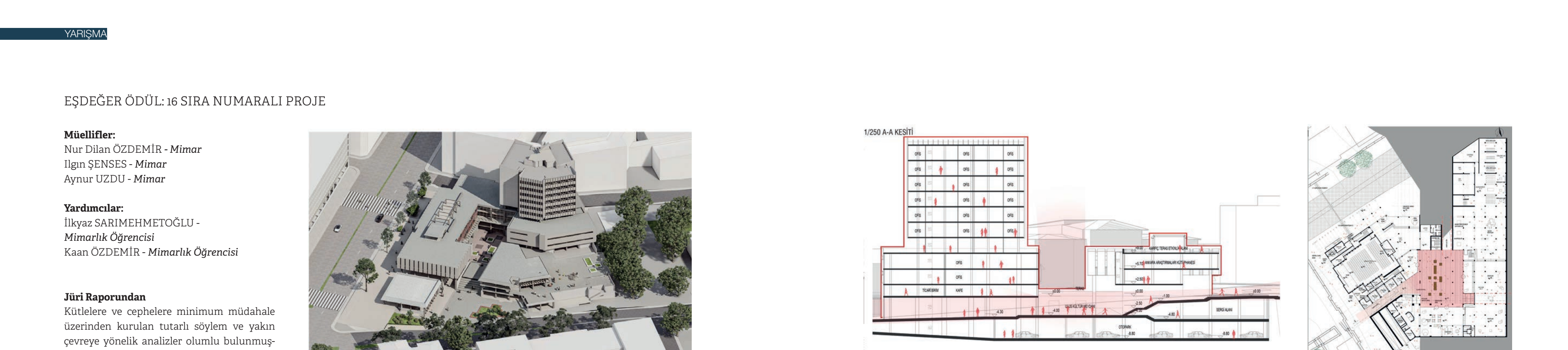
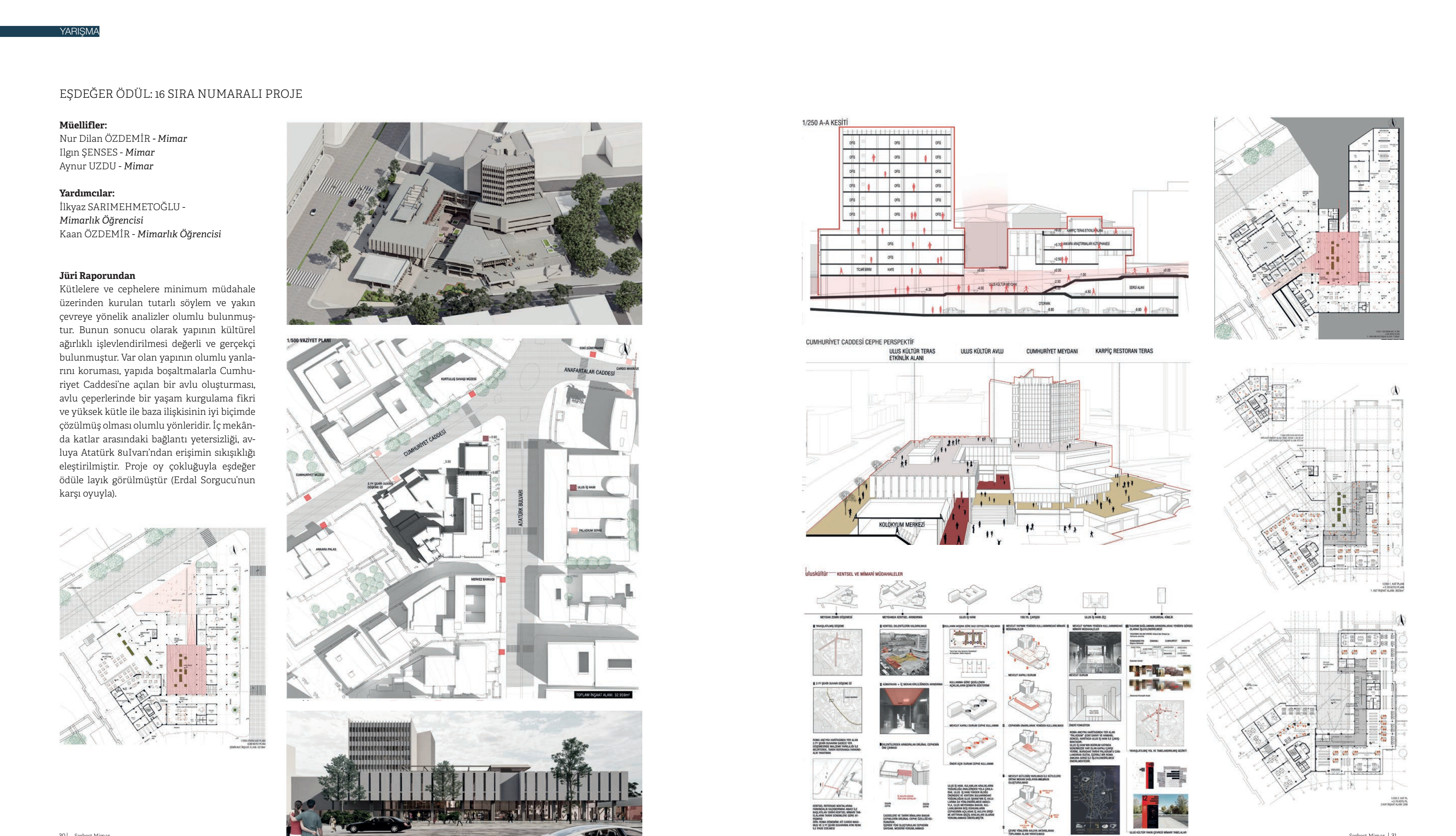
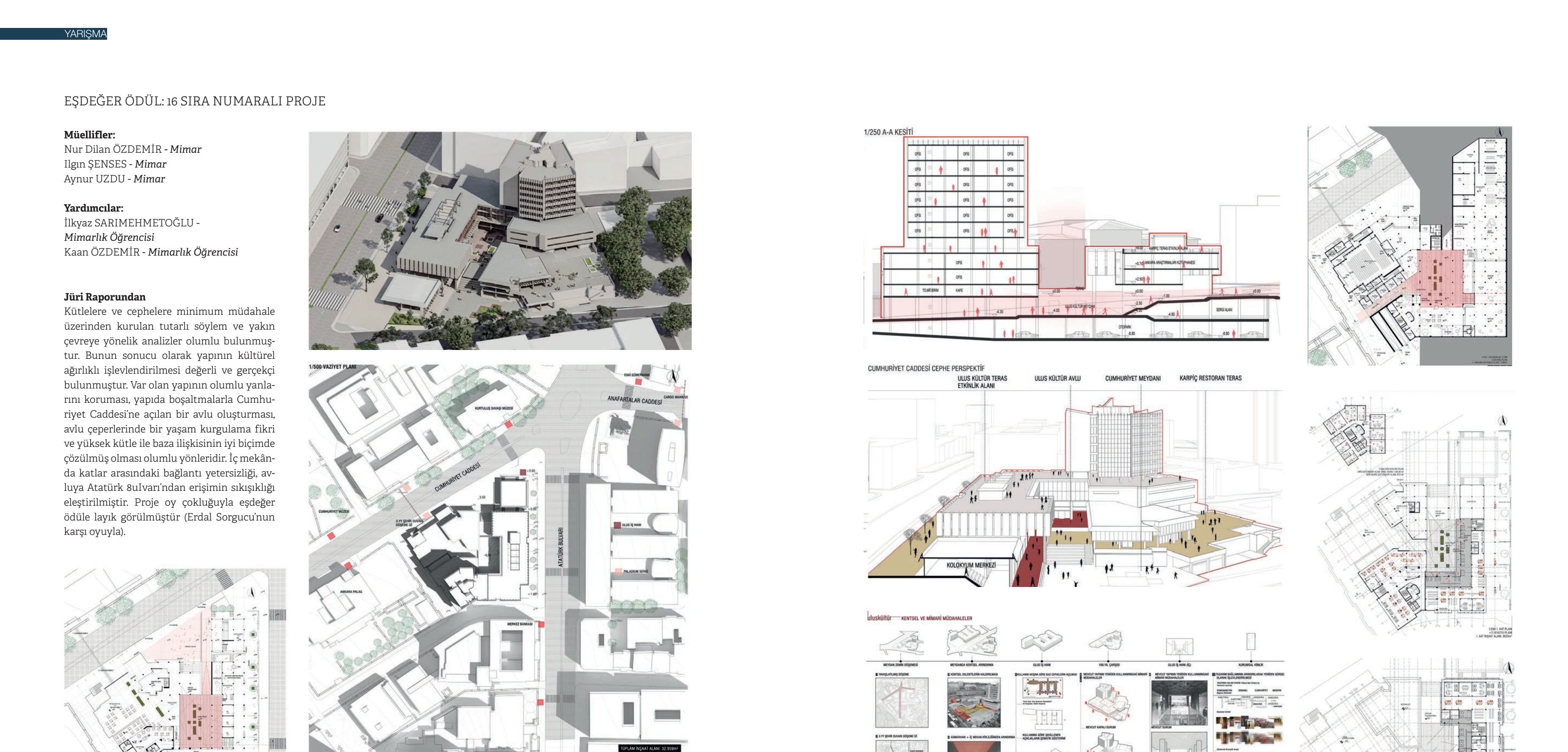
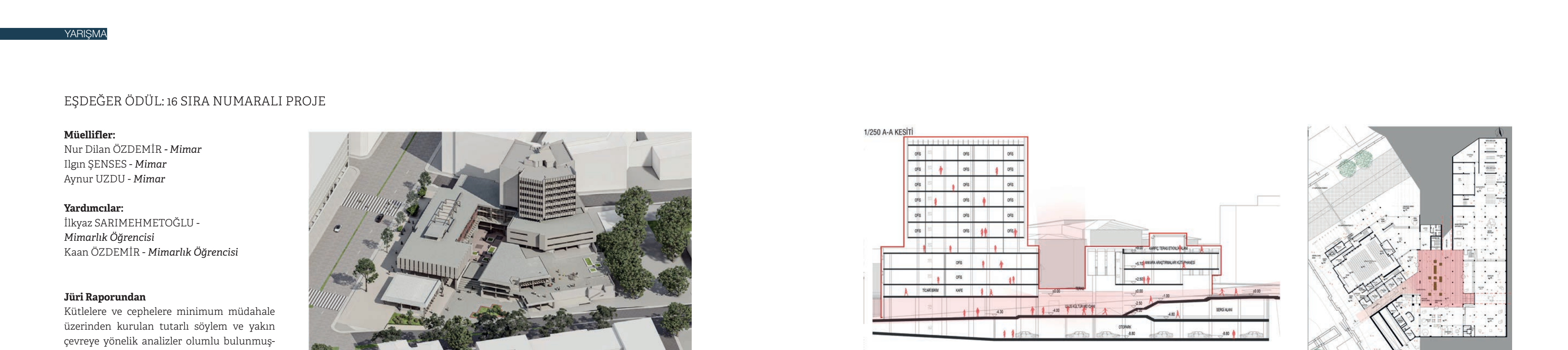
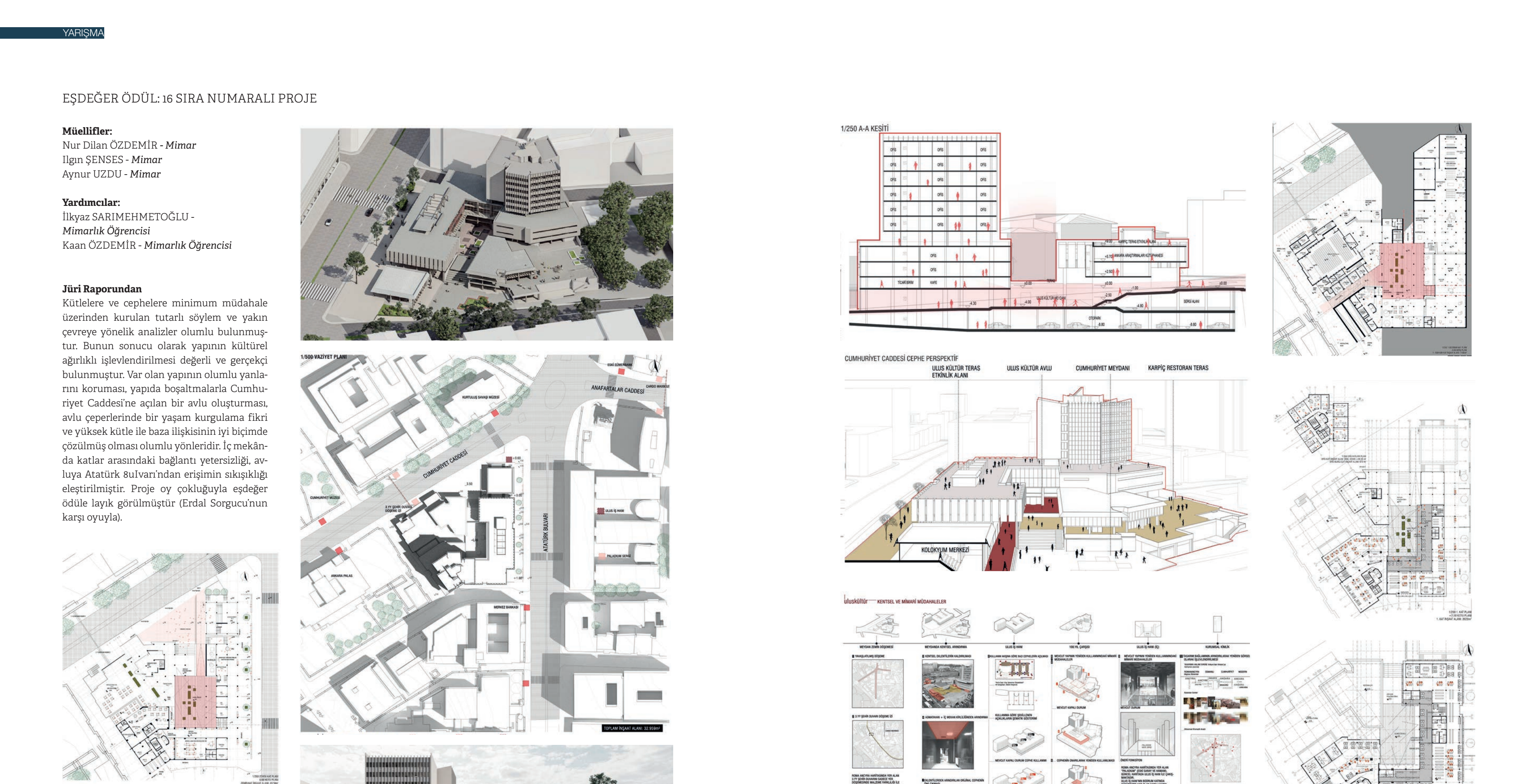
Kaan ÖZDEMİR - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

Kütlelere ve cephelere minimum müdahale üzerinden kurulan tutarlı söylem ve yakın çevreye yönelik analizler olumlu bulunmuştur. Bunun sonucu olarak yapının kültürel ağırlıklı işlevlendirilmesi değerli ve gerçekçi bulunmuştur. Var olan yapının olumlu yanlarını koruması, yapıda boşaltmalarla Cumhuriyet Caddesi'ne açılan bir avlu oluşturmaları, avlu çeperlerinde bir yaşam kurgulama fikri ve yüksek kütle ile baza ilişkisinin iyi biçimde çözülmüş olması olumlu yönleridir. İç mekânda katlar arasındaki bağlantı yetersizliği, avluya Atatürk Bulvarı'ndan erişimin sıkışıklığı eleştirilmiştir. Proje oy çokluğuyla eşdeğer ödüle layık görülmüştür (Erdal Sorgucu'nun karşı oyuyla).

1/250 A-A KESİTİ

CUMHURİYET CADDESİ CEPHE PERSPEKTİFİ

EŞDEĞER ÖDÜL: 17 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

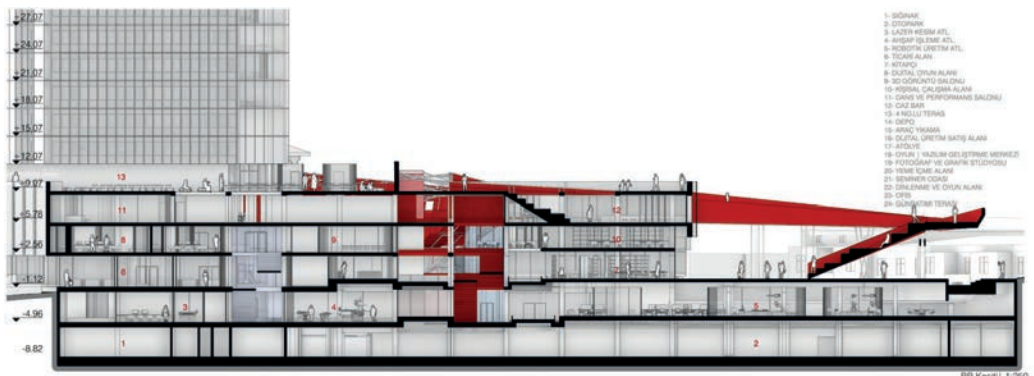
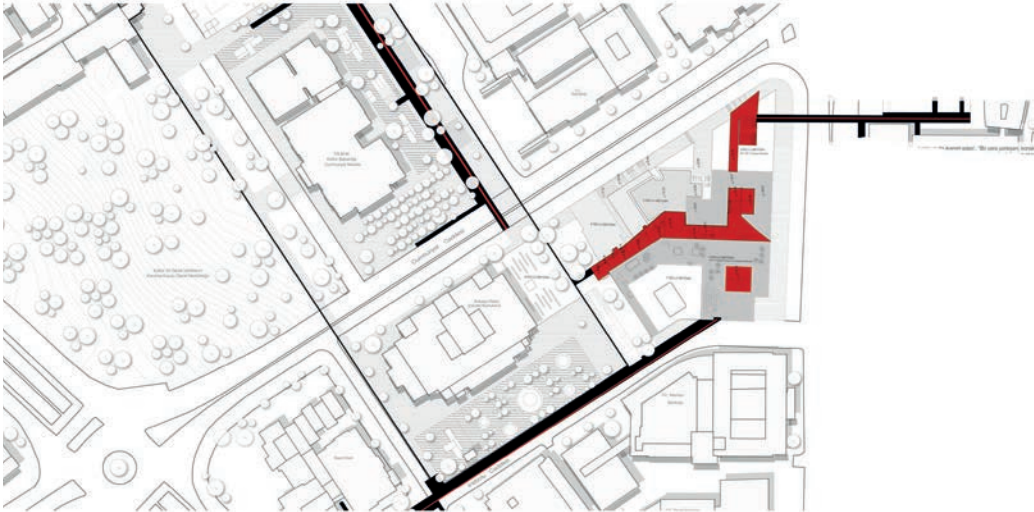
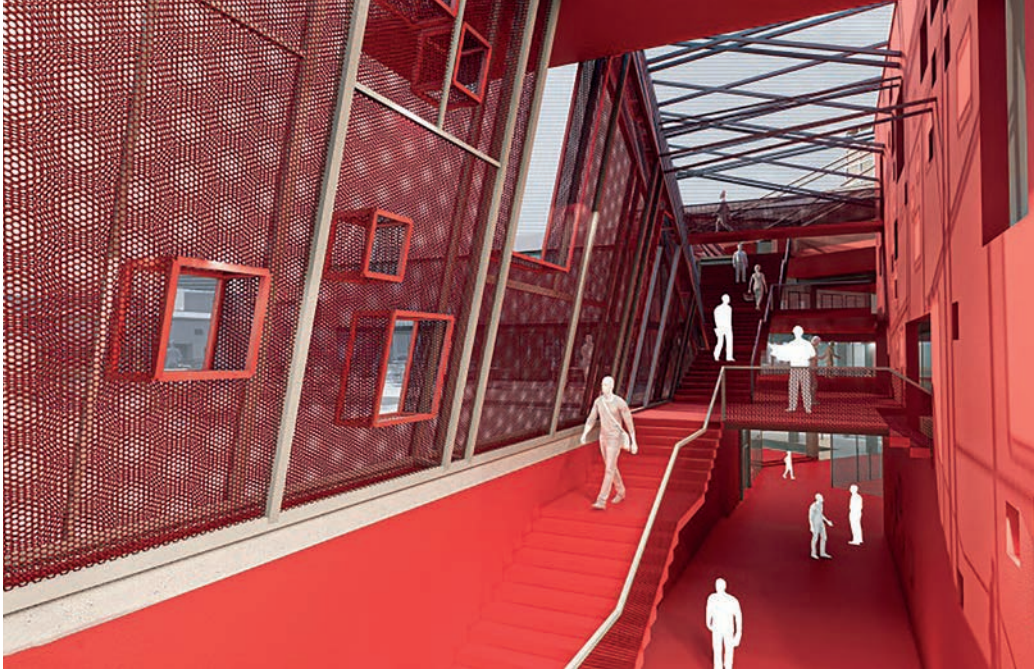
Murat SÖNMEZ - *Dr. Mimar (Ekip Başkanı)*
 Burak DÖNMEZ - *Y. Mimar*
 Özge SÜVARİ - *Mimar*
 Gülnur AKTAŞ - *Mimar*
 Ayşe Selcan ŞİMŞEK - *Mimar*
 Tayyibe Nur ÇAĞLAR - *Dr. Mimar*

Yardımcılar:

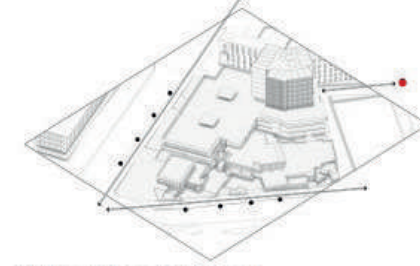
Bilge Nur ÇALIŞKAN - *Mimarlık Öğrencisi*
 Simge ÖZKAN - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

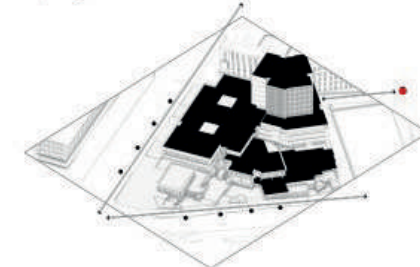
Projenin adından ve program önerisinden başlayarak bilinçli biçimde hem yapı çevreyle bir karşılıklı araması, hem de Ulusa yapılacak müdahale için dikkat çekici arayışı ve tavrı, işlevlerin canlandırılması açısından olumlu karşılanmıştır. Eklenen yeni omurganın yapının özgün karakterine zarar vermeden kendi anlayışını yapıyla bütünleştirmesi olumlu bulunmuştur. Ancak benzer bir yaklaşımın kuzeydeki tek katlı yapı için benimsenmeyerek yapının yıkılmış olması olumsuz bulunmuştur. Bu omurganın bağlantı noktalarının, kot ve biçimlerinin tartışmaya açık olması ile mevcut strüktürel sistemle kurulan ilişkinin yeteri kadar güçlü olmaması dikkat çekmiştir. Ayrıca atriumda yaratılan yatay-düşey ilişkiler ve önerilen yeni dolaşım biçimleri benzer önerilere kıyasla başarılı bulunmuştur. Proje oy çokluğuyla eşdeğer ödüle layık görülmüştür (Hasan Özbay'ın karşı oyuyla).

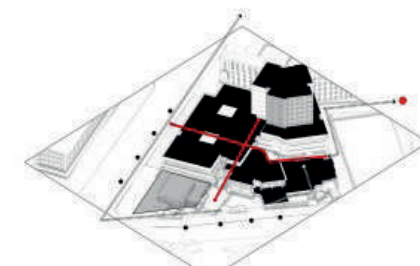
1 | mevcut durum

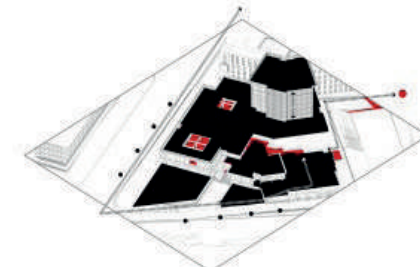
2 | boşlukların belirlenmesi

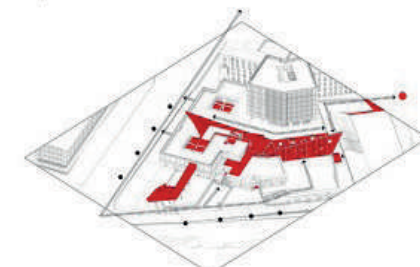
3 | kesme

4 | ayırma - yeniden tanımlama

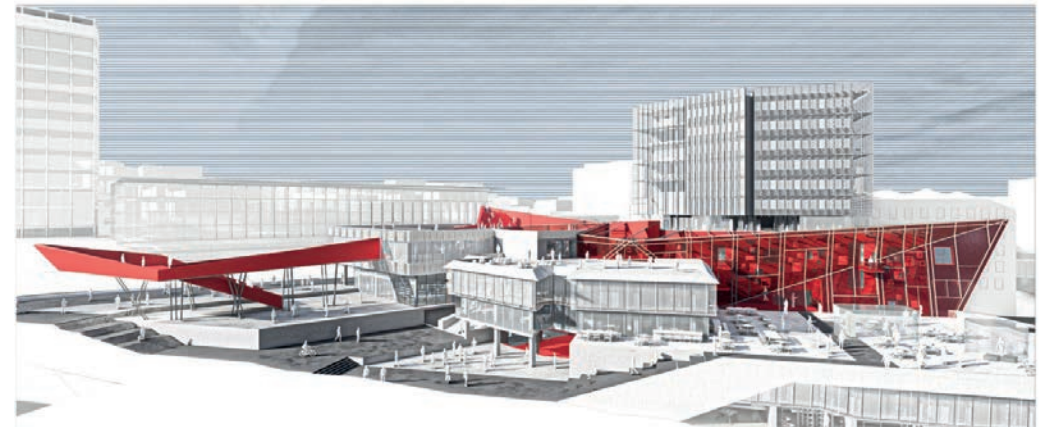
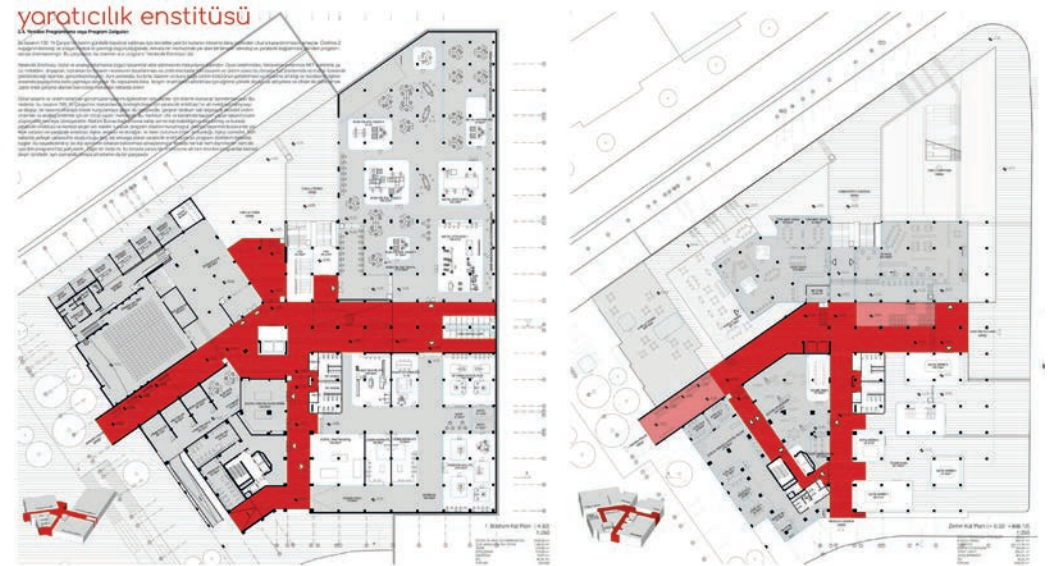
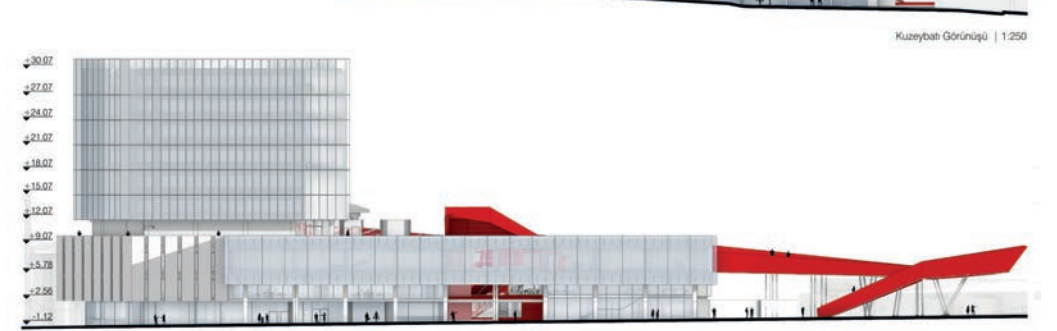

5 | doldurma

● otobüs durakları ● metro durağı ■ mimari müdahale
 m yaya dolaşımı — kesme - ayırma

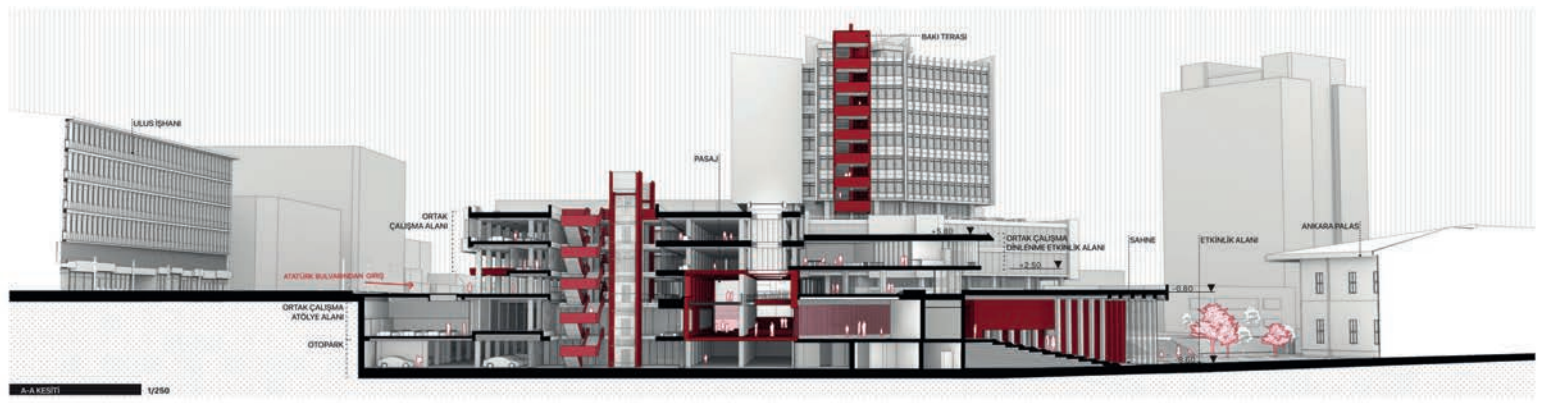
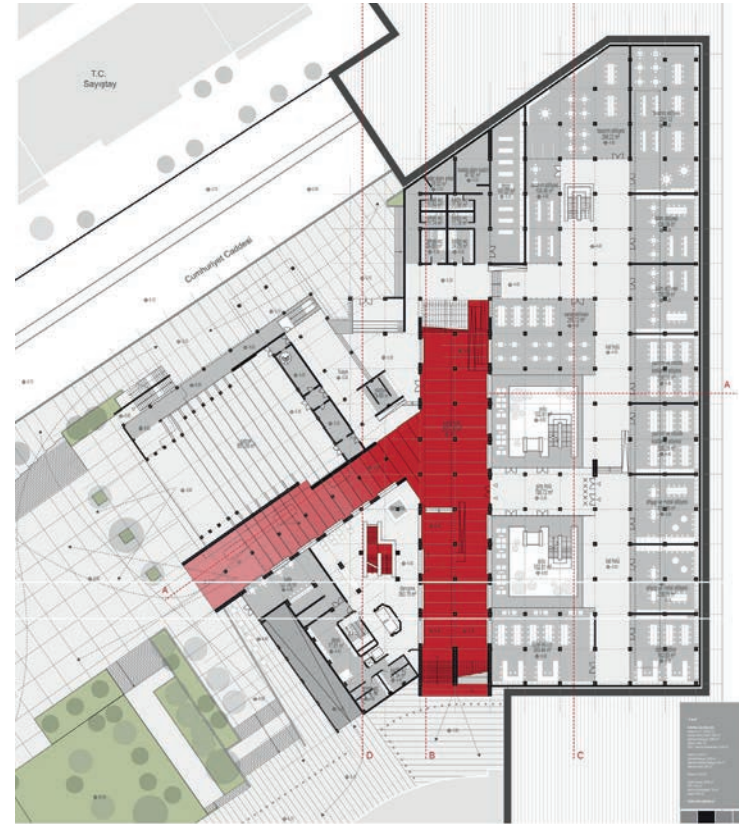
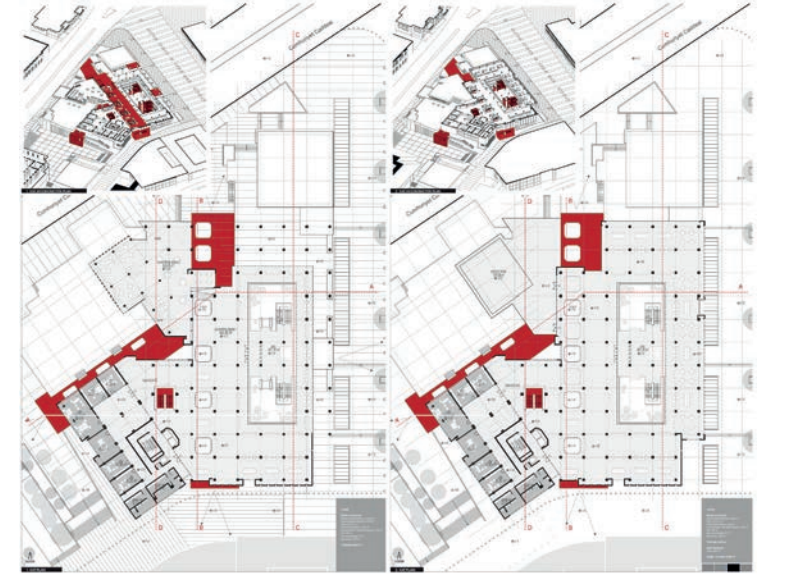
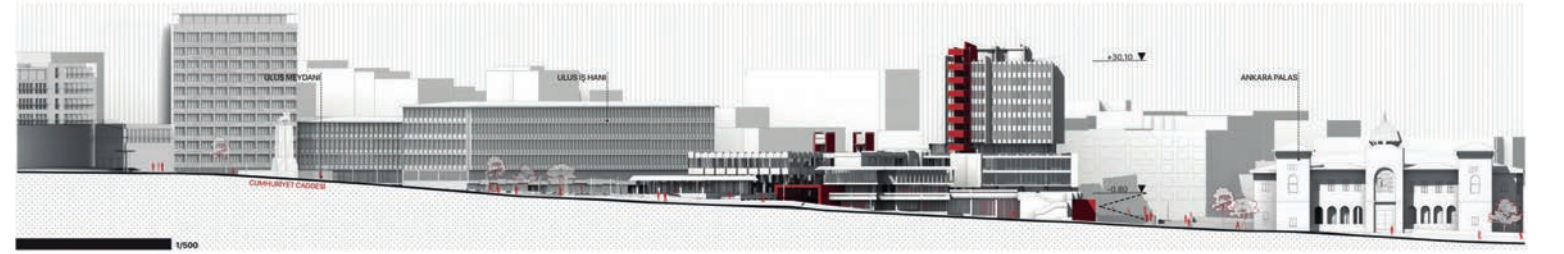
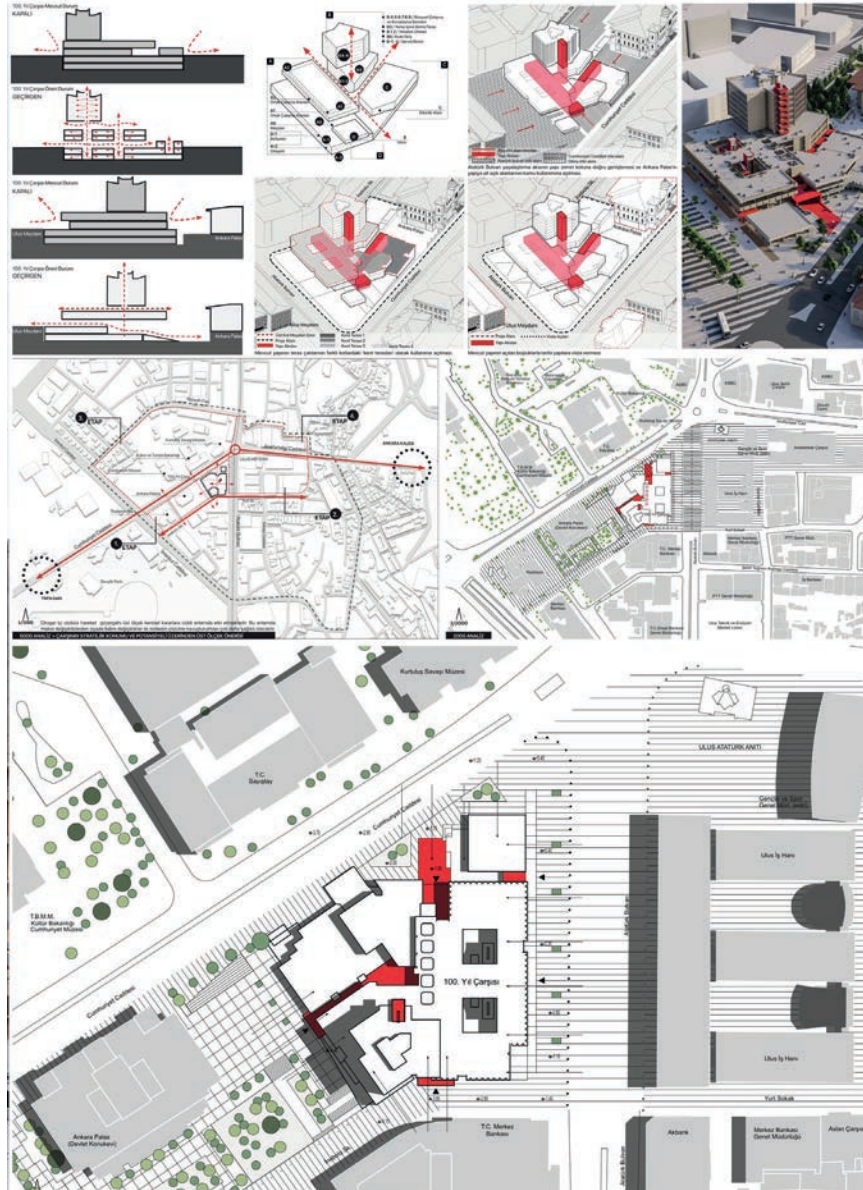
Tasarım Stratejileri

EŞDEĞER ÖDÜL: 21 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:Ali SİNAN - *Y. Mimar - Restorasyon Uzm.*Hasan Okan ÇETİN - *Y. Mimar*Elif MIHÇIOĞLU - *Y. Mimar -**Restorasyon Uzm., Doç. Dr.*Sercan DENİZ - *Mimar*İrem KEKİLLİ - *Mimar*İldem ÇINAR - *Mimar*İshak Şimşek - *Mimar*Selim Ege ÖZCAN - *Mimar*Nuran ÖZKAM - *Y. Mimar***Yardımcılar:**Elif YILMAZ *Y. Mimar***Jüri Raporundan**

Önerinin mevcut yapıya yönelik hassas ve korumacı tavrı ile yakın çevreye yönelik önerileri dikkate değer bulunmuştur. Bu hassasiyet iç mekânda önerilen yeni dolaşım kurgusunun çevreyle ilişkisinde de izlenmiştir. İlk yarışma projesinde olduğu gibi zemin kat boş bırakılmış ve yatay-düşey dolaşım elemanlarına erişim amaçlı örgütlenmiştir. Erişim, düşey dolaşım elemanları ile bodrum kattan çatıya kadar sürdürülmüştür. Ancak yan yana konumlandırılan iki düşey dolaşım elemanı ile çözümü eleştirilmiştir. Proje oy çokluğuyla eşdeğer ödüle layık görülmüştür (Ali Cengizkan, Yakup Hazan'ın karşı oylarıyla).

EŞDEĞER MANSİYON: 5 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:Cemre ÖNERTÜRK – *Mimar (Ekip Başı)*Ege ÇAKIR – *Mimar (Ekip Başı)***Jüri Raporundan**

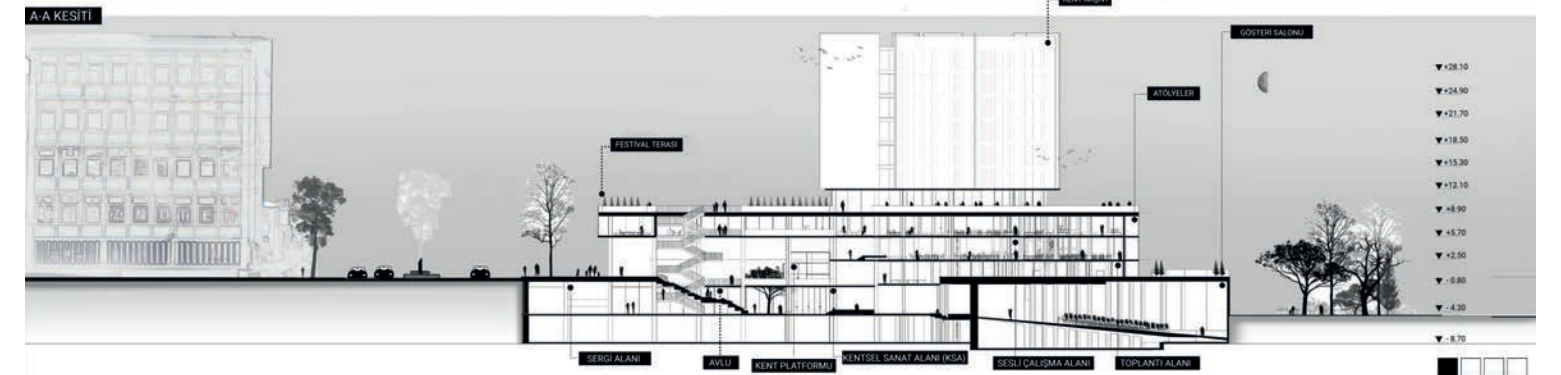
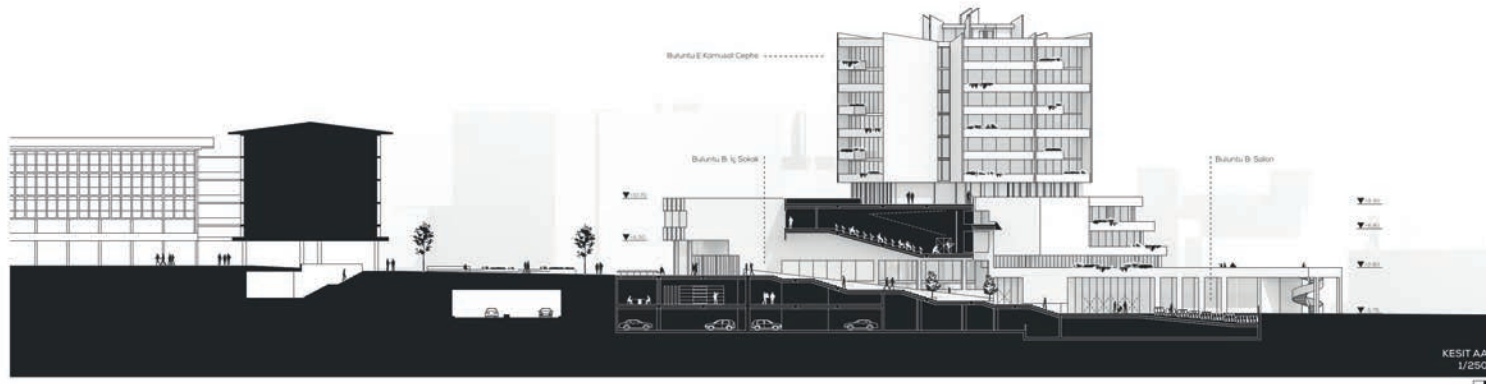
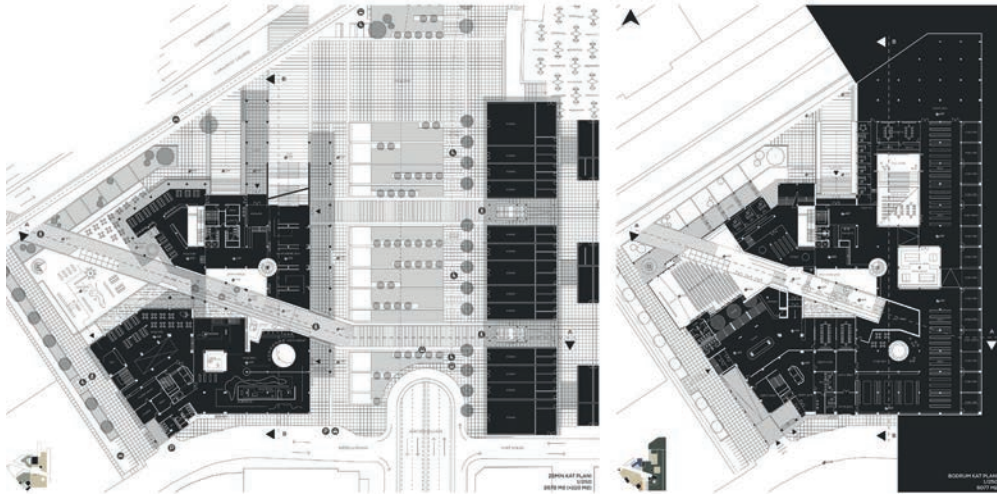
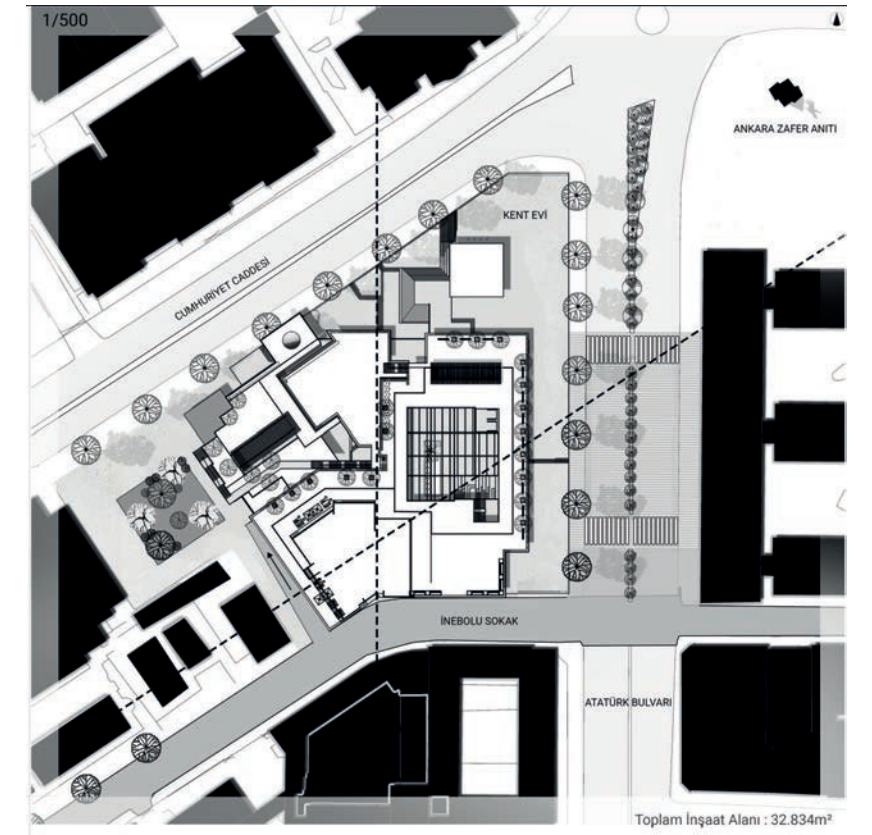
Önerinin plastik etkisi, iç mekân kurgusu ve program önerileri dikkate değer bulunmuştur. Ulus Meydanı yakın çevresi ve 100. Yıl Çarşısı'ndaki dönüşümü fiziksel olarak belgelemeye ve dönüştürmeye yönelik babaları olumlu karşılanmıştır. Ulus bölgesindeki arkeolojik kalıntıları tahrip etme riskini içeren tüneli veri olarak kabul ettiği halde, Atatürk Bulvarı'ndaki yayalaştırma tasarıma çok büyük bir katkıda bulunamamıştır. Özellikle Ulus Meydanı'nın yeni önerilen yapı ve açık alanlarla güçlü bağlantısının kurulamaması eleştirilmiştir. Yapıyı diyagonal kesen yaya aksının yapıyı plastik olarak zenginleştirmesine karşın, strüktürü yıpratması olumlu karşılanmamıştır. Proje oy çokluğuyla eşdeğer mansiyona layık görülmüştür (Erdal Sorgucu'nun karşı oyuyla).

EŞDEĞER MANSİYON: 20 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:Tuğba Nur TOPALOĞLU – *Mimar (Ekip Başı)*Merve KAYA – *Peyzaj Mimarı*Ekin Güneş ŞANLI – *Şehir Plancısı*Mehra GEYLAN – *Peyzaj Mimarı***Danışman:**Can KUBİN – *Yüksek Şehir Plancısı***Jüri Raporundan**

Bu öneri yapıyı yıkmak yerine yer yer mekânsal boşaltmalarla ve program önerisiyle yapının yeniden çekim merkezi olacağını önermektedir. Zemin kattan alt kota ulaşan amfi/merdiven ve çeperlerinde oluşturulan kentsel ölçekteki mekân olumlu bulunmuştur. Ancak birinci ve ikinci katların boşaltılmasıyla işlevsiz ve tanımsız mekanlar yarattığı saptanmıştır. Yapı içerisinde oluşturulan vistalar, terasların birbirine bağlanarak kamusal mekan özelliği kazanması olumlu bulunmuştur. Proje uyumluluğuyla eşdeğer mansiyona layık görülmüştür.

EŞDEĞER MANSİYON: 37 SIRA NUMARALI PROJE

Mehmet Zafer AKDEMİR -
Yüksek Mimar (Ekip Başı)

Müellifler:

Ferhat BULDUK - *Mimar*

Danışman:

Yaşar Metin KESKİN - *Y. Mimar*

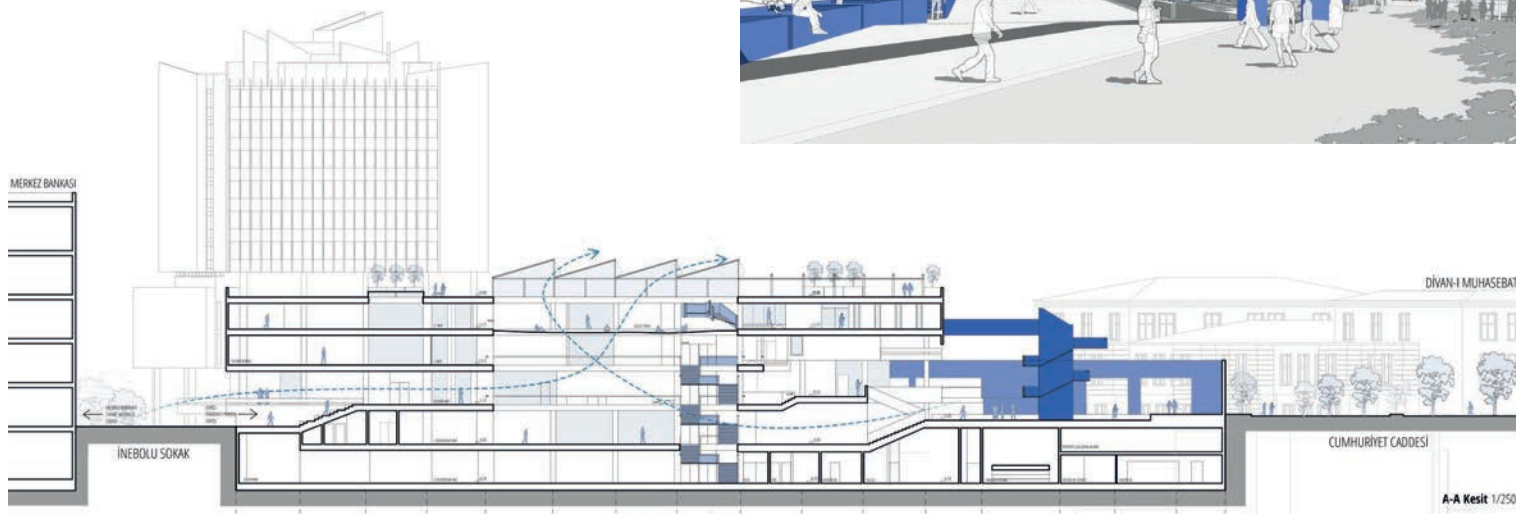
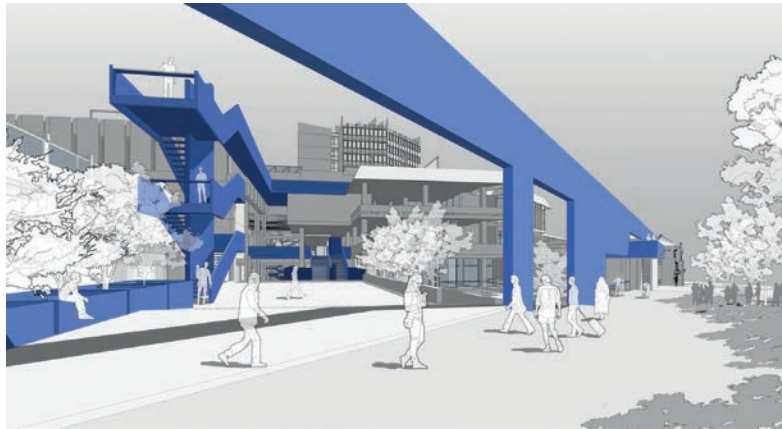
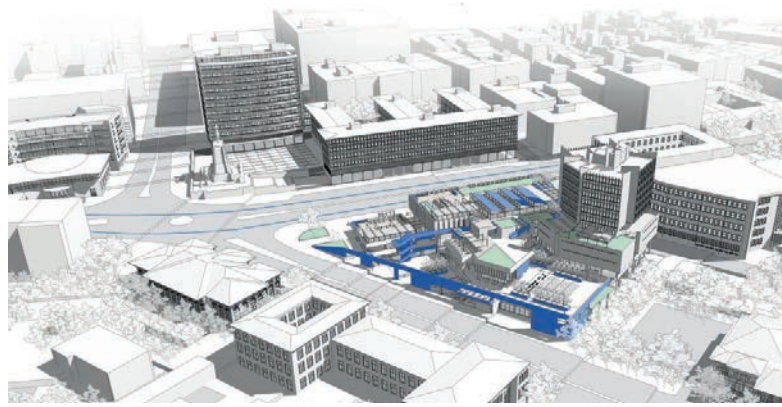
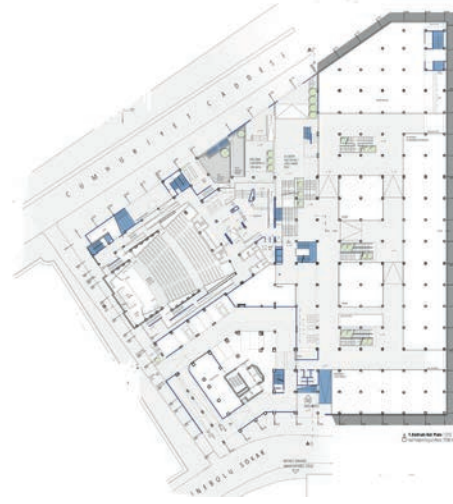
Yardımcılar:

Mustafa ŞEN - *Mimarlık Öğrencisi*

Dila Hanım ÇELİK - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

Yoğun fakat tutarlı ve yapıyı zenginleştirecek program önerisi, iç mekan çözümleri ve açık kamusal alanlarla kurulan ilişkileri olumlu karşılanmıştır. Tasarımın yapıya en az müdahaleyi hedefleyen tavrı ve önerdiği yeni mimari öğeler olumlu bulunmuştur. Ancak Cumhuriyet Caddesi cephesinde önerilen ve önerinin asal elemanlarından biri olarak öne çıkan 'duvarın' tasarımıyla bütünsel ilişkisi zayıf görülmüştür. Proje oybirliğiyle eşdeğer mansiyona layık görülmüştür.

EŞDEĞER MANSİYON: 54 SIRA NUMARALI PROJE

Müellifler:

Lebriz Atan KARAATLI - *Mimar (Ekip Başı)*

Sacit Arda KARAATLI - *Mimar*

Danışman:

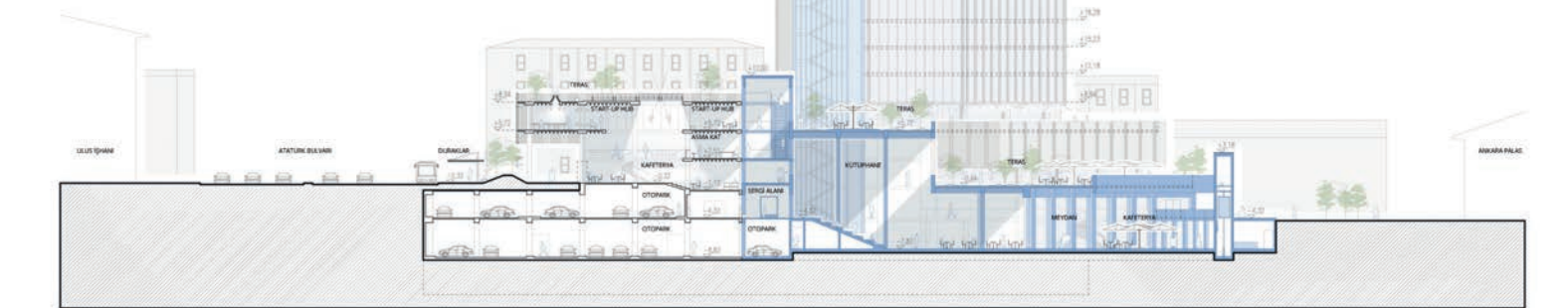
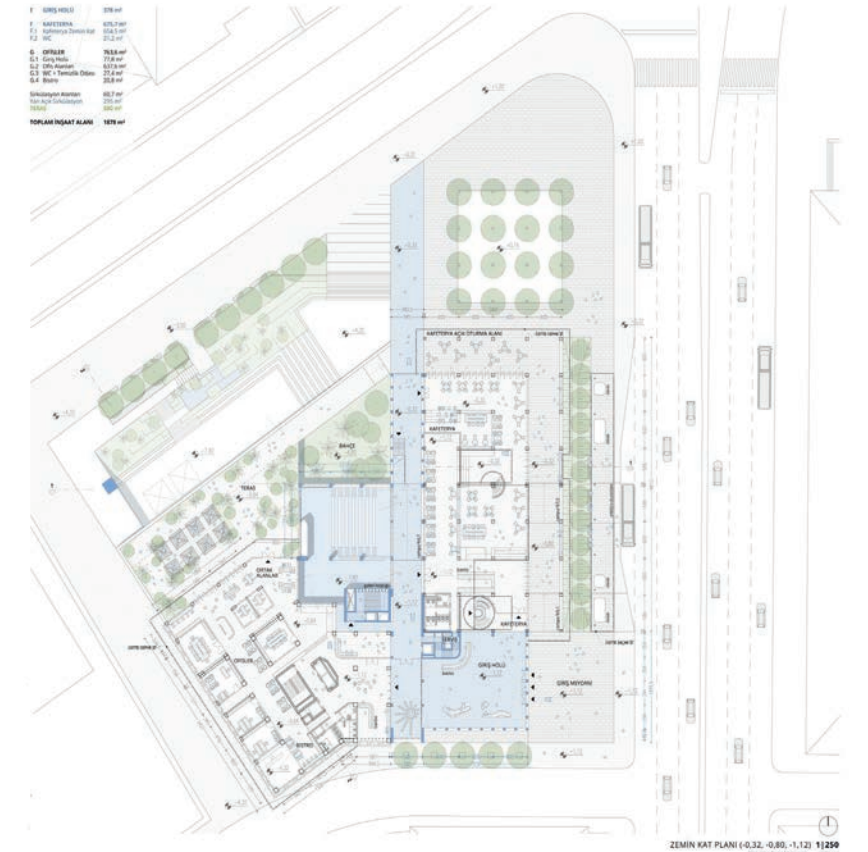
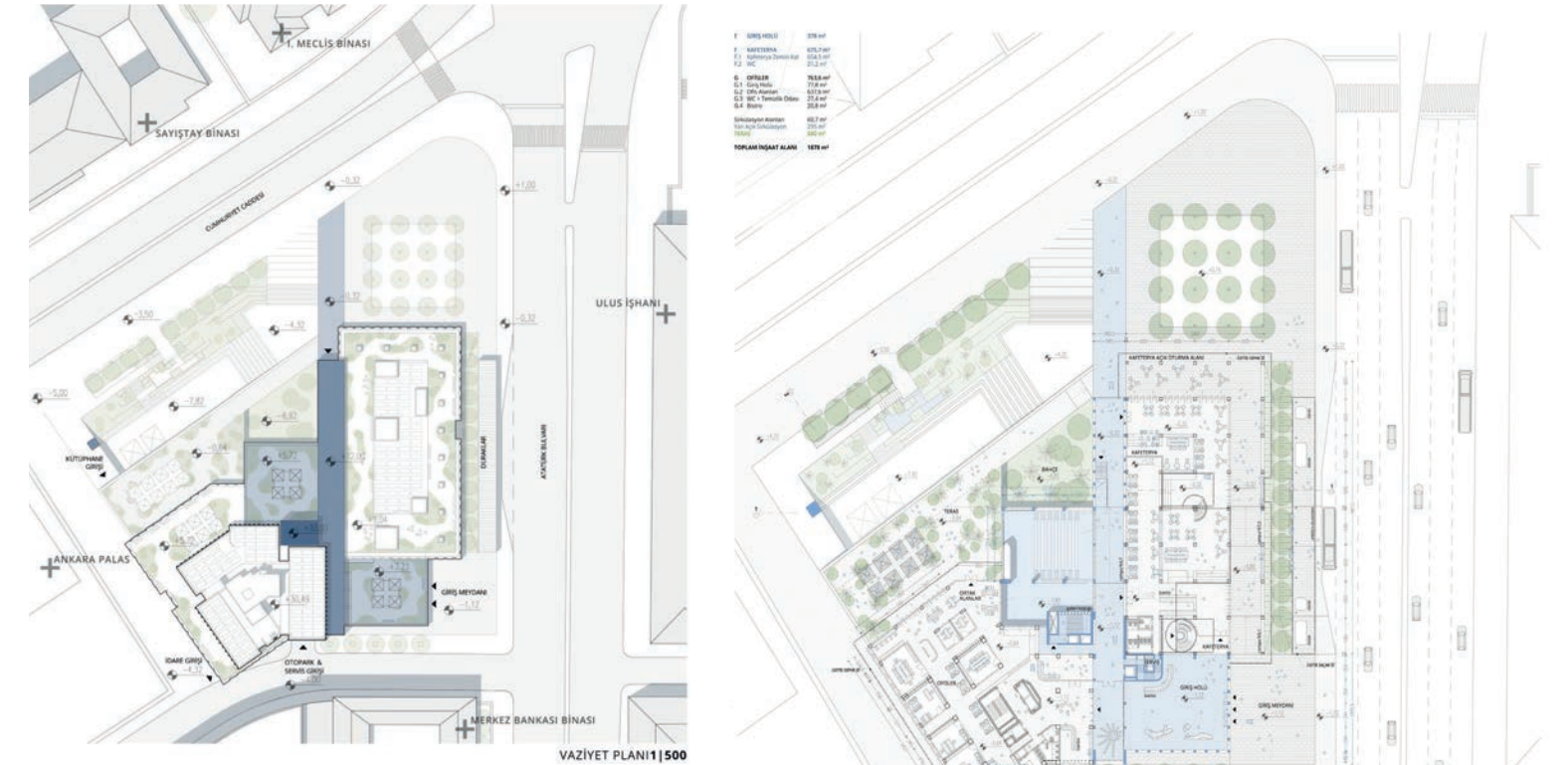
Yunus ATILGAN - *Mimar*

Mehmet ÇORAKÇI - *Mimarlık Öğrencisi*

İpek Naz TORAMAN - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

Mevcut kütlenin dilatasyonlar gözetilerek bazı parçalarının kaldırılmış ve yerine yeniden oluşturulan parçalarla yeni bir bütün oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak bu aşamada yapılan müdahalelerin kapsamı ve ölçeği eleştirilmiştir. Yapıyı kuzey-güney yönünde kat eden arkadlı dolaşım mekanı ve bu mekanın kuzey ve güneydeki girişleri başarılı bulunmuş, ancak yeri değiştirilen otopark girişi ve zemin altı otoparkların sirkülasyonu olumsuz bulunmuştur. Program ve iç mekan önerileri yeterli görülmüştür. Proje oy çokluğuyla eşdeğer mansiyona layık görülmüştür (Ali Cengizkan, Hasan Özbay, Yakup Hazan'ın karşı oylarıyla).

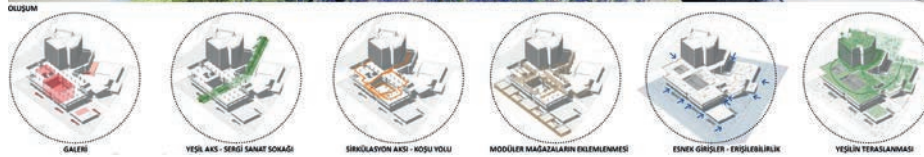
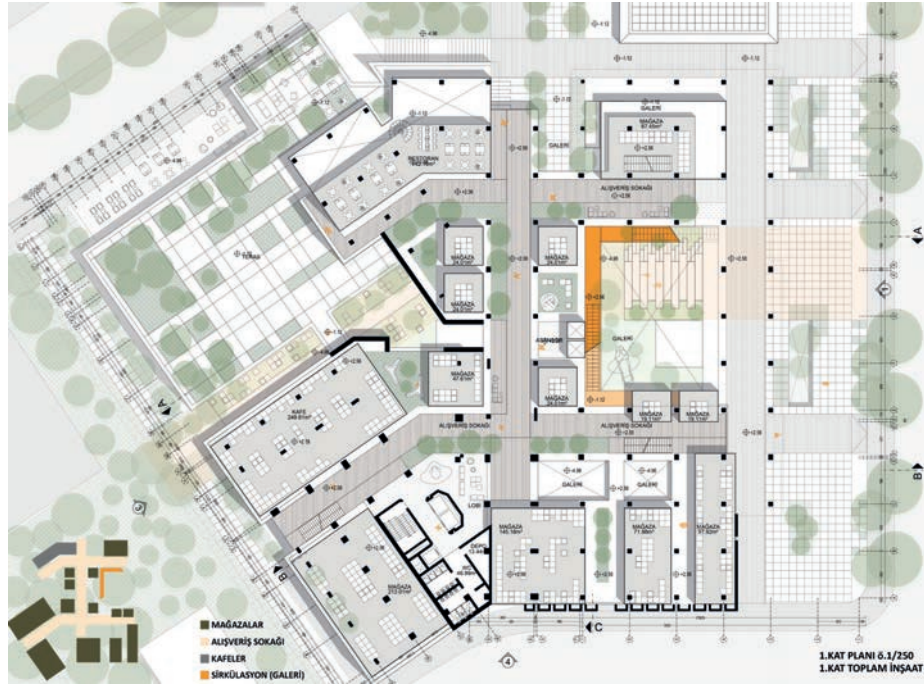
EŞDEĞER MANSİYON: 60 SIRA NUMARALI PROJE

Halil Soysal CİRİT -
Mimar (Ekip Başı)

Yardımcılar:
Şimal AVCI

Jüri Raporundan

Ankara Palas'ın güneyindeki yeşil alanı yapıyla bütünleştiren omurga önerisinin değerli bir tutum olduğu görülmüştür. Omurga üzerindeki kademelendirme, yeşilin teraslanması ve sokak-sirkülasyon kurgusu olumludur. Bu omurgayı oluştururken mevcut sinema kütesinin strüktürüne yapılan müdahale olumsuz bulunmuştur. Yapı cephesine yapılmış olan değişikliğin korunarak sürdürülmesi olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Kat planlarındaki peyzaj gösterimi ve aldatici grafik anlatımlar sorunlu bulunmuş, kütle içerisinde yapılan boşaltmaların fiktirsel değeri haricinde yapıyı statik olarak tehdit edebileceği saptanmıştır. Proje oybirliğiyle eşdeğer mansiyona layık görülmüştür.

İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ GÜZELBAHÇE YERLEŞKESİ MİMARİ PROJE YARIŞMASI

10/03/2022 tarihinde ilan edilen yarışma, İzmir Ticaret Odası Eğitim ve Sağlık Vakfı tarafından; “TMMOB Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği” kapsamında ulusal, tek aşamalı ve serbest mimari proje yarışması olarak düzenlendi.

Konusu, İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzelbahçe Yerleşkesi eğitim ve araştırma binaları ile bu binalara hizmet edecek sosyal-kültürel tesisler ve barınma amaçlı yapıların yerleşke yaşantısı bütünlüğü içinde tasarlanması olan yarışmanın hedefleri,

▼ İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzelbahçe Yerleşkesi için ekonomik, özgün ve nitelikli mimari yaklaşımların; işlevsel ve yenilikçi çözümlerin aranması,

▼ Doğaya saygılı, sürdürülebilir, çağdaş bir çevre ve mimari anlayışı ortaya koyan proje ve mimari müellif/müelliflerin belirlenmesi,

▼ Güzel sanatların teşviki, mimarlık mesleğinin ve mesleki etik değerlerin gelişmesi,

▼ Katılımcıların ulusal – uluslararası rekabet gücü kazanmaları için uygun ortamın sağlanması olarak şartnamede belirtildi.

Projede önemli olacak hususlar hazırlanan şartnamede; kurum kimliği sürdürülebilirlik açık alan kullanımı erişilebilirlik ve yürüyebilirlik yerleşke çevre ilişkisi aidiyet duygusu öğrenme ortamı ve program başlıkları altında toplanarak yarışmacılara açıklandı.

Jürinin 4 eleme yaptığı yarışmada, 1. eleme turunda, geç teslim edilen 1 proje ve jüri üyelerinden olumsuz görüş alan 3 projenin elenmesine karar verildi. 2. elemeye kalmış olan 49 projeden, 16 proje elenerek 33 proje bir üst tura çıkarıldı. 3. eleme turunda toplam 18 proje daha elenerek 15 projenin bir üst tura geçmesine karar verildi. 4. tura kalan 15 projeden, 7 projenin elenmesine karar verilerek 8 projenin ödül grubuna kalması kararlaştırıldı. Son toplantıda ödül grubunun sıralama turu gerçekleştirilerek dereceler kararlaştırıldı. Yarışmanın kolokyum ve ödül töreni 01/07/2022 tarihinde yapıldı.

İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ GÜZELBAHÇE YERLEŞKESİ MİMARİ PROJE YARIŞMASI

Yarışma detayları:
iztovakfi.org/yarisma

Asli Jüri Üyeleri

Deniz Aslan (Mimar, Doç. Dr., DS Mimarlık)
Alişan Çırakoğlu (Mimar, CAA Studio)
Ergun Dinçer (İnşaat Mühendisi, Er-Efe Mühendislik)
Emre Ergül – Jüri Başkanı (Mimar, Dr. İEÜ Öğr. Üyesi)
Hikmet Sivri Gökmen (Mimar, Prof. Dr. DEÜ Öğr. Üyesi)
Hüseyin Kahvecioğlu (Mimar, Prof. Dr. İÜ Öğr. Üyesi)
Semra Uygur (Mimar, Uygur Mimarlık)

Yedek Jüri Üyeleri

Gökhan Kılıç (İnşaat Mühendisi, Doç. Dr. İEÜ Öğr. Üyesi)
Işık Ülkün Neusser (Mimar, İEÜ Öğr. Gör.)
Serdar Uslubaş (Mimar, Not Mimarlık)
Ahmet Mucip Ürger (Mimar, Özer/Ürger Mimarlık)

Danışman Jüri Üyeleri

Gizem Kahraman Aksoy (Mimar, TEOS Mimarlık ve Kültürel Danışmanlık)
Cemalettin Dönmez (İnşaat Mühendisi, Doç. Dr. İYTE Öğr. Üyesi)
Deniz Güner (Mimar, Prof. Dr. DEÜ Öğr. Üyesi)
İlker Kahraman (Mimar, Dr. Öğr. Üyesi, İEÜ Öğr. Üyesi ve Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı)
Erhan Vecdi Küçükerbaş (Peyzaj Mimarı, Prof. Dr. EÜ Öğr. Üyesi)
Aslı Ceylan Öner (Mimar, Doç. Dr. İEÜ Öğr. Üyesi)
Gamze Şahin (Mimar, İEÜ Yapı İşleri ve Teknik Hizmetler Müdürü)
Koray Velibeyoğlu (Şehir Plancısı, Prof. Dr. İYTE Öğr. Üyesi)

Raportörler

Ece Ceren Engür (Mimar, İEÜ Yarı-zamanlı Öğr. Üyesi)
Fatih Gülpınar (Mimar)
Hilal Kaleli (Mimar)
D. Seren Uzluer Taplak (Endüstriyel Tasarımcı, Genel Sekreter Yardımcısı, İZTO Vakfı)

1. ÖDÜL (20 SIRA NUMARALI PROJE)

Kerim MİSKAVİ - *Ekip Başı, Mimar*
 Elif SARPAŞAR - *Y. Mimar*
 Sabriye Derya YÜCE - *Y. Mimar,*
Şehir Plancısı
 Cansu GÜRESER - *Mimar, Peyzaj Mimarı*

Diğer Ekip Üyeleri:

Betül AY - *İç Mimar*
 Ceren KOCABIYIK - *Mimar*
 Nur GAYRETLİ - *Y. Mimar*
 İlkan Cemre ACAR - *Mimar, İç Mimar*
 Ayşecan UĞUR - *İç Mimar*

Yardımcılar:

Semiha YILDIRIM - *İç Mimar*
 Gülgün ATALAY - *Mimarlık Öğrencisi*
 Oğuzhan CEYLAN - *Mimarlık Öğrencisi*

Danışmanlar:

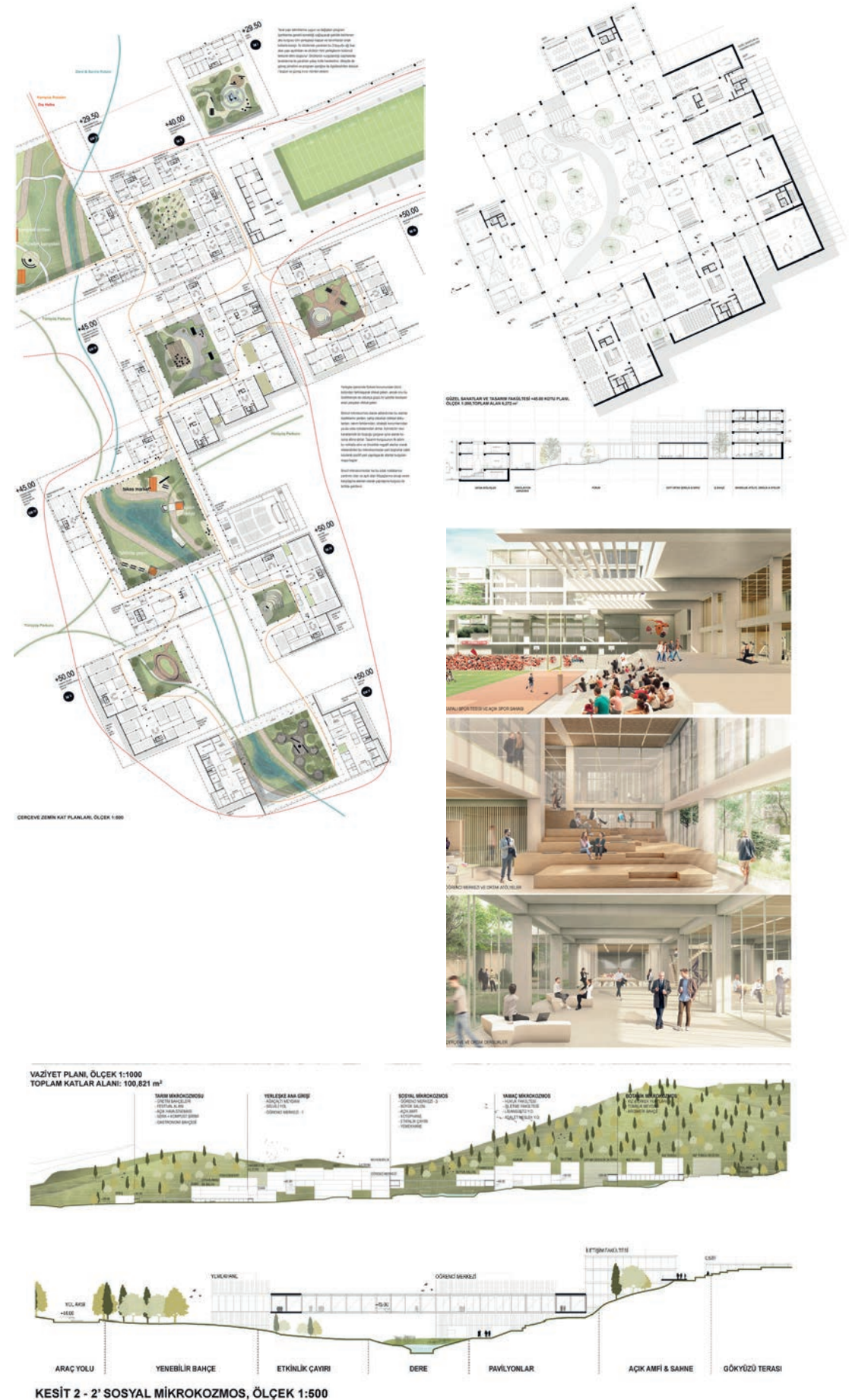
Hayrettin GÜNÇ - *Y. Mimar,*
Kentsel Tasarımcı, Danışman
 Bora KAÇAR - *İnş. Yük. Müh., Danışman*

Jüri Raporundan

Doğal arazi yapısı ile kurduğu ilişki, topografya ile uyumlu kütle yerleşimi, farklı niteliklere sahip avlular ile kurgulanan dış mekan kararları ve eğitime dair önerdiği mekansal kompozisyon projeyi zengin kılmaktadır. Kitle yerleşiminin etaplamaya olanak sağlaması ve kurguladığı kuvvetli sürdürülebilirlik kavramı olumlu bulunmuştur. Kentsel ölçekte yapılı ve doğal çevre geçişleri doğru irdelenmiş, yapı odaklı değil alan odaklı yaklaşım olumlu bulunmuştur.

“Yeşil Bağ” olarak nitelendirilen büyüme stratejisi doğrultusunda sunulan tasarım Güzelbahçe’de mikro-hareketlilik, yaya erişim ve kamusal açık alan ağını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Jüri tarafından kentsel ölçekte önerilen stratejik yaklaşım oldukça başarılı ve projenin yerelliğini de güçlendiren bir unsur olarak değerlendirilmiş ve çok olumlu bulunmuştur. Proje kent-kır geçişini tarif eden karakter bölgelerini yerleşke alanına uyarlamakta başarılıdır. Yerleşke, sadece üniversite mensuplarını değil, yakın çevrede yaşayan ve ziyaret eden herkesi içine alan karşılaşmalar yaratan bir mekan olmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım üniversite olma kimliği ile örtüşen çok güçlü bir tasarım parametresi olarak projede karşılanmaktadır. Bu bağlamda, öneri tasarım yeni bir eğitim yerleşkesi modeli olmaya adaydır.

Projenin övgüye değer niteliklerine rağmen açık alanda ve yapılar bütününde oluşturduğu nitelikli davranış iç mekanlara tam olarak yansımamıştır. Dolaşım ve toplanma alanlarının öğrenmeye katkı sağlayacak özel bir nitelik taşımıyor olması ve bütün yapı birimlerinin aynı tipte çekirdek birimleriyle ele alınması eleştirilmiştir. Mikrokozmos olarak tanımlanan boşluklara getirilen işlevler ve bu işlevlere yönelik mekan kurgularının kendi iç bütünlüğü içerisinde bir çözüm üretmiş olmasına karşın, bu parçalı alansal çözümlerin birbirleriyle ve çevreleriyle nasıl bir organik ilişkiye sahip olduklarına dair akış hissedilmemektedir. Proje oy birliği ile birincilik ödülüne layık görülmüştür.

2. ÖDÜL (36 SIRA NUMARALI PROJE)

Ebru YILMAZ - *Ekip Başı, Mimar*
 Seçkin KUTUCU - *Mimar*
 Yonca KUTUCU - *Mimar*
 Yeliz KESKİN - *Y. Mimar*
 Gönenç KURPINAR - *Y. Mimar*

Diğer Ekip Üyeleri:

Aslı GÜMÜŞÇEKİŞ ODABAŞI - *İnşaat Mühendisi, Danışman*
 Ozan DİNÇTÜRK - *Peyzaj Mimarı, Danışman*

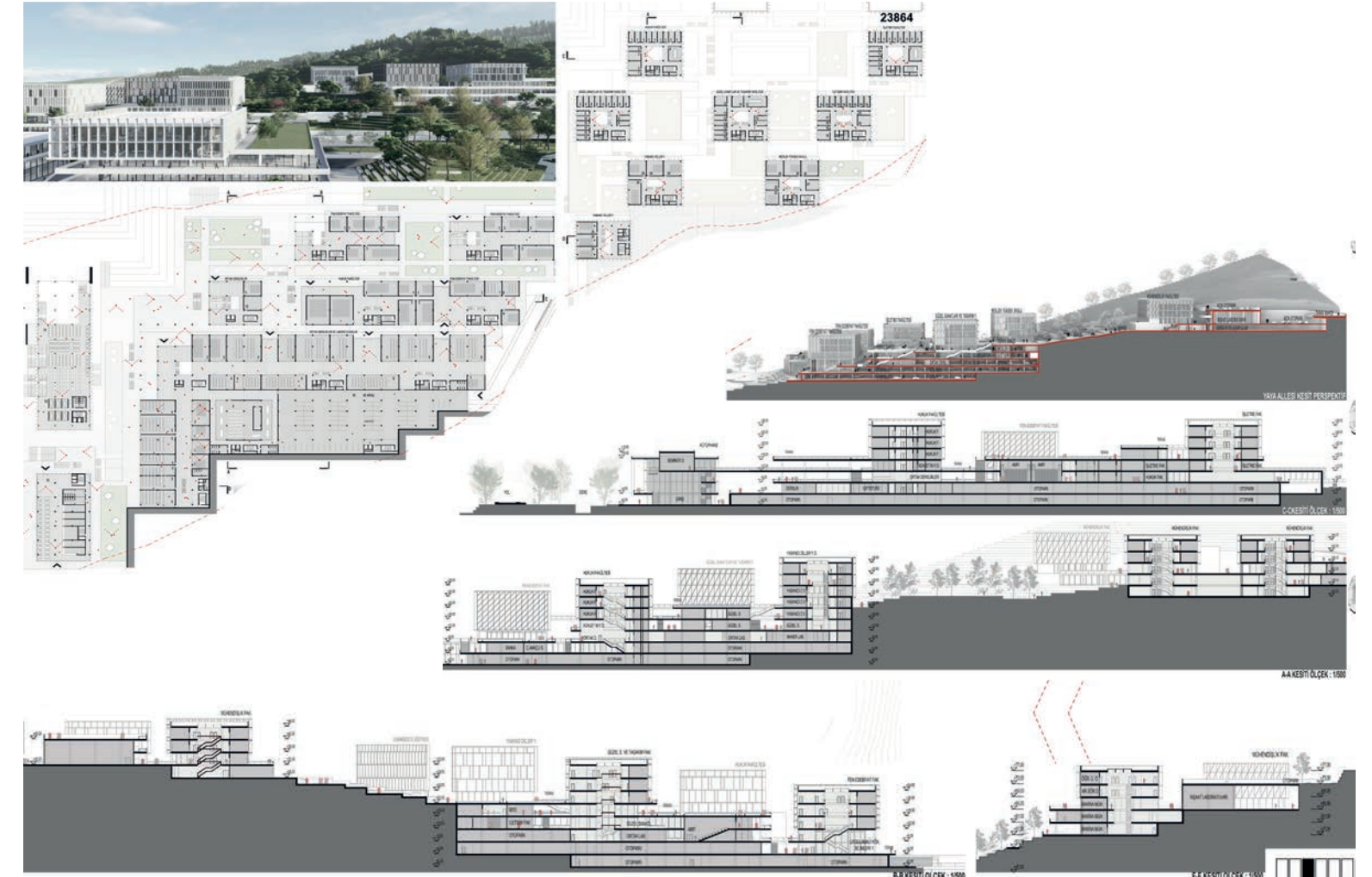
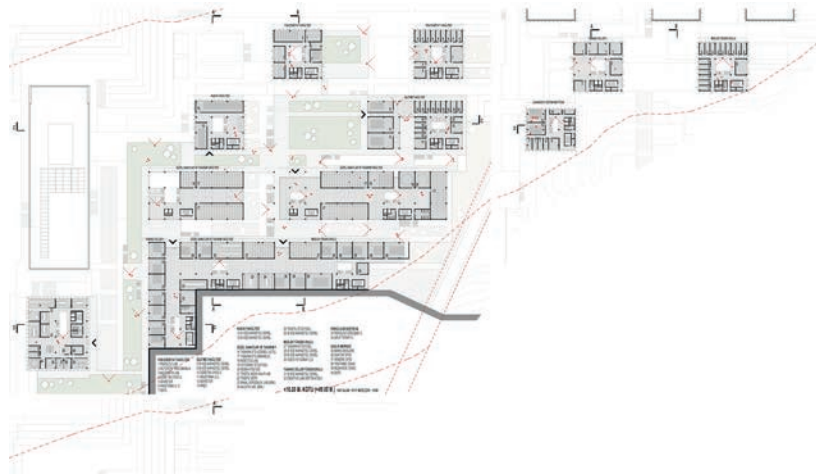
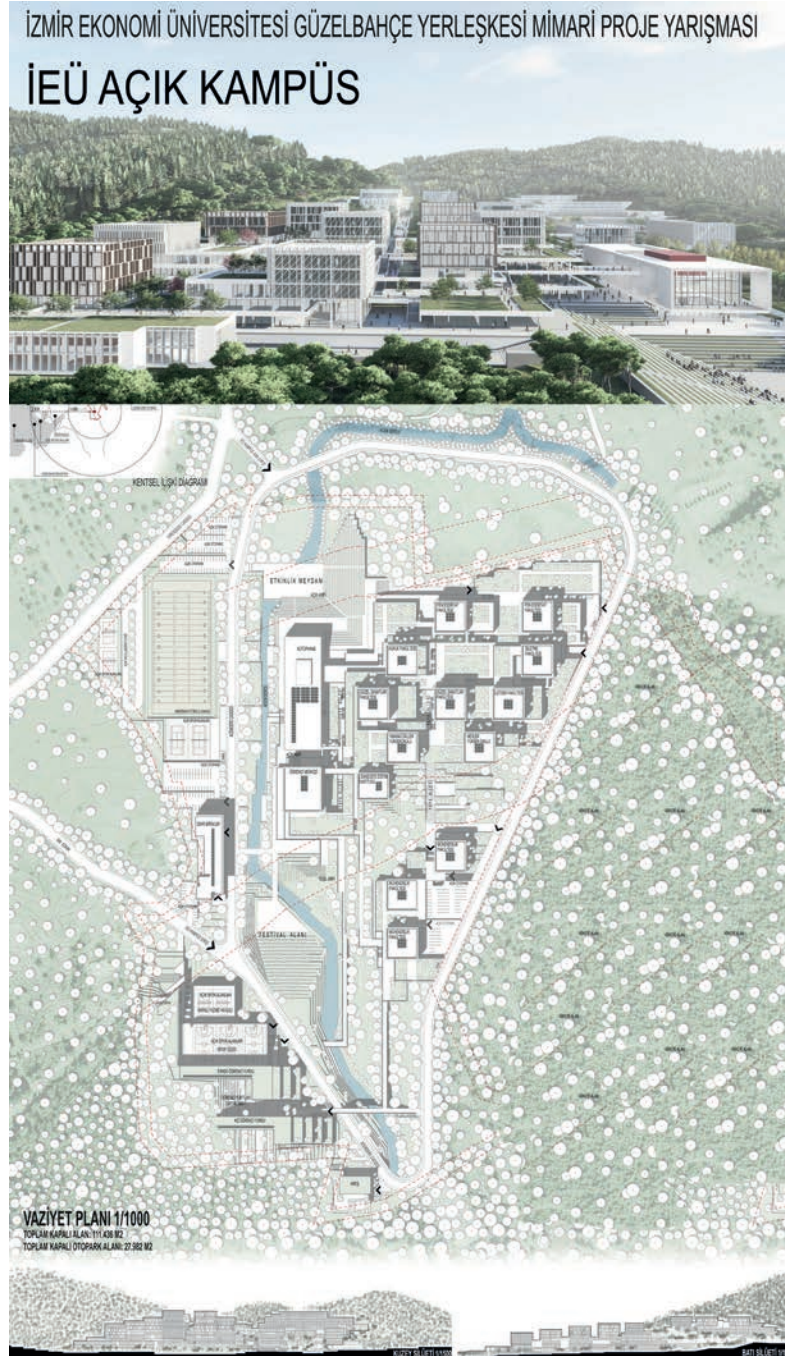
Yardımcılar:

Aslıhan ÇEVİK - *Y. Mimar*
 Ceren ERGÜLER - *Mimar*
 Mehmet LEKE - *Mimar*

Jüri Raporundan

Projede genel olarak verimli işleyen bir yerleşke şeması vardır ve yerleşke “açık kampüs” fikri ile kendini tanımlamıştır. Açık kampüs fikri çeper ortak alanlarda sosyal alanların dizimiyle güçlendirilmeye çalışılmıştır. Bu fikir olumlu bulunsa da yerleşkenin yakın çevre ile bütünleşmesinin zayıf kaldığı fikri oluşmuştur ve projenin iddialı yaklaşımının yerleşke dışı bölgelerde nasıl geliştirilebileceği fonksiyonel olarak tanımlanmamıştır.

Projenin genel kütle kurgusu ve mekansal çözümlerinde olduğu olgunluk düzeyi başarılı bulunmuştur. Alanı çevreleyen ring yol ve ulaşım bağlantıları olumlu değerlendirilmiştir. Genel araç ulaşımı ve yaya dolaşımına yönelik çözümler üst ölçekte olumlu görülmekle beraber, belli yerlerde kot farkından kaynaklanan erişilebilirlik sorunları olduğu düşünülmüştür. Yurt bloklarının plan çözümleri olumlu bulunmuştur. Üstte yer alan kütlelerin dengeli dağılımı ve ölçekleri olumlu görülmekle beraber, bu kütlelerin alt kotlarda bütünleşerek ağır bir yapıya dönüşmesi ve zemin altı katlarda yer alan otoparklarla birlikte, topoğrafyaya yapılan müdahalenin abartılı bir düzeye erişmesi eleştirilmiştir. Fakülte mekanlarını içeren blokların, tek bir tipin tekrarına dayanması ve bu bloklar arasında yer alan dış mekanın, yaratılan potansiyeli yeterince yaşantıya yansıtamamış olması olumsuz değerlendirilmiştir. Proje oy birliği ile ikinci ödülüne layık görülmüştür.

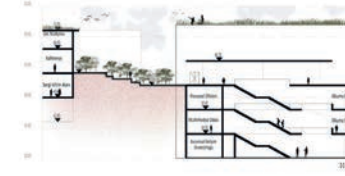
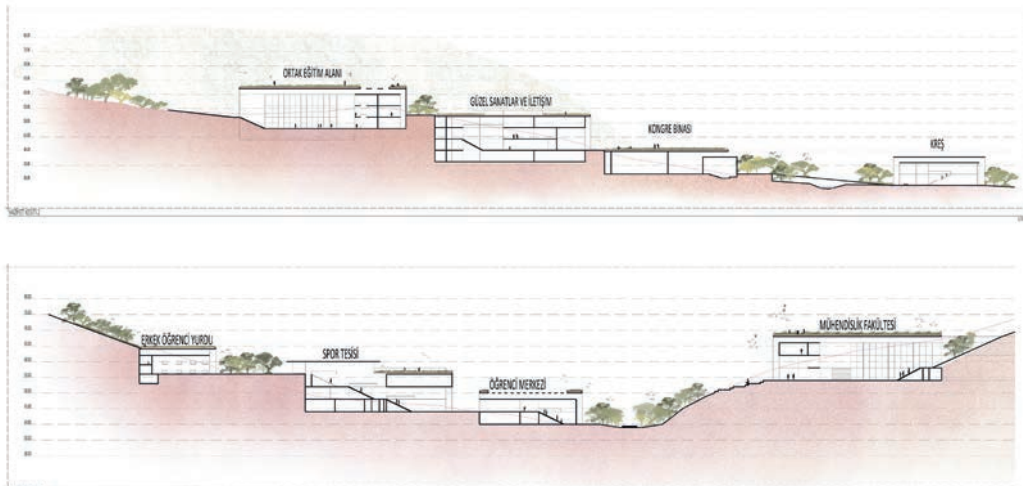

3. ÖDÜL (33 SIRA NUMARALI PROJE)

Fatih YAVUZ - *Ekip Baş, Mimar*Emre ŞAVURAL - *Mimar*Güney Gürsu TONKAL - *Mimar***Diğer Ekip Üyeleri:**Can Kubin - *Y. Şehir Plancısı, Danışman***Yardımcılar:**Hande Soyal - *Mimar*Büşra Asaroğlu - *Mimar*Elif Yılmaz - *Y. Mimar*Pınar Ünal - *Mimar*Ceyda Tokcan - *Mimar*Fatma İrem Şanlı - *Mimar*Bilal Uğur Liman - *Mimar*Ekin Güneş ŞANLI - *Şehir Plancısı*Merve KAYA - *Peyzaj Mimarı*Tuğba Nur TOPALOĞLU - *Mimar*Mehra GEYLAN - *Peyzaj Mimarı*Ebru EVİN - *Mimarlık Öğrencisi*Cevşen KOCAMAN - *Mimarlık Öğrencisi***Jüri Raporundan**

Alanın topoğrafyasını ve doğal niteliklerini tasarımın bütünleşik bir parçası haline getirmeye çalışan parçalı ve akışkan kütle yerleşimi olumlu bulunmuştur. Eğimi izleyen bu parçalı yerleşimdeki kademelenmeler, ara geçişler, yapı içi-dışı boşluklar ve avlular özel ve tanımlanabilir alanlar oluşturmuştur. Bu durum, tasarımın yer ile özgün bir bütünleşme kurmasını sağlamıştır. Öte yandan, plan çözümlerinin yeterince olgunlaşmadığı ve otopark çözümlerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Yakın çevreyle bütünleşmede yaya ulaşımının yeterli derecede gelişmediği gözlemlenmiştir. Ana girişte idari binaların olması yerine daha kentle bütünleşebilecek mekanların olması jüri tarafından tavsiye edilmiştir. Ulaşım şemasında bir ring yolu tercih edilmesine rağmen özellikle yoğun kullanımlı yurtlar ve sosyal donatıların olduğu bölümdeki çıkmazlar eleştirilmiştir. Projenin mevcut dere hattını doğal doku ile kurulacak ilişkide öne çıkarması ve bununla tutarlı olarak müdahalede bulunmayarak bitkilendirme stratejileriyle güçlendirmesi olumlu karşılanmıştır. Proje oy birliği ile üçüncülük ödülüne layık görülmüştür.

1. MANSİYON (27 SIRA NUMARALI PROJE)

Metin KILIÇ - *Ekip Baş, Mimar*
 Dürrin SÜER - *Mimar*
 Ali Can HELVACIOĞLU - *Mimar*
 Asude YOKUŞ - *Mimar*

Diğer Ekip Üyeleri:

İpek AKPINAR - *Mimar, Danışman*
 Enise Burcu DERİNBÖĞAZ -
Peyzaj Mimarı, Danışman

Yardımcılar:

Kaan GENİŞ - *Mimar*
 Selen ERDOĞAN - *Mimar*
 İlhan TUNÇ - *Mimar*

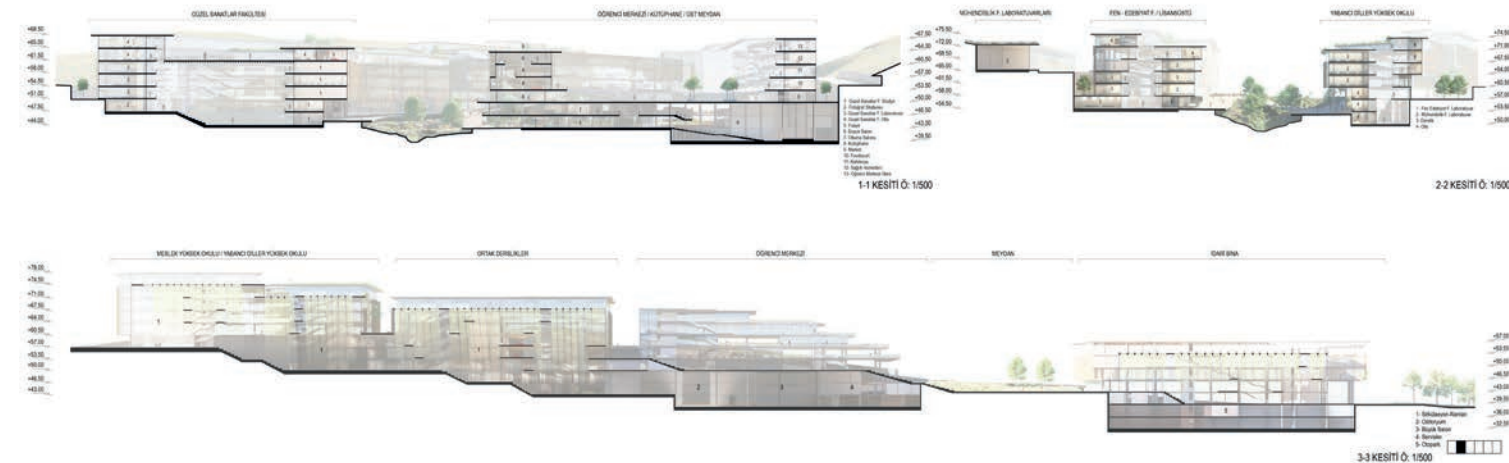
Jüri Raporundan

Özellikle kendi ekosistemini dere hattı boyunca bir doğal ekosistemle bütünleştirerek en az kazı ve zaman içinde sağlıklı büyüme potansiyeli göstererek ele alınan proje, ilkesel olarak takdir edilmiştir. Bu hat boyunca kurulan sosyal yaşamın programlarla kurduğu ilişki ve bir anlamda sürdürülebilir niteliği olumludur. Bununla birlikte yaklaşık 10.000 kişilik kullanım baskısının alanı zedeleyeceği görüşü jüri tarafından tartışılmıştır.

Yeni nesil üniversiteye yapılan vurgunun özellikle mimari kur-

guda tam olarak karşılığını bulmadığı düşünülmektedir. Özellikle dere eksenli doğa stratejisi geliştirilebilir olarak yorumlanmıştır. Planimetrik çözümlerde zaaf barındıran proje özellikle pasif iklimlendirme açısından potansiyeller barındırmaktadır. Bunun yanında biçimlenmeye mahkum çözümler eleştirilmiştir.

2. MANSİYON (18 SIRA NUMARALI PROJE)

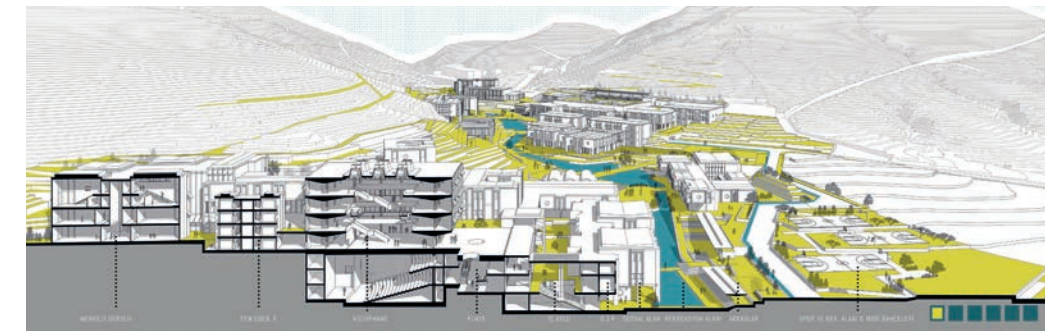
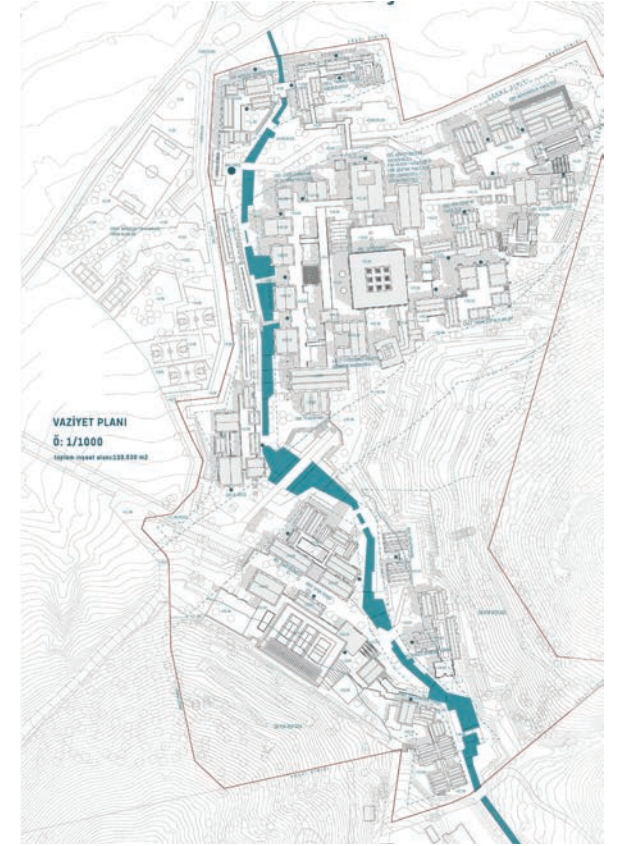
Ahmet YILMAZ -
Ekip Baş, Y. Mimar
 İbrahim Hakkı YİĞİT -
Y. Mimar

Diğer Ekip Üyeleri:

Saadet Dilara KARASAKIZ
 - *Mimar*

Yardımcılar:

Bekir Sami ATEŞÇİ - *Mimar*
 Numan YÜKSEL - *Mimar*
 Mehmet ASHİ - *Mimar*
 Kübra ÇİMEN - *Mimar*
 Elif ŞENEL - *Mimar*
 Ethem KARAKÖSE - *Mimar*
 Mustafa ÖNCÜ - *Mimar*
 Esra GÖKBEL - *Y. Mimar*
 Mehmet YÖNDEN - *Mimar*
 Osman BALAK - *Mimar*

Jüri Raporundan

Parçalı küteller, meydanlar ve pasajlarla kurulan, kendi deyimiyle keşfedilmeye açık mekanlar örgüsü tasarlama çabası başarılı bulunmuştur. Bu yaklaşım ile elde edilen üniversite köyü dokusu ve bu dokudaki dolu-boş oranları dengelidir. Toplantı salonu ve kütüphanenin merkez alındığı ana yerleşimin, arazinin elverdiği yüzeyler üzerinde saçaklanması ve dere kanalı üzerinde daha küçük birimler ile türetilmesi, süreç içinde üretilmiş etkisi veren yapılaşma biçimi olumludur. Ancak, ana yerleşimdeki parçalı birimlerin birbirine kapalı koridorlarla bağlanmış olması bu fikri zayıflatmaktadır. Aynı şekilde, cephe düzeni de türdeş ama farklılaşmış bir kompozisyon önermemektedir. Dere yatağına yapılan müdahaleler abartılı bulunmuştur. Toplantı salonunun yarı yarıya gömülü olması eleştirilmiştir.

3. MANSİYON (14 SIRA NUMARALI PROJE)

Ece AVCI - *Ekip Başı, Mimar*
Bahadır KANTARCI - *Mimar*
Egemen Onur KAYA - *Mimar*

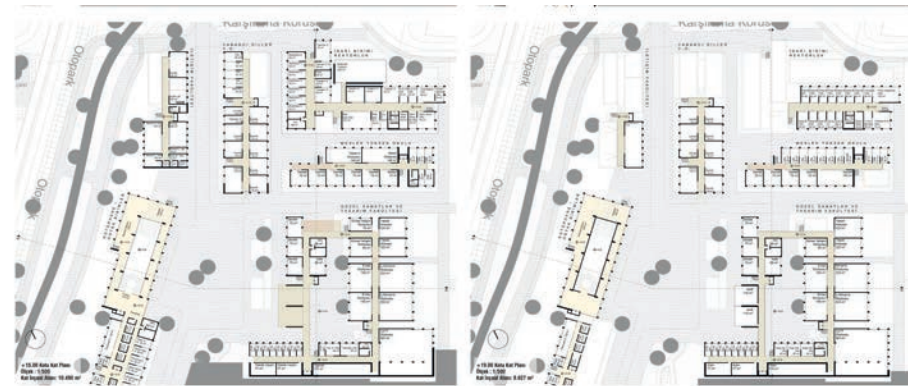
Yardımcılar:

İpek ÜSTÜNDAĞ - *Mimar*
Merve KALKAN - *Mimar*
Sıla KUTLU - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

Projenin ana amacı olan yerleşke tasarımındaki 'ortaklaşa dünya' düşüncesi ile yaratılmaya çalışılan ortam çözümü olumlu bulunmuştur. Bu doğrultuda küçük yapı birimleri ile dere kenarında tasarlanan yerleşke önerisindeki açık-yarı açık-kapalı mekan ilişkisinin dengeli bir şekilde ele alındığı görülmüştür. Küçük parçalardan oluşturulan yerleşke, mevcut zeytin ağaçları ve ilave edilecek ağaçlarla birlikte dere aksı boyunca nitelikli bir eğitim ortamı yaratma potansiyeline sahiptir. Yerleşke bütününe bir arada tutabilme becerisine karşın iç mekanlardaki işlevsel çözümler ve eğitim yapısı niteliklerine ilişkin mekan zenginliğinden yoksun olması eleştirilmiştir. Önerilen mekansal çözümlerin yeteri kadar içselleştirilmediği görüşüne varılmıştır.

4. MANSİYON (43 SIRA NUMARALI PROJE)

Ramazan AVCI - *Ekip Başı, Mimar*
Seden Cinasal AVCI - *Mimar*
Ayşe Nihan DAĞOĞLU - *Mimar*
Özlem Satı KURTCU - *Mimar*
Utku DOĞANAY - *Mimar*
Nil ÖZKIR - *Mimar*
Halil Baha AKYAR - *Mimar*
Berin BARUT - *Mimar*
Gülray KARİP - *Mimar*
İrem MALGAŞ - *Mimar*

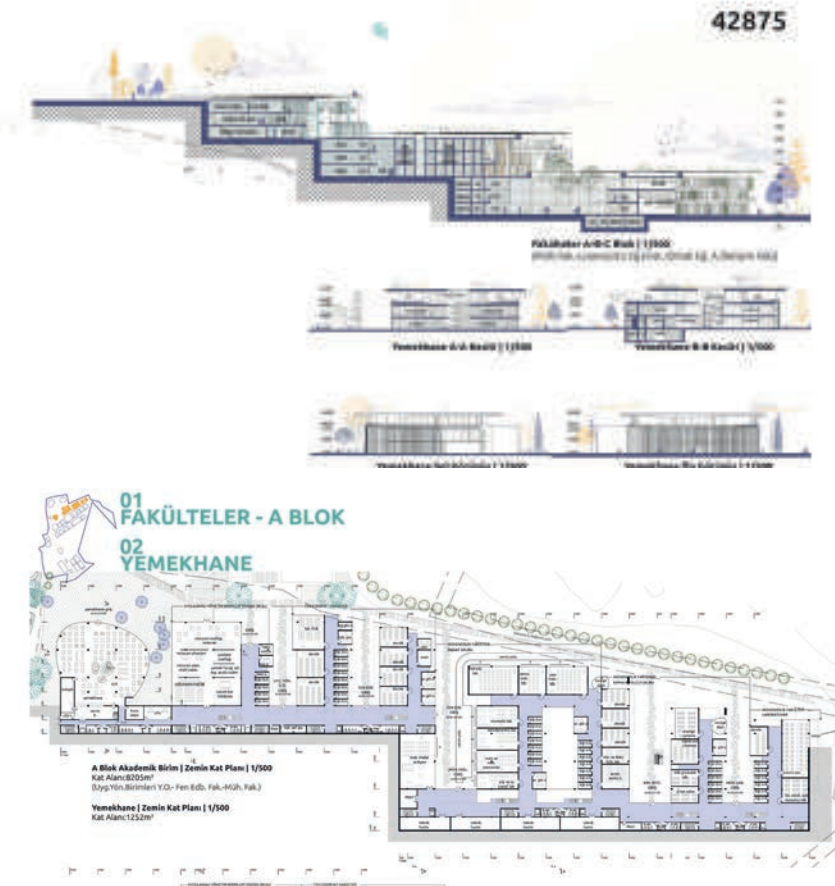
Diğer Ekip Üyeleri:

Özge SÜVARİ - *Mimar, Danışman*
Ece KAVAFOĞLU - *İç Mimar, Danışman*

Yardımcılar:

Neda HAŞEMİ - *Mimar*
Çiçek Su YAVUZ - *Mimar*
Meryem Merve TOPDAŞ - *İç Mimar*
Merve ÖZDUMAN - *Mimar*
Hülya DEMİRKAYA - *Mimar*
H. Ahmet ŞENEL - *Mimar*
Efekan DOĞANAY - *Mimarlık Öğrencisi*
Selinnur DEMİREL - *Mimarlık Öğrencisi*
Dilan ÖZDEMİR - *Mimarlık Öğrencisi*
Taylan Özgür AKSOY - *Mimarlık Öğrencisi*
Cahit DOĞRUER - *Mimarlık Öğrencisi*
Aybüke DELİKURT - *Mimarlık Öğrencisi*
Melike TAŞTEMUR - *Mimarlık Öğrencisi*

Rumeysa TURHAN - *Mimarlık Öğrencisi*
Gürkan ÇELİK - *Mimarlık Öğrencisi*
Melis ŞİMŞEKER - *Mimarlık Öğrencisi*
Yaşar AYDOĞAN - *Maket*

Jüri Raporundan

Yerleşke alanının doğal niteliklerini, topoğrafyasını ve iklimsel özelliklerini tasarımın belirleyici girdileri olarak ele alan proje önerisinin, bu yaklaşımını süreklilik kavramı çerçevesinde geliştirmesi ve programı bu yönde yorumlaması dikkat çekicidir. Dere hattını duyarlı bir yaklaşımla rekreatif ve sosyal işlevlere ayırarak bu omurgayı birleştirici bir unsur olarak kullanma fikri olumlu bulunmuştur. Kütle oranları ve yapı ölçeği olumlu bulunmakla beraber eğitim işlevlerinin rekreasyon ve sosyal alanlardan ayrı konumlandırılmış olması eleştirilmiştir. Proje başlığı olarak seçilen Oikos (Ev) kavramının mekansal ilişkiler ölçeğinde karşılık bulamadığı görüşü oluşmuştur.

5. MANSİYON (6 SIRA NUMARALI PROJE)

Sıddık GÜVENDİ - *Ekip Başı, Mimar*
Cihan SEVİNDİK - *Mimar*

Diğer Ekip Üyeleri:

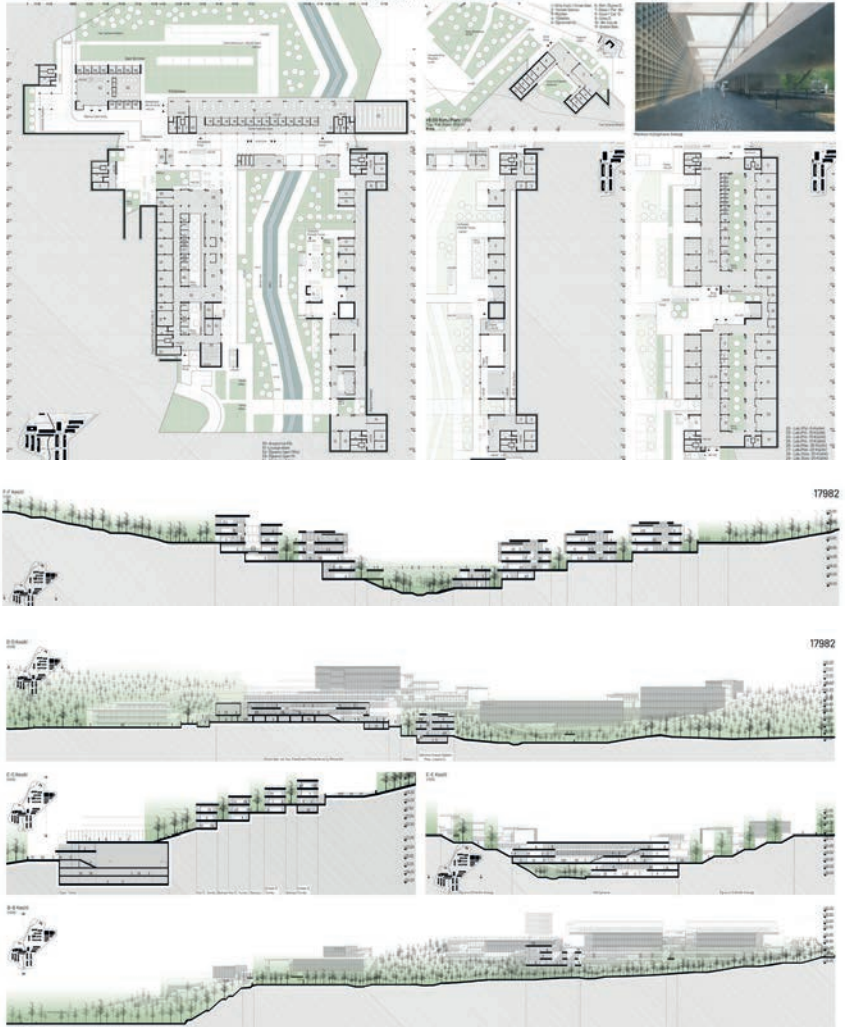
Oya Eskin GÜVENDİ - *Mimar, Danışman*
Senem MÜŞTAK SEVİNDİK - *Y. Mimar, Danışman*

Yardımcılar:

Ekin BALAS - *Mimar*
Emirhan AYATA - *Öğrenci*
Medine GÜMÜŞ - *Öğrenci*
Şevval ŞEKERCİ - *Öğrenci*
İsmail GÖKKAYA - *Öğrenci*
Tetiana MARKOVA - *Öğrenci*

Jüri Raporundan

Yerleşkenin, sadece üniversiteye ait değil, farklı zamanlarda tüm kente hizmet edecek bir kamusal mekan olarak ele alınma hedefi olumlu bulunmuştur. Bu amaçla, lineer yapı kurgusu içinde oluşturulan sokaklar ve yer yer boşaltmalarla elde edilen dış mekânlar başarılıdır. Eğitim yapılarının, içinde yer aldığı sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel sistemdeki değişim ve gelişimlerden etkileneceği öngörüsüne dayanan “zorunlu esneklik” hedefi olumlu görülmüştür. Mimari dilde bilinçli olarak tercih edilen “yalınlık” olumlu bulunmuştur.

SATIN ALMA ÖDÜLÜ

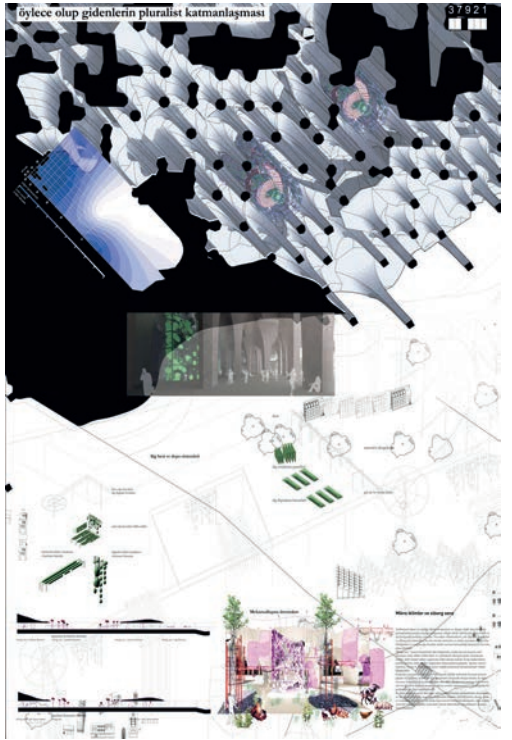
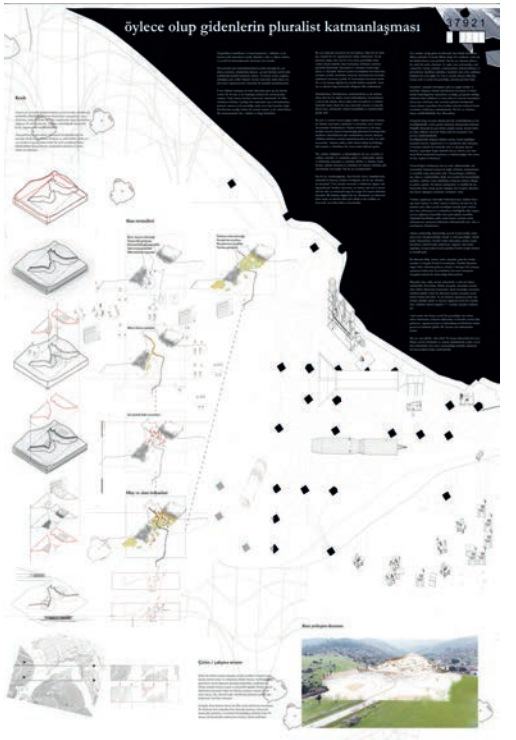
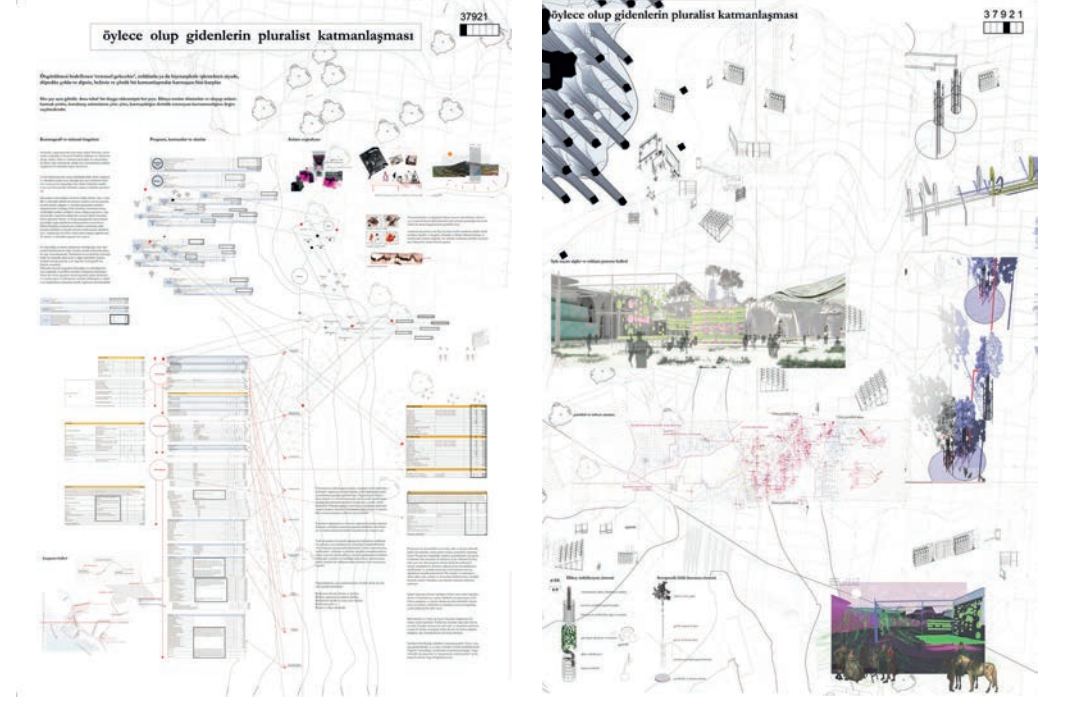
Nizam Onur SÖNMEZ - *Ekip Başı, Mimar*
Derya UZAL - *Mimar*
Eda YEYMAN - *Mimar*

Diğer Ekip Üyeleri:

Furkan Balcı - *Mimar, Danışman*

Yardımcılar:

Mert Kaan ALPTEKİN - *Mimarlık Öğrencisi*
Samet YILMAZ - *Mimarlık Öğrencisi*
M. Sait AKTAY - *Mimarlık Öğrencisi*
Arın AYDIN - *Mimarlık Öğrencisi*
Naz NAR - *Mimarlık Öğrencisi*
Onur DEMİR - *Mimarlık Öğrencisi*

Jüri Raporundan

Alan stratejisi etrafında katmanlaştırdığı ve deney alanı olarak tanımladığı mimarlık hakkındaki ilham verici düşüncelerini üniversite ortamını yeniden tahayyül etmek üzere koyulaştıran 45 sıra numaralı proje jüri tarafından büyük bir ilgi ile karşılanmıştır. İnsan-olmayan aktörlerden tertibatlara/dispositiflere kadar geniş bir zihinsel uzama yayılan, öngörülemez karşılaşmalar ve yeni imkânlar doğuran bu “mimarlık imgesi” görevini yerine getirmiş ve jüri üyelerine tuhaf bir duygu eklemiş, kendileri ve mimarlığı düşünme biçimleri hakkında tefekküre daldırmış, üniversitenin ne’liği ve mekânsallığı üzerine derin tartışmalara vesile olmuştur.

Mimarlık, üniversite ortamı ve hayat hakkında yeni dil, anlam ve düşünce güzergâhları oluşturmayı vaat eden 45 sıra nolu projenin bu eleştirel duruşunun daha geniş Resimlere ulaşması, sunduğu yeni düşünce ufkunun ve anlam coğrafyasının mimarlık ortamında daha fazla yankılanabilmesi amacıyla yarışmayı açan kurum ile görüşülerek Satın Alma Ödülü kategorisi için ek bütçe talep edilmiş ve 45 sıra numaralı proje oybirliği ile Satın Alma Ödülü’ne değer görülmüştür.

HAVELSAN TEKNOLOJİ KAMPÜSÜ

Havelsan, savunma sanayi için teknoloji geliştiren dolaylı olarak kamuya bağlı ama özel bir şirket. Yeni bir yerleşke ihtiyacının doğmasının altında yatan en önemli sebep çalışma mekanlarının sahip olduğu niteliklerin insani koşullardan uzaklaşmış olması.

Bir diğer girdi, şirketin üst seviyede sağlaması gereken bilgi güvenliği ve faaliyetlerine devam edebilmesi için bununla ilgili yapı tamamlandıktan sonra alması gereken güvenlik sertifikaları. Kentin bu kadar içinde yer alan bir yerleşkede bu girdiler özellikle bilgi güvenliği tasarımın ana omurgasını oluşturmuştur. Tüm servis birimleri hacimlenmiş bir duvar içerisinde konut dokusu çeperinde konumlandırılmıştır. Tüm dikey dolaşım araçları, ıslak mekanlar bu hacim içerisinde yer almaktadır. Bu hacmin de aslında bir dolaşım alanı-boşluğu olduğu akılda tutularak, mekansal niteliği; doğal ışığın dolaylı yollarla içe alınması, katlar arası boşlukların hacimsel sürekliliği gibi tasarım kararları ile artırılmıştır. Çalışma mekanları da iç bahçeye bakabilme şansına sahip olmuştur; cepheleri güvenlik kaygılarından uzak ve doğal ışığı maksimum seviyede içeri alabilecek şekilde ele alınabilmektedir. Yapının malzeme kararları bütünü kaybetmeyecek şekilde, aynı tutarlılıkta ele alınmıştır. Cephenin ana malzemesi olan basalt doğal taş yüzey sürekliliği gözetilerek iç mekanlarda da devam ettirilmiştir. Servis bloğunun iç mekan yüzeyi ve dikey taşıyıcı sistem brüt beton olarak tasarlanmıştır.

Künye Bilgileri

Proje Grubu (Project Group):

FREA+SCRA Mimarlık

Fatih Yavuz, Emre Şavural, Seden Cinasal, Ramazan Avcı

İşveren (Owner): HAVELSAN Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş

Yapımcı (Contractor): YDA İnşaat

Statik (Structure): Zafer Kınacı

Mekanik (Mechanic): Bahri Türkmen

Elektrik (Electric): Kemal Ovacık

İç Mekân Tasarımı (Interior Design):

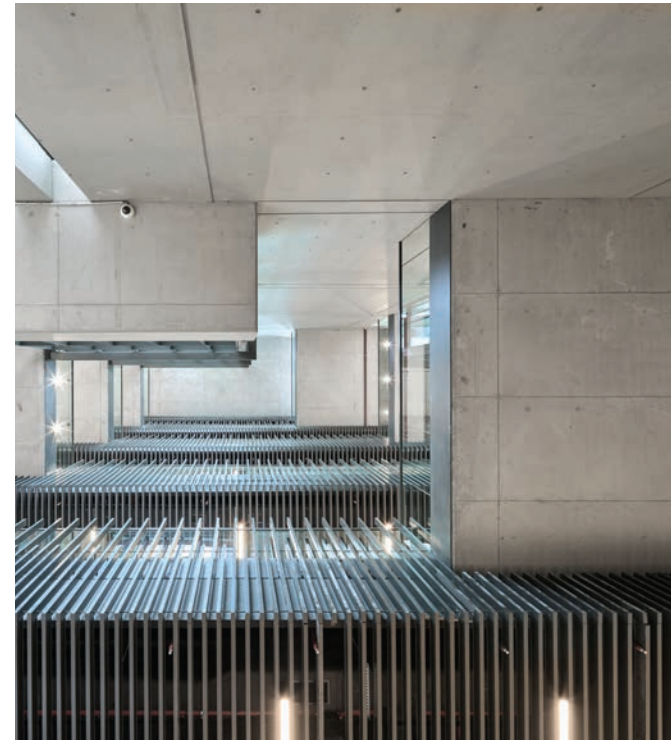
Studio13+FREA+SCRA

Peyzaj Tasarımı (Landscape Design): Murat Memlük

Fotoğraflar (Photographs): Egemen Karakaya

Web sitesi (Website): www.frea.com.tr /

www.scra.com.tr

Vaziyet Planı

Alt Zemin Kat Planı

Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

Kesit

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HİZMET BİNASI

Mimari Proje: Cumhuriyet Mimarlık Ltd. Şti
Proje Müellifi: Cumhuriyet Gürel
Tasarım Ekibi: Cumhuriyet Gürel (Mimar), Onur Gamzeli (Mimar),
 Burçin Öztürk (Mimar), Ayşenur Akkaya (Mimar)
İşveren: Eti Maden İşletmeleri / TOKİ
Müşavir Firma: Prokon Mühendislik ve Müşavirlik A.Ş. / Beşer
 Mühendislik ve Müşavirlik Ltd. Şti.

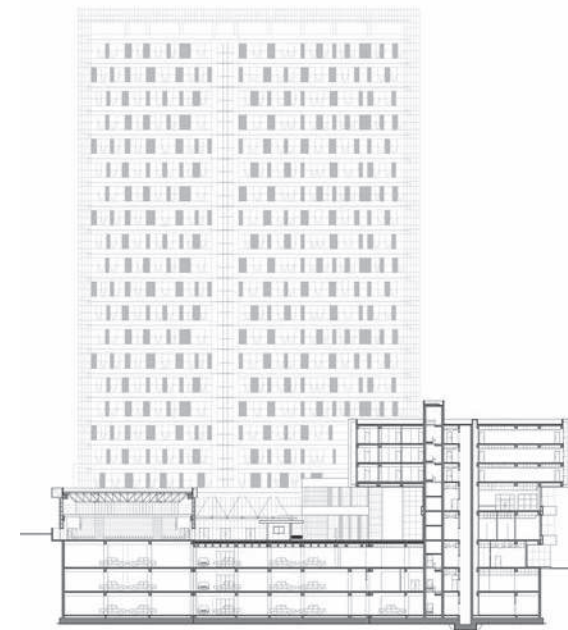
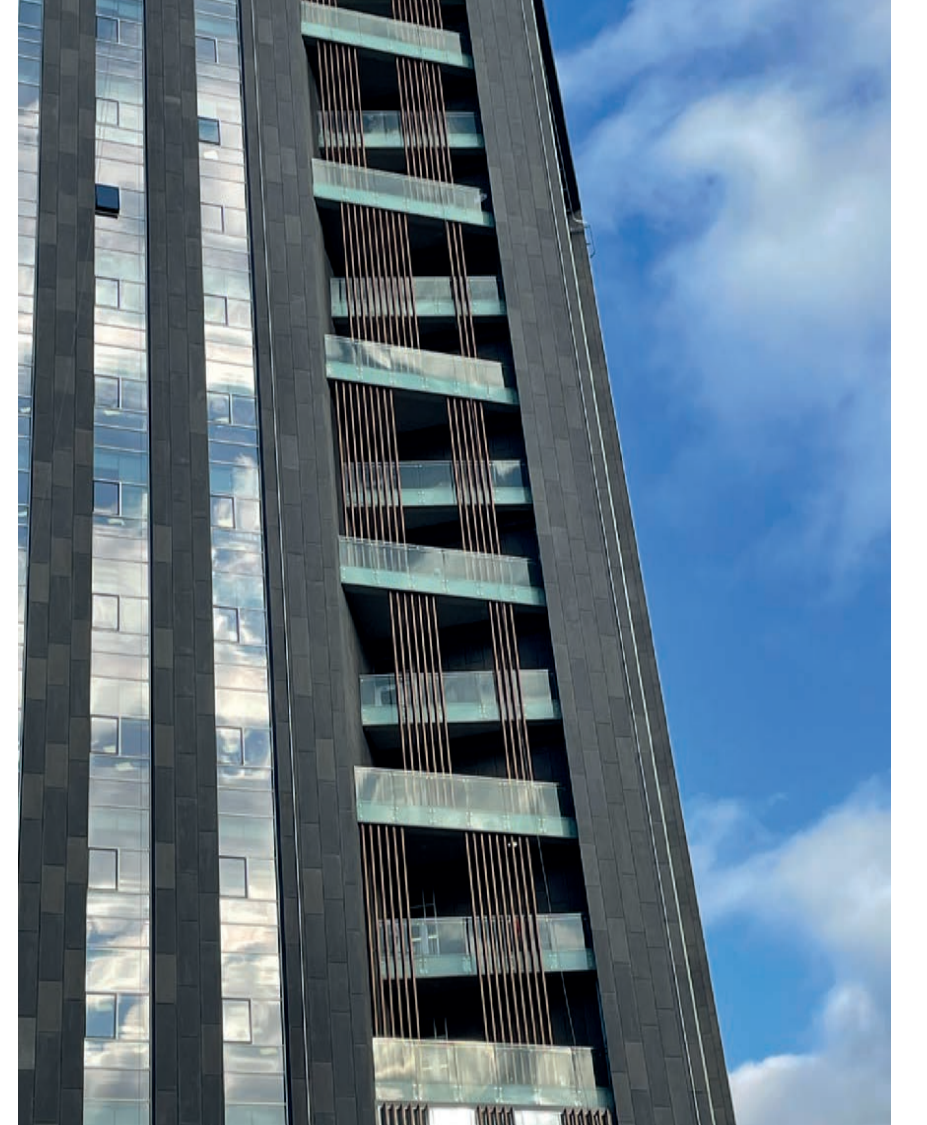
Proje yılı: 2017
Parsel alanı: 11.400 m²
İnşaat alanı: 56.500 m²
Yapı yüksekliği: 100 m
Kat adedi: 3 bodrum kat + zemin kat + 20 kat
İnşaat Tamamlanma yılı: 2021

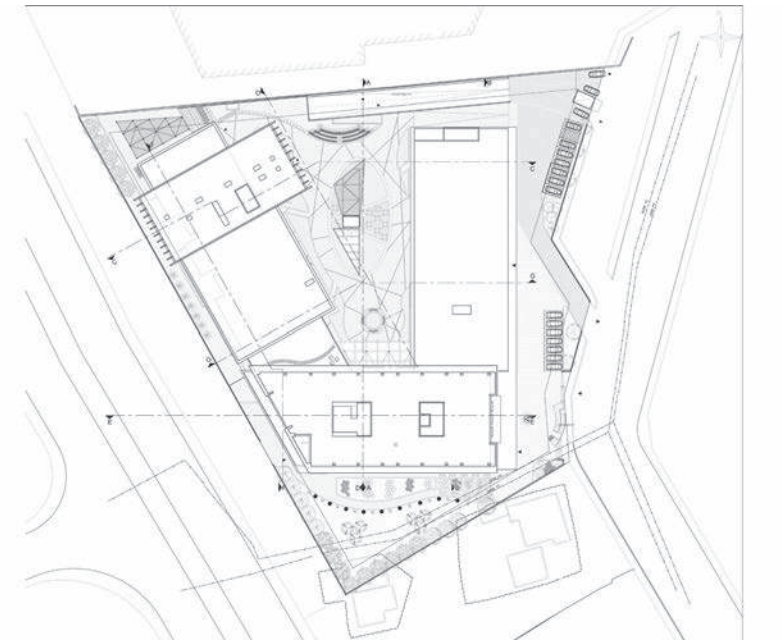
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Hizmet Binası Ankara, Çankaya, Çukurambar semtindedir. Yapı ilgi çekici mimarisiyle genel olarak benzer yükseklikteki ticari yapıların arasında yerini almıştır. Eti Maden Genel Müdürlüğü'nün yönetim ve çalışma ofisleri, konferans salonları, sosyal tesisleri ve misafirhanesi aynı yapıda toplanmıştır.

Yapının arsası güneye doğru daralan düzensiz bir formdadır. Doğu ve batı yönlerindeki iki caddenin arasında yer alan parselin kuzeyinde yaklaşık 100 metre yükseklikteki JW Marriott Otel yapısı yer alır. Güneyindeki komşu parselde yapı yoktur.

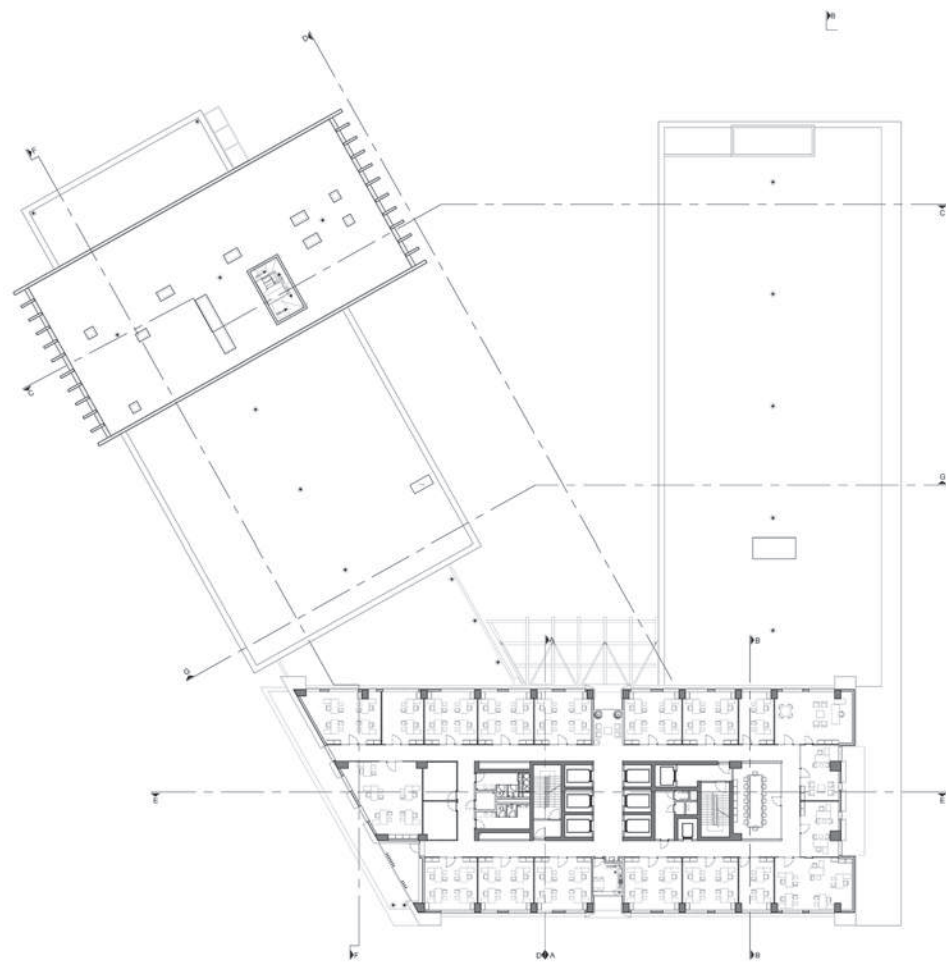
Tasarım aşamasında arsanın formuna uygun olarak V planlı ve iç avlulu bir yerleşim yapının çok işlevli programına uygun olarak tercih edilmiştir. Parselin doğu, güney ve batı kenarları boyunca yerleştirilerek kuzeydeki yüksek otel yapısından uzaklaşmış, böylece yapının maksimum derecede güneş ışığı ve manzaraya sahip olması sağlanmıştır. Ofis kulesinin güneyde konumlanmasının ana sebebi arsanın kuzeyine bitişik olan otel kulesinden mümkün olduğunca uzaklaşmaktır. Yönetim ve çalışma ofisleri güneydeki kuleyi oluştururken V planının doğu kolunda konferans bloğu, batı kolda ise sosyal tesisleri ve misafirhane konumlanır. Batıdaki misafirhane bloğu sosyal tesis yapısının üzerinde 90 derece çevrilerek işlev farklılığı vurgulanmıştır. Parsel ortasında kalan iç avlu kullanıcılar için bir dinlenme ve toplanma alanı olarak tasarlanmıştır.

CC Kesiti

Vaziyet Planı

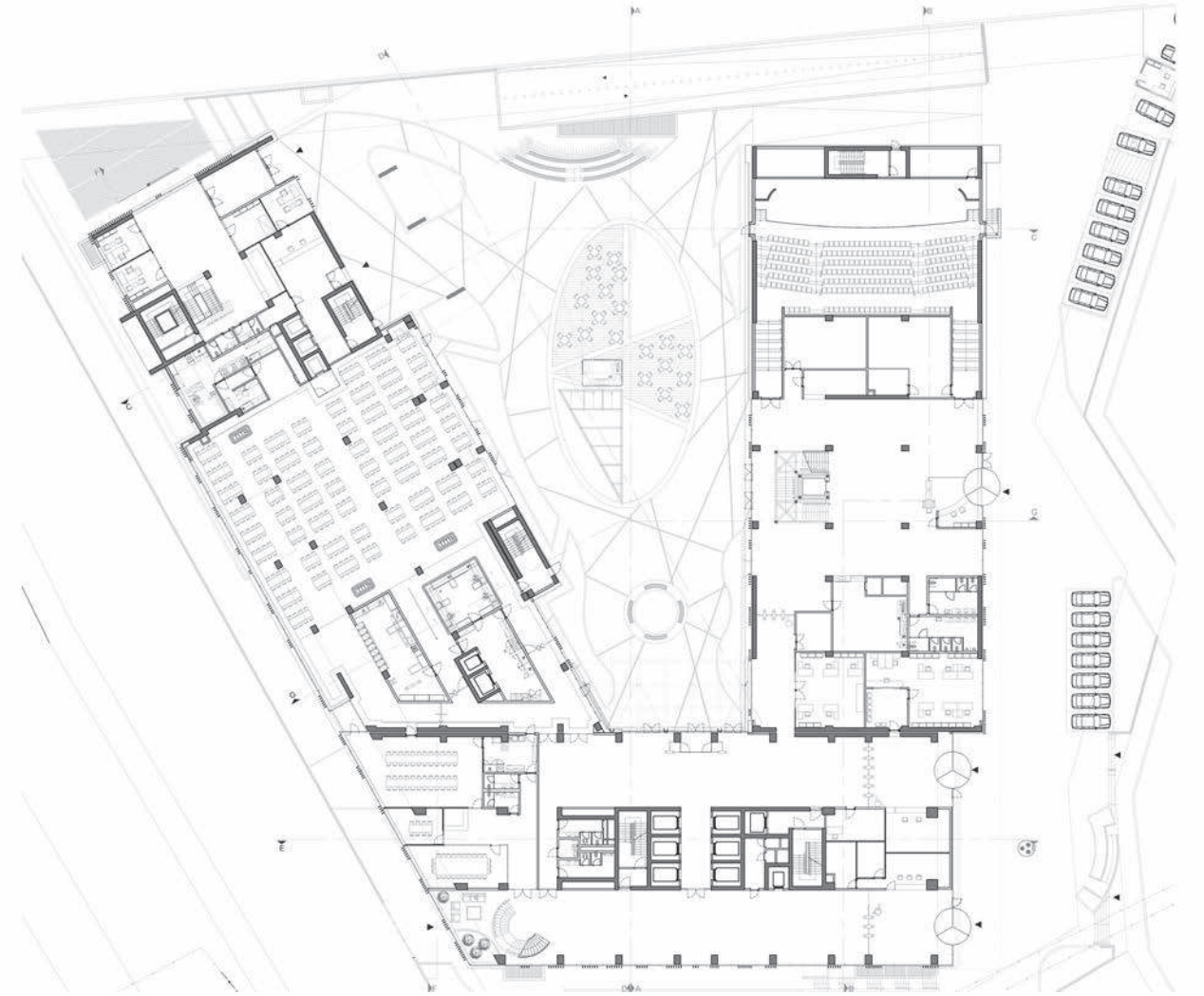

Tip Kat Planı

Ofis kulesinin girişleri doğu ve batı yönlerindedir. Konferans salonuna yapının ana girişinden bağımsız olarak doğudaki caddeye bakan fuayeden direkt olarak giriş yapılabilir. Sosyal tesisler ve misafirhanenin girişi iç avludan sağlanmıştır. V planlı yerleşim yapının farklı işlevlere sahip kısımlarına giriş çıkışların birbirinden bağımsız noktalardan yapılmasına olanak tanımıştır. Böylece karmaşık işlevlere sahip bir yapının sirkülasyon sorunları en aza indirilmiştir. Dış cephede bağımsız girişler bulunmasının yanında yapı içinde farklı işlevlere sahip bölümler arasında bağlantılar sağlanmıştır.

Eti Maden Genel Müdürlüğü personeli ön tasarım aşamasındayken halen bulundukları binanın cam girdirme cephe ile kaplanmış olmasından dolayı konforsuz olduğundan yakınmış, yeni binada pencereleri açılabilen, doğal olarak da havalandırılabilen ve cam cephe alanı daha sınırlı olan, böylece şiddetli güneş ışığına ve ısısına maruz kalmayacakları mekanlar talep etmişlerdir. Bu sebeple günümüzde örneklerini sıkça gördüğümüz cam kulelerden farklı olarak, doluluk – boşluk oranları dengelenmiş iç mekanda gerekli konforu sağlayacak cepheler tasarlanmıştır. Cephe malzemesi olarak antrasit renkte fibercement ve gri tonlarda alüminyum kompozit paneller kullanılmıştır. Cam cephe kaplamalarının önünde ve ofis kulesinin teraslarında güneş kırıcı olarak düşey alüminyum dikmeler bulunmaktadır.

İnşaat sürecinde müteahhit firmanın kaliteli işçiliği, müşavir firma ve işveren idarenin de iyi yönetimi ile proje başarılı bir şekilde uygulanmış, estetik ve fonksiyonel bir kamu yapısı ortaya çıkmıştır.

3. Kat Planı

ODTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ 1969-71 DÖNEMİNDE LİSANSÜSTÜ PROGRAMI İÇİN YAPILAN BAZI ÇALIŞMALAR ÜZERİNE

Turhan KAYASÜ

Bu çalışmaların nasıl oluştuğunu anlamak için eğitimimize temel olan tarihsel süreci kısaca hatırlamak faydalı olacaktır.

ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nin eğitim programı temeli Bauhaus, mimarlık ve kentin nasıl olması ile ilgili CIAM toplantıları ve 1933 toplantısındaki kararlara dayalı kent planlamasının ilkelerini biçimlendiren Atina Şartı sonucunda rasyoneli, sadeliği ve işlevselliği esas alan, Avrupa'da doğmasında rağmen modernizmin yaygınlaşmasında önemli yeri olan ABD'nin mimarlık eğitim sisteminin etkisi altında şekillenmiş olduğu söylenebilir. Bu eğitimin temel dayanaklarından biri de mimarlık ve şehircilik kanalıyla toplumu dönüştürme ve modernleştirme eğilimidir.

Bauhaus, 1919 yılında Almanya'nın Weimar kentinde mimar Walter Gropius tarafından kurulan mimariyi ve güzel sanatları birleştiren bir sanat ve tasarım okulu idi. 19. yüzyılın başlarından itibaren hızla ilerleyen endüstri devrimi özellikle mimaride henüz yeni bir dil yakalayamadığından teknolojinin gelişimiyle sırasıyla dökme demir, dövme demir ve hatta çelik karkas sistemine geçilmesine rağmen mimari formda ve ifadede temelde klasik öğeleri kullandı (Neoklasizm, Eklektisizm). 19yy'ın sonlarına doğru ve 20yy'ın başlarında Avrupa'nın endüstrileşen toplumlarında sanatkârlar, tasarımcılar ve mimarlar bu akıma karşı çıkarak mimari ve tasarımda çağa uygun yeni arayışlara yöneldiler. Fransa'da Arts Nouveau, Britanya'da Arts and Crafts Movement, Almanya'da Jugendstil, Deutscher Werkbund, Avusturya'da Vienna Secession başta olmak üzere Avrupa'da birçok başkentte ve yeni gelişen iddialı kentlerde yeni sanat anlamına gelen isimler altında bu arayışlar sürdü. Bu arayışlar mimaride olduğu kadar iç mimaride, ahşap, demir, kumaş, vitray işlerinde, özellikle de endüstriyel ve ev eşyası tasarımında kendini büyük ölçüde göstermeye başladı. Bu dönemde Peter Behrens (1a), "Süs ve Suç" diyen Adolf Loos (1b) ve Le Courbusier'in (1c) yaptığı gibi çalışmalar yeni stilin habercisiydiler. Bu arayışlara paralel Kuzey Amerika'da Chicago School, yüksekliği limitleyen taşıyıcı duvarlardan arınmış, geniş pencereleri ile cepheden okunan yangına karşı korunmuş çelik iskeletiyle, süs ve tarihi referansları azalmış ticari yapılar üretiyordu (2a). Diğer taraftan F.L. Wright, organik mimarinin öncülüğünü yapıyordu (2b).

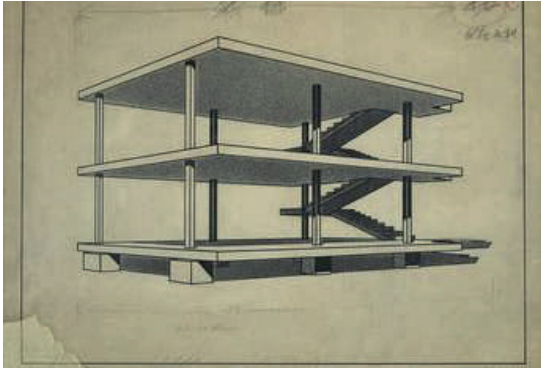
ODTÜ Mimarlık Fakültesi 1969-71 yılları dönemlerine ait birçok rapor, ders notu, makaleler saklamıştım. Bunlar genelde ARCH kodlu dersler için öğrencilerin hazırladığı raporlar olduğu gibi, daha sonra yazılan lisans üstü tezlerinin ana hatları, bazı derslerin giriş yazılarını ve bibliyografyalarını kapsamaktadır. Amacım bu saklamış olduğum belgeleri derleyerek o zamanki okulun ilgi ve entelektüel seviyesi hakkında bir fikir verebilmek, kesit sunabilmek. Bu yazıda bu çalışmaların başlık ve içeriklerinden ziyade oluşum sürecinden bahsedeceğim. *

1a Peter Behrens, Berlin_AEG_Turbinenfabrik,1909

1b Villa-Mueller-Prag- Adolf Loss,1930

1c Le Corbusier, Maison Dom-Ino, 1914-15

2a Sullivan- Carson, Pirie, Scott and Company Building (Sullivan Center), Chicago, 1899

2b F.L. Wright Robie_House 1909-10

Avrupa'da bu arayışların bir ekol olarak disiplin edilmesi ancak Bauhaus ile gerçekleşti. Walter Gropius yeni çağın ürünlerinin daha fonksiyonel, sade, üretiminin kolay ve ucuz olmasını, sanat ve zanaatı birleştirerek uygulamalı bir tasarım eğitimi amaçlıyordu. Bunun için yeni bir stil ve dil gerekiyordu. Yeni malzemelerin, yeni ürünlerin ve yapıların tasarımı için gereken dil geçmişte aranmamalıydı. Bu dilin yeni üretim biçimlerini, malzemelerini ve ürünleri çağın özelliklerini yansıtan modern bir anlayışı aksettirmeliydi. Weimar'da inşa edilen okul binası (3) mimarisi ve içinde üretilenlerle bu dili net bir şekilde ortaya koyuyordu. Politik sebepler yüzünden 1925 yılında ilk önce Dessau'ya, 1932 yılında da Berlin'e taşındı. Nazi rejiminin baskısıyla 1933 senesinde kapandı. Ancak en basit ürün tasarımından kent plancılığına kadar tüm alanlara getirdiği modern anlayış, burada üretilen fikirler ve uygulamalar tüm dünyaya yayıldı; burada eğitim verenler ve yetişenler (veya fikirleri) Nazi rejiminden kaçma durumunda kaldılar, başta ABD olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerine dağılarak modern akımın eğitiminin ve uygulamasının yayılmasını sağladılar.

Yeni gereksinmelere cevap veren, işlevsel, yeni yapı malzeme ve taşıyıcı sistemlerine uygun, daha hızlı inşa edilebilen modern bir Enternasyonal Stil oluştu. Sigfried Giedion modern mimarinin gelişmelerini topladığı ve ilkelerini yazdığı "Space, Time and Architecture" bir kılavuz kitap haline geldi.

3 Walter Gropius, Bauhaus, Weimar, Almanya, 1925-26

L. H. Sullivan'ın "biçim işlevi izler" ve Mies Van Der Rohe'nin "az çoktur" ilkelerini temel alan, yeni teknolojinin olanakları ile genelde cam ve metalden, geometrik prizmalardan oluşan bu stil (4a, 4b) 1960 yılların ortalarından itibaren yeknesak olarak tanımlanmaya ve dolayısıyla modernizme tepki oluşmaya başladı. Bu tepkinin literatüre giren ilk örneklerinden biri Robert Venturi'nin annesi Vanna Venturi için tasarladığı evdi (5). Venturi tepkisel fikirlerini Mimaride Karışıklıklar ve Zıtlıklar (Complexity and Contradiction in Architecture: 1966) adlı yayınladığı kitapta "az çoktur" ilkesini "az

4a Mies van der Rohe, Philip Johnson, Seagram Building, NYC, 1958

4b Philip Johnson, Cam Ev, New Canaan, Connecticut, 1948-49

sıkıcıdır" olarak eleştirdi. Modernizmin "emredici ve baskıcı" tavrına karşı kullanıcıların isteklerine yönelik tasarımlar yapılmasını ve bunun için de daha evvelki dönemlerin biçimlerini ve öğelerini kullanarak çok daha geniş yelpazede çözümler önerdi.

5 Robert Venturi, Vanna Venturi Evi, 1964

Charles Jencks'in isim babalığı yaptığı bu yeni akım, modern sonrası anlamına gelen post-modernizm olarak anıldı. Post-modernizm yalnız geçmişe gönderme yapmakla kalmadı, Vitruvius'tan modernizme kadar giden süreçte konulan kuralları da parçaladı, manye-rist yeni yorumlar yaptı. Seçmecilikle birlikte, çok dilli, pluralist bir akım oluştu. Bu akım ilerleyen yıllarda kurumsal ve prestijli yapılarda hızla kendini gösterdi (6a ve 6b).

6a Philip Johnson_John Burgee, AT&T Building, NYC, 1984

6b Michael Graves, The Portland Building, Oregon, 1982

1940ların sonlarında Le Courbusier tarafından tasarlanan Marsilya'daki Unité d'Habitation (7a) ile görülen, işlev ve malzemenin gizlenmeden, özellikle betonun doğal haliyle ve yüzeyindeki dokusuyla, dışavurumcu bir tarzda kullanılmasını öne çıkaran Brütalizm ile Enternasyonal Stil'den uzaklaşmalar başlamıştı. İngiliz mimarlar Alison ve Peter Smithson'un adını koydukları bu akım 1950lerin ortalarından itibaren ilk önce İngiltere'de, daha sonraları dünyanın başka yerlerinde örnekleri görülmektedir. A. & B. Çinici'nin tasarımı ODTÜ Mimarlık Fakültesi yapısı buna bir örnektir ve bu binada verilen eğitimi uzun yıllar etkilemiştir (7b).

7a Le Corbusier, uUnité d'Habitation, Marsilya,1952

7b A&B Çinici ODTÜ Mimarlık Fakültesi, 1961-63

Bu akımla beraber, Enternasyonal Stil'den kopanların en ünlülerden biri olan Louis Kahn, servis alan mekanlarla servis veren yapı bileşenlerini net bir şekilde ifade ettiği, geometrik biçimlerin artikülasyonu ile elde edilen estetik ile kendine özgü bir stil geliştirdi (7c). Kendi bünyesinden yetişen ilk eğitmen kadronun Kahn yanında eğitim alan ve çalışan bazı üyeleri vasıtasıyla 1960-70li yıllarda ODTÜ Mimarlık Fakültesi eğitiminde Kahn etkisi büyük olmuştur.

Post-modernizme paralel olarak modernizmin katı kuralcılığı ve yeknesaklığına karşı modern mimarinin devamı olarak Geç Modern'i (Late Modern) görülmektedir. Bu akımda, tarihi öğelere gönderme yapmadan, kullanmadan, modern mimarinin temel kurallarına ters düşmeden, formda, malzemede ve detayda çeşitlilik ve zenginlik amaçlandı (7d, 7e, 7f). Geç Modern Brütalizm dışında, Dekonstrüktivizm (Resim 8a, 8b), High-tech (8c) gibi farklı alt akımlarda gelişti. Baştan beri enternasyonal stile karşı zaman zaman ortaya çıkan Bölgeselcilik (8d) tekrar tartışılır oldu.

7d Kevin Roche, John Dinkeloo-The Ford Foundation, 1967, NYC

7e James Stirling, Florey Building, Oxford, 1971

7c Louis Khan, Richards Medical Laboratories,1957-65

7f Denys Lasdun, Royal National Theatre, Londra, 1976

8a Frank Gehry, Guggenheim Müzesi, Bilbao, 1997

8b Zaha Hadid, Vitra Fire Station, Well-am-Rhein, Almanya, 1997

8c Norman Foster, HSBC Binası, Hong Kong, 1985

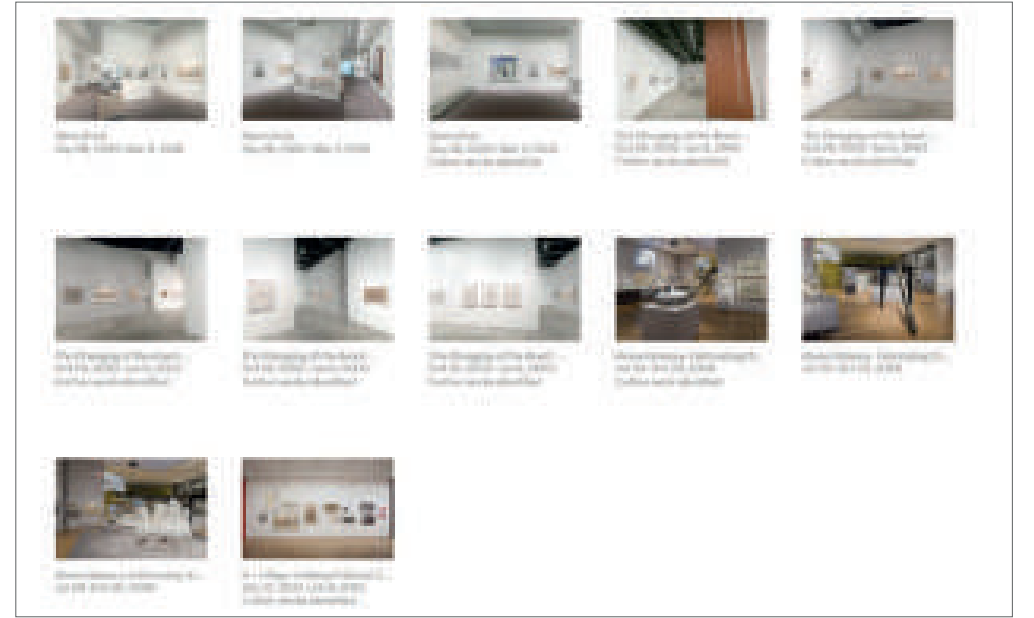

8d Turgut Cansever, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1951-67

Bilimin ve teknolojinin hızlanarak gelişmesi, nüfusun, kentleşmede artışın etkisi ve 2. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'daki yıkımın çabuk ve ekonomik rehabilite edilmesi uğraşları ile 1960'lı yılların ortalarından itibaren yeni arayışlar oluşmaya başladı.

Bu yıllarda başta endüstri toplumlarında gelişen göreceli refah, iki kutuplu dünyanın rekabetinin getirdiği entelektüel ve sosyal ortam, nüfus artışı ve kentlerin hızla büyümesi, konut ve trafik gibi sorunlara karşı arayışlar gelişti.

Bir taraftan Le Coubusier'in "konut içinde yaşanan bir makinedir" ve Buckminster Fuller'in "en az malzemeyle en fazlası yapılmalı" ilkeleri etkisinde gelişen teknoloji ile barınma ve kentleşme süreçlerine alternatif çözüm arayışlarını, 60lı yıllardan itibaren bazı neo-fütüristik çalışmaları yeniden görmekteyiz. Bunlardan başlıcaları, o yıllarda İngiltere'de Londra merkezli özellikle AA mimarlık okulunun ve Japonya'da Metabolistler'in öncülük ettiği ve başta Architectural Design (AD) dergisinin medyalastırdığı mimarlık ve kent planlamasındaki Archigram gibi yeni öneriler sunan gruplar oluştu. Archigram üyeleri geleceksel mimariye alternatif yüksek teknoloji, mobil, esnek ve kalıcı olmayan hareketli bir mimarinin peşindeydiler, 1963 yılında Londra'da Living City (Yaşayan Şehir) başlığı ile bir sergi açtılar. Yeni teknolojilerin olanaklı kıldığı "Plug-in City" (9a), "Walking City" (9b) gibi fütüristik projeler öneriyorlardı. Bu projeler megastrukturel bir kafeste, konutların, ulaşım ve servislerin donatıldığı, yapı içine yerleştirilmiş vinçlerle, ihtiyaca göre takılıp çıkarılan modüllerin sürekli inşaat oluşturduğu bir öneri idi. Çalışmaları, sosyal ve çevresel içeriklerindeki belirsizliğe rağmen makine çağının ileri bir aşamasını oluşturuyordu. Nitekim Paris'teki George Pompidou Center'in fütüristik bu etki altına tasarlandığı düşünülebilir (10).

9a Peter Cook. Plug-in City, 1964

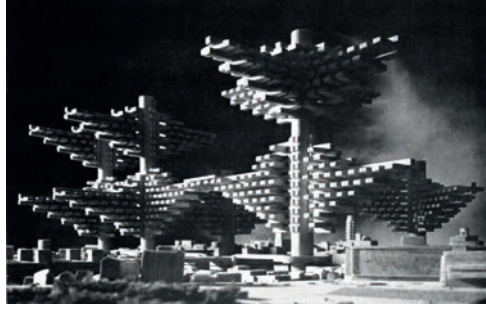

9b Ron Herron, A Walking City, 1964

10 Renzo Piano-Richard Rogers, Pompidou Center, Paris, 1970-77

Benzer bir şekilde Japonya'da da Metabolistler insanların birlikteliği ve mobilitesi üzerine yoğunlaştılar, aynı canlı organizmalardaki gibi kentleri büyüyün ve gelişen organik bir yapı olarak gördüler; megastrüktürel kafes sistemler içinde modüler birimlerin takılması, üretmesi ve ihtiyaçlar değişikçe tekrar düzenlenebilmesine olanak veren çalışmalar yaptılar (11a ve 11b).

11a Arata Izosaki, *Clusters in the Sky*, 1962 (architizer.com)

11b Kisho Kurokwa *Nakagin Capsule Tower 02*, Tokyo, 1970-72

Yukarıda kısaca anlatılan süreç içindeki mimarlık ve eğitimi ağırlıklı olarak kurumsal şirket ve diğer özel prestij mimarisi görünümünde idi ve 1960 yılların ortalarından itibaren geniş kitlelerin yerleşim ve yapılaşma sorunlarına sağlıklı cevap verme noktasından uzak olduğu düşünüüyordu. Bu düşünceye sosyalist plancılığının etkisinin de varlığı yadsınamaz. Bu yeni öneriler ve bundan sonraki paragraflardaki anlatacağım gelişmeler mevcut mimarlık eğitime karşı çıkarak, bu dönemden itibaren lisans ve lisansüstü eğitimi de etkiledi. Konu olan bu çalışmalar bu etki altında yapılanlara örneklerdir.

1968 yılında Fransa'da başlayan ve hızla dünya ve ülkemize de yayılan öğrenci hareketleri, sanatta op art ve tüketim toplumunun hicvi olarak betimleyeceğimiz pop art, kuantum fiziğinin gelişmesiyle temeli belirsizlik olan felsefede yeni oluşumlar, medyanın etkisi, fen bilimleri ile sosyal bilimler arasında paralellikler kurma çabaları bu yazılarda kendini göstermektedir. Bu dönemde toplumsuluk ve bununla ilgili ideolojilerin etkisi ile mimarlığı kapitalizmin ve unsurlarının bir prestij mimarisi olmasından çıkarak toplumların hizmetinde olması yönündeki çabalar öne çıkmaktadır.

Bu çabaların başında diğer tüm tasarım alanlarıyla beraber mimarlığı öznellikten çıkarak nesnel bir yapıya dönüştürmek gelir. Bunun için de tasarıma fen bilimlerinin yöntemleri ile yaklaşılmalıdır. Tasarım konusu soyut, çevresinden bağımsız, öznel değerlere bağlı bir disiplin olmamalıdır. Sosyal bilimler de fen bilimleri gibi rasyonel olmalı ve benzer yöntemleri kullanmalı, sosyal sistemlerin de fiziki sistemlerden farklı olmayabileceği anlaşılmalıdır. Termodinamiğin II. Kuralı ile ilgili entropi-negantropi kavramlarını sosyal sistemlere uygulama çabaları buna örnektir. Disiplinler arası çalışmaya olanak veren bir düşünce gereklidir ve tasarım konuları bilimsel bir tarzda, Genel Sistem Teorisi çerçevesinde ele alınmalıdır.

Bu dönemde yapılan elimdeki birçok belgede şu kavramları görmekteyiz:

- Termodinamik Kanunu – Entropi - Negentropi
- Açık Sistem-Kapalı Sistem
- Sistem Teorisi-Bilgi Teorisi
- Merkezileşme-Yerelleşme (Decentralization)
- Otomasyon-Sibernetik
- Enformasyon-İletişim
- Örgütlenme-Kaos
- Bütünselci-Parçacı Yaklaşım
- Bilgi-Geri Bildirim (Feedback)

Bütün bu yazılarda atıf yapılan bibliyografilerin benzerliği de dikkat çekicidir. Burada bu derslerde verilen okuma listelerinin etkisi olduğu söylenebilir.

Bu yaklaşımın gerektirdiği bütünsellik, disiplinler arası sınırları kaldırma çabaları, disiplinler arası karmaşık ilişkileri anlama, kaynak ve araçlarla iletişim ve kontrol sistemleri tasarımının da dahil olduğu sibernetik planlamayı da gerektirmesi, 2. Dünya savaşında harp teknikleri için geliştirilen OR, CPM, PERT gibi yöntemleri, üretim süreçlerini rasyonelleştirerek ve sistemeleştirerek bu dönemde sivil alanlara, tasarım süreçlerine ve günlük yaşama uygulamaları çabalarını görmekteyiz.

Bütün bu çalışmaların ana teması tasarım disiplinlerinin toplumdaki mevcut güç odaklarının sanki böyle bir sınır varmış gibi kabul

ettirdiği, esasında aralarında bir sınır olmadığı, olmaması gerektiğidir. Tasarım sürecinin de dahil olduğu disiplinler, kaynaklar ve araçlar arasındaki karmaşık ilişkiler sistem teorisine uygun bir yapıda, iletişim, otomasyon ve sibernetiğin kontrol mekanizması ile, bütüncül bir yöntemle ele alınmalıdır. İnsanlar ve toplumlar nasıl açık sistemlerse, 1960'lı yıllara kadar kendi kapalı sistemi içinde var olduğu düşünülen mimarlık da bu çerçevede ele alınan açık bir sistem olmalıdır. Bu da mimarlık ve planlama teorisine, uygulamasına ve eğitimine yeni bir yaklaşım gerektirmektedir. Bu çalışmalar ile metafizikten uzak, matematiksel ve bilimsel yöntemler ve modeller aranmış ve oluşturulmaya çalışılmıştır.

Yukarıda bahsedilen bu çalışmaları özetlemek gerekirse:

- Her bir unsurun, karmaşık ilişkiler yumağı içindeki yerinin bilinçle belirlenerek sistem konsepti içinde algılanması
- Sorunlara bütünsel bir çerçevede yaklaşılması
- Sorun çözüm sürecinde, sorunun tüm yönlerini koordine eden, amaca ve taleplere uygun tutarlı ve rasyonel bir model geliştirilmesi

Bu çalışmaların ortak noktasının tasarım sürecinde matematiksel ve bilimsel arayışlar olduğu gibi, bu yıllarda bilgisayarların ortaya çıkışı ve giderek yaygınlaşmaları sonucu gelişen yöntemler ve araçların da etkili olduğu göz önünde bulundurulabilir.

1960'lı yılların ortalarından itibaren post-modernizm ve buna sebep olan globalleşme süreci, sosyal devlet ve toplumsuluktan giderek uzaklaşma sonucunda, tasarımla ilgili disiplinlerin yukarıda özetlenen çerçevede yapılması yönündeki çabaların çok yaygınlaşmadığını düşünmekteyim. Diğer taraftan da post modernizmin yaygınlaşmasıyla özellikle modern mimarinin çağına uygun yalın dilinden hızla uzaklaşmış ve tarihe referanslarla mimarlığın zenginleştirileceği ve çeşitlendirileceği savunulmuştur. Globalleşme ve dijital teknolojinin gelişimi ile oluşan büyük ölçekli korporasyonlar ve şirketler anıtsal mimariyi daha da ileri götürmüş ve yukarıda bahsedilen bütünsel ve geniş kitleleri ilgilendiren projeler kendi haline bırakılmıştır. 60'lı-70'li yıllarda var olmağa çalışan ekonomik, demografik ve kentsel planlamadan büyük ölçüde uzaklaşmış, bütünselliğin tersi parçacı, öznel ve dışavurumcu tavır etkin hale gelmiştir. (Resim 8a, 8b, 8c)

Not: Tüm resimler ilgili internet sitesinden veya Wikipedia'nın ilgili kısmından alınmıştır.

Derlemenin tamamı talep edenlere e-mail kanalı ile gönderilecektir.
tkayasu@mtkarchitects.com

TÜRK SMD
TÜRK SERBEST MİMARLAR DERNEĞİ

TSMD MİMARLIK MERKEZİ
ARCHITECTURAL CENTER
TSMD MİMARLIK MERKEZİ
ANKARA

22. YAPI SEKTÖRÜ TÜRK SERBEST MİMARLAR DERNEĞİ BULUŞMASI
22. YAPI SEKTÖRÜ BULUŞMASI

9-10 MART 2023
TÜRK SERBEST MİMARLAR DERNEĞİ
MİMARLIK OFİSLERİ
YATIRIMCI KURUM VE KURULUŞLAR

BULUŞMASI

Başvuru:
ARCHIMIM
info@archimim.com
0532 479 19 75

• Medeniletiğiniz mimar ve yatırımcılarla görüşme fırsatı

SEKTÖR TEMSİLCİLERİ

MODERN GEZİLER: KENDİNİ ARAYAN BİR YAZI DİZİSİ - 9

“Modern Geziler” yazı dizisinin dokuzuncu bölümünde, Modern Kültürel Mirasın Korunması” dersi kapsamında Setbaşı’ndaki Devlet Su İşleri Sosyal Tesisleri’ne yapılan bir geziye tanıklık ediyoruz. Bu modern yerleşke, Bursa’nın tarihi merkezinde yer almasıyla ve Gökdere’nin yamaçlarına konumlanmasıyla tarihi ve doğal çevreyle iç içe. Modern Bursa rotasında mutlaka yer almasını önerdiğimiz bu yerleşke üzerinde çalışmaya ve daha çok kişi tarafından sahiplenilmesini ve gezilmesini ummaya devam edeceğiz. Bu yazıda, yerleşkedeki yapılardan Tenis Tesislerine odaklanılıyor. Keyifli okumalar.

Bölüm Editörü: Prof.Dr. Figen Kıvılcım Çorakbaş,
Bursa Uludağ Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

GEÇMİŞTE GELECEĞİN İZLERİ: DSİ SETBAŞI TENİS TESİSLERİ

Ayşenur Meşe, Bursa Uludağ Üniversitesi,
Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Muhsin Üsâme Uurlunç, Bursa Uludağ
Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık
Bölümü

Geçtiğimiz günlerde Modern Kültürel Mirasın Korunması dersi kapsamında üzerinde çalıştığımız DSİ Setbaşı Sosyal Tesisleri’ne geldik. Resmi yazışmalar ve alınan izinler sonrasında keşif için tesis müdürü ve sorumlusu İbrahim Bey ile görüştük ve kentin merkezinde yer almasına rağmen birçok kişinin uğramadığı ve tenhahlığı ile bizi şaşırtan bu alanı gezmeye başladık (*Şekil 1*). Gerek tarihi alanlara yakın olan konumu ve manzarasıyla gerekse belki

de Bursa’nın en eski tenis kulüplerinden birine ev sahipliği yapmasıyla bu tesisin bilinmemesi oldukça şaşırtıcı. Gezmeye başladığımız bu alanın insanlara tanıtılması, onlarda merak uyandırması ve akıllarda yer edinmesi düşüncesi odak noktamız haline geldi.

Bursa’da sonbaharın yavaş yavaş etkisini gösterdiği günlerden bir gün, hafif rüzgârlı ama aynı zamanda içimizi ısıtan güneşli bir hava. Yapraklarına yavaş yavaş veda eden koca çınar ağaçları, solmaya başlamış ama hala güzelliğinden bir şey kaybetmemiş rengarenk çiçekler ve Gökdere’nin huzur veren sesi (*Şekil 2*). Bütüne bakıldığında ortada adeta kartpostalı bir görüntü.

Tesislere girmeden dikkatimizi çeken ilk şey hemen yanında bulunan ve aynı zamanda Birinci Ulusal Mimarlık akımının örneklerinden olan ve 1916’da temelinin atılmış olduğunu öğ-

Şekil 2. DSİ Setbaşı Tesisleri bahçesi
(Fotoğraf: Muhsin Üsâme Uurlunç, 2022).

rendiğimiz Atatürk Ortaokulu oldu.¹ Bu yapı, taş cephesi ve bunun anıtsal bir algı oluşturması ve onu çevreleyen yapıların aksine tarihi ve geleneksel olması nedeniyle farklı bir his uyandırıyor.

Okulun hemen yanında DSİ Setbaşı Tesisleri yönetim yapısı bulunuyor. Bu yapı ilk planlanan halinde Bölge Müdürlüğü Binası olarak kullanılmaktaydı fakat 1960-61 yılları arasında Bölge Müdürlüğü, Ankara Yolu üzerine taşındı. Şu anda hala aynı konumda hizmet vermekte. Güvenlikten geçiş sonrasında sol tarafta kalan ve alışılmışın dışında bir ahşap çatı tasarımına sahip olan lokal binası, yazları çınar ağaçlarının gölgesini mesken tutan masalar, hemen yanında Gökdere ve karşısında güzel dağ manzarası. Maalesef gittiğimizde lokal hizmete kapalıydı ve çınar ağaçlarının etrafındaki masalar hava durumuna bağlı olarak kaldırılmıştı fakat mekânın kullanıma açık olduğu içerideki mobilya ve araç gereçlerden anlaşılabiliyor-

¹ Sayın, A. ve Coşkun, B. S. 2021. “Erken Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Yapılarına Bir Örnek: Bursa İstiklal İlkokulu,” Megaron 16 (3), 385-401.

Şekil 3. Lokal yapısı
(Fotoğraf: Figen Kıvılcım Çorakbaş, 2022)

Şekil 4. DSİ Misafirhanesi
(Fotoğraf: Ayşenur Meşe, 2022)

du (*Şekil 3*). Lokal, tesis ilk planlandığında inşa edilen üç yapıdan biri.

Lokalin sağ çaprazında biziyalın tasarımıyla iki katlı bir bina karşıliyordu. Eski DSİ 1.Bölge müdürlerinden biri olan ve aynı zamanda da Bursa’yı tenisle tanıştıran E. S.’den edindiğimiz bilgilere göre bu bina en başta öğrenci yurdu olarak planlanmıştı ancak günümüzde misafirhane olarak görevini sürdürmekte (*Şekil 4, Şekil 13*). Misafirhane, tesis ilk planlandığında inşa edilen üç yapıdan diğeri.

Şekil 13. DSİ Setbaşı Sosyal Tesisleri Genel Vaziyet Planı (DSİ 1. Bölge Müdürlüğü arşivi).

Şekil 5. Tesis içerisinde Gökdere manzarası (Fotoğraf: Figen Kıvılcım Çorakbaş, 2022)

Misafirhaneden lojmanlara geçişi kolaylaştıran, dönemin ilerisinde bir modernliğe sahip olan Gökdere üzerindeki köprüler, özgün korulukları ve motifleri, dereye paralel peşi sıra uzanan otantik sokak lambaları, tesisle yaşıt koca çınar ağaçları tesisi görsel bir şölene dönüştürmekte (*Şekil 5*).

Köprüden geçtiğimizde karşımıza çıkan iki bloklu lojman ve onları birbirine bağlayan zeminden yükseltilmiş merdivenlerin estetik duruşu bize yine döneminin ötesinde bir modernliğe sahip olduğunu hissettirmekte. Lojmanlar 1980’li yıllarda yapılmış. DSİ Bölge Müdürlüğü arşivinden elde ettiğimiz bilgiler ışığında bu iki bloğun 2010’lu yıllarda sadece cephe tadilatı gördüğü, onun dışında herhangi bir yenileme çalışmasının yapılmadığı öğrenildi.

Son olarak çalışmamızın odak noktası olan Tenis Tesisleri’nin geçmişte Bursa’daki sosyal yaşamın önemli yapıtaşlarından biri olduğunu söylemek yanlış olmaz. Kulüp ve tesis açıldığından beri burada antrenör olarak görev yapan Ç. Bey ile yaptığımız görüşme bu fikri doğrular nitelikte.

Gökdere Vadisi heyelan riski olan bir alandı. Dönemin DSİ yöneticisi E. S. öncülüğünde bu heyelan riskini azaltmak amaçlı dere kenarlarına setler çekilmiş, teraslar oluşturulmuş ve bu alan sağlamlaştırılmış. 1980’li yıllarda Mimar Servet Mertol, tenis kulüplerini araştırmak ve gözlemlemek için Türkiye’nin birçok kentini içeren bir teknik gezi gerçekleştirdi. Bu gezi sonrasında şu anki DSİ Setbaşı Tenis Tesisleri’nin ve o dönem kulüp yapısı olarak da işlev gören yapının tasarımının temelleri atıldı.

Gökdere’nin bir yamacına kurulan ve özgün durumunda oldukça eğimli olan bu alan kademeli bir kurgu ile değerlendirilmiş ve bugünkü tenis kulübü ve kortları ortaya çıkmış (*Şekil 6*). Tasarlanan ve şu an hizmet vermekte olan kulüp ve kortlar Bursa’da tenis kültürünün yerleşmesi adına yapılmış önemli çalışmalar. Sözlü görüşmeden edinilen bilgiye göre, bu kulüp ilk başta küçük çocukların eğitim alması için açılmışsa da zaman içerisinde yetişkinlerin de uğrak mekânı haline gelmiş.

Yapı, farklı kotlarda dört tenis kortu ve onların merkezinde kulüp binası olarak planlandı.

Şekil 6. Kortlar
(Fotoğraf: Muhsin Üsâme Uurlunç, 2022)

Merkez korttaki maçların heyecanına eşlik etmek için boylu boyunca uzanan tribünler geçmişte birçok maçta tenis severleri ağırladı. Zamanın ondan da bir şeyler götürdüğü açık-ça görülüyor. Kulüp binası içerisinde soyunma odaları, antrenör odası ve kulübü sosyal bir odak noktası haline getiren kafe ve bar alanları bulunmaktaydı (*Şekil 7*). Bu mekanları birbirine bağlayan dolaşım mekanının üst örtüsü ise girişten itibaren betonarme kemerlerden oluşmakta. Bu kemerler yapıya girişte ilk dik-katimizi çeken mimari elemanlar oldu ve yapının modern dilinin oluşmasında önemli bir yer tutuyor (*Şekil 8*).

Şekil 7. Tenis Kulübü zemin kat bar, 2010³

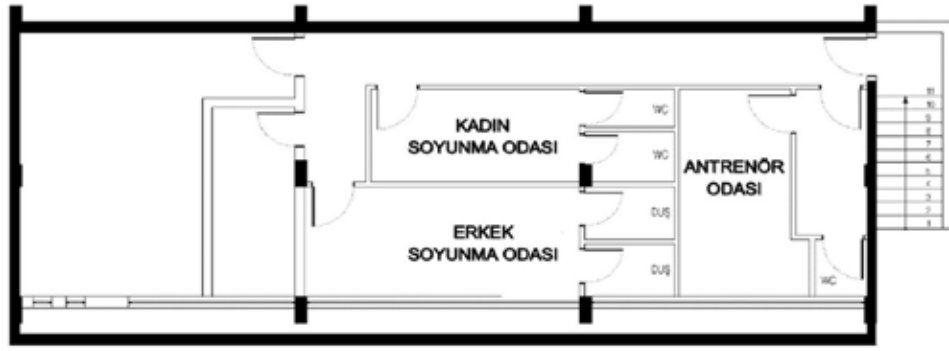

Şekil 8. Tenis Kulübü zemin kat
(Fotoğraf: Figen Kıvılcım Çorakbaşı, 2022)

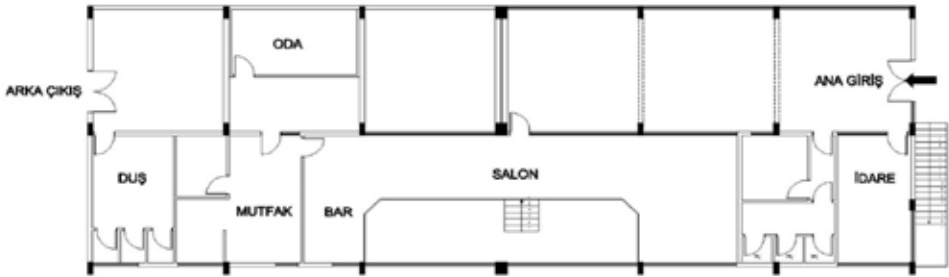

Şekil 9. Teras ve yaz mutfağı
(Fotoğraf: Figen Kıvılcım Çorakbaşı, 2022)

³Facebook, DSİ Setbaşı Tenis Kortları Grubu <https://www.facebook.com/photo/?fbid=468654399271&set=g.178714538807111>

Şekil 11. Bodrum kat planı (DSİ 1. Bölge Müdürlüğü arşivi)

Şekil 12. Zemin kat planı (DSİ 1. Bölge Müdürlüğü arşivi)

Şekil 10. Giriş merdiveni ve korkuluklar
(Fotoğraf: Ayşenur Meşe, 2022)

Yapıda mevsime bağlı olarak zemin kotta soğuk havalarda kafe ve bar alanı ile ona hizmet eden kış mutfağı, birinci katta sıcak havalarda teras kafe ve yaz mutfağı tenis severlerin hoş vakit geçirmesine olanak sağlıyordu. Ancak zemin kattaki kafe ve bar ve birinci kattaki kafe ve yaz mutfağı yıllardır hizmet vermemekte, kış mutfağı ise kulüp çalışanlarına hizmet vermekte (*Şekil 9, Şekil 11 ve Şekil 12*).

Gökdere'ye karşı kahvenizi içerek dört korta da hâkim olmanızı sağlayan panoramik manzaraya sahip teras kafe, özgün ve modern tasarımıyla dikkat çeken aydınlatma elemanları ve korkuluklarıyla, çevreye eşsiz bir hava katıyor (*Şekil 10*). Bu büyük eksikliğe rağmen DSİ Set-

başı Tenis Tesislerindeki kortlarda tenis dersleri devam etmekte.

Tenis Tesisleri'nin kurulduğu dönemde Tenis Kulübünün ada DSİ Nilüfer Spor Tenis Kulübü idi. Kulübün adı ve simgesi olan nilüfere uyumlu olarak yine çiçek isimleri taşıyan dört farklı kort kullanılmaya devam etmekte. Bu fikrin sahibi E. S. kortlara, merkez kort Nilüfer kortu olmak üzere, sırasıyla menekşe, gelincik ve papatya isimlerini vermiş. Bu da Yeşil Bursa'ya atıfta bulunmanın en güzel hali.

Gezinin sonuna yaklaştığımızda, Gökdere'yi takip edip Setbaşı'nın tarih kokan mekanlarından olan Mahfel'e gelerek günü değerlendirdik. Geçen yılların ve onca felaketin güzelliğinden hiçbir şey eksilmediği bu yerin mazisi 1870'li yıllara kadar uzanıyor. Suphi Bey yönetiminde 1862'de yaptırılan haritada alan boş bir arsa olarak görünüyor. 1870'ten sonra ise L şeklinde bir binanın inşa edildiğini fark ediyoruz. 1887 yılına ait Avrupalı gezginler tarafından burada çekilmiş fotoğraflar mevcut. Mahfel'in ilk adı Vorpahnam Gazinosu ve bir Ermeni tarafından işletiliyor. O dönemler 4 masadan oluşan küçük bir gazino, şimdi ise kocaman bir mekâna dönüşmüş. Geçmişte aile çay bahçesi, Türk Ocağı, mektep ve bunun gibi birçok işlev edinmiş.² Tüm bu zenginliği Mahfel'in her duvarında hissetmek mümkün. Bir yanda akan suyun sesi, bir yanda temiz havası... Su ve yeşille harmanlanmış, Setbaşı Köprüsü ile bütünleşmiş bu güzelliği deneyimleyerek alan gezimizi tamamlamak bizim için oldukça keyifli oldu. Bu keyfi herkesin yaşaması ve modernin yaşatılması dileğiyle.

Saygıyla ve sevgiyle.

² <http://www.bursadakultur.org/mahfel.htm>

Serbest MİMAR'ı
Sosyal Medyada
Takip Edin

ŞİMDİ
DERGİLİK
UYGULAMASINDA

VE
ISSUU'DA

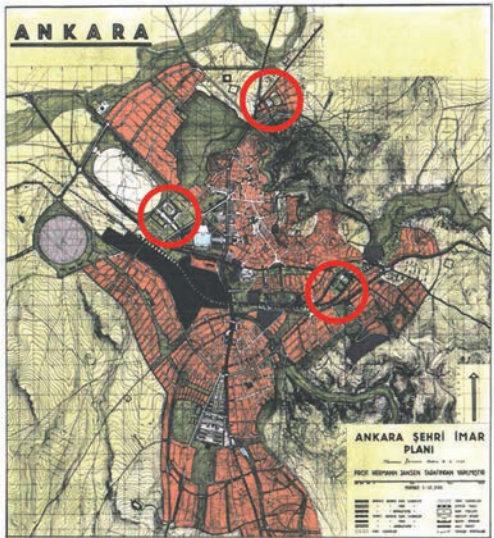
KAYBOLAN MODERN MİRAS: CEBECİ İNÖNÜ STADYUMU

Cebeci İnönü Stadyumu, 1932 tarihli Ankara İmar Planı’nda spor kompleksi olarak işlevlendirilen Cebeci Çayırı’nın kuzeydoğusunda, Dumlupınar Caddesi, Geçit Sokak ve demiryolu arasında konumlanmıştır.

Zeren ÖNSEL ATALA, Özyeğin Üniversitesi Yarı Zamanlı Öğretim Görevlisi
Dr. Ayça ÖZMEN, Çankaya Üniversitesi Öğretim Üyesi
Ömer DURSUNÜSTÜN, TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi 12. Dönem Yönetim Kurulu Üyesi

Cebeci Çayırı (Şekil 1) olarak bilinen, 1940’lı yılların ortalarına kadar düz bir alan olan doğal çayırılık alanı, 1945-1946 yılları arasında yapımı-na başlanan Ankara Hastanesi’nin inşaatının hafriyatından çıkarılan toprakla doldurularak doğal kot ilişkilerini yitirse de çayır adını korumaya devam etmiştir (Dinçer, 2017). Cebeci Çayırı’nın kentli için merkezi bir konumda bulunması, sağlık tesislerine ve eğitim kurumlarına yakın mesafede olması ve perşembe günleri kurulan semt pazarına ev sahipliği yapması, bu açık alanın yoğun olarak kullanımına olanak sağlamıştır. Yazlık sinemalar, tiyatro, revü ve operetlerin sergilendiği mevsimlik tesislere ev sahipliği yapan Cebeci Çayırı’nda bir dönem Medrano Sirkî de kurulmuştur. Cebeci Çayırı sadece kentlinin bir buluşma alanı olmamış, aynı zamanda siyasi partilerin miting alanı ve çeşitli spor aktivitelerinin de gerçekleştirildiği

¹ Perşembe pazarı, günümüzde alanın ortasından geçen Geçit Sokak’na bitişik özel alanda kurulmaya devam etmektedir.

Şekil 2: Jansen Planı’nda spor alanlarının gösterimi (https://tr.wikipedia.org/wiki/Jansen_Plan%C4%B1#/media/Dosya:Jansen_Plan%C4%B1.jpg)

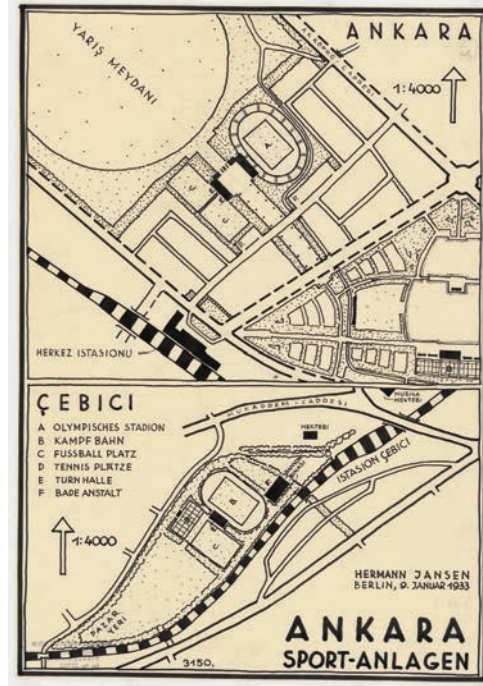

Şekil 1: Cebeci ve Cebeci Çayırı 20. yüzyıl başı (İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşivi Kartpostal-lar Koleksiyonu Demirbaş: Krt_026292 No: 95)

bir açık alan olarak kullanılmıştır (Dinçer, 2017). Ankara’da 1920’li yıllardan itibaren kurulan ilk takımlar, maçlarını Cebeci Çayırı’nda oynamaya başlamışlardır² (Url-1). Ayrıca, Ankara’daki ilk resmi futbol maçı da 22 Ekim 1922 tarihinde burada oynanmıştır (Url-2).

Cebeci İnönü Stadyumu, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk modern imar planlarından biri olan, Hermann Jansen tarafından hazırlanan ve 1957 Uybadin-Yücel planının onaylanmasına kadar yürürlükte olan, 1932 Ankara İmar Planı’na göre uygulanmıştır. Plan kapsamında, farklı büyüklükte ve kentin üç farklı bölgesinde spor kompleksleri önerilmiştir (Şekil 2). Bu alanlardan ilkinde, 1936 yılında Paolo Vietti-Violî’nin projesine göre 19 Mayıs Stadyumu inşa edilmiştir. Bu stadyumun yetersiz kalması sonucunda, yine planda önerilen alanlardan biri olan Cebeci Çayırı üzerine bir stadyum inşa edilmesi gündeme gelmiştir (Şekil 3); kentin kuzeyinde önerilen spor kompleksi ise uygulanmamıştır. Jansen Planı’na göre spor kompleksleri, halkın kullanımına ayrılmış olan, farklı büyüklük ve işlevde birden fazla sayıda spor alanını içeren spor sahaları olarak tanımlanmıştır (Burat, 2011). Jansen’in Cebeci Çayırı’nı spor kompleksi olarak yeniden düzenlemesi, alanın sahip olduğu farklı işlevlerin devamlılığını sürdürmek adına bir tercih olmuştur. Ancak, daha sonra planda önerilen Cebeci Spor Kompleksi’nin sadece kuzeybatısı stadyum inşaatına ayrılmış, güneybatısı konut alanı olarak işlevlendirilmiştir.

² İlk kurulan takımlar, Sultanı İdmanyurdu, Ankara İdman Yurdu, Anadolu Sanatkarangücü, Talimgâhgücü ve Bahriyegücü’dür (Dinçer, 2017).

Şekil 3: Jansen tarafından Hipodrom ve Cebeci’de önerilen spor kompleksleri (Berlin Teknik Üniversitesi Mimarlık Müzesi Envanter No:22932)

Stadyum, 1957 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından “25.000 Kişilik Cebeci Stadi” adıyla düzenlenen ulusal mimari proje yarışması sonucu birincilik ödülünü kazanan Vahit Erhan, Yani Çakıroğlu ve Hüseyin Baban’ın projesi ile inşa edilmiştir. Aynı yarışmada ikincilik ödülünü, Florya Deniz Köşkü ve İller Bankası’nın da mimarı olan Seyfi Arkan kazanmış, üçüncülük ödülü ise verilmemiştir. Orhan Alsaç, Adnan Kocaaslan, Talat Özişik, Faruk Çeçen ve Lütfü Niltunadan oluşan yarışma jüri üyeleri, ayrıca Gündüz Atalık ve Erden Süral’in projesini birinci mansiyona, Erhan Evren, Gökçetin Karna ve Coşkun Erkal’ın projesini ikinci mansiyona ve Çetin Ural, İlhami Ural, İlhan Evren, Mehmet Ünal ve Faruk Kaygısız’ın projesini üçüncü mansiyona değer görmüştür (Url-3).

Stadyumun temel atma töreni 20 Mayıs 1963 günü Ankara Valisi ve Beden Terbiyesi Bölge Başkanı Enver Kuray başkanlığında gerçekleştirilmiştir (Url-4) (Şekil 4). Yapımına başlanan stadyumun kapasitesinin 1957 yılında düzenlenen yarışmada ilan edildiği gibi 25.000 kişilik olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir; ancak 3 Ağustos 1963 tarihli Milliyet Gazetesi’nde Cebeci Stadi, ihalesi yapılan ve inşa halinde bulunan büyük tesisler başlığı altında yer almakta ve 40.000 kişilik kapasiteye sahip olduğu belirtilmektedir. Günümüze ulaşan yapı ise 37.000 kişilik kapasiteye sahiptir; bu durum yarışmayı 1957 tarihinde kazanan projenin çeşitli revizyonlarla uygulanmış olabileceğini ortaya koymaktadır. Yapının açılış tarihine ilişkin iki farklı bilgi bulunmaktadır.

Şekil 4: Cebeci İnönü Stadyumu temel atma töreninden - 1963 (<https://www.koleksiyonevi.net/urun/3808359/ankara-cebeci-stadi-kapali-salon-temel-atma-toreni-ankara-cebeci-cayirinda-y-mi>)

Kimi kaynaklarda stadyumun resmi açılış yılı 1967 (Burat, 2011), kimilerinde ise 1972 olarak geçmektedir (Url-5 ve Url-6). 20 Ocak 1974 tarihli Milliyet Gazetesi haberine göre yapının adı İnönü Gençlik Stadyumu olarak değiştirilmiştir ve aynı haberde şu ifade yer almaktadır: “Bir süre önce açılan Cebeci Stadi’na Ankara Belediye Meclisi toplantısında İnönü Gençlik Stadyumu adı verilmiştir”. Söz konusu gazete haberindeki ifade, stadyumun 1972 yılında açıldığı bilgisini güçlendirmektedir.

Kuzey-güney yönünde uzanan stat yapısının (Şekil 5) seyirci girişi batı yönündeki karşılıklı merdivenlerle sağlanmaktadır (Şekil 6). Bu merdivenler, aynı zamanda ev sahibi ve misafir takım seyircilerinin stada girişini de ayırmaktadır. Stadin tribün altındaki kapalı hacminde, yönetim odası, personel odası, hakem odası, temsilci ve gözlemci odası, misafir ve ev sahibi soyunma-giyinme odaları, sağlık odası, doping

Şekil 5: Cebeci İnönü Stadyumu (<https://kronos35.news/tr/cebeci-inonu-stadyumunun-millet-bahcesi-ve-cami-yapilmasi-yargiya-tasiniliyor/>)

Şekil 6: Cebeci İnönü Stadyumu Seyirci Girişi (<https://www.ntv.com.tr/spor/cebeci-inonu-stadyumu-can-cekisiyor,FatK3rUNz02omFauGX9wjQ>)

kontrol odası, basın toplantı odası, antrenör odası, okçuluk antrenman salonu ve ıslak hacimler bulunmaktadır (Şekil 7). Açık alanda ise, tribünler (seyirci, protokol, maraton ve basın tribünü), yaklaşık 10000 m²’lik futbol sahası ve oval formdaki futbol sahasını çevreleyen 400 m uzunluğunda, 7,5 m genişliğinde koşu parkuru yer almaktadır (Şekil 8). Spor kompleksi içinde bulunan kapalı salon, yakın zamana kadar Prof. Dr. Yaşar Sevim Cebeci Hentbol Salonu olarak kullanılmıştır (Şekil 9). Bu salon, aynı zamanda judo, karate gibi dövüş sporları için antrenman mekanı olarak hizmet vermiştir. Salon, stat yapısından ayrı, onun kuzeydoğu yönünde, stat ile demiryolu arasında yer almaktadır. Yine kuzeydoğu yönünde kapalı salonun yanında sonradan inşa edilen çelik konstrüksiyonlu yapı ise judo salonu olarak kullanılmıştır (Şekil 10).

Hacettepe (Bank Asya 1. Lig) ve Ankara Demirspor (TFF 3. Lig) takımlarının maçlarına ev sahipliği yapan stadyum, 2009 yılında Türkiye Futbol Federasyonu’nun finansal desteği ile Birinci Lig kriterlerine uygun olarak yenilenmiştir.

Şekil 7: Cebeci İnönü Stadyumu Kapalı Alanı (Şeydanur Özcanlı, Eylül 2017)

Üç ay süren bu yenilemeler kapsamında, bilet gişeleri ve turnikeler yerleştirilmiş, engelli tribünü oluşturulmuş, tribünlerin cephe ve duvar tadilatları yapılmış, demir konstrüksiyon ve ahşap elemanları sökülerek 6500 adet plastik oturma elemanı monte edilmiş, basın tribünü UEFA standartlarına uyarlanmış, seyirci sağlık odaları inşa edilmiş, naklen yayın kamera platformları oluşturulmuş, elektronik skor tabelası yerleştirilmiş, ses sistemi yeniden düzenlenmiş, kaleler ve yedek kulüpleri değiştirilmiş, soyunma odalarının zemin kaplamaları yenilenmiş ve güvenlik kamera sistemi kurulmuştur (Url-7) (Şekil 11).

Cebeci İnönü Stadyumu, erken Cumhuriyet döneminde inşa edilen 19 Mayıs Spor Kompleksi’nin ardından Ankara’nın en önemli spor alanlarından biri olmuştur. Sadece semtin değil, Ankara’nın simge yapılarından olan Cebeci İnönü Stadyumu, kent ve kentli hafızasında da önemli yer tutmaktadır (Şekil 12). Tarihi boyunca, önemli futbol maçlarına (Şekil 13), milli bayram kutlamalarına ve hatta kalabalık sınavlara (Şekil 14) ev sahipliği yapmıştır. 1975 yılında gerçekleştirilen Romanya ile Türkiye ümit milli futbol maçı, 21 Eylül 1986’da hakemin golüyle skorun belirlendi-

Şekil 8: Cebeci İnönü Stadyumu Koşu Alanı ve Seyirci Tribünü (Şeydanur Özcanlı, Eylül 2017)

ği tarihi Ankaragücü-Beşiktaş maçı ve yerel lig maçlarının pek çoğu burada oynanmıştır. Ünlü kaleciler, futbolcular, atletizm dalında madalya kazanmış Olimpiyat sporcuları yetiştirmiştir. Yerel spor kulüplerinin gelişmesine ve güçlenmesine destek olmuştur. Ayrıca, 2012 verilerine göre, koltuksuz 37.000 seyirci kapasitesi ile Cebeci İnönü Stadyumu, Ankara’nın 1., Türkiye’nin ise 5. büyük stadıdır (Url-8). Ancak, 2012 yılından beri yıkım girişimlerine maruz kalan Cebeci İnönü Stadyumu, ne yazık ki 2021 yılı temmuz ayında tamamen yıtırılmıştır (Şekil 15). Yıkım süreci ve bu süreçte verilen müca-deleleri şöyle özetleyebiliriz:

Ülke genelinde muhtelif illerde bulunan spor tesisleri arsalarının değerlendirilmesi suretiyle, aynı illerde ihtiyaca cevap verecek nitelikte yeni spor tesislerinin Toplu Konut İdaresi Başkanlığı vasıtasıyla yapılmasına yönelik protokol 06.11.2012 tarihinde, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve Spor Genel Müdürlüğü arasında imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında Ankara’da 40.000 seyircili yeni stadyum ve spor tesisleri için Etimesgut İlçesinde yer seçimi yapılmıştır.

İnönü Stadyumu’nun bulunduğu Çankaya İlçesi, 6047 ada 7 parselin yapılan protokol çerçevesinde değerlendirilmesine yönelik, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından imar planı değişiklikleri hazırlanmıştır. Bu değişiklikler alanın açık ve kamusal kullanımının sonlandırılarak mülkiyete konu edilebilecek konut, ticaret, sosyal tesis kullanımlarına dönüştürülmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda 4 kere plan değişikliği onaylanmış, her seferinde TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi tarafından açılan davalar ile iptal ettirilmişlerdir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 9. Maddesi uyarınca 05.06.2013 gün ve 9166 sayılı Makam Oluru ile onaylanan, Çankaya İlçesi, Erzurum Mahallesi 6047 ada 7 parsel için hazırlanan 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği ile alan, bir bütün olarak tüm cep-

2006 tarihli hava fotoğrafı.

2020 tarihli hava fotoğrafı.

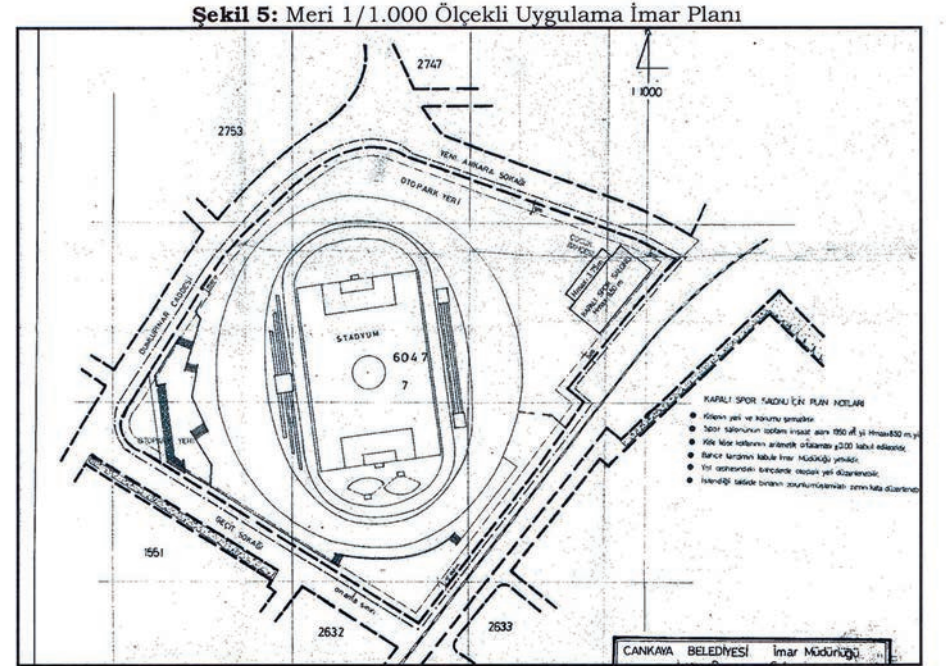

2022 tarihli hava fotoğrafı.

Şekil 11: Cebeci İnönü Stadyumu’nun yıllar içindeki değişimi (<https://twitter.com/mulkiyeliler/status/1394358649309605890/photo/1>)

Şekil 9: Cebeci İnönü Stadyumu Prof. Dr. Yaşar Sevim Hentbol Salonu (Şeydanur Özcanlı, Eylül 2017)

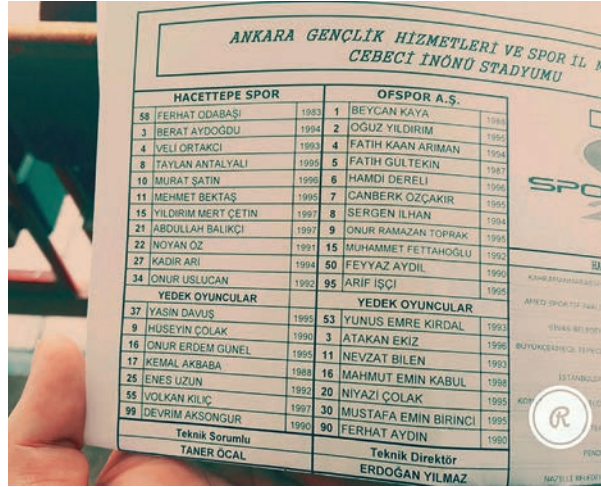
Şekil 10: Cebeci İnönü Stadyumu Meri 1/1000 Ölçekli Uygulama Planı (TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi Arşivi)

Şekil 12: Cebeci İnönü Stadyumu'na ait efemera

(1) Futbol maçı bileti (<https://libdigitalcollections.ku.edu.tr/digital/collection/ABK/id/7/rec/202>)

(2) Futbol maçı fikstürü (<https://tr.foursquare.com/v/cebeci-in%C3%B6n%C3%BC-stadyumu/4be6a39f910020a1327cd414/photos>)

Şekil 14: Cebeci İnönü Stadyumu'nda Maliye Bakanlığı giriş sınavı - Temmuz 1988 (<https://www.eskigaste.com/ise-girmek-isteyenler-cebeci-stadina-sigmadı/>)

Şekil 13: Cebeci İnönü Stadyumu'nda Romanya ile oynanan özel maçta Türkiye Ümit Milli Futbol Takımı - 1975 (<https://ayaktakileroturannlar.com/umit-milli-takim-1975-2/>)

helerden 10 metre çekme mesafesi, Emsal:2.00 ve yükseklik serbest koşulları ile Konut+Ticaret Alanına dönüştürülmek istenmiştir. TM-MOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi'nin söz konusu plan değişikliğinin yürütmesinin durdurulması ve iptaline yönelik açtığı, Ankara 6. İdare Mahkemesi E.2013/1548 sayılı görülen davada iptal kararı verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 6444 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri ile 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9. Maddesi uyarınca 08.10.2013 gün ve 15800 sayılı Makam Oluru ile onaylanan, Çankaya İlçesi, Erzurum Mahallesi 6047 ada 7 parsel için hazırlanan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği ile alanda E:200 TAKS: 0,40 ve yükseklik

serbest yapılaşma koşulları ile Konut+Ticaret Alanı ve bir öncekinden farklı olarak 400 m² Teknik Altyapı Alanı olarak önerilmiştir. TM-MOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi'nin söz konusu plan değişikliğinin yürütmesinin durdurulması ve iptaline yönelik açtığı, Ankara 6. İdare Mahkemesi E.2014/1361 sayılı ile görülen davada iptal kararı verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri ile 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9. Maddesi uyarınca 14.02.2014 gün ve 2232 sayılı Kamak Oluru ile onaylanan, Çankaya İlçesi, Erzurum Mahallesi 6047 ada 7 parsel için hazırlanan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği ile alanda E.2.00 ve TAKS: 0.40 ve yükseklik 45,50 m koşulları ile Konut+Ticaret Alanı önerilmiş, alanın güney köşesinde 400 m2 Teknik Altyapı Alanı ayrılmıştır. TMMOB Şehir Plancılar Odası Ankara Şubesi'nin söz konusu plan değişikliğinin yürütmesinin durdurulması ve iptaline yönelik açtığı, Ankara 6. İdare Mahkemesi E.2015/120 sayılı ile görülen davada iptal kararı verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 3194 sayılı İmar Kanunun 9. Maddesi, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. Maddesininin (ğ) bendi uyarınca 08.06.2017 tarihinde resmen onaylanan Ankara ili, Çankaya İlçesi Erzurum Mahallesi 6047 ada, 7 sayılı parsel ile ilişkin hazırlanan 1/25000 ölçekli ve 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planları ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişiklikleri ile alanda E:1,75 yapılaşma koşulları ile Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı ve E:1,50 yapılaşma koşullarında Dini Tesis Alanı öngörülmüştür. TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi'nin söz konusu plan değişikliğinin yürütmesinin durdurulması ve iptaline yönelik açtığı, Ankara 10. İdare Mahkemesi E.2018/64 sayılı ile görülen davada iptal kararı verilmiştir.

Kent merkezindeki stadyumlar, önce 2012 yılında yeni stadyumlar için gelir getirci kullanımlara dönüştürülerek; hukuki mücadeleler neticesinde henüz yıkılmamış olanlar ise 2020 yılında millet bahçeleri projeleri gereğiyle yıkılmıştır. 2012 yılından itibaren yıkımı gündemde olan, 2009 yılında yenilenerek 1. Lig kriterlerine uyumlu hale getirilen Cebeci İnönü Stadyumu, maçların oynandığı dönemlerde dahi, bakımsız dış görünüşünden dolayı “harabeye dönen stat” olarak anılmış ve kullanıcılar tarafından eleştirilmiştir. 2019 yılından itibaren ise, bakımı durdurulmuş, antrenman ve maçlara izin verilmemiş ve alanda bulunan diğer tesisler de kullanılmamıştır.

21.08.2020 tarihinde 2020/426857 nolu ve "Ankara İli, Çankaya İlçesi, Erzurum Mahallesi Bahçesi Millet Bahçesi ve Millet Bahçesine Ait Sosyal Donatılar İnşaatları ile Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi" adlı ihale duyurulmuş, 01.10.2020 tarihinde tamamlanmıştır. Bu yapım ihalesi, yürürlükteki millet bahçesi kullanımına yönelik herhangi bir plan kararı olmaksızın tamamlanmıştır. Projeyle yönelik plan değişiklikleri ise yaklaşık bir ay sonra anaylanmıştır.

1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Hükümleri ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca 30.10.2020 tarihinde reşen anaylanan Ankara İli, Çankaya İlçesi, Erzurum Mahallesi 6047 ada 11-12 parsellere ilişkin

Şekil 15: Cebeci İnönü Stadyumu yıkım sonrası günümüzdeki durumu (Şeydanur Özcanlı, Nisan 2022)

Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'na hazırlanan 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı, 1/5000 ölçekli İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı ile alanda yaklaşık 43.360 m² yüzölçümlü kısmı E:0,05 ve Yençok=9,50 m koşullarıyla "millet bahçesi" olarak, yaklaşık 2.670 m² yüzölçümlü kısmı ise E:1,5 Yençok:serbest koşulları ile "cami" alanı olarak planlanmıştır. TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi'nin söz konusu plan değişikliğinin yürütmesinin durdurulması ve iptaline yönelik açtığı, Ankara 17. İdare Mahkemesi E.2021/1267 sayılı ile görülen davada bilirkişi keşfi yapılmış olup, dava süreci devam etmektedir.

TMMO'ba bağlı meslek odaları, ihale ve plan değişikliğiyle beraber alandaki faaliyetleri de takip etmişlerdir. İhale tamamlandıktan yaklaşık on ay sonra yıkım faaliyetine başlanmıştır. Proje kapsamında gerçekleştirilen yıkım için mahkeme tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmiş, ancak kısa süre sonra karar kaldırılmış ve 2021 yılı temmuz ayı içerisinde yıkım tamamlanmıştır.

Meslek Odaları tarafından ihale ve plan değişikliğine yönelik açıklamalar yapılmıştır. 2021 yılı mayıs ayı içerisinde bölgede yaşayanlar tarafından "bazı kısımların söküldüğü" bilgisi üzerine TMMOB Şehir Plancıları Odası, TMMOB Mimarlar Odası ve TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ankara Şubelerine

ri tarafından aynı gün alanda incelemeler ve basın açıklaması gerçekleştirilmiştir. 31.05.2021 tarihinde TMMOB Ankara İl Koordinasyon Kurulu, DİSK İç Anadolu Bölge Temsilciliği, KESK Ankara Şubeler Platformu, Ankara Tabip Odası ve Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası tarafından alanda basın açıklaması yapılmıştır. Yıkım başladıktan sonra yerel yönetimler ve taraftar gruplarına da çağrılarda bulunulmuş, kamuoyunu bilgilendirmek ve yıkıma karşı çağrı yapmak amacıyla sosyal medya çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Şekil 16).

Cebeci İnönü Stadyumu'nun yıkılarak yerine yapılması planlanan Millet Bahçesi projesinin yapımını TOKİ, tasarımını Mono Mimarlık firması üstlenmiştir. Osmanlı bahçelerinden esinlendiği belirtilen (Url-9) Ankara Cebeci Millet Bahçesi projesinde su ve yeşil alan kullanımını ile şekillenmiş gölet, fiskiyeli süs havuzları, hobi bahçeleri, yürüyüş ve koşu parkuru, gezinti, dinlenme ve spor alanları gibi rekreatif açık alanların yanında tarihselci bir yaklaşım ile tasarlanmış kıraathane ve el sanatları ünitesi yer almaktadır. Ayrıca, arazinin batısı cami alanı olarak bırakılmıştır (Url-10) (Şekil 17).

Cebeci İnönü Stadyumu, içinde yer aldığı ve 1920'lerden itibaren önce bahçeli konutlar, ardından fakültelerin inşa edildiği Cebeci Semtini önemli bir spor alanı olmuştur. Spor komp-

Şekil 16: Cebeci İnönü Stadyumu'nun yıkımına karşı yürütülen sosyal medya kampanyası (<https://twitter.com/mulkiyeliler/status/1394358649309605890/photo/1>)

leksleri, sadece mimari ve teknolojik önemlerine göre değerlendirilmemelidir. Bu alanlar, yakın çevreleri, yerel kullanım biçimleri, kutlamalar ve gelenekler ile sürekli etkileşim içindedir. Spor kompleksleri için hem sporun bir fiziksel mekân olarak karşılığı hem de sosyal boyutu üzerinden çok yönlü bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Cebeci İnönü Stadyumu mimari açıdan incelendiğinde yarışma sonucunda seçilmiş mimari tasarımı ve yirminci yüzyıl spor yapılarının Ankara'da inşa edilmiş başarılı bir örneği olması bakımından nitelikli bir yapıdır. Stadyum aynı zamanda kutlamaların, müsabakaların ve performansların; sosyal ve kültürel hafızanın mekânı olması açısından önemlidir. Spor yapılarının korunmasının önünde yasal olarak herhangi bir engel olmamasına karşın, bu yapıların kapasite eksikliği, yıpranan yapım sistemi ve malzemeye bağlı bozulma ve işlev değişikliği gibi gerekçelerle miras olarak kabul edilmesi güçleşmekte ve yapılar kolaylıkla gözden çıkarılmaktadır. Son dönemde birçok kentte mevcut spor yapıları yıkılarak boşaltılan alanlar farklı işlevlerle kullanılmakta, bu süreçte kent içindeki başka bir noktaya yeni stadyumlar inşa edilmektedir. Ankara'da ise yıkılan ilk stat Cebeci İnönü Stadı olmuştur, 2018 yılında Paolo Vietti-Viola'nın tasarımı 19 Mayıs Stadyumu, yerine yeni bir stat yapılacağı sözü verilerek yıkılmış, böylece Jansen Planı'na bağlı kalınarak inşa edilen tüm spor yapıları yiti-

rilmiştir³. Dünya genelinde birçok yirminci yüzyıl spor kompleksinin ve stadyumunun Cebeci İnönü Stadyumu için de geçerli olan değerlere sahip olduğu kabul edilerek korunduğu bilinmektedir. Bu yapılardan İtalya'nın Floransa Kenti'nde bulunan 1931 tarihli Pier Luigi Nervi tasarımı Artemio Franchi Stadyumu ile Hindistan'ın Ahmedabad Kenti'nde bulunan 1960 tarihli Charles Correa tasarımı Sardar Vallabhbhai Patel Stadyumu özgün değerlerini koruyarak günümüz gereksinimlerine cevap verecek şekilde kapsamlı restorasyon çalışmaları na konu olan iki güncel örnektir (Url-11 ve Url-12). Bu bağlamda, Cebeci İnönü Stadyumu'nun özgün işlevini sürdürebilecek potansiyele sahip bir değer olarak ele alınmayarak yıkılması, kent belleği, kültürel miras, mimarlık ve spor tarihi açısından önemli bir kayıptır.

Teşekkür: Yazarlar olarak Cebeci İnönü Stadyumu 2018 yılı fotoğraflarını bizimle paylaşan Y.Mimar Şeydanur Özcanlı'ya teşekkür ederiz.

³ 2018 yılında yıkılan bir başka stat, ilk projesi 1934 yılında 19 Mayıs Stadyumu'nun mimarı olan Paolo Vietti-Viola tarafından hazırlanan; 1937 tarihinde Nizamettin Doğu tarafından tekrar projelendirilerek 1938'de inşa edilen Afyon Şehir Stadı olmuştur.

Şekil 17: Ankara Cebeci Millet Bahçesi projesi - Mono Mimarlık (<https://twitter.com/nihalevirgen/status/1394367951919267847/photo/1>) (<https://www.tokihaber.com.tr/haberler/cevre/baskente-egitim-ve-uretim-alanlariyla-yeni-bir-millet-bahcesi/>)

KAYNAKÇA

Berlin Teknik Üniversitesi Mimarlık Müzesi Arşivi
Burat, S. (2011). "Yeşilyollarda hareketle istirahat". Jansen planlarında başkentin kentsel yeşil alan tasarımları ve bunların uygulanma ve değiştirilme süreci (1932-1960). IDEAL-KENT, 2 (4), 100-127. Erişim 15 Nisan 2022, <https://dergipark.org.tr/pub/idealkent/issue/36635/417210>.
Cebeci Stadi'na İnönü Gençlik Stadyumu adı verildi. (1974, 20 Ocak). Milliyet, s. 8.
Dinçer, G. (2017). Cumhuriyet Döneminde Ankara'da Kurulan Toplumsal Yaşam Alanları. Ankara Araştırmaları Dergisi, 5(2), 321-345. Erişim 11 Nisan 2022, https://jag.journalagent.com/jas/pdfs/JAS_5_2_321_345.pdf
İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşivi
İhalesi yapılan ve inşa halinde bulunan büyük tesisler. (1967, 3 Ağustos). Milliyet, s. 7.
Şeydanur Özcanlı Arşivi
Url-1 <<https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/cumhuriyetle-yasitlar/421016>>, erişim tarihi 16.04.2022.
Url-2 <<https://www.hurriyet.com.tr/cebeci-inonu-ye-avm-golu-25262239>>, erişim tarihi 16.04.2022.
Url-3 <<http://www.mimarlarodasiankara.org/yarismalardizini/>>, erişim tarihi 15.04.2022.

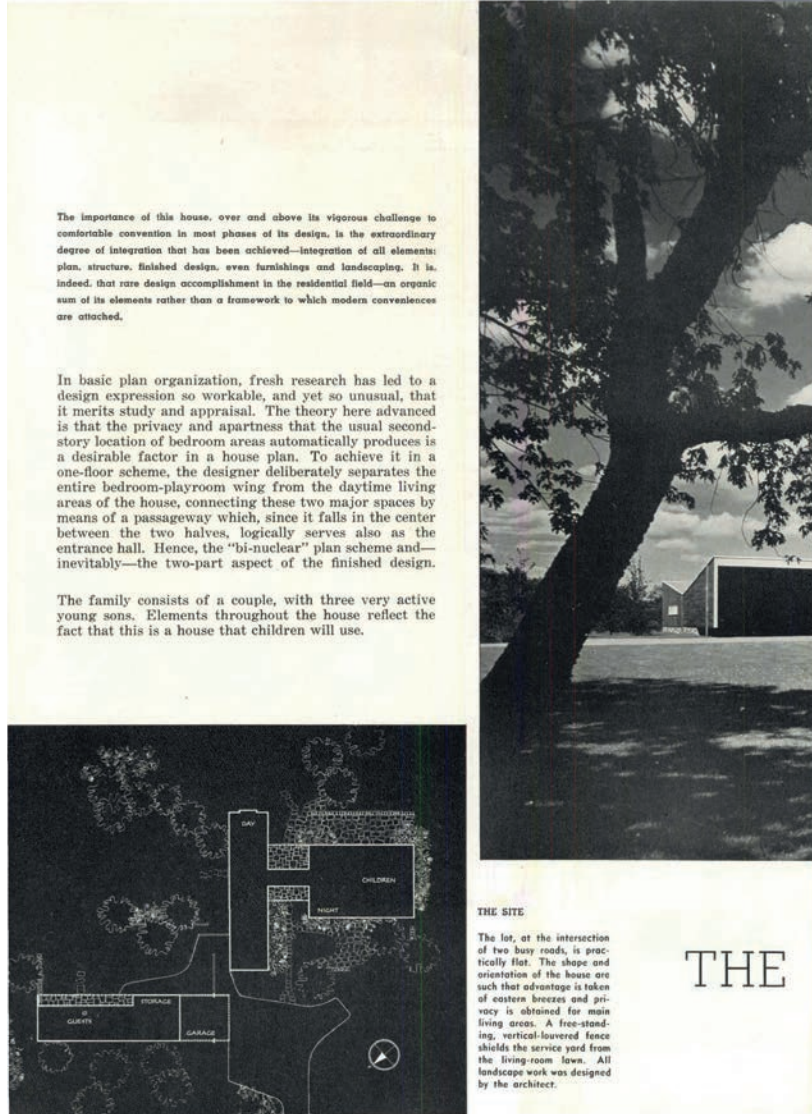
Url-4 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Cebeci_%C4%B0n%C3%B6n%C3%BC_Stadyumu>, erişim tarihi 12.04.2022.
Url-5 <<http://docomomo-tr.org/belgeler/docomomotrgorusleri>>, erişim tarihi 12.04.2022.
Url-6 <<http://mimdap.org/2021/05/mulkiye-tibbiye-harbiyecebeci-funda-cantek/>>, erişim tarihi 12.04.2022.
Url-7 <<https://www.tff.org/default.aspx?pagelD=201&fbxtID=8698>>, erişim tarihi 16.04.2022.
Url-8 <<http://kronikfutbol.blogspot.com/2012/09/>>, erişim tarihi 16.04.2022.
Url-9 <<https://www.tokihaber.com.tr/haberler/cevre/baskente-egitim-ve-uretim-alanlariyla-yeni-bir-millet-bahcesi/>>, erişim tarihi 12.04.2022.
Url-10 <<https://www.facebook.com/TokiKurumsal/videos/ankara-cebeci-millet-bah%C3%A7esi/658114505101140/>>, erişim tarihi 12.04.2022.
Url-11 <<https://heritagetribune.eu/italy/icomos-releases-heritage-alert-regarding-the-stadion-artemio-franchi-in-florence/>>, erişim tarihi 12.04.2022.
Url-12 <https://www.getty.edu/foundation/initiatives/current/keeping_it_modern/grants_awarded_2020.html>, erişim tarihi 12.04.2022.

MARCEL BREUER TASARIMI “GELLER I” EVİNİN YIKIMININ ARDINDAN

2022 yılına henüz girmişken, ABD mimari ortamında, bir yandan pandeminin etkisiyle kamu sağlığı, iklim, çevre, enerji, sürdürülebilirlik gibi konular yoğun biçimde gündeme gelirken, diğer yandan öne çıkan bir haber, köklü bir problemi (yeniden) masaya serdi: Marcel Breuer’in imzasını taşıyan “Geller I” evinin yıkımı ve modern mimarlık tarihinde önemli yeri olan binaların nasıl korunabileceği. Bu kritik haber, küresel ölçekte modern mimarlığın gelişiminde pek çok ilklere imza atabilmiş ve 21. yüzyılın ilk 20 yılını geride bırakmış bir ülke mimarlığının, nasıl olup da, kendi modern tarihini korumada bu denli yetersiz kalışını, ciddi bir sorgulamayla düşünmeyi hak ediyor. Üstelik, yıkılan bu mimari binanın tasarımcısının, Amerikan Mimarlık Enstitüsü (AIA) tarafından 1968 yılında “Altın Madalya” ile ödüllendirilmiş olduğu da düşünülürse (1), ülkedeki (modern) mimari mirasın korunmasındaki yasal düzenlemeler, kriterler ve ilgili kurumların sorumlulukları üzerine eleştirel bir farkındalıkla düşünmek kaçınılmaz.

Meral Ekincioglu, Dr. Mimar

Modern mimarlık tarihinde “Geller I”in önemini kavrayabilmek için, öncelikle, tasarımını gerçekleştiren Marcel Breuer’in (1902-1981), modern mimarlık tarihindeki yerini anımsamak faydalı olabilir: O, modern mimarlığının kurucuları arasında değilse de, onları, kendi gelişim çizgisiyle takip etmiş, mimar ve mobilya tasarımcısı olarak tarihte yerini almış önemli bir isim. 1937 yılında, yaşamı ve kariyerinde önemli bir donum noktası olarak ABD’ye göç etmeden önce, Macaristan doğumlu bu mimar ve tasarımcı, kariyerinin erkek temellerini, 1920’de, Walter Gropius’un (1883-1969) liderliğindeki Bauhaus’ta oluşturmaya baslar. 1931-1932 yılları arasında İtalya, İspanya, Yunanistan ve Fas’a gerçekleştirdiği seyahatler sonrasında, 1933’te Berlin’e kendi pratiğini yürütmek üzere yerleşir; 1934-1937 yılları arasındaysa İngiltere’de çalışır. Avrupa mimarlık ortamında kazandığı bu deneyimlerle birlikte, Yeni Dünya’ya rotasını çevirerek, 1938 yılında, ülkenin önde gelen mimarlık okulu, Harvard Üniversitesi-“Graduate School of Design”da eğitimci olarak görevine başladığındaysa, dönemin Avrupa ve Amerikan mimarlık kültürü arasında diyalog için adeta tarihi bir figür olarak yerini alır. (2) O tarihi zaman dilimi içinde, Avrupadan ABD mimari ortamına, Walter Gropius ile birlikte transferinin tarihi dinamikleri, özel bir dikkati hak eder niteliktedir: Büyük Buhra’nın kasvetli günleri ve 2. Dünya Savaşı’nın zorlayıcı yıllarıyla birlikte, Yeni Dünya’nın mimari eğitim ortamı (ve hatta mimari tasarım “pratiğinde”), köklü bir tarih ve geleneğe sahip Avrupa mimarlığı, ve daha özelde Bauhaus ekolünden bu önemli transferler, bir tur taze kan görevi görür. (3). 1930’lu yıllarda, üniversitedeki mimarlık eğitiminde, öğrencilerin “Beaux-Arts” eğitim yaklaşımına dair eleştirilerini dile getirip, profesyonel pratik ve mimari programın işlevsel gereklerine daha odaklı bir yaklaşıma olan ihtiyaçlarını dile getirmeleri, bu “yeni transferlerin” nedenleri arasındadır. (4). Öyle ki, Gropius’un, 1937 yılında, öne çıkan profesyonel mimarlık dergilerinden Architectural Record’daki yazısında, mimarlıkta stilden ziyade, “metotla” ilgili olduğunun altını çizmesi de, bu durumu açıkça dile getirir gibidir. (5). Marcel Breuer’in, Harvard Üniversitesi-“Graduate School of Design”a geldiği dönem, okulun dekanı Joseph F. Hudnut (1886-1968), eğitimde, modern mimarlığın mer-

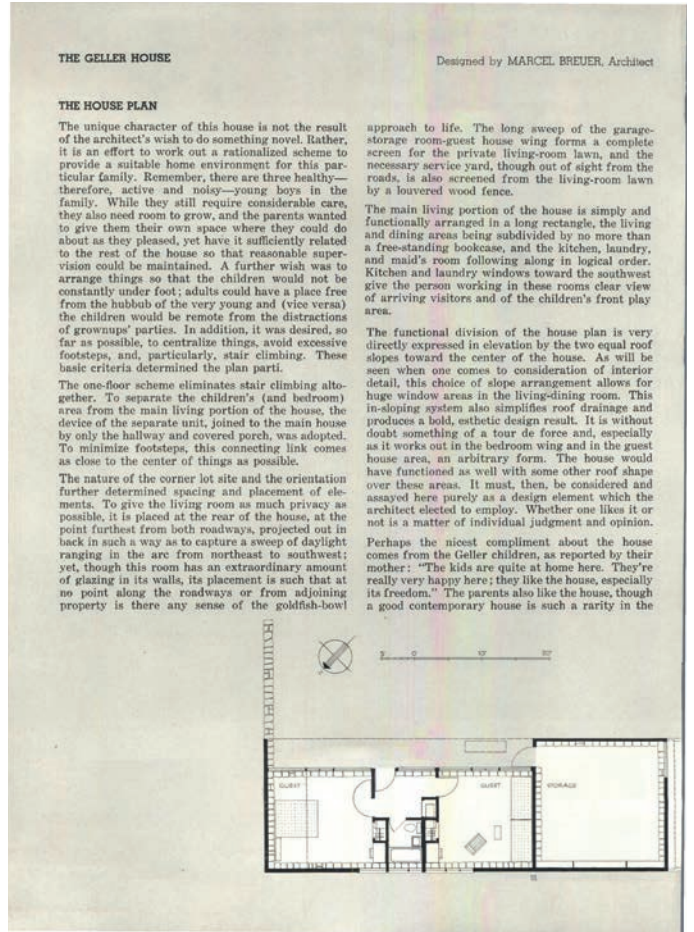

Geller I, vaziyet planı. (Progressive Architecture, 1947, Şubat

Geller I, genel görünüm

kezine insani koyan ve mimarlık, peyzaj tasarımı, şehir ve bölge planlamacılığını, bütünsel bir perspektifle ele almayı öne çıkaran yaklaşımıyla öne çıkan, bir diğer tarihi figür. (6). Her ne kadar, 1925 yılına ait “Wassily” sandalyesi ve 1928 yılına ait “Cesca” sandalyesi, o yıllarda artık birer klasik olan Breuer, dekan Hudnut tarafından, okulda, endüstriyel tasarımcı yönü öne çıkarılarak tanıtılsa da, o, 1938 yılında Architectural Record dergisinde, Avusturya Alplerinde bir küçük kayak oteli projesi ile, modern mimar kimliği ve felsefesini, “Yeni Dünya”da da duyurmaya baslar: Bu yayında, Breuer, projenin modernist biçiminin ardındaki faktörlerin, belli bir tekniğin sonucuna indirgenmesi yerine, bunun ötesinde bir zihniyet ve planlamaya olan yaklaşımla ilgili olduğunun altını çizer. (7). Ayrıca, ABD’de bu eğitim ortamındaki çalışmalarına ek olarak, 1938-1941 yılları arasında, Walter Gropius ile birlikte, mimari tasarım pratiği bağlamında ortak olarak projeler yürütür, ve bu projeleri, çoğunlukla rasyonel ve sade plan çözümleri, standardizasyon, dönemin yeni inşaat teknikleri, hafif bölme elemanlarla ayrılmış iç mekanlar vb. ile karakterize olur. Bir yandan da, kendi imzasını taşıyan ev projelerini yasama geçirmeye baslar: 1939 yılında, Lincoln, Massachusetts’te gerçekleştirmiş olduğu “Breuer Evi”, 1938 yılında Pennsylvania’daki “Fisher Evi”, 1939 yılında yine Lincoln, Massachusetts’te yer alan “Ford Evi” gibi. (8). Bu erken dönem ev tasarımlarının ardındansa, New York’ta konumlanan “Geller I” (1944-1945) Marcel Breuer’in kariyerinde adeta bir esik olur; ve aldığı olumlu sonuç ile yaşamını ve kariyerini, Massachusetts’ten New York’a transfer eder. (12). Bu esik ile birlikte, mimar, Amerikan mimarlığında, hem işlev hem de ölçek açısından farklılaşan yeni kariyer çizgisini açıkça belgeler: 1963-1964 yılları arasında, New York’ta gerçekleştirdiği

Geller I, misafir bloğunun planı. (Progressive Architecture, 1947, Şubat

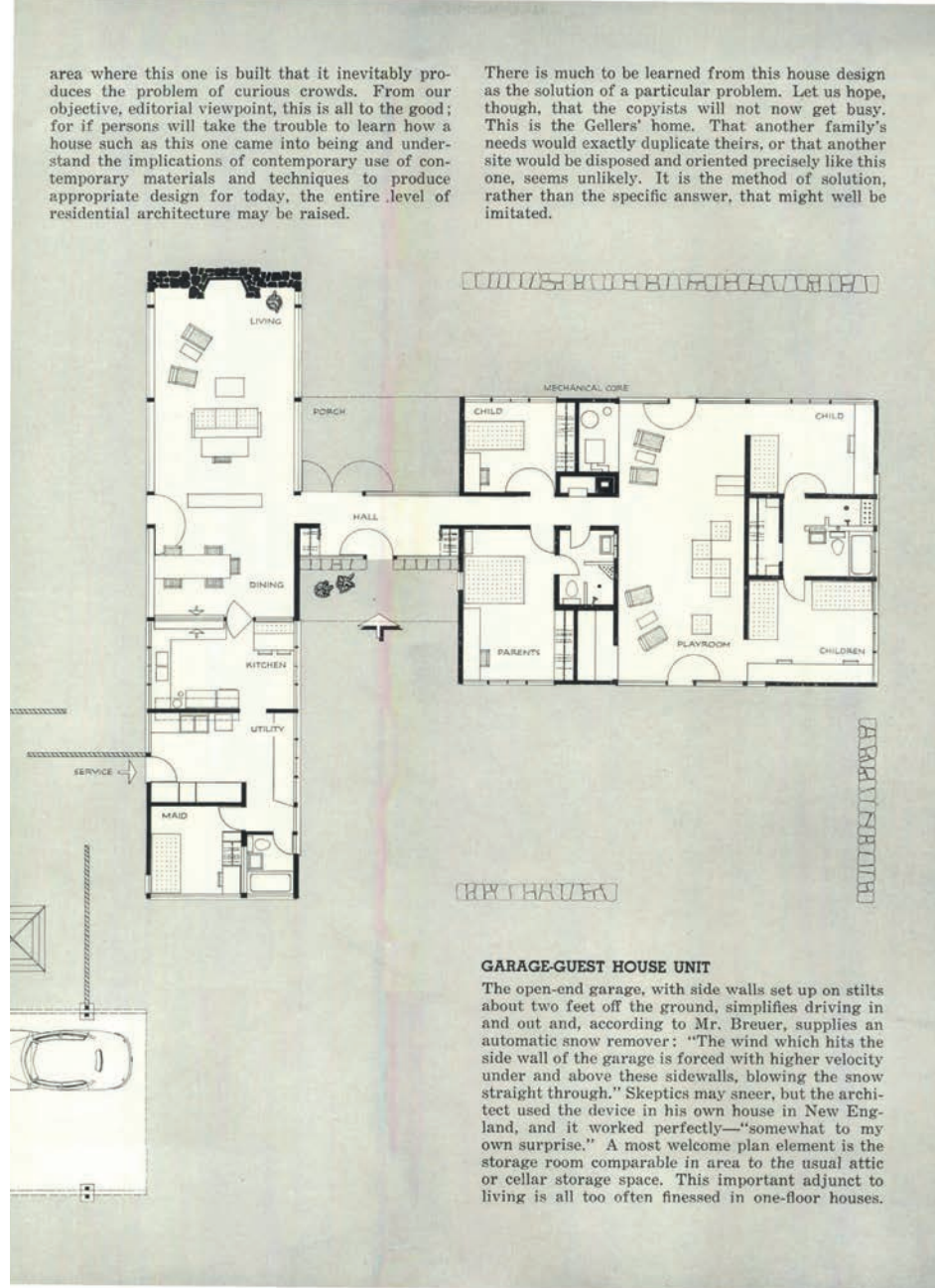
“Whitney Museum of American Art” ve 1963-1968 yılları arasında, Washington DC’de gerçekleştirdiği “Department of Housing and Urban Development” binaları gibi. (9). Özetle, bu “göçmen” mimarın, Macaristandan çıkarak, yeniliklere açık, çok uluslu ve çok kültürlü Amerikan mimarlığında kendini inşa sürecinde, “Geller I”, önemli bir tarihi donum noktası olarak yerini alır.

Peki, “Geller I” evi, Amerikan mimarlığında, Marcel Breuer’in mimari tasarımını yaptığı ve yasama geçirdiği diğer ev projeleri arasında nerede konumlanmakta? Fiziksel olarak, New York eyaleti, Lawrence Bölgesi’nde, 175 Ocean Avenue’da konumlanan bu ev, öncelikle, o yıllarda modern mimarlıkta örneklerine çokça rastlanan, soyut, rijit bir tasarım dili ve teknik özelliklerini öne çıkaran örneklerden uzak, “hümanist”, modern bir dil içinde “ev sıcaklığını hissettiren”, konumlandığı bağlam ve doğa ile diyaloga özen gösteren bir proje. Kullanıcısı olan ailenin yetişkin bireyleri ve özellikle çocuklarının yaşamsal ihtiyaçlarını işlevsel çözümünde merkeze alan, mahremiyet gereksinimine duyarlı olarak mekânları işlevlerine göre birbirinden özenli bir şekilde ayıran, konvansiyonel mekan anlayışını sorgulamayan, fakat iç mekan ve mobilya tasarımlarında modern ruhu yansıtan, dönemin prefabrik inşaat tekniklerini yerel malzeme ile birlikte kullanmayı tercih eden bir ev. İkincil olaraksa, “Geller I”, ABD modern mimarlık tarihinde, tek aile evlerinin tasarımında yeni bir kurguya işaret etmekte. (10). Üçüncül olarak, bu önemli tarihsel dilim içinde, Amerikalı ailelerin yeni yaşam rotasını simgelemesi açısından önemli bir esik. (11).

Marcel Breuer’in, ev sahipleri Bertram ve Phyllis Geller’e yazdığı Kasım 1944 tarihli mektuptan, projenin bu süreçte kendisine sipariş verildiği anlaşılmakta. (12).

Özellikle, ev sahiplerinin çocuklarına verdiği önem dikkate alınarak, işlevsel nedenlerle iki kanat olarak tasarlanmış olan bu ev, Breuer’in kariyerinde, “ilk çift çekirdekli” (İng. binuclear) projesi olarak ifade edilmekte. (13). Bir kanatta, yasama ile yemek salonu, mutfak, çamaşırılık ve hizmetçi odası yer alırken, diğer kanattaysa ebeveyn ile üç çocuk yatak odası ve çocuklar için oyun alanı düşünülmüş. Ayrıca, proje kapsamında, misafirler için düşünülmüş olan ayrı bir bina bloğu ve garaj yer almakta. Mimari tasarım açısından, o yıllarda sunduğu yenilikleri “dönemin merceğinden” anlayabilmek için, 1947 yılının şubat ayında, önde gelen profesyonel mimarlık dergilerinden *Progressive Architecture*’ın bu ev üzerine olan kapsamlı yayınına bakılabilir. (14) Dönemin diğer pek çok evinden farklı olarak ifade edilen bu modern ev, banliyöde konumlanan, teknik özellikleri ile birlikte, yerel mimari malzeme ve kaynakları da duyarlı bir şekilde kullanmasıyla dikkat çekiyor: Zemin döşemesine entegre edilmiş ısıtma sistemi, tavan kaplamasının akustik çözümün bir parçası olarak düşünülmesi, cephedeki panjur sisteminin gün ışığını iç mekana kontrollü bir şekilde alması, yarı saydam cephe şeritlerinin sadece estetik olmayıp, iç mekandaki mahremiyeti koruması, dış cephe de prefabrik cephe elemanları ile tas kaplamasının uyumlu birlikteliği, kullanıcıların dış mekan kullanım alanlarının alçak tas duvarlarla tanımlanması vb. gibi. Peyzaj tasarımının da Breuer’e ait olduğu “Geller I”, iç mekandaysa, “sıcak bir ev atmosferi” yaratmaya odaklı denebilir: Tas şöminenin aile üyelerini bir araya toplayan özelliği, tavana monte edilmiş floresan lambanın şömine duvarından kahverengi ve gri renklerini yumuşak bir tonda iç mekana yansıtması, kanepelerde tercih edilen bej renginin bu atmosferle olan uyumu, mobilyaların tasarımında gözlenen yalınlık ve rahat kullanım gibi. Mimarın arşivinde yer alan bilgilere göre, evdeki özel gömme dolaplar, masa, sandalye ve şezlong tasarımı da kendisine ait. Sandalyeler, lamine kontrplaktan olup, “Theodore Schwamb Company” tarafından, dolapların bir bölümüyse, “Irving and Casson” tarafından üretilmiş. (15). Yine arşiv bilgileri ışığında, 1948 yılında, “Herman Miller Furniture” ve 13 Aralık 1949’da “Knoll Associates” ile olan yazışmalara göre, Breuer, hala evin iç mekan düzenlemesiyle meşgul. (16).

Peki, tüm bu özelliklerine rağmen, “Geller I”ın yıkımını neden engellenemedi? Bu konuda, mimari yayın ortamında muhtelif eleştirel yazılarla karşılaşılmakta birlikte, Docomomo US bünyesinde yönetici olan Liz Waytkus ve mimari eleştirmen James S. Russell’in yazılarının, konuya detaylı ve çok boyutlu yaklaşımlarını ifade edilebilir. (17). Her ikisinin de altını çizdiği ortak problemse, en temelde, “Geller I”ın bulunduğu Lawrence bölgesinin “yerel bir koruma yönetmeliğinin olmaması”. James S. Russell’in altını çizdiği hususlar, Docomomo’nun mütevazı kaynaklarının çoğunlukla ticari, kültürel ve kamu binalarını korumaya

Geller I, kat planı. (*Progressive Architecture*, 1947, Şubat)

odaklı olduğu, buna karşılık “Geller I” gibi tekil ve küçük mimari binaları korumanınsa zor ve pahalı olup, yıkımlarının, örneğin, “Manhattan’daki bir malikanenin yıkımı kadar sarsıcı olmadığı”. Russell’in işaret ettiği diğer öne çıkan noktalarsa, mimarlıkta modernist örneklerin, aslında düşünüldüğü kadar da evrensel bir zevk ve anlayışla karşılanmadığı, özellikle banliyölerde yetersiz koruma düzenlemeleriyle bu gibi modern mirasın korunmasına direnç gösterilebildiği, bu nedenle kamusal ölçekte eleştirel farkındalık yaratmanın önemi ve bu modern mimari binaları korumaya istekli alıcılar bulabilmek. Problemin bu genel hatlarını ortaya seren görüşle birlikte, Liz Waytkus’sa, Docomomo US’in perspektifinden ve “Geller I” özelindeki surece ışık tutarak konuyu aktarmakta: Buna göre, Docomomo US yetkilileri, evin potansiyel yıkım kararını öğrenmelerinin ardından (18) aralık ayında, ev sahipleri ile telefon görüşmesi yapmış. Her ne kadar, bu konuşmada, ev sahipleri, “Geller I”ın öneminin farkında oldukları ve buna dair bir tur güvence verseler de, ocak ayında bu yıkım gerçekleşmiş. Evin bulunduğu bölgede arazi ve emlak fiyatlarının yükselmesi, çevredeki diğer yeni ve büyük ölçekli mimari binaların arasında, “Geller I”ın mütevazı ölçeği

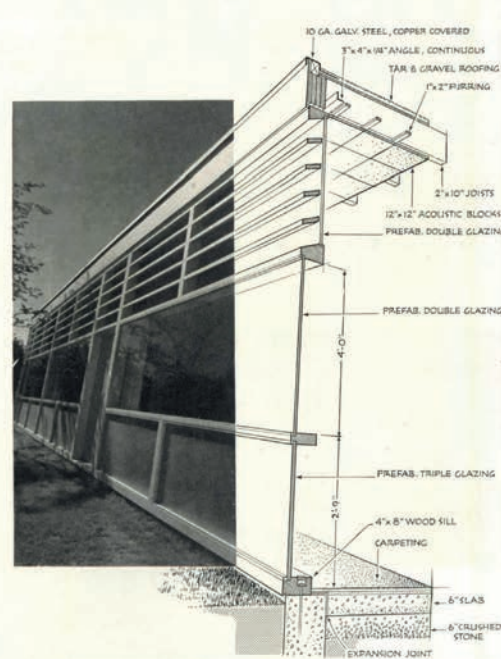

THE GELLER HOUSE

The entrance to the Geller house is the cross-roads of the house to an exceptional degree. Straight ahead is the covered porch; to the left is the main living area; to the right is the bedroom and children's wing. This hall-way is a baffle between competing activities; it is also a noise filter.

The notable integration of the house design is apparent on these pages. In addition to obvious things, such as structure expressed in the finished design and the interrelation of interior spaces, visually emphasized by glass walls and the continuous ceiling slope, lighting is built in throughout; heating is integral with the floor-slab construction; and acoustic properties are inherent in the ceiling finish.

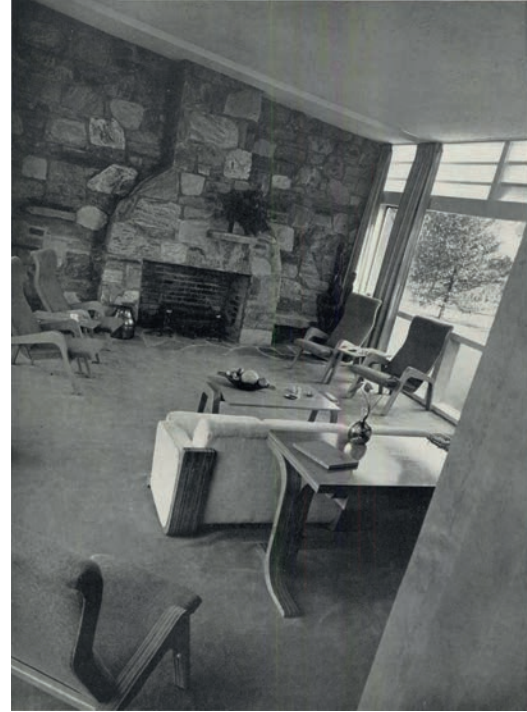
4 . . . Hall, looking through to living room; sheltered porch, at right. Splatter-dash treatment of the wood doors considers children's hands.

5 . . . The living-room section combines structure, light source, acoustic conditioning and finished design. In some cases, the prefabricated, multilayer glazing was not available when the house was built. Translucent strips at top (plus the louvers) and at bottom counteract sky and snow glare, reduce window cleaning, and provide privacy.

58 PROGRESSIVE ARCHITECTURE

7 . . . Within the house, effects are

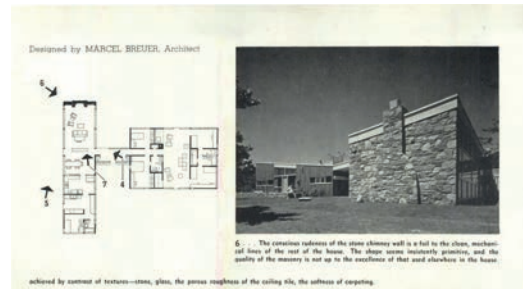
Geller I, detay çizimi. (Progressive Architecture, 1947, Şubat, s.56).

irtifakı (Ing. preservation easement). Fakat, bunun da, zorlu ve masraflı bir diğer süreç olduğunun altı çizilmekte. Özetle, bugüne dek olan deneyimleri ışığında, Waytkus'un önerisiyse, bu konuda, daha iyi kanun ve düzenlemelerin yapılması, ve Ulusal Tarihi Koruma Vakfı (Ing. the National Trust for Historic Preservation) ve Devlet Tarihi Koruma Daireleri/Ofisleri (Ing. State Historic Preservation Offices) ile birlikte çalışılması. Ayrıca, Docomomo US, geçen yıl, bu amaçla bir fon oluşturmaya da başlamış. Son olaraksa, James S. Russell'in, probleme bugünün meselelerinden bakması da ayrıca bir dikkati hak ediyor: Tam da pandeminin etkisiyle, insanların bir bölümü kent dışı yaşam alanlarına yönelirken, banliyöde konumlanmış olan "Geller I" gibi evlerin, iç ve dış mekan arasında kurduğu kuvvetli bağlar, insan ve doğa arasındaki iletişimde sağladığı denge, doğal malzemelerin kullanımı, peyzaj düzenlemesi ve teknik dil arasındaki uyumdan alınacak pek çok ders söz konusu. Özellikle de, pandemi nedeniyle evlerinde izole olmuş, çalışma mekânlarını evlerine taşıyarak, zamanlarının önemli bir bölümünü bilgisayar ekranı başında geçiren insanlar düşünülürse...

Bu yazımı, lisans eğitimim sırasında öğrencisi olduğum, mimarlık tarihi ve tarihi çevrenin korunmasında "bilimsel, sistematik ve eleştirel düşünmenin" önemini kavramamdaki ilk isim olan, hocam Prof. Dr. Doğan Kuban (1926-2021) ve Marcel Breuer ile ABD'de birlikte çalışmış, Yeditepe Üni-

versitesi - Mimarlık Bölümü'nde akademik olarak birlikte görev aldığım Ayla hocamızın (Karacabey) değerli anılarına saygıyla noktalamak istiyorum. Anlamlı bir tesadüf olarak, her ikisi de, Marcel Breuer gibi, "Cambridge, Massachusetts'in kucak açtığı iki (Türkiye kökenli) uluslararası isim: Prof. Dr. Doğan Kurban'ın vefat haberinin hemen ardından, MIT'den Profesör Nasser Rabbat ile olan yazışmalarına göre, (akademik programlarının arşivlerinde "kesin ve net bir kayıt" olmamakla birlikte), muhtemelen, kendisi, Kış 1980 - Bahar 1981 dönemleri arasında, MIT-Aga Han Programı'nın ilk (ya da erken dönem) ziyaretçi profesörlerinden biri olarak görünmekte. (19). MIT'deki doktora sonrası bilimsel araştırma projemde, ABD'deki kariyerinin tarihi üzerine arşiv malzemeleri ışığında çalıştığım Ayla Karacabey'se (1935-2012), çok kültürlü ABD mimarlık ortamlarında Bugün hala "göçmenlik" ve "cinsiyet eşitliği" tartışmaları sürerken, İstanbul kökenli bir "kadın" öğrenci olarak, 1956 yılında, Batılı ve erkek egemen Harvard Üniversitesi - Graduate School of Design'dan kabul almayı başarmış, 1960'da başarıyla mezun olmuş ve modern Türk mimarının pratiğine dair yeni bir tarihi perspektif çizmiş. (20). Bugünün zorlayıcı küresel jeopolitik dinamikleri ve bunun (uluslararası) mimarlık üzerindeki ağır etkileri düşünülürse, farklı mimari kültürler arasında diyalog kurabilmiş, kendi üretimini bu "ara kesitte" var edebilmiş (uluslararası) mimarların eserlerinin her şekilde korunmasına daha çok ihtiyaç var gibi görünüyor..."Geller I"ın de gösterdiği gibi...

Not: Bu metinde, 1947 yılında Progressive Architecture Dergisi'nde yayınlanmış çizim ve fotoğrafları kullanılarak, "Geller I", inşa edildiği tarihsel dönemin gözünden aktarılmıştır.

Geller I, detay çizimi. (Progressive Architecture, 1947, Şubat, s.56).

REFERANSLAR VE NOTLAR:

- 1.Marcel Breuer'in, Amerikan Mimarlık Enstitüsü'nden (AIA) 1968 yılında aldığı "Altın Madalya" bilgisi için bkz., AIA Gold Medal Collection, <https://store.aia.org/pages/gold-medal-collection>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
2. Marcel Breuer'in kariyer ve yaşam bilgileri, görev almış olduğu Harvard Üniversitesi bünyesindeki arşive dayanmaktadır, bkz., The Breuer Lectures Collection, Hollis for Archival Discovery, <https://hollisarchives.lib.harvard.edu/repositories/7/resources/739>, son erişim tarihi 15 Şubat 2022.
3. Marcel Breuer'in kariyerinin tarihine üzerine çalışan ve öne çıkan mimarlık tarihçisi ve eleştirmenlerden biri olarak Barry Bergdoll'un, Marcel Breuer ve Walter Gropius'un, ABD mimarlığı ile olan etkileşimine dair, Harvard Üniversitesi-Graduate School of Design'da, 2015 yılında yaptığı detaylı bir sunum için bkz., Bergdoll, B., 2015, "Learning from the Americas: Gropius and Breuer in the New World", Harvard Üniversitesi-"Graduate School of Design", <https://www.youtube.com/watch?v=2gmcxrq8Vq0>, son erişim tarihi 15 Şubat 2022. Ayrıca, Marcel Breuer'in mimari kariyerinin tarihi üzerine son dönem kapsamlı bir çalışma olarak bkz. Bergdoll, B., Massey, J. (eds.), 2018, Marcel Breuer: Building Global Institutions, Lars Muller Publishers. Birinci elden bilgiler ışığında, Marcel Breuer ile çalışmış Robert F. Gatje tarafından yayına hazırlanmış bir çalışma içinse bkz., Gatje, R., 2000, Marcel Breuer: A Memoir, The Monacelli Press.
4. Harvard Üniversitesi'ndeki mimarlık eğitiminin tarihi kapsamında, bu konudaki tartışma için bkz., Alofsin, A., 2002, "Modernist Visions, 1934-1936", The Struggle for Modernism: Architecture, Landscape Architecture, and City Planning at Harvard, W. W. Norton & Company, ss. 112-137.
5. Gropius, W., 1937, Architecture at Harvard, Architectural Record, May, 81, ss. 8-11; <https://www.architecturalrecord.com/ext/resources/archives/inTheCause/onTheState/gropius37.pdf>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
6. Joseph F. Hudnut'un mimarlıkta hümanist yaklaşımı için bkz., Hudnut, J., 1949, Architecture and the Spirit of Man, Cambridge, Harvard University Press. Onun, Walter Gropius ve Marcel Breuer'in mimarlığı ile olan etkileşimi hakkındaysa bkz., Pearlman, J., 2007, Inventing American Modernism: Joseph Hudnut, Walter Gropius, and the Bauhaus Legacy at Harvard, University of Virginia Press.
7. Alofsin, A., 2002, "The Crusade for Modernism, 1936-1944", the Struggle for Modernism: Architecture, Landscape Architecture, and City Planning at Harvard, W. W. Norton & Company, ss. 138-195.
8. Bu yazının amacı ve kapsamı, Marcel Breuer'in "Geller I" ile yakın tarihsel dönem içindeki diğer ev projelerinin incelenmesi ve karşılaştırması olmadığından, detaylı olarak, "Geller I" ile ilgili bilgilerin aktarılması

- tercih edilmiştir. Marcel Breuer'in kariyerinin tarihinde, ev projelerini ele alan bir çalışma için bkz., Vegesack, A. V., Remmele, M. (eds.), 2003, Marcel Breuer, Design und Architektur, exhibition catalogue, Vitra Design Museum, Weil am Rhein.
9. The Breuer Lectures Collection, Hollis for Archival Discovery, <https://hollisarchives.lib.harvard.edu/repositories/7/resources/739>, son erişim tarihi 15 Şubat 2022.
10. 11. Russell, J. S., 2022, Why Does the Demolition of a Marcel Breuer House Matter?, 6 Şubat, <https://www.nytimes.com/2022/02/06/arts/design/marcel-breuer-geller-house-demolition.html>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
12. Syracuse Üniversitesi bünyesinde yer alan, dijital, Marcel Breuer Arşivi'nde, Geller I evi kapsamındaki bu yazışma için bkz., <https://breuer.syr.edu/xtf/view?docId=mets/28.mets.xml;query=&brand=default>, erişim tarihi 17 Şubat 2022.
13. Waytkus, L., 2022, Marcel Breuer's first binuclear house is demolished, Docomomo US, <https://www.docomomo-us.org/news/marcel-breuer-s-first-bi-nuclear-house-is-demolished>, son erişim tarihi 14 Şubat 2022.
14. Progressive Architecture dergisinin ilgili yayını için bkz.: <https://wp.docomomo-nytri.org/wp-content/uploads/2022/01/Progressive-Architecture-1947-Geller-House.pdf>, son erişim tarihi 15 Şubat 2022.
15. Bkz., Marcel Breuer Digital Archive, Geller I House, <https://breuer.syr.edu/project.php?id=296>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
16. Bkz. Marcel Breuer Digital Archive, Geller I House, <https://breuer.syr.edu/xtf/view?docId=mets/321.mets.xml;query=&brand=breuer>; ve <https://breuer.syr.edu/xtf/view?docId=mets/342.mets.xml;query=&brand=breuer>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
17. Russell, J. S., 2022, Why Does the Demolition of a Marcel Breuer House Matter?, 6 Şubat, <https://www.nytimes.com/2022/02/06/arts/design/marcel-breuer-geller-house-demolition.html>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
18. Waytkus, L., 2022, The destruction of Breuer's Geller house feels like the Penn Station moment for modern homes, dezeen, <https://www.dezeen.com/2022/02/04/marcel-breuers-geller-i-demolition-opinion/>, 4 Şubat, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
19. Prof. Dr. Doğan Kurban'ın, Massachusetts Institute of Technology-Aga Khan Program for Islamic Architecture programı bünyesinde ziyaretçi profesör görev aldığı bilgisi ve tarihleri için bkz.; <https://akpia.mit.edu/past-faculty-and-visiting-faculty-and-lecturers>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.
20. Marcel Breuer'in Ayla Karacabey'e 1975 yılında yazdığı, arşivindeki iki mektup bilgisi için bkz., Marcel Breuer Papers, 1920-1986, Archives of American Art, <https://sirismm.si.edu/EADpdfs/AAA.breumarc.pdf>, son erişim tarihi 17 Şubat 2022.

ATİNA

BİR ŞEHİR VE İKİ YAPININ HİKAYESİ

Atina, yaygın arkeolojik katmanları, zengin müzeleri, canlı sokak hayatı, korunmuş mimari mirası, yedi katı geçmeyen kent dokusu ile sakin ama görülmeye değer bir şehir. Bu kentte acele etmeden, yeterli zamanı ayırarak, şehrin temposuna uygun bir şekilde sokaklardaki café ve lokantaların keyfini çıkararak, ulaşabileceğiniz yerleri yaya dolaşarak gezerseniz Atina'yı seveceksiniz...

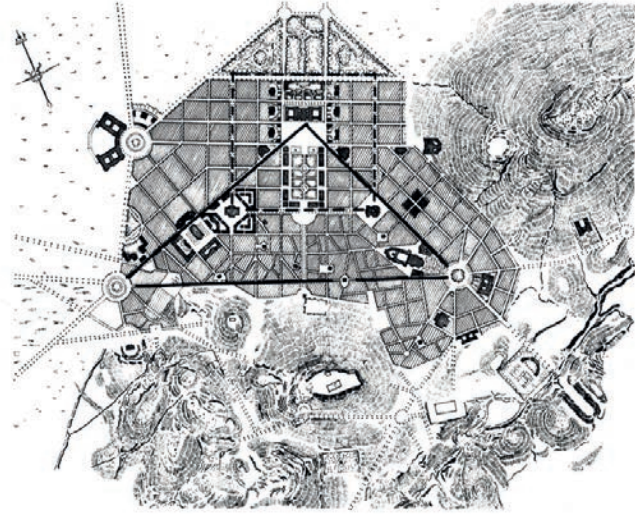
İlhan KURAL

Atina, tarihi çok eskilere giden bir kent; MÖ 3000'li yıllardan itibaren yerleşim alanı olmuş, ardından MÖ 1400'lerde Miken Medeniyeti'nin önemli bir merkezi haline gelmiş. Akropolis'i çevreleyen surların Kiklopien üslubundaki taş örgüsü duvarlarından anlaşıldığı kadarı ile, Akropolis'in bu dönemde kentin kalesi olduğu kabul ediliyor. Tunç Çağı'nın sonlarında gerileyen kent, daha sonra Akropolis'in ve deniz yolu bağlantılarının varlığı ile güçlü ve zengin bir döneme girmiş. Keremeikos ve diğer bazı yerlerdeki Demir Çağı buluntuları, MÖ 900'lü yıllardan itibaren Atina'nın ticari anlamda Teb ve Sparta gibi diğer şehir devletlerinden daha güçlü olduğunu kanıtıyor. MÖ. 6. yüzyılda artık demokrasinin yerleşmiş olduğu Atina, sahip olduğu güçlü donanması sayesinde, Perslerle olan savaşlarında iki defa yenilmesine karşın sonunda galip çıkmış. MÖ 5. yüzyılda altın çağını yaşayan ve batı medeniyetinin temelini atan kent, Partenon dahil pek çok önemli yapının inşasına sahne olmuş.

MÖ. 4. yüzyıldan itibaren çöküşe geçen Atina, önce Roma'nın idaresi altına girdi; daha sonra Vizigotlar ve Slavların istilası ile büyük bir yıkıma uğradı. MS. 9 ve 10. yüzyıllarda Bizans egemenliği altına giren Atina, 1458'den itibaren Osmanlıların idaresi altında 1834'e kadar varlığını sürdürdü; bu tarihlerde Balkanlar'da başlayan milliyetçilik akımları paralelinde Osmanlı'dan egemenliğini ilan etti. Bu dönemde nüfusu 4,000'e kadar gerilemiş olan Atina'nın başkent seçilmesinin ardında tamamen duygusal ve tarihsel nedenlerin yattığını söyleyebiliriz. Şehrin ilk modern anlamda yerleşim planı bu devirde hazırlandı;

Atina/Akropolis

Atina-Akropolis Çevresi 1833 Planı

Akropolis, tarihi Keremeikos Mezarlığı ve şimdilerde önünde kentin kalbi sayılan Syntagma Meydanı'nın bulunduğu Parlamento Binası'nın yerinde olan Kral Sarayı'nın tanımladığı üçgen alan planlandı. Kente karakterini veren ve neoklasik üslupta tasarlanan önemli kamu yapıları da bu dönemde inşa edildi. 1950 ve '60'lardan sonra nüfusu giderek artan Atina, 2013 sayımlarına göre Merkez Belediye sınırlarında 664,000, Büyükşehir Alanı dahilinde ise 3,828,434 nüfusa sahip.

Atina'nın akılda kolay kalan ve kuzeydoğu-güneybatı aksında uzayan bir kent strüktürü var; şehrin büyümesi Akropolis'in etrafında geliştiği için, yön bulmakta zorlanmıyorsunuz. Ayrıca Akropolis tepesinin kentin her tarafından görülebilmesi de kentsel referans noktası olarak yerinizi tayin etmeye yardımcı oluyor.

Atina'nın Alçak Kent Profili

Atina'nın nerede ise tamamında 6-7 kat sınırı var, çok nadiren bu sınırı aşan bir yapıya rastlıyorsunuz. Bu kat kısıtlaması Acropolis'in her taraftan görülmesini ve kartpostallardan tanıdığımız ünlü silüetinin kaybolmamasını sağlıyor.

Atina Elefterios Venizelos Hava Limanından kente ilk girişte kendimi İzmir'in Karabağlar semtinde hissettim; bu algı, giderek merkeze doğru, yine İzmir'in Alsancak semtini anımsatan görünümle daha da pekişti. Atina'nın belli kısımlarında, bu Ege'ye ait olma duygusu çok yoğun.

Yapılar, özellikle apartmanlar, genelde çok yeni değil, hatta bir kısmı eskimiş ve bakımsız bile ama aralarında 19. ve 20. yüzyıl başlarından kalan pek çok yapı (bir kısmı sağlam, bir kısmı yenilenmiş olarak) ayakta. Bu durum insana, ne yazık ki, özellikle İzmir'de yitirdiğimiz kent dokusu karakterini hatırlatıyor.

Korunmuş Doku

Korunmuş Yapılar

Mandalina Ağaçlı Sokaklar

Sokak Kafe ve Restoranları

Atina'nın ana akslarından olan Andrea Syngrou Bulvarı'nın kuzeybatısında kalan Koukaki semtinde sokakların kaldırımlarında mandalina ağaçları dikili; meyvesi yenmeyecek derecede ekşi olmasına karşın kent sokaklarında meyve ağacı görmek çok hoş.

Bu alanda, Syngrou Bulvarı'na dik inen sokakların bir kısmı yayalaştırılmış, iki tarafı, ortada yeşil bandıyla birlikte, kahve ve lokantalara ayrılmış, günün her saatinde kalabalık ve canlı. Zaten Atina'da sokakta yeme içme kültürü çok yaygın; çoğunluğu yayalaştırılmış olan sokaklarda ve kaldırımlarda kafeler ve lokantalar yer alıyor. Yunanlılar yemek konusunda bize benziyor; özellikle hamur işlerinde çok maharetliler. Zengin bir tatlı ve pasta kültürleri var ve neredeyse her sokakta bir pastane bulmak mümkün.

Atina çok katmanlı bir kent; 5,000 yıl boyunca devamlı olarak değişik kültürlerle ev sahipliği yapmış; ama özellikle Akropolis'teki buluntuların çoğu (bizde olduğu gibi) dünyanın diğer şehirlerindeki müzelere taşınmış. Şehrin içinde adalar halinde tapınaklar, Roma ve Yunan dönemlerine ait sivil ve kamusal yapı kalıntıları mevcut. Akropolis'in eteklerinde şehrin en eski yerleşim bölgeleri yer alıyor. Plaka Mahallesi turistlerin en çok rağbet ettiği alanlardan birisi. Dar sokaklar ve alçak yapıların oluşturduğu, ticaretin ve çoğu eski konut yapılarının birlikte var olduğu bu doku nerede ise tüm Akropolis'in etrafını sarmış.

Plaka'nın kuzey batısında yer alan Yunan ve Roma Agora'ları ile Hadrian'ın Kütüphanesi de burada, mevcut konut dokusunun içinde yer alıyor. Yunan Agorası'ndaki Attalos Stoa'sı 1950'li yıllarda restorasyon görmüş.

Kent Dokusu İçinde Tarih

Plaka'da Ticaret

Roma Agorası ve Hadrian'ın Kütüphanesi

Yunan Agorası ve Restore Edilmiş Stoa

Monastraki Meydanı

Syntagma Meydanı

Kolonaki'de bir Pasaaj

Tüm bu karmaşık dokunun en alt noktasında ise tarihi Monastiraki Meydanı'na ulaşıyorsunuz. Bu noktadan itibaren doğu yönünde Mitropoleos Caddesini takip ederseniz Syntagma Meydanı'na ve Yunan Parlamento binasına varıyorsunuz. Buranın kuzeyinde kentin varlıklı kesiminin oturduğu Kolonaki Mahallesi var. Orası da konutun yanı sıra pahalı alışverişin adresi. Syntagma Meydanı'ndan daha kuzeye giderseniz Ulusal Arkeoloji Müzesi'ne ulaşıyorsunuz.

Ulusal Arkeoloji Müzesi gerçekten zengin bir müze. Atina'nın ilk yerleşim döneminden başlayıp, geç antik döneme kadar süren zaman dilimini kapsayan ve 11,000'den fazla eserden oluşan bir koleksiyona sahip. Lisedeyken tarih kitaplarında resimlerini gördüğünüz eserleri burada karşınızda bulmak heyecan verici. Ama mimarlar için Bernard Tschumi'nin tasarladığı Akropol Müzesi'ni görmek (içinde barındırdığı eserler ile birlikte), çok daha hey-

can verici! Müze, Acropolis'in güneyinde, yerleşimin Plaka ile bulunduğu noktada, tatlı bir eğimde yer alıyor.

Ulusal Arkeoloji Müzesi- Erken Kiklodik Dönem MÖ 2500

Ulusal Arkeoloji Müzesi- Agamemnon'un Ölüm Maskı MÖ 16.yy.

Ulusal Arkeoloji Müzesi- Poseidon'un Tunç Heykeli MÖ 460

Akropol Müzesi

Akropol Müzesi Etrafında Kafeler

Rampalı Giriş

Üst Yoldan Meydan'a Merdivenli Giriş

Etrafında, müzeye bakan sokaklarda bir dizi kafe, lokanta ve dükkan var. Müzenin giriş avlusuna alt kotta kafelerin olduğu sokaktan bir rampa ile ulaşıyor, üst kottaki yoldan ise avluya merdivenler ve rampalarla iniliyor.

Akropolis'in etrafı, toprak altında kalmış yerleşim katmanları ile çevrili; nitekim müzenin de inşaat alanının altında MÖ 5. yüzyıldan başlayıp MÖ 3. yüzyıla kadar giden oldukça zengin bir konut dokusu bulunmuş. Bu yüzden Tschumi, binanın bastığı noktaları hassas bir şekilde düşünülmüş kolonlarla zeminden kurtarıp müzenin kapalı alanını üstte planlamış. Tüm zemin altı arkeolojik alan, müzenin uzantısı olarak gezilebiliyor. Bu arkeolojik alan aynı zamanda giriş avlusunda açılan bir boşluktan ve giriş holünün içindeki cam zeminden de algılanabiliyor.

Yapının sergileme katlarına, müze giriş holünü birinci kata bağlayan, tepeden ışık alan ana dolaşım holünden ulaşıyor.

Müzenin Altında Arkeolojik Kalıntıların Sergilenmesi

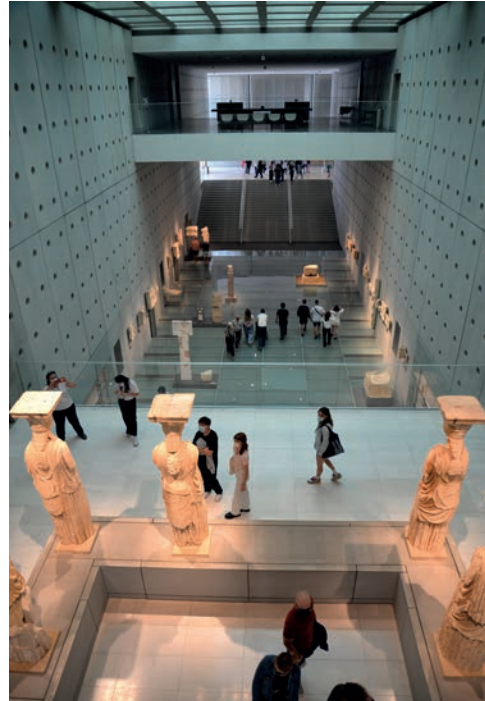
Birinci Kattan Orta Hole Bakış

Orta Hol

Heykel Galerisi

Orta Hol ve Karyatidler

Orta Katta Kafe

Birinci katta heykel galerisi ve Erekteion Tapınağı'nın Karyatidleri bulunuyor. Üç katlı müzenin orta katında çok keyifli bir teras ve ona hizmet eden bir restoran/kafe var.

Üst Kattan Partenon'a Bakış

Bu kattan hem Partenon'u, hem de çevredeki tüm yapıları görebiliyorsunuz. Tschumi, en üst katın binanın bazasına açılı oturmasının ardındaki nedenin, üst kısmın Partenon'la aynı açığa getirilmesi, böylece Partenon'a bir gönderme yapılmasının yanı sıra, en üst katta sergilenen Partenon friz mermerlerinin de Partenon cepheleri ile aynı açığa getirilmeleri olduğunu söylüyor. Bu katın kolon adedi, düzeni ve kat ölçüleri bile Partenon ile aynı tasarlanmış; tüm yapı da bu strüktürel geometriye uydurulmuş.

Müze gerçekten çok iyi düşünülmüş; ölçek olarak çevre doku içinde aykırı kaçmıyor, değişik kotlardan yaya ulaşımı sağlıyor, arkeolojik kazı alanına saygılı, yapının önünde yaratılan giriş avlusu, iç mekanlardaki sergileme, dolaşım, mekan boyutları, doğal ışığın kullanımı ile kompakt ve geometrisi tarifli bir kabuk içinde yaratılan mekan zenginliği son derecede başarılı. Tschumi, bu zenginliği en üst katı bağımsız bir kitle gibi ele alıp, alt katların üstüne (Partenon'a paralel bir şekilde) açılı oturtmak suretiyle elde etmiş. Dışarıdan da yapı, her katın ayrı bir cephe üslubu ile ele alınmasının yanı

Akropolis ve Akropol Müzesi İlişkisi

sıra, cephe elemanlarının ve malzemelerinin seçimi, kitle oranları, giriş kanopisinin tasarımıyla çok dingin ve ağırbaşlı duruyor. Ve nihayet bir müze yapısı olarak da işlevini başarı ile yerine getiren çok keyifli bir tasarım...

Atina tüm mütevaziliğine karşılık çok kaliteli mimarlık eserlerine ev sahipliği yapıyor. Bunlardan birisi Bernard Tschumi'nin Akropolis Müzesi, diğeri ise Renzo Piano'nun tasarladığı Stavros Niarchos Vakfı Kültür Merkezi.

Stavros Niarchos Vakfı Kültür Merkezi (SNVKM), Andrea Syngrou Bulvarı'nın denizle buluştuğu en güney ucunda, çok büyük bir arazi üzerine inşa edilmiş. Bu alanda 1925 yılında inşa edilmiş olan hipodrom 2003 yılına kadar kullanılmış. Arazinin denizle ilişkisini kesen Poseidonos Bulvarı yapılıncı 2004 yılından itibaren alan 2016'da SNVKM inşa edilene kadar da otopark vazifesi görmüş.

Akropol Müzesi Giriş Saçağı

ASNVKM'ne Kuzeyden Bakış

SNVKM iki ana işlevden oluşuyor: Yapının güney kanadında 1400 seyircilik bir opera/bale/tiyatro salonu ile 450 kişilik bir deneysel tiyatro salonu yer alıyor. Diğer kanatta bir milyon kitaplık dev bir kütüphane mevcut. Ortada, her iki bloku birbirine bağlayan ve restoran, hediyelik eşya mağazası, vestiyer ve girişleri içeren blokun da açıldığı ve Agora olarak adlandırılan büyük bir avlu yer alıyor.

Opera ve Kütüphane

Agora

Kapalı garaj, yapı grubundan ayrı ama aynı yeşil çatının altında yer alan müstakil bir bina olarak tasarlanmış. Garaja da orta blokun açıldığı bir avludan geçilerek varılıyor. Konser salonu, parteri ve 4 katlı balkonu ile at nalı şeklinde tasarlanmış. Duvar ve parapetlerde Amerikan kiraz ağacı kullanılmış. Renk olarak kırmızının seçimi, Teatro alla Scala gibi geleneksel opera yapılarına bir gönderme olarak düşünülmüş. Her balkon katının fuayesi, açık galeriler şeklinde ana fuaye mekanını çevreliyor. Deneysel Performans Salonu da büyük salonla uyumlu bir dil bütünlüğü gösteriyor.

Kütüphanenin ana konsepti, güncel kütüphane anlayışını yansıtıyor. Kitapların kütüphaneleri oluşturan ana öğeler olduğu düşünce-sinden çıkarak, kitapların giriş fuayesinin tüm duvarlarını kapladığını görüyoruz.

Opera Salonu

Kat Fuayeleri

Deneysel Performans Salonu

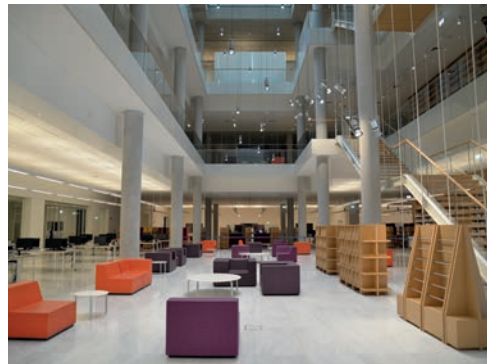
Devamlı kullanılan kitaplar alt raflarda, diğerleri ise daha üstlerde konumlanmış. Opera blokunun en üstünde 10,000 metre-karelik bir kanopi mevcut; kanopinin üzeri tümüyle fotovoltaik güneş panelleri ile kaplı. Bu paneller, opera ve kütüphanenin tüm enerji gereksinimini karşılıyor; zaten yapı da 2016 yılında LEED Platinum sertifikası almış. Kanopinin altında okuma salonu var; bütünüyle şeffaf olan çeperlerinden denizi, Pire Limanı'nı ve Atina şehrini seyretmek çok keyifli. Bu kata, altta Agora'nın kenarında yer alan panoramik bir asansörle çıkılıyor.

Kütüphane-Agora'ya Bakış

Kütüphanenin, orta blokun ve garajın üstü, kanopinin altındaki okuma salonundan başlayıp, bir ucu kuzeydeki Evripidou Sokağına kadar tatlı bir eğimle inen ve üzerinde gezilebilen, piknik yapılabilen kamusal bir park olarak tasarlanmış.

Bu yeşil çatının gerçekleşebilmesi için kütüphaneyi de kapsayan kısımdan sonrasında toprak dolgu ile yapay bir eğri düzlem yaratılmış ve parktaki bitkilerin doğal görünümleriyle endemik türlerden seçilmesine dikkat edilmiş. Çatının sokakla buluştuğu noktada yine SNVKM'ye ait bir kafe/restoran, onun önünde de yapı kompleksinin en güney ucuna kadar uzanan 400 metre uzunluğunda bir su kanalı mevcut.

Kütüphane Okuma Salonları

Kanopinin Altı

Pire Sahili

Çatı Parkı

Parkın Bitiminde Kafe

Kanal ve Promenad

Bu kanal hem görselliği, hem de etrafında yaratılan promenad alanları ile Poseidonos Bulvarı'nın ötesinde kalmış ve fiziksel olarak ulaşılamayan denize simgesel bir gönderme yaparak bir nevi su hasretini gideriyor. Kanala paralel, ağaçlarla tarifi edilmiş ve kanal kotundan yukarıda kalan ince uzun bir park ise Poseidonos Bulvarı'nın üzerinden denize kadar uzanıyor.

Renzo Piano, projeyi ele alırken sadece sürdürülebilir bir bina yapmakla kalmamış, yapıyı tüm çevresi ile birlikte düşünüp, alanın sorunlarını çözen, kente ve mahalle halkına yeni olanaklar sunan geniş çaplı bir kentsel planlamayı da birlikte gerçekleştirmiş. SNVKM, çöküntü bir kentsel parseli rehabilite ederek hem kentin ihtiyacı olan kültürel ve sosyal işlevlere yer veren, hem de geniş bir park yaratarak kentin yeşil alan gereksinimini karşılayan çok önemli bir proje olmuş. Kültür etkinliklerinin olmadığı hafta ortası gündüz saatlerinde bile Agora insanlarla dolu olarak yaşıyor. Oranları ile çok başarılı olan bu açık alanda oturup bir kahve içmek çok keyifli. Yapı kompleksini oluşturan mekanların nitelikleri ve ölçüleri, doğal ve yapay ışığın kullanımı, malzeme ve renklerin seçimi, son derecede iyi düşünülmüş ince detayları ile tekrar tekrar gelmek isteyeceğiniz bir yapı SNVKM.

Atina, bir Roma, Barcelona veya İstanbul değil ama sakin bir şehir; çok da görülecek şey var. Bu kentte acele etmeden, yeterli zamanı ayırarak, şehrin temposuna uygun bir şekilde sokaklardaki café ve lokantaların keyfini çıkararak, ulaşabileceğiniz yerleri yaya dolaşarak gezerseniz Atina'yı seveceksiniz...

Kanala Paralel Lineer Park

SNVKM Yerleşimi Hava Fotoğrafı

Serbest MİMAR Magazine - Issue 46

SUMMARY OF CONTENT

The 46th issue of our magazine meets you with its interesting and rich content.

The desktop section includes a selection of projects which have not been completed or are still carried out. In this issue, you will find projects of Ercan Çoban Architecture and FREA Architecture Offices.

From SMDs section meets you with the news of the recent events organized by İstanbulSMD, İzmirSMD and TürkSMD.

The Memorial Photo section consists of the memorial articles which are penned by Okan Üstüncök after Cevat Erder whom we lost recently, by Kadri Atabaş after Murat Balamir, and by Tülin Çetin after Erkin Aytaç.

The Good Things section includes the content titled "15th Term Winners of Ağa Han Architecture Award Has Been Announced", "The Mobile App 'KORU' Has Been Introduced", "Magdalene College Library Designed by Níall McLaughlin Architects Wins the New Library 2022 RIBA Stirling Award!" and the interview of PinGOin.

In the Interview section, you will find the interview with Arif Nafiz Aköz, one of the project owners of the Building of Kahramanmaraş Special Provincial Directorate, which has been recently demolished, about subjects such as the design of the building, its construction process, demolishing decision and the reasons behind.

In the Competition section, you will find the Idea Project Competition of 100. Yıl (100th Anniversary Bazaar) and Its Neighbourhood and Architectural Project Competition İzmir University of Economics Güzelbahçe Campus, which are among the remarkable competitions of the recent period.

In the New section, Havelsan Technology Campus project designed by FREA Architecture and SCRA Architecture, and Eti Mining Enterprises General Directorate Service Building project designed by Cumhuriyet Gürel.

Tours to Modern Architectural Artifacts is the ninth section of the series where you will find the article titled "Traces of the Future in the Past: State Waterways Setbaşı Tennis Facilities" by Ayşenur Meşe and Muhsin Üsâme Uurlunç. Section editor Figen Kıvılcım Çorakbaşı is waiting in the upcoming episodes for new articles that will make readers discover the modern.

In About Architectural Education section, the first content of the series, M. Turhan Kayası's article titled "On Some Studies for the Graduate Program in the 1969-71 Period of the Faculty of Architecture at METU" meets the readers.

Protection of Modern section has Zeren Önsel Atala, Ayça Özmen and Ömer Dursunüstün's article titled "The Disappearing Modern Heritage: Cebeci İnönü Stadium" and Meral Ekincioglu's article titled "After the Demolition of 'Geller I' House Designed by Marcel Breuer".

In We Were There section, you will find İlhan Kural's comprehensive and enjoyable article titled "Athens - A City and a Story of Two Buildings", which begins with a description of the growth of Athens from past to present and in which the city's sights, architecture, calmness and streets are almost made to experience.

Translation: Çağla Mayda

Журнал "Свободный Архитектор", выпуск 46-й.

СОДЕРЖАНИЕ

Снова рады встретиться с Вами в очередном 46-м выпуске нашего журнала, который мы постарались сделать интересным и наполненным.

В разделе "На рабочем столе", как и всегда, мы рассказываем о проектах, работа над которыми продолжается в настоящее время или только что завершённых. В этом выпуске вы узнаете о проектах таких архитектурных бюро как "Эрджан Чобан Мимарлык" и "Фрея Мимарлык".

О событиях и мероприятиях, проведенных за последнее время отделениями TürkSMD "Объединения Свободных Архитекторов", İstanbulSMD и İzmirSMD мы расскажем в разделе "Новости "Объединения Свободных Архитекторов" ("SMD").

В главе «Портрет» рассказывается о наших коллегах, к сожалению, безвременно от нас ушедших за последнее время. Здесь вы найдете очерк Окана Устюнчек о Джевате Эрде, также Кадри Атабаши о Мурате Баламир и Тюлин Четин вспоминает Эркина Айтача.

В главе «Хорошее» вы найдете статьи под заголовками: "Объявлен победитель Премии Ага Хан Мимарлык 15 –й Донем", "Запущено мобильное приложение Корю", "Награду Премии The New Library 2022 RIBA Stirling получил проект Библиотека Магдален Колледж дизайнера студии Ниал Мак Лафлин Аркитекс", также и репортаж PinGOin.

В главе "Интервью" помещена статья на тему недавно прошедшей реализации по преобразованию Здания Управления Провинции Кахраманмараш, разговор состоялся с одним из авторов проекта Нафизом Акоз.

В главе "Конкурс" вы найдете рассказ о проектах "Рынок 100. Yıl Çağışı" и идеи благоустройства прилегающей структуры", и о проекте " Архитектурный Конкурс Кампуса Гюзельбахче Экономического Университета Измира".

В главе "Новое" расскажем о проекте Бюро Фрея Мимарлык и SCRA Мимарлык "Кампус Хевелсан Текнолоджи" и проекте Джумхура Гюрель " Служебное здание Управления Эти Маден".

В девятой части серии статей главы « Путешествие в Современную Архитектуру» помещен очерк авторов Айшенур Меше и Мухсина Усаме Урлунч " Следы Будущего в Прошлом". Далее, редактор главы Фиген Кывылджим Чоракбаш, продолжает свой рассказ, увлекающий читателей в современные исследования.

В главе "Об Архитектурном Образовании" вы найдете статью М. Турхана Каясу под заголовком " О некоторых исследованиях программ магистратуры Архитектурного Факультета Университета ODTÜ".

Глава «Сохранить Современность» знакомит вас со статьями нескольких авторов, это статья Зерен Онсель Атала, Айчи Ознен и Омера Дурсунустюна под названием " Потерянное современное наследие: Стадион "Джебед Инону". А также статья Мераль Экинчиоглу под заголовком "После сноса Дома "Геллер I" спроектированного Марселем Брюером".

В разделе «Мы там Были» вас ждет интересная статья Ильхана Курала под названием «Афины — история одного города и двух эпох», которая начинается с описания роста Афин от прошлого к настоящему, и в которой рассказывается о достопримечательностях города, где архитектура, спокойствие и улицы почти переживаются читателем.

Переводы: Natalia Troshina Soylu

Нلتقي بكم في العدد 64 من مجلتنا بمحتواها الثري والمثير.

قسم **سطح المكتب**، كما هو الحال دائماً، فهو يتضمن مجموعة مختارة من المشاريع التي اكتملت للتو أو لا تزال قيد التنفيذ. في هذا العدد ستجد مشاريع مكاتب ارجان تشوبان وريا للهندسة المعمارية.

قسم **مصلحة الارصاد الجوية**، في هذا القسم ستجدوا ما يتعلق بأنشطة واعمال الموسم السابق لمصلحة الارصاد الجوية التركية، مصلحة الارصاد الجوية في اسطنبول و ازميز.

قسم **صورة الباقه**، يوجد فيها صور لزملائنا الاعزاء الذين فارقونا مؤخرًا فجدد كتابات جواد اردر عن اوكان اوستونوك: مراد بالمير عن قذري اطاباش: اركين ابطاج عن تولين جاتين.

قسم **الاشياء الجيده**، تجدوا محتوى ومقابلات بعنوانين "الإعلان عن الفائزين بجائزة الأغا خان للعمارة في الدورة الخامسة عشرة"، "إطلاق تطبيق الجوال" KORU"، "مكتبة كلية المجدلية التي صممها نبال ميكلافلين تفوز بجائزة المكتبة الجديدة ريبا ستيرلينج لعام 2022".

في قسم **المحادثة**، في انتظاركم مقابلة مع عارف نافذ أكوز أحد مصممي مبنى إدارة محافظة كهردمان مرعش الخاصة، حيث تحدثنا عن عملية تصميم وبناء المبنى وقرار الهدم والأسباب الكامنة وراءه.

في قسم **المسابقة**، ستجد بازار الذكرى المئوية ومسابقة مشروع فكرة الجوار ومسابقة المشروع المعماري لجامعة إزمير للاقتصاد والتي تعد من بين أبرز المسابقات في الفترة الماضية.

في قسم **الجديد**، تجدوا مشروع حرم التكنولوجيا في هافلسان من تصميم فريا و SCRA للهندسة المعمارية، ومبنى خدمات المديرية العامة لمشاريع إتي مادن، الذي صممه جمهور جويل.

رحلات إلى المنشآت الأثرية المعمارية الحديثة الحلقة التاسعة من السلسلة. مقال بعنوان "آثار المستقبل في الماضي: مرافق التتس DSI ست باشي" من تصميم عائشه نور ميشه و محسن اسامه اورلوج. ينتظر محرر القسم فيجن كيفيلجيم جور اكباش مقالات جديدة ستجعل القراء يكتشفون الجديد في استمرار سلسلة المقالات.

يلتقي قسم **التربية المعمارية** القراء بالمحتوى الأول من السلسلة، وهو مقال بعنوان "في بعض الدراسات التي تم إجراؤها لبرنامج الدراسات العليا في كلية الهندسة المعمارية في جامعة METU في 1791-9691" بقلم طورهان كاياسو.

في قسم **الحفاظ على العصر الحديث**، مقال زيرين أونسل أتالا، أيزا أوزمان وعمر دورسونستون بعنوان "التراث الحديث المتلاشي: ملعب سيبيسي اينونو" ومقال ميرال إكيتشي أوغلو بعنوان "بعد هدم منزل مارسيل بروير، تصميم جيلر الأول".

في قسم **كنا هناك**، ننتظركم بمقال إلهان كورال الشاملة والمتعة بعنوان "أثينا - مدينة وقصة مبنين"، والتي تبدأ بوصف نمو أثينا من الماضي إلى الحاضر، والتي تكاد تختبر فيها معالم المدينة وهندستها المعمارية وهولتها وشوارعها.

ترجمة Çağla Mayda